Colecțiile **Cotidianul.**
LITERATURA I 74
NADINE GORDIMER La agățat
EDITURA ff UNIVERS
Nadine Gordimer s-a născut în 1923, într-o mică localitate minieră de lângă Johannesburg, într-o familie de imigranți evrei. A fost educată într-o școală catolică, dar mama ei prefera s-o țină mai mult acasă. Lipsită de compania celor de vârsta ei, de la o vârstă fragedă Gordimer a început să scrie povestiri. A publicat-o pe prima, *The Questfor Seen Gold,* pe când avea 15 ani iar în 1949 publica primul volum, *Face to Face,* care cuprindea povestiri scrise în primul an petrecut la Johannesburg, oraș unde s-a stabilit definitiv. Doi ani mai târziu, „The New Yorker " îi publica prima proză, *A Watcher ofthe Dead,* și îi oferea un auditoriu mult mai larg decât publicațiile din Africa de Sud. A continuat să publice în reviste la fel de importante, a luptat împotriva apartheid-ului, s-a dedicat luptei împotriva SIDA, a făcut parte din mișcări de protest la adresa guvernării rasiste din Africa de Sud și a fost unul dintre cei mai vajnici susținători ai lui Nelson Mandela.
Temele romanelor pe care a continuat să le publice fără întrerupere de la debutul din 1953, cu *The Lying Days,* atacă problematica raporturilor de putere, conflictele rasiale și dificultatea relațiilor dintre indivizi din culturi diferite. Pentru modul în care surprind imaginea societății din Africa de Sud sub un regim opresiv, romanele ei au fost multă vreme interzise în propria țară. în 1991, Nadine Gordimer a primit premiul Nobel pentru literatură și până în prezent a fost constant implicată în campanii și organizații care luptă pentru egalitate de șanse și eradicarea discriminării pe temei rasial. Printre cele mai apreciate romane ale lui Gordimer se numără *A World ofStrangers, A Guest ofHonour, The Conservationist,* distins cu premiul Booker, sau *July 's People.*
La agățat pune față în față o femeie sofisticată, Mie Summers, o albă dintr-o familie din protipendada din Johannesburg, și un tânăr arab care lucrează ilegal într-un service din același oraș. întâlnirea dintre ei le schimbă radical viețile, deschizând-o pe a lui către paradisul promis de SUA și pe a ei către simplitatea și asprimea traiului în familia iubitului, dintr-un sat pierdut la marginea deșertului.
A lina Purcaru

la agățat

Traducere de DAN SILVIU BOERESCU
Colecțiile Cotidianul. LITERATURA
EDITURA $ UNIVERS **București • 2008**
Coperta colecției: **Octavian Cociș**
Coperta: **Marius Matieș**
Redactor: **Diana Crupenschi**
Tehnoredactare: **Constantin Niță**
Creditul foto Nadine Gordimer: Guliver / CAMERA PRESS / Peter Keen
Apreciezi calitatea. Filă cu filă. Alege un partener pe măsură[1]

BCR

Gândim la fe
NADINE GORDIMER
The Pickup
Copyright © 2001 by Felix Licensing B.V. © Univers Publishing House, Inc, 2008
Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparțin
UNIVERSE PUBL&HINO HOUSE, Inc
ISBN 978-l-60257-l00-6
Pentru
Reinhold
Oriana
Hugo
Spre o altă țară... Totul e subînțeles
De-ajuns să rostești cuvântul. - WILLIAM PLOMER

Un ciorchine de animale de pradă în jurul victimei. O maşinuţă cu o femeie tânără înăuntru. Bateria s-a descărcat, iar taxiurile, maşinile, microbuzele, furgonetele şi motocicletele se atacă unele pe altele, se provoacă, însă îşi descarcă nervii şi o înjură pe ea, sporind confuzia generală a ambuteiajului. Mişcă-te! A dracului proastă! *Idikazana lomlungu, le!* Ea îşi ridică mâinile, cu palmele deschise, ca şi cum s-ar preda. Ei continuă să se înghiontească, clamân-du-şi nerăbdarea.
Femeia se dă jos din maşină, înfruntându-i. Un şomer negru, dintre cei care-şi câştigă traiul indicându-le şoferilor locuri de parcare, se strecoară cu abilitate printre maşini, îi face semn cu capul - A-şaa, a-şaa, du-te acolo, du-te! -şi dă din mâini, rotind un volan imaginar. Apare, apoi, încă unul şi amândoi o împing, cu tot cu maşină, spre un loc de parcare liber. Strada continuă să freamete. Cei doi stau lângă maşină, privind-o întrebător în timp ce ea scotoceşte în geantă după portmoneu. Cu o privire de expert, stăpânul străzii a evaluat ceea ce i s-a depus în palmă şi ştie deja că suma e corectă. Ea nu ştie cum să mai mulţumească. El se smuceşte, vârându-şi banii în buzunarul unor pantaloni mult prea mari şi, zâmbind, e deja cu ochii după un alt şofer care caută loc de parcare. Tronând pe o lădiţă de fructe în faţa mărfii ei (piepteni, lame de ras, pietre ponce, fesuri de lână şi prafuri împotriva durerilor de cap), o femeie cu turbanul

improvizat dintr-un prosop ţipă la el, aţâţându-l într-o limbă pe care tânăra noastră n-o înţelege.
Acolo. Ai văzut. Şi eu am văzut. Gestul. O femeie prinsă într-unul dintre multele ambuteiaje care au loc în fiecare zi în oraş, în orice oraş. Nu ţi-o vei reaminti, nu vei şti cine e ea.
Dar eu ştiu, pentru că, doar privind-o, voi descurca iţele poveştii - tot ceea ce se va întâmpla pornind de la un banal incident stradal; ştiu încotro se îndrepta ea şi ce o purta într-acolo. Mâinile ei ridicate, ca şi cum s-ar fi predat.
Tânăra se trezise pe o stradă ca un bazar, de felul acelora pe care nu le-ar fi îngăduit niciodată legile oraşului şi tradiţiile generaţiei părinţilor ei. Tinerii au folosit întotdeauna barurile şi cafenelele pentru a arunca în aer toate inhibiţiile trecutului, fără reguli prestabilite. Se îndrepta spre unul dintre aceste locuri unde se putea întâlni oricând cu prietenii ei şi cu prietenii prietenilor ei, care şi-ar fi putut face apariţia întâmplător - L.A. Cafe. Probabil că majoritatea celor de pe stradă habar n-aveau că iniţialele proveneau de la Los Angeles: probabil că îşi închipuiau că provin de la iniţialele proprietarului, tot aşa cum prăvăliile greceşti din colţul străzii se puteau numi La Stavros ori La Kimon. EL-EI. Proprietarul îşi imagina că un asemenea nume inducea de la sine un anumit stil de viaţă, înnobilându-l pe cel al clienţilor; mai ştii, poate nici el nu făcea diferenţa între Los Angeles şi Sân Francisco. Numele cafenelei suna ca o declaraţie de intenţii. Un loc pentru tineri; dar şi pentru supravieţuitorii ultimului sfert de veac, hippioţii îmbătrâniţi ori sioniştii de stânga; bunicii şi bunicele emigrate în anii '20 şi care nu deveniseră prosperi mic-burghezi puteau zăbovi acolo la o cafea. Ţărănoii dilii fugiţi din zonele rurale flecăreau şi cerşeau din şanţurile de afară. Pe terasă, se simţea mirosul părului de african azvârlit pe pavajul din faţa unui frizerii alăturate. Prostituate din Congo şi Senegal luaseră loc la mese şi priveau lumea cu aerul încrezător al unor regine ale frumuseţii.
Bună, Juliel - ca de obicei, dădură din cap. Cei care o salutaseră puteau admira un gât graţios şi un chip de o paloare

naturală, îmbujorat de o emoţie neştiută. Albi şi negri, se agitară în jurul ei: *„J3ună, Julie, linişteşte-te, ce-ai păţit?"* îi recunoscu pe câţiva dintre prietenii ei din vremea studenţiei, un jurnalist fără slujbă care trăia păzind locuinţele celor care lipseau mult de-acasă şi un cuplu care picta pancarte pentru raliuri şi concerte pop. Toţi erau indignaţi: ce oraş de căcat!
- Nu-i interesează decât să *ajungă aici...*
Şi unde naiba şi-or închipui c-au ajuns? Replica veni de la unul cu chelie strălucitoare şi nişte laţe cenuşii atârnând în spatele urechilor; deşi nu publicase încă nimic, de mic, mama lui îl considera poet şi filosof.
- Nimic nu excită mai mult un bărbat alb decât să umilească o şoferiţă...
- Aşa se excită animalele astea... Către un prieten de culoare:
-Cineva mi-a strigat cam aşa... *Idikaza... mlungu...* Asta înseamnă „târfă albă", nu-i aşa? întrebarea ei adresată prietenului negru.
- Nasol. Ce oraş!
- Totuşi, nişte negri m-au ajutat...
- Mare lucru...
Prietenii ştiau un garaj pe strada alăturată. Fluturând din mână, îi lăsă pe ei să facă următorul pas.

Percepe miasmele unor răsuflări fierbinți. Râturi de oțel şi grătarele strălucitoare ale danturilor îi râd în față. Inima i se încordează, sub coaste, asemenea unui pumn şi se înalță spre claviculă. Merge pe stradă, atât, nimic altceva. Din colțul străzii, spre garaj. Nu-i nimic, totul s-a terminat. Se înfioară. Un alt ambuteiaj.
Iată garajul, cum i s-a spus. Păşind înăuntru, remarcă banalitatea peisajului, o trambulină spre normalitate: maşini neajutorate, victime inofensive ridicate de lifturi hidraulice, scule aruncate pe banchete, un dozator de apă, ceşti de plastic şi cutii cu mâncare, pălăvrăgeala de la radio, un bărbat 10 vârât pe jumătate sub pântecul unei maşini. Alți doi, concentrați asupra unei maşinării zgomotoase, îi făcură semn să se îndrepte spre el. Picioarele şi partea de jos a trunchiului reacționară la vocea ei, scuzându-se întruna, şi bărbatul se ivi de sub maşină. Era tânăr, purta o salopetă unsuroasă, iar mâinile mânjite cu ulei atârnau la capătul unor brațe lungi. Nu semăna cu nimeni. Bărbatul alb care le vorbea în *afrikaans* celor doi negri avea părul negru strălucitor şi ochi negri, cu umbre albăstrii. O ascultă absent, fără să schițeze vreun gest. Ea se opri şi aşteptă, tăcută, câteva clipe.
- Deci, ați putea trimite pe cineva să arunce o privire... Maşina e chiar după colț.
El îşi privi mâinile.
- Aşteptați un minut, să mă spăl pe mâini. Mecanicul cară o geantă voluminoasă, fără mâner, în care are sculele şi o baterie nouă, aşa că ei îi este dificil să meargă în rând cu el pe stradă, cu toți ceilalți trecători bulucindu-se din toate direcțiile. Numai că nu vrea să meargă înaintea lui, ca şi cum omul de la garaj i-ar fi fost un fel de servitor. Pe tăcute, el puse maşina în mişcare şi se întoarseră la atelier, cu ea ca pasager.
- Mai are ceva, nu-mi dau seama, la aprindere. Mă gândesc că s-ar putea să se oprească din nou.
- Atunci, mai bine aş lăsa-o aici. Presupun că are nevoie de o revizie generală.
- Când i-ați făcut-o pe ultima? Zâmbi vinovată.
- Nu-mi amintesc.
- Totuşi, când?
- De obicei, ajung la garaj numai când apare vreo problemă.
El clătină din cap de parcă ar fi spus: desigur, ştiam eu.
- Voi telefona să aflu când e gata. De cine să întreb? -DeAbdu.
îi lăsă pe cei de la garaj vreo două-trei zile ca să-şi facă treaba. Când sună şi întrebă de mecanicul care avea în grijă
11
maşina ei, i se răspunse că nu era de serviciu, dar că, în mod sigur, nu o terminase de reparat. Asta nu conta prea mult pentru ea, fiindcă mai avea la dispoziție cea de-a treia maşină a tatălui său, un bătrân dar arătos Rover, cumpărat la o licitație de la Sotheby's, apoi recondiționat, însă rareori folosit. Era o maşină tipică pentru suburbiile bogate, cu care nimeni nu s-ar fi aventurat în cartierul cafenelei EL-EI. Când ea îl parca acolo, sub supravegherea plină de admirație a unui om al străzii căruia îi dădea un bacşiş generos, lumea se uita lung după ea, ca la o arătare din altă lume, una foarte îndepărtată. Nu prea îşi punea problema că s-ar putea să-i fie furată - era un exemplar rarisim, cu care era dificil să scapi nedetectat, şi mult prea demodat ca să constituie o sursă profitabilă de venituri în cazul în care ar fi fost vândută pe bucăți. Se simțea doar stânjenită de maşină şi de ea însăşi, ca posesoare a maşinii, în fața prietenilor. Ea nu mai stătea în suburbii, acolo unde crescuse, ci într-una dintre acele căsuțe mai retrase din cartierele servitorilor, pe care aceştia le locuiau în lipsă de ceva mai bun. Duminică, atunci când veni să-şi ia doza terapeutică de apă minerală şi cafea de după noaptea petrecută împreună cu prietenii într-un club din Soweto, unde unul dintre prietenii ei cânta la trompetă, ea descoperi trei copilaşi şi chiar un bebeluş stând pe capota lucioasă, jucându-se cu statueta de argint înfățişându-l pe Mercur. Poate că pe tatăl ei l-ar fi amuzat această tărăşenie legată de jucăria lui de colecție, însă ea nu i-a povestit nimic fiindcă nu i-ar fi plăcut ca, astfel, acesta să-i dezvăluie tinerei sale soții că maşina fusese condusă prin locuri nepotrivite; ştia doar cât de vigilentă era tipa.
In săptămâna următoare - ea încă nu se deranjase să sune din nou la garaj - atunci când coborî din maşina tatălui ei, fu întâmpinată, în stradă, de însuşi mecanicul.
— Asta chiar e o maşină... Mă scuzați, zise el, de parcă ar fi acostat o necunoscută. .
- Nu-i a mea! Aş vrea să o recapăt pe cea veche, spuse ea râzând. 12
El păru să-şi reamintească de ea ca de unul dintre clienții pe sub ale căror maşini se vâra:
- O, da, joi e gata. A trebuit să comand un piston la reprezentanță.
Apoi admiră Roverul din alt unghi:
- Din ce an e? Ce model e?
- Habar n-am. E împrumutată, evident că nu-i a mea.

- N-am văzut un asemenea exemplar până acum, doar în poze.
- Asemenea maşini erau fabricate în Anglia cu mult timp în urmă, pe când nici unul dintre noi nu se născuse încă. Tot eşti pasionat de maşini chiar dacă eşti obligat să scormoneşti toată ziua în măruntaiele lor?
- „Pasionat"? N-aş zice. E altceva. *E* un sentiment minunat, spuse el, arătând cu mâna lui lungă către maşină. Multe asemenea lucruri sunt pur şi simplu minunate.
- Şi a mea, cu siguranţă, nu e. Ce mai e stricat la ea în afară de nu-ştiu-ce piesă pe care ai comandat-o la reprezentanţă? Se pare că urmează o revizie generală...
- De ce o mai ţii? Ar trebui să-ţi cumperi una nouă. Nu o mai privea, se întorsese din nou spre Rover: era evident că îşi putea permite o maşină nouă. I-o întoarse:
- De ce mi-aş cumpăra, dacă mi-o poţi repara pe cea veche? Se uită urât la ea, privind-o fix cu ochii lui atât de negri:
- Pentru că poate deveni un pericol pentru tine. Oricând i se poate strica altceva, punându-ţi viaţa în pericol. Nu-nţeleg ce..., mai zise, părând că vrea să evite folosirea unui cuvânt, probabil dintr-o altă limbă. Oricum, trebuia să te previn.
- Da, dar şi dacă aş conduce o maşină nouă, alt şofer de pe şosea ar putea greşi în vreun fel şi m-ar putea omorî, nu crezi?
- Atunci, ăsta ar fi destinul tău, însă nu cred că trebuie să-l provoci.
- Destin, se amuză ea, oare există aşa ceva? Să cred în el? E clar că tu crezi.

13

Să fii pregătit să întâlneşti oameni noi - ea şi prietenii ei considerau că asta face tot farmecul existenţei:
- Nu vrei să mergem la o cafea, în caz că eşti liber?
- Sunt în pauza de masă. El schiţă nehotărât o grimasă, apoi, pentru prima oară, zâmbi. Ceva în el străluci atrăgător, o dată cu dinţii lui sănătoşi, dezveliţi de buzele bine conturate, dedesubtul unei mustăţi la fel de negre ca şi ochii lui. Ceva de indian sau de malaiezian. Asemenea ei, era un băştinaş cu ascendenţă de imigranţi cu una sau mai multe generaţii în urmă. în cazul ei, era vorba de Suffolk sau Cork County, în al lui - de Gujerat sau Indiile de Est.

Cafeneaua EL-EI.

Prietenii ei erau probabil aşezaţi la masa lor obişnuită. Evită să privească în acea direcţie şi alese un colţ al terasei. Atât bărbaţii cât şi femeile, când merg la prima întâlnire, evită orice subiect care i-ar putea compromite sau i-ar putea lăsa în ceaţă pe interlocutori, preferând să vorbească despre ceea ce *fac:* asta înseamnă cu ce se ocupă la slujbă, nu cum, altminteri, îşi organizează viaţa. Chiar dacă şinele lui dăduse la iveală un cuvânt mare—„destin" - era încă uşor să se evadeze din păienjenişul de complicaţii presupus. La urma urmei, cel mai uşor e să vorbeşti despre lucrurile banale, de ocupaţiile de zi cu zi, de modul în care ea, şoferiţă de Rover (chiar dacă, aşa cum tot insistase, era împrumutat) şi el, cel mereu vârât pe sub maşinile altora, îşi câştigau pâinea. Indiferent de ascendenţa fiecăruia, ambii făceau parte din aceeaşi generaţie a aceleiaşi ţări şi, prin „pâine", înţelegeau mai degrabă bani decât o franzelă. Cu toate acestea, ea se descoperi vorbind cu timiditate, respectând diferenţele evidente dintre „destinele" lor: ea - la volanul Roverului ce aparţinea tatălui ei (despre care minţise prin omisiune), el - întemniţat sub maşina ei rablagită.

Cu ce mă ocup eu, cu ce te ocupi tu? Cred că ăsta-i singurul subiect disponibil.

- Nu prea ştiu cu ce se mănâncă asta. Mi-am dorit o carieră de avocat, pe bune. Asta era ambiţia mea când eram la 14

şcoală, aveam o mătuşă avocat, m-am dus o dată la tribunal s-o urmăresc cum, îmbrăcată în roba aceea minunată, neagră, cu jabou alb - lua interogatoriul unui client. Dar, între timp, s-au mai întâmplat o mulţime de lucruri... Am renunţat la facultatea de drept după doar doi ani. Apoi, m-am apucat de limbi străine şi, la un moment dat, iată-mă lucrând, organizând colecte, dineuri de binefacere, concerte cu celebrităţi, întâlniri cu trupe pop. Toată lumea mă invidia pentru că întâlneam o mulţime de vedete - însă adevărul e că întâlneşti şi oameni oribili şi că, mai mult, trebuie să te porţi frumos cu ei. Să-i pupi în fund, practic. Nu cred că o să fac prea mulţi purici aici. Făcu o pauză şi reveni: Nu ştiu, de fapt, ce am de gând să fac mai departe, ce-aş vrea să devin. Vorbea de parcă era la spovedanie, chiar dacă resimţea ca pe o obligaţie morală faptul de a fi cât mai deschisă faţă de necunoscuţi.
- Se câştigă bani mulţi, nu?
- Primesc comision. Depinde cât plătesc cei de care mă ocup.

El îşi bău cafeaua cu sorbituri mici, luând pauză între ele, de parcă ar fi măsurat ritmic nivelul lichidului. Poate că nu avea de gând să-i răspundă. Se prea poate să se fi simţit luat de sus cu toată vorbăria ei liberă despre viaţă. Ca şi cum lui, mecanicului, i s-ar fi făcut favorul să asiste la spectacolul cafenelei EL-EI. Foarte posibil ca, atunci când va sorbi ultima înghiţitură şi va pune jos, pentru ultima dată, ceaşca de cafea,

el să se ridice, să spună mulţumesc şi să plece - aşa că ea trebuia neapărat să inventeze rapid ceva, să dreagă situaţia, să justifice cumva încercarea de agăţare.
- Dar tu cum te-ai descurcat?
Greşeală. A comis-o, s-a dat interesantă, sperând că-l va determina să intre în combinaţie. Numai că el doar a întins mâna după zaharniţă, iar ea s-a grăbit să i-o întindă, pentru ca el să mai îndulcească un pic zaţul de pe fundul ceştii. Putea să tacă dacă dorea, putea să vorbească dacă avea chef, ea nu-l putea influenţa.
15
- Am făcut de toate, în diferite ţări.
- Poate că şi asta-i o cale...
- Când simţi că nu eşti dorit, îţi poţi spune că, oricum, nu-i ţara ta. Practic, nu ai patrie.
- Asta nu-i ţara noastră? Din gura ei, suna ca o declaraţie.
- Poate, pentru tine.
- lartă-mă, am crezut că - şi pentru tine - asta-i ţara ta. însă nu-i rău să mergi şi în altă parte. Şi eu am stat în America un an, m-am gândit că a pleca în altă ţară ar putea fi o soluţie şi pentru mine.
- Eu mă duc acolo unde mi se permite.
- Şi de unde...? Făcu o încercare, deja subiectul nu mai putea fi evitat.
El numi o ţară de care ea abia dacă auzise. Una dintre acele ţărişoare apărute o dată cu plecarea puterilor coloniale sau desprinse din federaţii create artificial pentru a umple vidul de putere înainte de a încerca regruparea fostelor posesiuni sub acronime care să le asigure, în continuare, fostelor imperii controlul lumii. Una dintre acele ţări în care religia nu poate fi separată de putere, iar persecuţia de sărăcie, un motiv în plus de a pleca şi de a te reîntoarce arunci când ţi se permite.
- Da, lucrurile mergeau prost acolo, zise ea, fără să ştie despre ce e vorba.
- Mergeau prost şi încă merg aşa.
- Acum, însă, aici, totul e în regulă, nu-i aşa?
De data aceasta, el aşeză ceaşca înapoi pe farfurioară, puse linguriţa alături şi chiar se ridică pentru a pleca.
- Mulţumesc pentru tot, dar trebuie să mă întorc la lucru. Ea se ridică la rându-i şi întrebă:
- Atunci, rămâne pe joi?
- Ar fi bine să mă suni înainte. Joi...
- Julie la telefon. El îi răspunse:
16
- Cine? Cu cine vreţi să vorbiţi?
- Sunt proprietara maşinii pe care o reparaţi. Aţi spus să vă sun joi.
- Mă scuzaţi, v-aud prost, e mult zgomot aici... Aaa, da, e gata!
La garaj, el îi înmâna un soi de fişă tehnică, pe care ea o prezentă la casă pentru a plăti.
- Totu-i în regulă, acum? Sunteţi sigur?
El se aşeză pe locul din dreapta şoferului. Ea se strecură printre feluritele obstacole din atelier şi se instala la volan, ca să-i demonstreze că e în stare s-o scoată la capăt. Făcură o tură prin cartier, luând toate bălţile la rând, oprind la stopuri în staţiile de maxi-taxi, strecurându-se printre furgonetele parcate aiurea şi evitând pietonii care se năpusteau din toate părţile, asemenea unor bancuri de peşti. Acum, îi venea mai uşor; se simţea stăpână pe situaţie, îşi permitea să trăncănească vrute şi nevrute.
- Tot mai eşti de părere că trebuie să-mi iau maşină nouă?
- Cam da. Data viitoare se va strica altă piesă şi va trebui să plăteşti din nou pentru altă reparaţie.
- Să-mi iau o maşină second-hand mai bună? Poate că-i o idee bună. Crezi că ai putea-o verifica pentru mine? Cu siguranţă că trebuie să o vadă cineva înainte de cumpărare, cineva care să ştie despre ce-i vorba sub capotă.
- Dacă vrei, aş putea face asta.
— Ah, minunat. Cunoşti pe cineva care are o maşină bună de vânzare? Poate auzi de vreo ocazie...
- Mai apar oferte pe la garaj... am să fiu atent. Ce fel de maşină preferi?
- în nici un caz, nu un Rover.
- Bun, dar de care: cu două uşi, cu patru, cu cutie de viteză automatică...?
Lângă EL-EI se profila un loc de parcare. Se conformă semnelor făcute de un copil al străzii care ţinea în mână o sticlă de plastic cu aurolac. Discutând despre modelul maşinii
17
viitoare, o părăsiră pe cea actuală şi se îndreptară către terasă. De data aceasta, intrară, fiind chemaţi la masa prietenilor ei.
— Bună, Julie.
Scaunele fuseră rearanjate.

- El e Abdu, îmi caută o maşină nouă.
- Salut, Abdu. (Numele le suna ca o prescurtare de la Abdurahman, nume comun printre malaiezienii din Cape Town).
Prietenii nu fac paradă de delicateţe şi întreabă întotdeauna cine eşti şi de unde vii - e reversul medaliei pentru xenofobia burghezilor. Nu, nu provenea din Cape Town. L-au făcut repede să-şi spună povestea, întrerupându-l cu interjecţiile lor, dând propriile exemple despre cazuri similare, oferindu-i sfaturi, cu o generozitate care poate fi bine primită sau dimpotrivă, depinde cum vrei să o iei, însă, o dată în viaţă, el nu mai e „mecanicul de la garaj" ci un prieten, distanţa dintre el şi ei micşorându-se continuu.
Aşadar, aceasta-i ţara din care vine el. Unul dintre ei ştie totul despre acea ţară înapoiată. „Omul de la garaj" şi-a luat un titlu în economie acolo (la o universitate de care nu a auzit nimeni) dar, la dracu' (şi locul acela chiar e un iad, dacă e să iei în considerare facţiunile politice sau religioase cărora le aparţinea sau nu, precum şi lipsa banilor, ceea ce-l împiedicase să miruiască pe cine trebuia), în veci nu putea obţine acolo o slujbă la universitate. Sau nici un fel de slujbă, poate; nimic de lucru, nici o perspectivă, în fond ce tip de activitate ar fi putut înflori în deşert, la umbra unui guvern corupt, a opresiunii religioase şi a conflictului transfrontalier. Toate acestea la un loc, mai mult sau mai puţin pertinent, i le serveau despre regiunea şi ţara lui. însă, apoi, ea află explicaţia unui lucru menţionat deja de el, dar neînţeles de ea. El le spune că nu-şi poate numi ţara „ţara lui" doar pentru că cineva a tras o linie de demarcaţie pe hartă.
- Pe vremea tatălui meu, totul aparţinea bogătaşilor care conduceau ţara. Aşa că despre ce ţară aş putea zice că-i a mea?!? 18
în prezenţa lor, engleza lui funcţionează şi ei nu se jenează să întrebe care-i limba maternă din care provin accentul şi locuţiunile lui. în cele din urmă, unul dintre ei îl chestionează în legătură cu ciudăţenia lui de a adopta o credinţă care ţine de un mod de viaţă, nu de o etnicitate războinică:
- Eşti budist?
- Nu, nu sunt.
Şi, iarăşi, el se ridică, dă să plece, în fond e un mecanic, aparţine clasei muncitorilor manuali. Unul dintre ei se întreabă, făcând o serie de conexiuni: „Un economist care a devenit un maimuţoi plin de unsoare. Cum o fi învăţat să repare maşini?".
Un altul chiar are răspunsul: „Nevoia te învaţă. Singurele metode de a penetra ţări care nu te vor sunt munca de jos sau Mafia".
Mai trece o săptămână. S-ar părea că ea nu-l va mai revedea niciodată. Asta se întâmplă în mod curent cu cei pe care-i agăţi: „Ce face tipa pe care ai adus-o aici, cea care scria discursuri la un cabinet ministerial şi care fusese concediată?"; „O, se pare că a plecat din oraş."; „Şi tipul celălalt, cel care - interesant, nu? - vroia să organizeze copiii străzii în comunităţi de artişti ambulanţi, care să bată tobele la ieşirea din cinematografe, a reuşit să facă ceva?"; „Nu mai ştiu ce s-a întâmplat cu el...".
Trec două săptămâni. Desigur, mecanicul ştia unde să o găsească, într-o dimineaţă de sâmbătă, el se apropie de masa la care stătea cu prietenii ei ca s-o anunţe că i-a găsit o maşină. Garajul era închis sâmbăta, aşa că el purta jeanşi atent călcaţi şi o cămaşă trandafirie cu o eşarfă de lână la gât. Au insistat să ia o cafea împreună cu ei. Era ziua cuiva şi evenimentul a transformat cafeaua în vin roşu. El nu obişnuia să bea alcool; a privit-o ridicând paharul şi i s-a adresat:
- Ţi-am adus maşina. S-o încerci.
Iar amicii ei, care obişnuiau să râdă din orice, au exclamat „O-HO-HO-HOHO!" şi l-au asigurat că Julie e rezistentă, ţine la tăvăleală, însă ea a refuzat un al doilea pahar.
- E weekend, ce naiba, poliţaii n-au ieşit pe traseu cu fiola...
19
Maşina nu era pe gustul ei, era prea mare şi greu de parcat, nu era făcută pentru ea. El avea însă pe cineva care primise această temă, îi putea aduce o altă maşină pentru următorul sfârşit de săptămână dacă ea vroia asta.
La început, ea i-a spus că nu-i sigură că va fi liberă atunci. După care, nu s-a putut abţine şi i-a dat numărul ei de telefon. N-avea pe ce să-l noteze. Efectele petrecerii cu prietenii ei erau încă vizibile aşa că, râzând, i-a spus să-l noteze în palmă, lângă încheietură. El s-a simţit jenat când ea, cu frivolitate, i-a întors mâna şi i-a scris numărul, cu un pix extras iute din buzunar, direct pe pielea lui delicată, cu venele pulsând, chiar acolo, pe încheietură.
El a sunat-o, scurt, pe un ton formal, adresându-i-se cu „Domnişoară" urmat de numele ei de familie, şi au fixat o întâlnire mai repede, în timpul săptămânii, după orele de program. Nici a doua maşină nu a fost pe placul ei. Au avut nevoie de o scurtă plimbare cu ea în afara oraşului ca să-şi confirme asta. Eliberaţi de presiunea oraşului, nu doar şoseaua li se deschidea liberă în faţă; cu obrazul în vânt, ea a ajuns să se întrebe oare ce înţelegeau prietenii ei prin „nevoia te învaţă". Cum un licenţiat în economie a ajuns un bun mecanic? Nu necesita asta un antrenament îndelungat, o perioadă de ucenicie? Când el

a început să i se adreseze iarăşi formal, ea l-a întrerupt abrupt:
- Să stabilim un lucru: sunt Mie şi atât, aşa să-mi spui.
Julie. în regulă, Julie. Vocea lui suna stins, deşi erau singuri pe drum, n-avea cine să-i audă. El era încă ezitant fiindcă, în definitiv, nu o cunoştea cu adevărat pe fata asta, cum nu-i cunoştea prea bine nici pe bârfitorii ei prieteni, vorbăreții de la EL-EI, însă tentația de a avea încredere în ea a primat în fața timidității lui. I-a mărturisit că, de fapt, nu era mecanic cu acte în regulă. Din fericire, cochetase cu maşinile încă din copilărie; unchiul lui - fratele mamei - repara maşini şi camioane în curtea din spatele casei lor. A învățat de la el, în loc să se joace cu ceilalți băieți. Cei de la garaj l-au 20
angajat ilegal, „la negru", chiar asta-i expresia folosită de ei. E mai ieftin pentru patroni, nu-i plătesc asigurarea pentru accidente, pensie, asistență medicală. Zâmbetul lui, cu care era atât de zgârcit, îi luminează din nou fața atunci când ea îi întoarce privirea, în fond, asta contrazicea toate principiile de legislație a muncii învățate la facultate.
- Ce om îngrozitor, ce exploatator!
- Ce m-aş face, totuşi, fără el? Şi el riscă, în fond, trebuie să plătesc cumva pentru asta. Aşa merg lucrurile pentru cei ca mine.
Următoarea maşină era cea potrivită, corespundea tuturor cerințelor ei legate de mărime, consum de carburant ori preț. Poate că fusese disponibilă de la bun început, însă el o ținuse în chip de rezervă de lux, numai bună de scos la iveală la momentul potrivit. Ea era mulțumită de maşină şi, în plus, avea satisfacția (pe care nu şi-o putea exprima deschis față de el) de a-şi lua revanşa față de patronul lui, oricine ar fi fost acesta, căci, necalificat şi lucrând „la negru", Abdu nu putea câştiga mare lucru.
- Trebuie să sărbătorim reuşita. Bine că m-ai convins să scap de rabla aia. Crede-mă, sunt teribil de delăsătoare când trebuie să mă ocup de lucruri de-astea. Dar ce ne facem, că tu nu prea bei vin?
- Ei, mai beau uneori.
- Bun! Atunci, trebuie să botezăm noua mea maşină.
- Da, dar nu la cafenea.
în sfârşit, el îi vorbea. Astfel, ceva s-a schimbat în relația lor, rolurile au fost inversate subtil, dar cu fermitate, ca şi cum ar fi schimbat vitezele. Acum, el preluase controlul asupra legăturii lor.
- Să mergem la mine, atunci.
El rămase tăcut, însă îşi păstră aerul autoritar, fără să mai fie nevoie să confirme entuziast.
Chiar dacă toți prietenii ei albi agreaseră că locuința era suficient de îndepărtată de suburbiile pline de ostentație
21
pentru a coincide cu aspirațiile lor de a-şi lăsa în urmă căminele părinteşti, în timp ce negrii o acceptaseră ca pe o casă în care ei înşişi s-ar fi mutat, o dată scăpați de segregarea rasială, căsuța ei renovată era suficient de confortabilă, chiar dacă mobiiată sumar, conform teoriei că luxul nu era neapărat o necesitate. Astfel, exista o baie față de care dormitorul părea minuscul. Chicineta era şi ea dotată cu frigider şi cu toate celelalte aparate electrocasnice. Nu era foarte îngrijită, se vedea că aparținea unei persoane deloc obsedate de ordine. Ca să se poată aşeza, el a trebuit să dea la o parte de pe scaun o ceaşcă şi un platou ruginite, un vraf de plicuri, nişte foi în dezordine, coji de mere şi o ediție veche a unui ziar de duminică. Ca de obicei când avea musafiri, ea îşi ceru scuze pentru mizeria în care locuia. Deschise o sticlă de vin, descoperi un pachet de biscuiți şi, după ce o mirosi, înlocui bucata de brânză cu o alta din frigider. El urmări agitația ei casnică fără să se ofere să o ajute, aşa cum ar fi făcut prietenii ei. Mancă însă brânza şi biscuiții, bău şi din vin după ce, în prealabil, gustase şi ea. Au vorbit până târziu despre el şi despre viața lui; viața ei era chiar aici, în locul în care se aflau, în acest oraş, pe străzile lui populate cu oameni făcând una sau alta. în schimb, el părea să se ascundă printre ei. Nu exista nici o înregistrare a lui în actele firmei pentru care lucra, nici o chitanță de piată, nici o adresă pentru corespondență, doar adresa garajului şi un nume inventat, care nu-i aparținea. Nu acesta era numele lui? Ea rămase cu gura căscată. Totuşi, iată-l, era o prezență cât se poate de reală în camera ei, un amestec de piele, sistole şi diastole, de respirație care interfera cu toate obiceiurile ei, cu mâncarea ei, cu hainele ei risipite în dezordine, cu pernele pe care şi le aşezaseră la spate, să le fie mai comod. Deci, nu acesta era numele lui? Nu, pentru că permisul de muncă îi expirase în urmă cu un an şi trebuia să-şi facă pierdută urma.
- Şi apoi?
El îi răspunse cu un gest: trebuia să fugă. 22
Dar, oare, unde s-ar fi putut duce? îl privea de parcă i-ar fi putut da o idee. în mediul ei, întotdeauna se

găsesc soluții pentru orice fel de situație.
El se întinse ca să-şi mai toarne un pic de vin, aşa cum făcuse când avusese nevoie de zaharniță. O privi şi zâmbi:
-Eşti sigură că...
Continuă să-i zâmbească, dând din cap neîncrezător. Exista deja un şir lung de țări în care încercase să ajungă şi care îi refuzaseră intrarea.
- Sunt traficant de droguri, un negustor de sclavi venit să ia cu japca fete. Voi fi o povară pentru stat, asta-mi tot spuneau, voi fura slujbele băştinaşilor, fiindcă voi accepta salarii mai mici decât ei.
La această ultimă remarcă, izbucniră în râs, fiindcă asta chiar se întâmpla.
- E îngrozitor. Inuman. Dezgustător.
- Nu. Nu-i vezi dând târcoale tuturor locurilor prin care umbli, la cafenea de pildă? Asemenea specimene există la fiecare colț de stradă, poți cumpăra de la ei cocaină cum ai lua o cutie de chibrituri. Mai sunt găştile de cartier care te jefuiesc şi femeile uşoare pe care orice bărbat şi le permite. Pentru cine lucrează toți ăştia? Pentru străinii care au fost lăsați să intre în țară. Crezi că ăsta-i un lucru sănătos pentru țară?
- Bine, dar tu... tu nu eşti unul dintre ei.
- Legea sună la fel pentru mine ca pentru ei toți. Numai că ei sunt mai deştepți, au mai mulți bani ca să plătească pe cine trebuie.
îşi răsfiră degetele mâinii, mângâind-o. Sunt gesturi care schimbă viața. O strângere de mână sau un sărut. Acest gest se afla la graniță, gata să migreze, nu avea nici o putere asupra existenței ei.
Cu siguranță, se putea face ceva pentru el.
El îşi strânse degetele la loc în pumn şi-şi lovi genunchiul. Nu se mai concentra asupra sentimentului de încredere față de ea şi privirea îi rătăci, absentă, pe mormanul de CD-uri de

lângă el. Descoperi că aveau preferințe comune. Salif Keita. Youssou N'Dour. Rhythm & blues. Ascultă înregistrările în ordinea aleasă de ea, pe care o aprobă cu entuziasm:
- Conduci o maşină *second hand* dar, în schimb, ai muzică de prima mână!
Amândoi căzură de acord intuitiv că era momentul ca el să plece. Ei i se păru de la sine înțeles că-l duce cu maşina acasă, dar el refuză, spunându-i că va prinde autobuzul.
- E în regulă? Ai mult de mers? Unde locuieşti?
El îi răspunse: proprietarul îi permisese să locuiască în camera din spatele garajului.
Veni după el şi nu-şi dădu voie să se întrebe de ce făcea asta.
Veni după el la garaj ca să-i spună că maşina mergea bine. Şi că se făcuse vremea pauzei de prânz. Unde altundeva să meargă decât la cafenea, la EL-EI, unde se puteau alătura prietenilor ei. în curând, asta deveni o obişnuință. Când apărea fără el, prietenii ei o întrebau: „Ei bine, unde e Abdu?". Le făcea plăcere compania lui, începuseră să se cunoască prea bine, el reprezentând un element de schimbare în climatul lor, asemenea unei pale de vânt de o cu totul altă temperatură decât cea cu care erau obişnuiți. El nu prea lua parte la sporovăială lor interminabilă, dar ştia să asculte, uneori parcă incomodându-i cu atenția lui.
- Oare ce s-a întâmplat cu cei din mişcarea de rezistență, mă întreb? S-au transformat în nişte funcționari graşi ai guvernului. Preşedinți de companii. Pe timpul luptelor de gherilă, în păduri, erau oricând gata să-şi dea viața unul pentru altul - e adevărat, garantez pentru asta! - iar acum sunt gata să dea cu Mercedesurile lor oficiale peste frații lor abandonați pe stradă.
- N-ați văzut la televizor aseară? Unul dintre cei care au condus bătălia de la Cuito, un adevărat erou, acum s-a alăturat unui club exclusivist al connaisseur de trabucuri fine... stridiile şi şampania au luat locul terciului şi al cărnii de capră... 24
Vârstnicul poet închise ochii şi recită în transă ceva ce nimeni nu şi-ar fi permis să realizeze că provine din opera proprie: ... „Prea ades', sacrificiul e-o piatră apâsându-ți inima...".
Nimeni nu-l luă în seamă.
- N-are nici o logică, de ce să-ți abandonezi idealurile pentru care ai luptat atât, ce prăpastie se poate căsca între prezent şi trecut?
La ce s-o fi gândind acest om inteligent deghizat într-un maimuțoi unsuros - ori de câte ori îşi exprima vreo părere, el putea să le sancționeze opiniile sau să le amendeze convingerile pe care şi le strigau în gura mare. Atunci când vorbea, era ascultat.
- Nu exista alternativă, pe atunci. Nimic. Terciul ăla e valabil pentru fiecare în parte. Acum, există posibilitatea de a face opțiuni. Aici, poți alege...
- Ha-ha-ha! Deci mişcarea de rezistență este singurul context în care ai dreptul să suferi? Asta nu se mai

aplică atunci când poți alege altceva, iar una dintre opțiuni este un cec gras, o maşină de la firmă, toate avantajele de la minister...
- Aşa stau lucrurile. Sunt oameni care-şi permit să aleagă şi alții care n-au această posibilitate.
Ei aleg să râdă.
- Abdu, cât eşti de cinic!
- Deci, hai, David, tu în care dintre categoriile lui intri?
- Ei bine, în acest moment, alegerea mea e o porție de „pitta cu haloumi"...
- Nu există liber arbitru într-o economie de tip capitalist. Contează numai ceea ce spun patronii. Nu asta se ia în considerare. Cine vrea să facă teorie politică este concediat.
- Spui asta numai fiindcă eşti negru, eşti îndoctrinat cu chestii fumate ale mişcării sindicale, frate, însă, în acelaşi timp, tânjeşti şi tu să dai lovitura şi să ajungi şef undeva...
Cei doi se apucă de revere şi conflictul este gata să izbucnească.
îşi cunosc prea bine ideile, sunt cu toții sătui de ele. Aşa că atenția generală se mută încă o dată asupra lui:

- Eşti de acord cu economia capitalistă?
- Acolo de unde vin eu nu există nici economie capitalistă, nici economie socialistă. Nu există nimic. Despre astea am auzit doar la universitate.
I-a făcut să râdă, râde şi el cu ei - asta-i regula jocului dacă ai fost acceptat la masa lor.
- Ce înțelegi prin „nimic"?
încercă să găsească un răspuns care să le facă pe plac.
- Feudalism.
îşi mişcă coatele pe masă, o priveşte - e sponsorul lui, aici - să vadă dacă a spus cuvântul potrivit. Vrea să înțeleagă dintr-o privire dacă e gata să plece.
- însă ei îşi zic în fel şi chip, miniştri, preşedinți... Prietenii îi urmăresc pe cei doi croindu-şi drum printre
obişnuiții localului, care mestecă, beau, se angrenează în conversații, ridicând vătăluci de fum de țigară în chip de ectoplasmă a actului de comunicare altminteri irealizabilă prin intermediul celularelor fixate la brâu sau la ureche.
- De unde l-o fi agățat Julie pe ăsta?
Un membru al Mesei Rotunde, absent atunci când Julie provocase un ambuteiaj rămânând cu maşina în mijlocul străzii, îşi cere dreptul la informare: de la garajul de pe strada alăturată, de acolo.
Companionul ei s-a oprit puțin pe terasă şi ea se întoarce să vadă la ce se uită acesta: o fată cu ochelarii de soare puşi în vârful capului, cu coapsele larg desfăcute, l-a încătuşat în poala ei pe unul cu părul împetit în zeci de codițe, un tânăr complet dus - băutură sau droguri.
El pleacă mai departe şi pe față i se poate citi dezgustul. I se adresează:
- Ei, cum ți se pare?
în vocea lui, e mai multă toleranță decât simte.
- Oamenii sunt dezgustători în locul ăsta. Ea îi răspunse, de parcă s-ar scuza pentru ei:
- îmi pare rău.
Tu nu eşti acolo; nici eu nu sunt: nu pot vedea asta. Nu-i vorba de obişnuitul ambuteiaj de pe stradă, cu oameni care se simt vinovați şi recunosc asta, ridicând mâinile ca şi cum s-ar preda.
Nu-i nici spectacolul care poate fi urmărit noaptea târziu pe posturile de televiziune destinate adulților.
Ea încă se întâlneşte cu prietenii ei în locul lor favorit, în jurul Mesei Rotunde - orice ar fi, ei sunt semenii ei, cei care au reuşit să se rupă de trecutul lor, fie că e vorba de negri care încă mai locuiesc în vechile ghetouri sau de albi din suburbiile de lux. Dar programul ei de lucru este destul de flexibil şi ea poate veni la cafenea pe când el se vâră sub maşini în atelierul de pe strada cealaltă; el nu poate veni întotdeauna să-i țină companie la o cafea şi la taclale la EL-EI. Prietenii ei nu-s dintre aceia care să-ți ceară vreo explicație în legătură cu viața ta, crezul prieteniei lor poate fi rezumat aşa: *Indiferent ce faci, draga mea, indiferent ce ți se întâmplă, frățioare, e treaba ta şi eu sunt de acord cu tine.* Oamenii vin şi pleacă din acest grup. Sunt liberi să facă asta cât timp, adunați în jurul Mesei Rotunde, respectă acest cod.
în ziua aceea, ştia cu siguranță că se va întâmpla ceva care o va afecta şi pe ea; în ziua aceea, unul dintre prieteni s-a aşezat la Masă şi i-a anunțat că tocmai fusese diagnosticat: SIDA. îl chema Ralph. Provenea, ca şi Mie, din mediul bogat din suburbii, avea ochi limpezi, galben-verzui, oase ale feței delicate, o alură de adolescent sportiv cu umeri puternici

care-i întindeau cămăşile de parcă ar fi fost matlasate. Se zgâiau la el nedumeriți, de parcă bătrânul poet ar

mai fi emis unul dintre mesajele lui absconse. Acesta glăsuise către Masă, afectat ca un oracol din vechime:
- Este un blestem ancestral.
- Pentru numele lui Dumnezeu, ce se întâmplă?
Timpul şi locul potrivite pentru locuri comune învechite. Murmure: să-l facem să tacă, să-i închidem gura. Dar, când poetul oficial al Mesei Rotunde are ceva de spus, el nu mai aude pe nimeni, nu mai ia în seamă nici un protest:
- Suntem urmaşii maimuţei. Boala aceasta a debutat la primate. Apoi, oamenii flămânzi din junglă le-au ucis şi le-au mâncat carnea. Astfel, blestemul lor ne urmăreşte, prin timp, încă de atunci...
Unul dintre ei, cel care se convertise la budism, îl aprobă: carnivorii nu respectă codul universal, nu respectă dreptul la viaţă al tututor creaturilor de pe Pământ.
în acel moment, victima, Ralph, izbucni în râs. Nimeni nu îndrăzni nici măcar să zâmbească pentru a-l încuraja; un aer de bravadă începe să anime Masa. Ceea ce i se întâmplase unuia dintre ei nu era ceva pentru care ei, spre deosebire de cei din vechea gardă, să nu aibă alternativă. Nu scârbă, nici compasiune ieftină: întotdeauna vor găsi măcar o soluţie spirituală, dacă nu una de vindecare.
El, Abdu, nu li se alătură; probabil că nu prea înţelege că nu este vorba de faptul că o constituţie atât de atletică poate fi infestată cu HIV, despre un pariu cu viitorul unei persoane, ci despre boală în sine şi semnificaţiile ei, acel blestem ancestral din bolboroselile poetului.
Mai apoi, sfârşită, pe stradă, ea începe să-i explice. El îi replică:
- Ştiu, am văzut. Prietenii tăi iau totul în râs.
Greu de spus dacă, în gura }ui, asta sună a invidie sau acuză. Ea rămase tăcută o vreme.
- Asta e, nu ne place să ne lamentăm. 28
După ce a rostit asta, înţelese că vorbele ei puteau fi luate drept o reacţie de negare a convingerilor lui, pe care el ştia să şi le ascundă atât de bine.
Ea ajunge la garaj pe la prânz, iar el se îndreaptă către maşina pe care tot el i-o găsise mai înainte. Ea conduce în direcţia unui parc, departe de cartierul cafenelei EL-EI şi fac o plimbare înjurai unui lac după ce cumpără ceva de la o tarabă, un hoţ dog pentru ea şi nişte cartofi prăjiţi pentru el. îl întreabă despre casa lui de departe, dacă are cumva fotografii să-i arate. Şi-a imaginat locul acela în fel şi chip, dar fără să aibă la dispoziţie măcar o poză după care să se ghideze. De pildă, una în care silueta lui suplă să se desprindă din întuneric ori una în care spatele lui să se profileze în soare în timp ce se îndreaptă spre o apă unde vrea să hrănească raţele cu resturile de la masă. Cu siguranţă, îşi face o serie de idei greşite despre asemenea instantanee fotografice. Palmieri, cămile, covoraşe şi tingiri de alamă atârnate pe garduri. Corăbiile arabilor, păsări de mare la timona cărora se află oameni cărora ea nu le poate distinge corect feţele... Dar nu, el nu are nici o poză.
De fapt, nu prea ai ce vedea acolo. Un sătuc asemenea celorlalte câteva sute, prăvălii micuţe unde oamenii fac una-alta, pregătesc mâncare, o staţie de poliţie, şcoala. Ca-sele-s mici. Moscheea - la fel. Aerai e foarte uscat şi pră-fos. Nisip, mult nisip.
Are fraţi şi cumnaţi, surori mai vârstnice sau mai tinere decât el - o familie numeroasă, tipică pentru acea parte a lumii, ea înţelege situaţia, nu-i aşa? Mai are un frate care lucrează în străinătate la sondele de petrol. Cumnata lui şi copiii au rămas acasă, împreună cu familia.
Dar unchiul, cel de la care, în curtea din spate, a învăţat totul despre maşini?
Da, şi el e în sat. Vis-a-vis de casa tatălui lui.
- Probabil că ţi-e dor de ei, o familie atât de unită, pe când aici eşti atât de singur...
29
încearcă să se imagineze în locul lui, încercând să se integreze în ritmul lui de viaţă, de parcă ar fi uitat cu câtă disperare încercase ea însăşi să se rupă de propria-i familie din suburbii. Totuşi, în absenţa oricărei fotografii, ea nu prea are cum să-şi reprezinte tot ceea ce-i lipseşte lui.
- Aş fi vrut să am măcar o poză cu mama aici.
Atât a spus el. După care, desigur, a dispărut din nou, ascunzându-se în numele locului pe care-l evocase.
- O poză a ei în camera mea, undeva pe un raft, în camera mea.
Ea nu văzuse niciodată camera unde locuieşte el, de fapt. Camera lui era la fel de departe de ea precum satul acela, din altă ţară, pe care ea nu-l văzuse niciodată.
într-o sâmbătă în care ploua, nu s-au mai dus în parc, ci acasă la ea, în locul ei favorit, la căsuţă. Ea purta o pelerină de ploaie; în schimb cămaşa lui era udă, lipindu-i-se de piele pe aleea dinspre maşină spre casă. Plouă şi lor le vine să râdă.
- Scoate-ţi-o, hai, scoate-o, o s-o punem la uscat în bucătărie. O să-ţi dau o cămaşă de-a mea, toate-s unisex, n-ai văzut?

Pieptul şi spatele lui străluceau, de parcă nu stropi de ploaie l-ar fi mângâiat, ci o loţiune uleioasă. El tremura un pic, aşa că găsi un pretext s-o roage ceva:
- Aş putea să fac o baie fierbinte?
întrebare lui o puse pe gânduri: oare cum s-o descurca în cămăruţa aceea din spatele garajului, avea oare o baie acolo?
- la-o înainte, îţi aduc imediat prosoape curate. Am şi duş, dacă preferi.
- Duş e tot ce pot face şi acolo, e unul vechi în garaj. Uneori funcţionează, alteori apa nu mai ajunge, aşa că voi face o baie, dacă nu te superi.
- în regulă, umple-o cu apă fierbinte. Găseşti spumă de baie, săpun de plante şi tot ce-ţi trebuie, între timp, fac cafeaua.
îl auzi în baie, făcând valuri în cadă, scoţând mici exclamaţii de încântare, zgomotul robinetului deschis din nou, 30
probabil pentru un supliment de apă fierbinte. Prezenţa lui ocazională în acest locşor o făcu să se simtă foarte mulţumită de sine. Locuita ei devenise în sfârşit un cămin, măcar pentru o după-amiază de sâmbătă.
Zâmbind, el ieşi din baie desculţ, cu jeanşii pe el şi cu prosopul împăturit în mână.
- Nu-ţi face probleme cu prosopul, zise ea.
Se apropie ca să-l preia. Prosopul era umed şi mâinile lor se atinseră. Ea îşi plimbă palmele pe braţele lui. Era atât de simplu, de firesc. Se îmbrăţişară. Se întâmpla exact aşa cum îşi imaginase. Livingul ţinea loc şi de dormitor, aşa că nu era nici o problemă să găsească un loc unde să facă dragoste. Dacă într-adevăr se doriseră unul pe altul cu atâta ardoare, asta nu fusese deloc evident - nu se ţinuseră de mână, nu se sărutaseră, nu existaseră deloc atingeri intime, nici chiar prin intermediul hainelor; asta probabil din cauza lui, asupra căruia acţionau cine ştie ce tradiţii sau inhibiţii despre care ea n-avea habar. Ea era obişnuită să se joace de-a dragostea încă de la vârsta de doisprezece ani, avusese parte de raţia obişnuită de iubiţi, asemenea tuturor cunoştinţelor ei, şi-şi luase anticoncepţionalele zilnic, ca pe vitamine, însă şi el avea destulă experienţă, făcură dragoste minunat. Se simţise atât de excitată şi de împlinită încât îi dădură lacrimile de fericire, îşi dori, totuşi, ca el să nu-i observe ochii scăldaţi în lacrimi.
El nu rămase peste noapte în acel weekend. După ce plecă - luând maşina ei, după ce ea insistase, argumentând că i-o va înapoia dimineaţa următoare, când se va întoarce ca să-i calce cămaşa şi el să i-o restituie pe a ei - Juli începu să se plimbe prin cameră, încercând să recupereze ecourile prezenţei lui acolo. Ea mai făcuse dragoste de-atâtea ori înainte. Scotoci prin rafturile cu cărţi, fără să ştie anume ce titlu voia, dar descoperi ceea ce căuta. O antologie de poezie, ale cărei versuri exprimau perfect ceea ce simţea: *Oricine îmbrăţişează o femeie devine Adam. Iar femeia - Eva.*
31
Totul se întâmplă din nou pentru prima oară... Lăudată fie iubirea în care nu există posesor, nici posesiune, cei doi abandonându-se unul altuia... Totul se întâmplă pentru prima oară, însă iubirea lor e eternă.
El se întoarse cu maşina la garaj, care era încuiat şi părea părăsit, în atelierul mirosind a benzină şi lubrifianţi, în liniştea plină de mulţumire care urmează după ce faci dragoste, el îşi aminti ceea ce prietenii de la Masa Rotundă numeau „futai". Ăsta-i cuvântul care-i vine în minte instantaneu, deşi există un echivalent precis şi în limba lui maternă. Acum, admite că măcar îi oferise ei o satisfacţie totală, încearcă să facă faţă undelor de tandreţe pe care o încercase faţă de această femeie. Acea mare ispită.
Era de la sine înţeles că orice eveniment sau deviere de la ritmul existenţei comune a grupului de prieteni erau legate de partenerul sau partenera unuia dintre ei: ceva ce se întâmpla între o femeie şi iubitul ei, între un bărbat şi iubitul lui - oricare ar fi fost combinaţia. Acest Abdu începuse să meargă cu ei când cântau în aşa-zisele cluburi de noapte, de fapt nişte camere în casele în curs de demolare din cartierul nou de baruri. Pe pereţi, erau lipite afişe: BOB MARLEY TRĂIEŞTE, HUGH MASEKELA, BRENDAFASSIE SE ÎNTOARCE. Unii dintre prieteni preferau să mănânce terci şi spanac *morogo* la berea şi whisky-ul destul de scumpe. Asta fiindcă li se părea că stridiile şi şampania cu care se delectau noii lideri politici atacă valorile morale pe care şi le stabiliseră. Cât era noaptea de lungă, ei luau la rând aceste localuri modeste, construite cândva de mici speculatori care sperau să facă bani cu minimum de investiţii şi locuite cu chirie de albii din clasa muncitoare, dar cu aspiraţii de parvenire. Cu toţii ajunseseră în mizerie, dar îşi păstrau cu umilinţă o urmă de snobism provenind din vechile privilegii de castă, acum pierdute. Se discuta în contradictoriu despre care club era mai *cool,* unul sau altul dintre prietenii care aveau legături cu diferite

localuri făcând lobby pentru ele. Topul se făcea, de fapt, descrescător, evocându-se mai degrabă neajunsurile, nu calitățile. Totuși, se lua în calcul şi că unul dintre localuri era condus de o femeie care era o mare personalitate în Africa de Vest, o cântăreață care putea dărâma cu
33
vocea ei acoperişul sau că, în altul, un tip cânta la *marimba* cum nu se mai auzise ori că, în seara asta, două trupe s-ar putea să facă *unjam-session.* Unele dintre acele baruri care se deschideau luna asta ca să dispară luna viitoare - Paris de Sud, Montmartre Mon Amour - erau conduse de congolezi, senegalezi sau ivorieni vorbitori de limbă franceză care, asemenea lui Abdu, foloseau nume false, cele reale fiind sacrificate din cauza legilor integrării. Trăiau, poate, la fel ca Abdu, dar cu ceva mai mult stil, cu ajutorul celor care-şi permiteau să plătească în baruri, în asemenea localuri, se găseau droguri tari de vânzare şi bătăi ocazionale se iscau din cauza lor, însă prietenii nu erau implicați în ele, ei doar se amețeau un pic cu băutură sau - cazul poetului care nu înceta să-şi declame neinteligibil versurile ori al celui convertit la budism, cu capul proaspăt ras - cu marijuana, vândută sub alte nume, precum „iarbă", „pot" sau „dogga", însă se distrau de minune, având mereu grijă unul de altul. Toți se simțeau bine, cu excepția lui Abdu, descoperirea lui Julie. Uneori, el se aşeza în colțurile cele mai întunecate, fără a bea ceva. Altădată, dimpotrivă, turna alcool în el cu o stranie hotărâre, ca un soldat disciplinat. Dacă amatorii de teorie dintre ei ar fi luat în discuție cazul, ar fi descoperit, poate, o tehnică de supraviețuire, în asemenea cazuri, bărbatul lui Julie o scotea pe ring şi o dansa în draci, ea răspunzând cu râsete uimite, salutând apariția acestui nou eu al lui Abdu, întrebân-du-se de unde provenea toată această energie care ridica în aer micile discoteci prăfuite. Când era student la universitate, ori când lucra cine ştie pe unde prin Europa, Abdu nu mai văzuse aşa ceva: spectacolul era minunat însă avea o alură retro, oamenii dansau aici precum alții o făceau cu un deceniu în urmă, tendințele luându-şi fiecare un răgaz mai prelungit pentru a se rafina în timp.
Când petrecerile astea aveau tendința să se repete în timpul săptămânii, Abdu avea un motiv cât se poate de întemeiat pentru a nu lua parte la ele. Justificarea lui era munca la 34
garaj, locul unde trebuia să se vâre sub maşini, în definitiv rațiunea lui existențială. Trebuia să ajungă la lucru devreme, la ora şapte dimineața; indiferent ce alte ocupații ar fi avut, aceasta era modalitatea lui de a-şi câştiga pâinea, prioritatea lui absolută. Adesea, prietenii făceau presiuni, urmând un cod nescris, care punea nevoile lor sentimentale deasupra altora, întrucât prietenii erau de nedespărțit în timp ce iubiții erau doar ocazionali. Aşa că dorințele prietenilor aveau prioritate în fața dorințelor iubiților. Ea îl întreabă fără prea mult entuziasm, poate chiar cu speranța că va întâmpina o împotrivire: „Te superi dacă mă duc şi eu?"...
El rămânea în pat şi o aştepta, trezindu-se când ea venea înapoi. Pentru ei, întoarcerea acasă constituia cea mai frumoasă parte a nopții.
La şapte dimineața, el se afla deja la garaj, deghizat în salopetele lui unsuroase, vârându-şi pe rând picioarele în ele, preluându-şi identitatea contrafăcută, devenind un nimeni... însă el nu-şi putea permite asemenea angoase. Fusese avertizat şi să nu bată toba despre camera din spatele garajului pe care avea voie să o folosească, de parcă n-ar fi fost atâtea cămăruțe abandonate prin cartier în care locuiau diverşi dezmoşteniți ai sorții. Abdu mai păstra în cameră nişte pături şi câteva cutii de carton, pentru a da senzația că încă locuieşte acolo, însă tolerantul lui proprietar cunoştea realitatea. Acesta aflase despre tânăra doamnă care venea pe la atelier toată ziua, şuşotind cu Abdu când acesta intra în pauze şi-şi abandona uneltele sau luându-l în fiecare seară cu maşina de la serviciu: femeia avea, în mod evident, clasă, fără a mai lua în seamă hainele ei tipice pentru cei care frecventau cafeneaua. Nu toți albii de pe stradă aveau clasă, însă ea, cu siguranță avea. Proprietarul, în calitate de tată - şi el - al unor fete albe, se ruşina de ceea ce făcea fata asta cu individul venit Dumnezeu ştie de unde, un tip liniştit, dar despre care nimeni nu ştia nimic.
într-o zi în care ea intrase în birou ca să întrebe dacă angajatul său plecase din garaj (avea un mesaj urgent de transmis
35
şi nu-l găsea în atelier), proprietarul a găsit ocazia să ia atitudine. Luând biletul din mâna ei, a privit-o în ochi şi i-a spus:
- Mă tem că am nişte veşti proaste.
Mâinile au început să-i tremure, nervoasă că patronul considera că avea dreptul să se bage în problemele personale ale bărbatului cu care ea îşi împărțea aşternutul şi furioasă că acesta presupunea că ea ar fi fost obligată să respecte standardele rasiale ale conviețuirii conjugale, aşa cum le vedea bruta asta, alb cu alb sau negru cu negru sau metis cu metis. Simțea şi un pic de spaimă: ceva se întâmplase cu omul care-i intrase în viață, iar ea nu ştia despre ce-i vorba.

- Nu mă înțelege greşit. Poate că e spre binele tău, tu eşti o fată drăguță, eşti cineva, văd asta. El nu-i de nasul tău. Nici măcar n-ar avea dreptul să trăiască la noi în țară. I-am oferit o slujbă acestui om sărman cu gândul că nu se ştie ce i s-ar fi întâmplat altfel, nefiind unul dintre acei oameni de culoare care beneficiază de atâtea drepturi în ziua de azi...
Ea simțea deja că e pe cale să izbucnească. Era gata să-l atace cu aroganța dată de faptul că el îi recunoscuse superioritatea - acel „cineva" deja invocat - dar fu nevoită să accepte realitatea alternativă care i se propunea, alminteri era posibil ca iubitul ei să-şi piardă acoperirea de care beneficia şi locul de muncă unde ea îl descoperise cândva vârât sub o maşină. Aşa că spuse doar:
- Vă rog să-i înmânați biletul meu când se va întoarce. De parcă n-ar fi auzit nimic din ceea ce i se spusese înainte.
El îi răspunse cu o respirație fornăitoare, se frecă un pic cu degetul la baza nasului şi-i întoarse spatele.
A urmat o perioadă de timp pe care ei, acum, ar vrea să o întoarcă pe toate fețele. Trecutul e ceva vag şi lipsit de consistență: tot încercând să şi-l explice pot ajunge la concluzii diferite despre cele întâmplate, despre viețile lor în general.
Cine era răspunzător pentru cele întâmplate? El a continuat să-şi îmbrace salopeta şi să meargă la lucru, la garaj, zilnic. Tot zilnic, dar la ore mai târzii, ea a urcat la etajul zece al unui bloc de birouri şi s-a aşezat pe scaunul ei cu design special (cadou de la unul dintre clienți) în spatele unui birou modular de la care avea o vedere splendidă a oraşului, care se constituia ca fundal pentru computer şi consola de comunicare, sporind efectul vizual al ghivecelor cu plante subtropicale pe care o firmă de amenajări interioare le livra lunar conform contractului. Uneori, se deplasa la aeroport pentru a întâmpina câte o trupă de muzicieni pop. Fiecare din ei se scula zilnic din pat şi pleca la serviciu, ştiind că la sfârşitul zilei de lucru se vor întoarce acasă fără a intra cumva în contact cu cineva dintre aceia care l-ar fi putut căuta pe el. Spre deosebire de zilele din timpul săptămânii, în weekend mergeau cu maşina. La țară, în *veld* - aşa cum se obişnuise el să-i spună tot auzind-o pe ea. Mergeau în savană sau în munți. Acolo, se plimbau, se tolăneau pe iarbă ca să privească norii ori atacurile vulturilor, îndrăgostiți fiind, se amuzau de diferențele lor de gândire în ceea ce priveşte locurile comune. Nu se îndepărtau niciodată prea mult de autostradă şi, totuşi, era o altă lume, dominată de adierele vântului sau de stolurile de păsări care-i ignorau cu desăvârşire.
37,

O lume total diferită de cea atât de băgăreață care popula refugiul ei favorit, Masa Rotundă din cafeneaua EL-EI. Adesea, ea îl mângâia pe gât şi-i şoptea:
- Să ascultăm tăcerea. Niciodată nu facem asta.
însă, pentru el, asta nu era tăcere, ci cântecul de leagăn al aglomerației de pe străzi. Adevărata tăcere presupune o izolare totală, ca în deşert.
- Asta înseamnă în jurul satului?
- Pretutindeni. E suficient să faci paşi, să ieşi câțiva metri din curte.
- Inclusiv din curtea ta?
- Desigur.
- Acolo mergeai să te joci cu prietenii tăi?
- O, nu, niciodată. Ne jucam pe stradă.
- Ce jucați? Fotbal? Care sunt jocurile tale de pe vremea când habar n-aveai de reparațiile la maşini?
Apoi, izbucneau amândoi, râzând de mecanicul impostor de acum, după care ea îi mângâia mustața bogată care-i strălucea în soare şi îl săruta. Luau cu ei, în egală măsură, mâncare şi cărți în aceste ore de evadare, în care ei dublau identitatea lui pierdută, dispărând amândoi, de data aceasta în *veld,* însă scriitorii ei favoriți nu prea coincideau cu cei de care el auzise la cursurile de engleză la facultate. Nu le văzuse niciodată portretele - în deşert, în oazele de pe vederi, nu prea există albume de fotografii. El era, în primul rând, un cititor de ziare. Când părăseau oraşul, el obişnuia să cumpere, de la ultimul chioşc de ziare, toate publicațiile de weekend şi, aruncate pe pătura veche de pe bancheta din spate, paginile lor foşneau şi se unduiau în vânt, ca nişte valuri. El citea ziarele foarte concentrat şi, cu o totală neîncredere, reflecta asupra celor scrise în ele. Uneori, o ruga să-i explice înțelesul câte unui cuvânt sau expresii necunoscute. Ea îl examina cu multă atenție, fără ca el să fie conştient de asta, aşa cum fac îndrăgostiții în momentele de linişte. El citea atât de atent de parcă toată viața lui depindea de cele scrise în ziare. Câteodată, ea îşi sprijinea pe piept cartea pe care o citea, lăsând-o 38
deschisă cu fața în jos la câte o pagină în care remarcase vreo afirmație care părea să fi fost scrisă anume pentru ea cu mult înainte ca ea să se fi născut. O recitea de mai multe ori, încât totul în jurul ei se impregna de adevărul acelor cuvinte până în profunzimea cerului de deasupra ei.
- M-am decis să amânăm orice plan de viitor, să lăsăm totul neschimbat, aşa cum e acum.

Uneori, lucrurile se petreceau altfel în *velă,* mai ales când prietenii de la Masa din EL-EI plecau şi ei în excursie. Se adunau, pentru câte un weekend cu cortul, toţi cei de acolo, dar şi obişnuiţii musafiri ocazionali. Era evident că ea se simţea foarte bine în asemenea ocazii, în care cu toţii beau cantităţi impresionante de vin şi bere şi îşi reaminteau întâmplări din alte weekenduri petrecute împreună. Peisajul era răscolit de larma acestei hoarde care ţipa excitată şi râdea în cascade. El se ocupa de aspectele practice, spărgea lemne, făcea focul sau căra apă de râu. Neluând parte la aventurile de altă dată, el nu avea ce poveşti să istorisească de pe vremea când fuseseră siliţi să doarmă pe plaja din Kwa Zulu, izgoniţi din *veldde* un fermier supărat. Cufundat în gândurile lui, se prefăcea că îi ascultă pe ceilalţi, fără a-i lua însă în seamă. Din când în când, când aceştia făceau câte-o pauză, oprindu-se din poveşti, îl observau şi pe el, aruncându-i câte o privire iscoditoare, în asemenea clipe, sfâşiată între senzaţia familiară pe care o încerca alături de prietenii ei şi prezenţa iubitului ei, ea se îndrepta spre el pentru a da câte o mică reprezentaţie amoroasă prin care să-i marcheze şi lui prezenţa, încercând să-l integreze în cercul lor. îl lua de gât cu afecţiune, îi şoptea ceva drăgăstos, ronţăindu-i urechea. El o respingea cu delicateţe, ca pe un pisoi mult prea alintat. Prietenii erau obişnuiţi cu asemenea jocuri erotice care aveau loc în excursiile lor şi nu o luau în seamă. Doar răceala lui părea să-i neliniştească, îşi puneau unul altuia întrebări. „Relaţia asta nu prea merge bine, nu-i aşa? Fata noastră şi-a cam pierdut capul după prinţul ei oriental? Oricum, de unde ziceai că l-a agăţat?".

Relaţia lor era determinată, în sine, de situaţia lui specială. El era şi nu era aici. Asta influenţa inerent iubirea lor. De aceea, tot ceea ce făceau era altfel decât la alte cupluri, trebuiau să ţină seama de cu totul alţi factori. Nu-şi făceau aceleaşi planuri, priveau altfel viitorul. De fapt, ce viitor putea exista fără ca el să aibe o identitate clară? în ce norme să se înscrie? în precaritatea ei, situaţia îşi păstra aerul ei de prospeţime şi libertate. O stare pe care amicii de la EL-EI n-o puteau obţine sau defini deloc uşor, cel mult se puteau certa încercând să o atingă.

Aşa că ea este luată prin surprindere atunci când, rupând acest echilibru perfect, el se decide să vorbească, evadând din muţenia lui:

- Ai o mamă şi un tată. De ce nu mă duci să-i cunosc?

O, da, dar şi el are părinţi şi sunt atât de departe! Mai departe de cât te poţi gândi, peste mări şi ţări. Ea ar vrea să-i răspundă cu tandreţe, simţindu-se un pic vinovată că el, astfel, şi-a reamintit cu nostalgie de propriii lui părinţi. Dar, în acelaşi timp, instinctul ei de conservare, în care ea are atâta încredere, o sileşte să-i dea o explicaţie cât mai cuprinzătoare.

- De fapt, am patru părinţi. Un tată şi o mamă vitregă, o mamă şi un tată vitreg. Ţi-am mai spus. Aşa că ar trebui să te supun de două ori la cazne. Locuiesc departe unii de alţii, dar sunt la fel de plicticoşi. N-am vrut să te fac să treci prin şocul unor asemenea întâlniri.

- Mie, dar noi suntem împreună de mai bine de cinci luni. Şi, tot timpul ni l-am petrecut doar cu prietenii tăi...

- Nu. Mie mi s-a părut că am stat mai mult singuri.

- Da, suntem împreună, locuim în casa ta, facem tot felul de lucruri în comun... Şi asta de cinci luni! Când o femeie şi un bărbat fac asemenea opţiuni, e timpul să-şi întâlnească şi părinţii. Să se cunoască. Aşa se obişnuieşte.

Poate aşa se obişnuieşte acolo de unde vine el! Pentru prima oară, diferenţa dintre ei, generată de originile lor atât de diferite, legătura lor atât de specială care le proteja intimitatea în faţa asaltului celorlalţi, devine o diferenţă cât se poate de reală, în adevăratul ei înţeles, de opoziţie.

- Trebuie să-ţi spun asta, deşi n-o să-ţi placă. Nici nu ştiam pe cine să aleg mai întâi: pe tata şi noua lui nevastă, sau pe mama şi pe proprietarul de cazinou cu care s-a măritat?

- Nu ai fraţi sau surori? Aş vrea să-mi confirm o bănuială. Nu, ea nu face parte din acea constelaţie de rude cu care,

se pare, el este atât de familiarizat, cu toate că, aici, unde trăiesc ei doi, ecourile ei nu prea au cum să răzbată.

- Viaţa mea e viaţa mea, n-are a face cu vieţile lor. N-am vrut să te confrunt cu ei, repetă ea, neştiind cum să fie mai convingătoare.

El bombăne morocănos şi ei i se pare că distinge o mare tristeţe însingurată. Ea pare distantă şi amărâtă. Iubirea îşi impune legile, imprimându-le oamenilor aşa cum sunt stanţate monedele.

Ea se ruşinează cu părinţii ei, însă el crede că se ruşinează cu el. Nici unul nu cunoaşte adevărul despre celălalt.

Aşa că, cu prima ocazie în care tatăl ei o invită duminica la prânz (după ce, timp de câteva luni, acesta

nu primise nici măcar un telefon de la fiica lui), ea îl anunță că o să mai aducă pe cineva cu ea. îi spune asta aluziv, încercând să-l pregătească: foloseşte propoziția obişnuită, îl anunță că va veni cu un prieten. Nu că asta ar fi fost ceva obişnuit; rareori, tatăl ei intrase în contact cu prietenii ei, îşi punea problema reacției noii lui soții.
- Crezi că e o idee bună? Mă gândesc la Danielle...
Ea ştie că ritualurile sociale atât de complicate din casa tatălui său sunt supuse regulilor instituite de soția lui.
- Da, desigur, ce Dumnezeu, poți să aduci pe cine vrei, prietenii tăi sunt întotdeauna bineveniți aici, doar ştii asta...
El nu a surprins nuanța specială din vocea ei şi se justifică, pretinzând că nu este lăsat să se implice în viața fiicei lui.
Pentru a păşi cu dreptul în casa tatălui ei, este bine să fie luate în seamă convențiile pe care trebuie să le respecte oaspeții - chiar dacă e de presupus că ea nu poate fi considerată un oaspete, „prietenul" ei este - aşa că, pe drum, ea îl roagă să oprească maşina la un colț de stradă, în fața unei florării de unde va cumpăra un buchet de trandafiri. Ideea e ca el să i le depună în brațele Daniellei, astfel încât - vorba vine -ea să nu fie tentată să-i dea cu ele în cap. E o precauție pe care tânărul bărbat de lângă ea nu o împărtăşeşte, dar... Oricum, încă ceva, ea speră ca aceia care vor observa maşina 42
intrând prin părțile securizate ale reşedinței să nu se prindă că el, Prietenul, e la volan şi nu ea.
- Nu putem şti sigur ce se va întâmpla, în suburbii decorul este dărâmat şi reconstruit pentru această scenă în fiecare duminică.
Aici, oamenii nu sunt expuşi la soare, pe jumătate goi, pe scaunele de plastic în jurul piscinei, iar tatăl ei nu trebălu-ieşte în jurul grătarului. Distracția are cu totul alt sens la nivelul suburbiilor. Oaspeții stau pe o terasă răcoroasă ce se deschide într-un salon care duce, pe sub arcade, spre o altă sală de primire cu funcțiune nedeterminată (pentru primirea invitaților la petreceri?), iar şezlongurile tapițate şi aranjamentele florale sunt o extensie a standardelor de confort, care presupun buchete de flori în fața oglinzilor şi tablouri înrămate pe pereții camerelor. Mâncarea este deja servită când fiica risipitoare îşi face apariția şi constă din somon norvegian pane, servit rece împreună cu sosurile şi salatele elaborate pe care Danielle le stăpâneşte la perfecție. Sondele cu mărgărita (specialitatea casei) au stratul regulamentar de sare, iar halbele de bere din cositor şi paharele de vin din cristal sunt brumate, urmare a diferenței de temperatură dintre fierbințeala de afară şi conținutul lor răcit cu gheață. Oferta unei asemenea duminici este perfectă; Julie repetă acelaşi scenariu dintotdeauna, scufundându-se într-o angoasă familială, însă, de data aceasta, *el* o însoțeşte, funcționând asemenea unui scut invizibil, din care săgețile ricoşează, protejându-l eficient pe luptător.
Când i l-a prezentat tatălui ei pe acest Cineva, acesta a avut o uşoară reacție de descumpănire neînțelegând numele, însă reflexul bunelor maniere a funcționat, el părând prompt şi strângându-i mâna musafirului.
Deci, care era noul registru de culoare în care funcționa casa? Negru sau, în orice caz, o nuanță de negru.
Numai că ea nu observase uimitoarea inovație: printre cei invitați, exista deja un cuplu de culoare! Ce evoluție! Iată cât de mult timp trecuse de la prima petrecere
43
de duminică dată în casa perfectă pe care Nigel Ackroyd Summers o construise pentru Danielle a lui.
Instinctul de conservare îl făcea pe tatăl ei să se adapteze pragmatic noii stări de lucruri, el învățând repede numele pe jumătate imposibile care se infiltraseră în comunitatea de afaceri locală. Julie realizase deja că tatăl ei, în calitate de bancher ale cărui investiții trebuiau să funcționeze şi în această nouă eră de oportunități financiare internaționale, în care transferul de putere politică, pe cale să devină putere economică către negri era inerent şi în propria lui casă, era acum obligat să adauge asemenea nume pe lista de invitați, pentru a-şi echilibra contactele sociale. Aşa că o lăsă pe ea să completeze prezentările:
- Fiica mea, Julie, şi prietenul ei...
Falsul lui nume a fost cel adăugat acestei prezentări.
Danielle şi-a fluturat părul scurt care îi încadra obrajii, fără să bage de seamă cui se adresează, de parcă ar fi avut în față un manechin dintr-o vitrină; abia s-a întors, înclinându-se formal şi zâmbind, ca să vadă pe cine adusese Julie cu ea. Expresia ei convențională nu s-a modificat nici acum, era tot gazda perfectă care se purta la fel cu toți musafirii; cel mult s-a gândit că, iată, nu-i nici o surpriză, e o nouă găselniță a fetei care, astfel, vrea să arate cât de mult doreşte să se distanțeze de tatăl ei. Acel Cineva pe care Julie îl adusese îi întoarse zâmbetul şi, respectând convenția, dintr-un reflex pur estetic şi absolut nerelevant, întreaga lui față se lumină în consecință, (îi zâmbise şi lui Julie, din boxa lui, în întunericul unsuros al garajului, sau, poate, prima oară, pe stradă.) Zâmbetul Daniellei era buzduganul

trimis pentru a i se face simțită frumusețea. Era minunată - tatăl lui Julie putea fi crezut pe cuvânt. Abilitatea ei socială era atât de bine controiată încât sugera, oricui capabil să aprecieze asta, că adevărata ei inteligență venea din profunzimeauscăciunii sale interioare. Fiica ei vitregă o văzu, ca de atâtea ori, cum aruncă o nadă, flatând cu un compliment o doamnă, pentru a sări în ajutorul 44
unui bărbat plictisit de faptul că era silit să flecărească inutil, pe teme pe care nu le stăpânea, cu aceasta. O văzu strecu-rându-se printre oaspeți cu agilitatea ei de actriță (jucase roluri în comedii ale căror acțiuni se desfăşurau la Londra, Paris sau New York, piese sofisticate însă devenite acum total inadecvate din cauza aceloraşi schimbări care transformaseră şi lista ei de invitați), amestecându-se cu mulțimea de parcă era un prestidigitator care făcea scamatorii cu un pachet de cărți, aruncând câte o remarcă bine țintită ici şi colo („De când vroiam să te văd ca să-mi povesteşti despre acea uimitoare..."), în special către musafirii bărbați, pentru a le demonstra că era la curent cu tot ceea ce se scria în ziare, gata să discute în amănunt, chiar să bârfească noua clasă de politicieni şi antreprenori. O văzu alegându-le cu prioritate şi apropiindu-se de cele trei-patru femei pe care nimeni şi nimic nu le-ar fi putut face să se desprindă din fotoliile confortabile, pentru a le înveseli cu câteva anecdote, şi provocând-o pe o feministă în vârstă care, cu paharul în mână, se ridicase brusc pentru a-i hărțui cu întrebări maliționse pe cei doi bărbați care se amuzau, bârfindu-le pe femeile membre ale consiliului de administrație al firmei lor.
în afară de umplutul la loc al paharelor cu mărgărita, tatăl ei îi delegase Daniellei toate celelalte sarcini de gazdă. El şi oaspeții principali pe care trebuia să-i cultive (fiica lui realiza că el făcuse deja selecția justă) se retrăseseră şi se întrețineau asupra chestiunilor fierbinți din politica zilei sau a săptămânii. Julie ştia că ei stăpâneau foarte bine situația, că viețile lor erau sub control, că toți cei care stăteau la taclale în jurul ei făceau investițiile corecte într-un viitor precis determinat de evenimentele din prezent, un viitor care, însă, pentru acel Cineva de lângă ea, părea să nici nu existe de fapt. Prezența lui, atât de concretă pentru ea - emanația fierbinte a trupului, respirația - funcționa pentru ceilalți ca o aură menită să-l ascundă de ei; el nu făcea parte din realitatea celorlalți, nu îi aparținea în nici un fel.
45
- Prețul aurului... greu de controlat. Când te gândeşti la criza care tocmai era să ne ducă la faliment... piața s-a prăbuşit mai întâi la bursa din Londra...
- ... o creştere a acțiunilor acolo nouă nu ne aduce nici un profit...
- ... chiar aşa: o risipire a resurselor, valabilă în orice țară. Vinde, vinde, vinde mărcile germane şi cumpără dolari, iar cu dolarii ia acțiuni în industria computerelor. Orice portofoliu trebuie să producă dividende, ce naiba, asta-i regula supraviețuirii, nu?
- ... cu siguranță, AngloGold îşi va reduce considerabil cota de piață în mai puțin de un an... mai mult de cincizeci la sută din producție se realizează aici, iar o cădere a pieței e foarte probabilă...
-... treizeci şi trei de milioane de tone sunt stocate...
- Renunță la ele şi fă loc platinei în portofoliu, doar nu crezi...
- Nu întrevăd profituri imediate din extragerea aurului, oricum...
- ... toate protestele privind desființarea slujbelor pentru săraci, desființarea industriei - sindicatele şi guvernul ar trebui să facă față situației... economia e învechită, nu mai funcționează, şomajul nu poate fi rezolvat prin transferul unei industrii care şi-apierdut locul în contextul financiar global... e sfârşitul unei ere industriale, nu doar o dată în calendar...
- Dacă productivitatea muncii ar creşte în unele mine...
- ... greve? Probleme mari cu muncitorii?
- Păi, a fost o zi proastă la bursă, acțiunile din minerit au scăzut cu douăzeci şi trei de procente...
- ... cumpărând la preț mic, stocuri importante...
- Eu ştiu... o revenire a domeniilor de nişă... un program serios de extindere... crom... „
- ... industria de software... oferte agresive de preluare... -... da, şi altele sunt anunțate...
46
- îți ia o zi întreagă să mergi la Ellora şi Ajanta deşi, Dumnezeule, drumul e atât de prost încât o să simți os pe os...
Vocile se intersectau cu entuziasm acum, se schimbau impresii despre o călătorie în India; ca şi cum ar fi pândit îndelung prilejul sau poate din dorința bineintenționată de a atrage în conversație personajul stingher, încă neintegrat în grup, o femeie cu ambele încheieturi copieşite de brățări zângănitoare din argint se întoarse către străin, vorbindu-i:
- îmi doresc atât de mult să mă reîntorc acolo, nu-mi pot explica de ce, simt că *aparțin* acelui loc, mă gândesc că într-o existență anterioară am fost acolo... Bănuiesc că eşti născut aici, însă strămoşii tăi... ai fost vreodată acasă, în India?

- Nu sunt indian.
însă nu-i oferi detalii precise despre identitatea lui. Ea dădu din cap încercând să se scuze (sau vrând măcar să dea această impresie) şi schimbă subiectul, făcând câteva remarci politicoase despre mâncare, care i se părea delicioasă:
- Mă duc să gust din peştele pregătit de Danielle.
îi întoarse spatele, în chip de concluzie: Probabil e un arab, ceva...
-... însă când indicii Dow şi Nasdaq diferă atât de mult...
- ... o creştere de douăzeci şi unu la sută a profitului net, patru milioane...
- ...da, oricum sub aşteptări...
- ... nu ştiu ce-a vrut să facă ministrul, a încercat să controleze inflația... adică trei virgulă şase la sută ca reacție la tendința sistemului financiar global...
-... cum să le bagi asta în cap, privatizarea e singura soluție, când un domeniu e menit să obțină profit, el îşi eficienti-zează costurile şi astfel se obțin rezultatele dorite...
- ... am o presimțire că toți se îndreaptă într-acolo, va fi o explozie a IT-ului...
- ... compania noastră şi-a sporit rentabilitatea o dată cu creşterea exportului de materii prime, metale şi chimicale, destul de satisfăcător...
47
- ... ascultă, nimic, zero, *nada,* absolut nimic nu se va întâmpla până când Banca Națională...
Celălalt bărbat de culoare de pe lista de invitați se aşezase, cu palmele pe genunchi, pe scaunul din fața lui.
- Aaa, eu nu contest deloc rostul diversificării. Problema noastră e că nu dispunem de suficient capital pentru investiții. N-avem suficiente rezerve...
- ... fără îndoială, competiția globală ne-a stopat tendințele de creştere în mai multe domenii, moneda s-a depreciat, în schimb prețul țițeiului a urcat...
-... o cifră de afaceri mai mare de treisprezece miliarde, viitorul fiind dominat de...
Intervenția entuziastă a musafirei tocmai întoarse din India i-a distras atenția doar pe moment celui care o însoțea pe Iulie. Acum, ea observă cât de concentrat asculta el toate aceste discuții despre bani, ceva ce nu face niciodată la cafeneaua EL-EI. Acolo, e întotdeauna absent, pare dus pe altă lume, intervine în discuție doar ocazional, când este provocat. Se simte stânjenită până peste poate - oare ce-o crede el despre toți aceşti oameni? Se simte răspunzătoare pentru evoluția ulterioară a situației. Se simte responsabilă pentru *ei.*
Brusc, ea dispare, trecând prin salon, pe culoarul întunecat care duce spre scări.
Dar casa aceasta nu este refugiul ei: n-a locuit niciodată în ea. Nu acesta e etajul unde se ascundea când era copil. Nici una dintre aceste camere n-a fost a ei, nu şi-a lipit - în adolescență - posterele cu actori pe aceşti pereți şi nici nu şi-a aşezat pe vreun pat ursulețul panda de pluş, uzat, cumpărat cândva pentru ea de tatăl ei dintr-un aeroport. Nu e a ei această casă pe care o cutreieră acum, oprindu-se din loc în loc pentru a-şi asculta gândurile. Ruşinea de a se ruşina din cauza altora; ruşinea de a fi văzută de el aşa cum este; aşa cum este şi el; departe de lumea subterană a garajului, cu un nume de împrumut folosit pentru a fi prezentat celorlalți invitați, neputând purta numele pe care-l avea în satul 48
în care deşertul începea de la casa lui. Respingerea presupune încercarea de a ascunde - încercarea ei de a-şi ascunde originea acum este reveiată în adevărata ei dimensiune, expusă la bufet printre paharele de mărgărita şi vin sau platourile cu natură moartă compusă din peşti, salate şi deserturi. Se năpusteşte într-una dintre sălile de baie, însă nu reuşeşte să vomite ca să se umilească.
- Distrează-te, scumpo!
Vocea tatălui ei îi ordonă parcă să se reintegreze în peisaj după ce se întoarce de la baie. Stând în picioare, tatăl ei e pe cale să țină un toast.
- Nu avem de gând să suspinăm şi să vă implorăm să nu ne părăsiți, nu ne vom plânge dacă ne veți părăsi, însă vrem să vă spunem că ne vom prăbuşi pe terenul de *squash* fără serviciul tău în forță, Adrian, că să nu mai pomenesc de săgețile pe care le arunci drept la țintă, cu agerimea ta binecunoscută, atunci când e vorba despre rata dobânzii sau alte aspecte ale politicii fiscale, întotdeauna, am fost aici aşteptându-l pe omul de la fisc să ne calce pragul... iar Gillie, cu casa ei de pe țărm deschisă tot timpul verii, e o inimă mare...
Danielle şi cu mine ne-am adunat aici prietenii pentru a-ți ura noroc şi fericire, Adrian, îți dorim să triumfi în proiectele tale viitoare, acum când îți extinzi afacerile, când schimbi locul, când giganții din comunicații vor şti să profite de expertizele tale excepționale. Nu ai nevoie de nici un sfat, doar să nu mănânci carne de cangur dacă îți este servită din patriotism local la mesele de lucru ale corporațiilor australiene; carnea de cangur e pentru cei doi labradori ai lui Gillie, am auzit că-i luați cu voi acolo...

Cu râsete şi clinchet de pahare ciocnite, subiectul discuţiei generale deveni Australia, care înlocui astfel Cisco Systems, minele de aur sau India. Femeile se interesară de casa pe care cei doi emigranţi o vor alege, în suburbii sau chiar în afara oraşului, oricum climatul e minunat. Bărbatul începu să explice că vor beneficia de serviciu complet, în

timpul vizitelor anterioare pregătise terenul şi-şi alesese o echipă excelentă formată din australieni.
- Desigur, nu vă veţi mira să aflaţi că există şi excepţii, vă reamintiţi de vechiul meu şofer, Festus? Soţia lui a murit şi el vrea să înceapă o viaţă nouă, aşa că îl vom lua cu noi printre bagaje...
Tânărul străin (de culoare sau ce-o fi fiind) îşi pierde protecţia oferită de fiica lui Nigel Summers şi devine subiect de discuţie şi el:
- A mers mai uşor cu viza de intrare?
Nimeni nu ar trebui să ia în râs o asemenea idee, cum că un om ca el n-ar reprezenta o bună achiziţie pentru orice ţară. Directorul executiv al unei reţele de internet îi zâmbeşte blând, buza lui de sus şi obrazul se ridică liniştitor, nu-i deloc uimit de naivitatea lui.
Străinul îl priveşte din peştera neagră a unor ochi fără viză de intrare, însă nu el e cel vizat:
- Nu la tine mă refeream, dragă, ci la şoferul acela...
- O, asta am lăsat-o pe seama colegului meu de aici, domnul Hamilton Motsamai. Hamilton este un vrăjitor, el ştie exact cum să-i ia pe oameni, pe cine să abordeze şi cum. Birocraţie. Teribil de util însă pentru firma noastră să avem un avocat de clasă în consiliul de administraţie, ca să nu mai vorbim despre neprețuitele sale cunoştinţe financiare, desigur...
Aceste cuvinte erau menite să gâdile plăcut urechile domnului Motsamai, însă acesta era mult prea prins într-o altă discuţie pentru a le lua în seamă. Toate privirile se îndreptaseră spre cel astfel scos în evidenţă şi spre partenera lui:
- E avocatul negru care l-a salvat pe fiul unuia dintre bunii prieteni ai lui Summers. Ce afacere oribilă, păcat de nişte oameni aşa de drăguţi! A obţinute pedeapsă de numai şapte ani de închisoare pentru acea crimă înspăimântătoare comisă acum câţiva ani - fiul lor l-a împuşcat pe homosexualul care 50 o sedusese pe iubita lui, după ce avusese şi el o aventură cu acesta. Putea să capete închisoare pe viaţă pentru asta...
- Se vor muta, aşa spuneam. Cei doi se mută, pur şi simplu, îşi vor schimba „locul".
Oare ştiau ei despre ce vorbeau?
Când ai dubii despre un termen, apelezi la dicţionar: „locul: localizarea exactă a unei persoane sau lucru". Ca să descoperi localizarea exactă a unui lucru e banal. Dar cum să descoperi localizarea corectă a unei persoane: unde să-i localizezi şinele?
E uşor să iei în posesie o bucată de pământ sau o mină de aur. Avocatul cel isteţ, lăudat de toată lumea cu puţin înainte, poate explica foarte uşor chiţibuşurile juridice ale unei asemenea afaceri, evaluând şi dacă merită să preiei o mină de aur sau să preferi o fuziune. Dar ca să iei în posesie pe cineva, nu cumva „localizarea" devine un mod de a numi, de fapt, din vârful buzelor „imigrarea"?
„Schimbarea locului", aşa spuneam. Este, de fapt, eufemismul pentru dezrădăcinare şi emigrare, din cauza feluritelor constrângeri politice sau din ambiţia şi credinţa că poate, în altă parte, vor avea parte de o viaţă mai uşoară, fără baricadele şi mitralierele AK-47 ale săracilor răsculaţi sau ale tâlharilor.
Un asemenea rămas bun este recunoaşterea faptului că imigrarea este, în sine, o soluţie. Şi asta nu se întâmplă pentru prima oară. Giles Yelverton. Hein Straus. Mário Marini. Debby şi Glen Horwitz. Top (poreclă) Ivanovici. Sandy şi AlisonMcLeod. Owen Williams. Danielle (născută Le Sueur) şi Nigel Ackroyd Summers şi fiica lui, Julie. Generaţii succesive au negat această soluţie, însă cu toţii erau urmaşii unor imigranţi. Doar avocatul Motsamai constituia o excepţie. El este aici acasă, a fost dintotdeauna; şinele său are o localizare precisă. Poate. Avocat care a triumfat în cazuri răsunătoare, devenit apoi bancher, el ajunsese ceea ce-şi do-

rise să fie; numele său rămăsese neschimbat în locul în care se născuse şi continua să trăiască.
Cuplul sărbătorit era pe cale să devină unul de imigranţi. Julie ştie, totuşi, că ei vor face parte dintre acei imigranţi care sunt primiţi cu braţele deschise pretutindeni, care se pot muta oriunde doresc, în timp ce alţii se chinuie să trăiască deghizaţi ca o maimuţă unsuroasă fără nume.
Tatăl ei îşi făcu apariţia în timp ce ei se îndreptau spre maşină, îşi luaseră deja la revedere aşa cum se cuvine. Tatăl ei îi făcu semn să se oprească, cu un gest expresiv, aproape atingându-i umărul. Ea se întoarse că să revadă un chip regăsit din copilărie:
- Ce s-a întâmplat? Eşti bine?

întrebările îi erau adresate numai ei. Fugitiv, ea îi întoarse întrebarea, aruncându-i o privire similară, care parcă spunea că şi el putea fi interogat astfel în legătură cu viaţa lui, că subiectul era unul comun, că, în egală măsură, şi viaţa lui putea fi pusă sub semnul întrebării.
Când acea duminică a luat sfârşit, el ştia că nu va mai urma alta la fel. Mama ei locuieşte în California - o asemenea prezentare, în cazul în care el o va considera necesară, va avea acoperire în realitate dacă mama ei îşi va însoţi soţul acolo, spre a supraveghea investiţiile lui în cazinouri. Asta n-ar fi schimbat prea mult situaţia. Tot ceea ce ea ar fi avut de spus a fost, deja, mărturisit azi. în maşină (cea pe care el i-o găsise), conducând spre casă, au rămas amândoi tăcuţi, căutându-şi liniştea. Ea îi era recunoscătoare pentru că el nu comentase în nici un fel experienţa; nu încă. îşi aşeză palma pe coapsa lui, iar el îşi desprise mâna de pe volan pentru câteva clipe pentru a o atinge delicat.
Ajunşi acasă - casa ei - ea rămase un pic tulburată, privindu-l pe el, o dovadă vie a vieţii pe care o trăia. El examina cu atenţie camera, cu cele trei scaune şi masa, cu patul lor rămas nefacut de dimineaţă, ca şi cum ar fi căutat un loc în care să se aşeze.
- Sunt mai mult decât sătulă după toată mâncarea de acolo. Dar tu? Vrei ceva de băut? Un ceai?
El ridică o mână în semn că nu. Se trânti pe pat cu picioarele desfăcute. Ea îi urmărea privirea, încercând să-i ghicească vorbele. Se duse şi ea să se aşeze pe pat. îşi răsuci trupul înspre el şi îl sărută, mai întâi pe frunte şi apoi, sondând terenul, pe gură. Se simţi deodată excitată, trupul şi faţa aprinzându-se de flacăra unei dorinţe sălbatice, pe
53
care nu şi-o putea reprima, punându-i în mişcare mâinile care abia aşteptau să se avânte spre sexul lui.
- Interesanţi, oamenii de acolo. Oameni de succes.
Părea că el îşi căutase mult timp aceste cuvinte.
Dorinţa aceea minunată pe care o încercase îi pieri subit.
Ca să le iasă din nou, ar fi avut nevoie să-şi impună reciproc asta.
în timpul weekend-ului, documentul trebuie să fi zăcut pe biroul cine ştie cui. Sau, poate, în oficiul poştal de care aparţinea garajul, ţinând cont că aceasta era singura lui adresă disponibilă. După aceea, în cadrul coşmarurilor ei diurne sau în nopţile de agonie petrecute în pat, ea îşi va imagina fără rost, la infinit, oficiul poştal închis şi părăsit în acea duminică. Ceea ce transforma acea bucată de hârtie într-un „document" era stilul său autoritar, împănat cu termeni juridici de specialitate, daţi precis, cutare paragraf de lege emisă la data cutare etc. Reieşea că la cunoştinţa Ministerului de Interne ajunsese faptul că (numele său real) locuia la adresa de mai sus sub pseudonimul (numele fals la care răspundea maimuţoiul unsuros), ceea ce intra în contradicţie cu expirarea, la data nu ştiu care, a permisului său de rezidenţă în ţară. Asta constituia un delict (paragraf, secţiune) şi pe această cale era informat că, în termen de 14 zile, era obligat să părăsească ţara, în caz contrar urmând să fie pus sub acuzare şi deportat în ţara de origine.
Genul de scrisori oficiale, care îţi parvin netimbrate. Ea nu primise niciodată o asemenea scrisoare; tot ceea ce era legat de impozite, o rutină fiscală pentru cetăţenii obişnuiţi, mergea direct la contabilii familiei. Cu hârtia aceea în mână, el apăru, purtând încă salopeta murdară, la ea acasă. Plicul fusese sfâşiat cu furie - el ştia perfect la ce se putea aştepta de la conţinutul lui. îl citise şi venise la ea imediat, direct dintre măruntaiele unei maşini, cu muzica pop difuzată în garaj încă răsunându-i în urechi.
55
- Uite ce-am primit!
Ei aproape că îi ieşise asta din minte. Fusese ca şi anesteziată de lunile trecute de când cumpărase maşina găsită la el, de venirea lui acasă în fiecare seară, de nopţile petrecute la club - în jurul Mesei Rotunde - cu prietenii ei, de weekendurile în care evadaseră în *veld,* de clipele petrecute împreună în pat, lipiţi unul de altul, de excitaţia şi pacea sufletească urmând sexului făcut noaptea şi dimineaţa. Toate astea reuşiseră să amâne viitorul incert, lăsând totul în prezent, suspendat într-o stare de graţie. Se aşeză pe patul lor, ca să mai citească încă o dată scrisoarea. El stătea în cameră ca un străin care tocmai fusese dat afară. Ea începu să plângă şi se aruncă în braţele lui, care - acum - nu-i mai puteau oferi nici o alinare. Se ţineau în braţe într-un echilibru precar, însă ea se eliberă şi apucă iar bucata de hârtie. Apoi, îl luă şi pe el de mână, se aşezară şi citiră din nou, împreună, scrisoarea. Numai că el nu urmărea rândurile, stătea neputincios lângă ea, ridicând din umeri din când în când. Cunoştea perfect forma, conţinutul, formulările; acesta era modul în care lumea comunica, în general, cu el. Ea căuta portiţe de scăpare, subînţelesuri care ar fi putut fi traduse în avantajul lui, însă el era conştient că frazele erau lipsite de ambiguitate şi că nu-i ofereau nici o şansă. Era condamnat să plece.
Ea se înfurie:
- Cine le-o fi spus? Cum au aflat? După cât timp? Cât a durat asta? Doi ani?

- Doi ani şi câteva luni.
- Cine o fi făcut asta şi de ce?
- Oricine putea s-o facă. Sunt destui care îmi vânează postul. Da! De ce nu?
- Dar de ce? Tu nu ai făcut, nimănui nici un rău, nu ai luat nimic nimănui, aveai doar o slujbă mizerabilă şi un acoperiş vai de el deasupra capului...
56
- Julie, mi-a făcut-o cineva care e de aici, care aparţine acestui loc.
Ochii lui ardeau ca nişte faruri, căutând-o, iar buzele-i erau strânse, alungând zâmbetul lui minunat.
- înţelegi? Chiar şi hainele astea de pe mine, mizeria asta de salopetă, sau „acoperişul" - cum îi zici tu,
- colţişorul în care sunt lăsat să dorm... nimic nu-mi aparţine. Asta-i situaţia. Toate sunt, de fapt, ale celui care m-a denunţat.
Tot ceea ce nu ştiau unul despre celălalt îi separă imediat. Distrusă, ea încercă să se agate la loc de el, de parcă atât el cât şi ea ar fi putut să renască împreună.
- De ce abandonezi? Trebuie să încerci să faci ceva! Trebuie să se mai poată face ceva - un protest, un apel către Ministerul de Interne, trebuie să te duci acolo mâine dimineaţă, nu poţi renunţa aşa...
- Lasă-mă, lasă-mă!
El ştia exact ceea ce vroia ea să-i spună. Pentru ea, desigur, expulzarea înseamnă să-şi piardă iubitul şi să nu mai aibă pe nimeni alături în acest pat, asta până când - nu-i aşa, ea e oricum liberă şi în siguranţă! - o să-şi găsească pe altcineva. Pentru a detensiona situaţia, el spuse, totuşi:
- Mă voi duce acolo. Dar nu se va întâmpla nimic. Vor căuta cealaltă hârtie, cea trimisă acum un an şi ceva. Ei ştiu că trebuia să plec încă de atunci.
- Ştiai că aşa se va întâmpla. Chiar şi după atâta timp!
- Ştiam, desigur. Mă gândeam că, poate, au rătăcit hârtia, au atâtea şi atâtea hârtii de trimis celor ca mine, nu era exclus s-o piardă pe a mea. Era singura mea şansă. Aş putea să mă duc să vorbesc cu ei, dar la ce bun? Ar putea ieşi mai bine dacă nu fac nimic. Pot pretinde că n-am primit nici o scrisoare. Pot să dispar de la garaj, să mă duc altundeva...
- Păi, ei habar n-au că tu, de fapt, stai aici cu mine. Nu locuieşti oficial la această adresă, e un punct de plecare.
- Sunt convins că ei ştiu foarte bine asta.
57
- Poate că-i vorba de omul acela îngrozitor de la garaj: „A primit veşti proaste! Nu-i de nasul tău, nici măcar n-are dreptul să stea în ţara asta!" Ce se va întâmpla cu slujba ta? Din moment ce nu există state de piată oficiale, poţi dispărea uşor şi de acolo...
El prelua cuvântul din zbor:
- Da, să dispar.
- Da! Şi să trăieşti sub alt nume, să-ţi schimbi numele din nou!
O vede agitându-se, dând din cap zăpăcită. Asta-i situaţia.
De-ar mai zice asta încă o dată! Problema nu este ce o să facă el cu scrisoarea, ci ce trebuie să facă ei doi, împreună. Ea are destui prieteni, din fericire. Ştie că prietenii ei pot rezolva orice problemă indiferent de ceea ce consideră, în mod oficial, societatea. Ei au la dispoziţie soluţii alternative pentru o societate alternativă, cea căreia - e atât de sigură -îi aparţin amândoi. Ea ar fi dispusă să renunţe la toate drepturile care i se cuvin până când aceleaşi drepturi nu i se garantează şi lui. în consecinţă, ea e gata să nu mai respecte nimic din tot ceea ce i s-a spus la şcoală, să nu se mai supună Constituţiei, să nu mai aplice acea politică a transparenţei despre care se vorbeşte în consiliile de administraţie unde se aplică regulile de bază ale afacerilor.
Julie nu-i spune nimic din toate astea, doar se vâră în el ca să se convingă că el încă e o realitatea palpabilă, că nu a dispărut deja. îşi lipeşte cu furie gura de a lui până când buzele lui cedează şi se deschid, lăsându-i limba să pătrundă înăuntru pentru a se contopi cu toată căldura din el.
El o acceptă, dar nu participă. Ea îl înţelege: şocul, scrisoarea primită, încă îl doboară. Ceea ce pentru ea e un val de furie şi un semnal de alarmă, pentru el e o stare de paralizie.
- Să mergem la EL-EI. Trebuie să vorbim cu prietenii noştri despre asta.
- Oh, nu, Julie. Nu, te rog. Nu acum, nu în seara asta. Mai bine să rămânem singuri, acasă.
58
Cu gesturi ciudate, el începe să-şi dea jos salopeta unsuroasă ca şi cum şi-ar lepăda nişte piei care nu-i aparţin, eliberându-se uşor de ele. îşi doreşte oare să se bage în pat, sexul fiind calea cea mai uşoară spre

uitare? Dar nu, el spune altceva:
- Vreau să fac o baie.
Ea aude apa curgând vreme îndelungată. Aude zgomote produse de mişcările lui în cadă.
Apoi, ea apucă din nou hârtia şi rămâne, gânditoare, cu ea în mână. îşi aminteşte de prima dată, când, tot aşa, îi ceruse voie să facă o baie fierbinte. Când s-a întors cu prosopul bine împăturit, purta jeanşi şi era desculţ, iar ea i-a remarcat torsul gol, i-a văzut conturul coastelor sub pielea întinsă şi strălucitoare, sfârcurile întunecate, muşchii şi părul negru cârlionţat de pe piept.
Asta fusese atunci, de demult.
Stabiliseră să se întâlnească în jurul Mesei Rotunde în timpul pauzei lui de prânz. Hotărâseră ca ea să nu mai vină să-l ia de la garaj fiindcă, dacă tot nu ştiau ce aveau de făcut ca să rezolve situaţia, trebuia măcar să găsească cele mai sigure proceduri prin care să împiedice stabilirea de legături între căsuţa ei şi garaj. Mai bine să-l caute pe el în altă parte...
Ea a ajuns înaintea lui.
Prietenii înţeleg ce se întâmplă, doar privindu-i chipul răvăşit. Cei din EL-EI, care acceptaseră demult prezenţa lui în căminul lor, o primiră cu priviri speriate şi curioase, făcând tot felul de presupuneri: „S-a întâmplat! A părăsit-o! Ea a înţeles ce-i poate pielea prinţului ei oriental şi i-a dat papucii! Tatăl ei a aflat despre tărăşenie şi i-a tăiat renta!" Şi aşa mai departe.
Ea a avut însă răgazul să le povestească, întorcând problema pe toate feţele înainte ca el să apară.
Reacţiile emoţionale ale prietenilor au fost asemănătoare cu ale ei. în adâncul lor, însă, ei ezitau încă să ia o poziţie clară, în timp ce-şi beau ceştile de cappucino, începură să se lamenteze indignaţi.
Nenorocitul ăla de garaj! Omul ăla era de vină, cine altcineva? Cine dintre cei cu care lucra acolo ar mai fi fost în stare să-l denunţe? Ce porcărie!
- Ia staţi un pic! Politicianul grupului se făcu auzit înainte de a se arunca în propriile presupuneri: proprietarul garajului nu avea nici un interes să-şi denunţe un asemenea angajat. Ar fi însemnat să se acuze singur de faptul că a angajat un rezident ilegal. Ştiţi doar că şi asta e o infracţiune. 60
Râsul lui violent nu avea nimic agresiv, era doar un mod de a semnala limitele prietenilor săi albi în a înţelege complicatele şi înşelătoarele strategii ale supravieţuirii.
- Primul lucru de făcut este o cerere de revizuire a ordinului de expulzare. Nu foloseşte la nimic să arunci pur şi simplu scrisoarea.
- Trebuie să mergi cu el la un avocat, dar nu unul dintre acei rechini care se ocupă de divorţuri şi case, ci unul profesionist, specializat în asemenea situaţii juridice, cu siguranţă că el ar fi în stare să vă spună mult mai multe despre asta.
- Ba nu, dimpotrivă, apelează la un rechin şi plăteşte-l bine, ce naiba, Julie, găseşti tu banii...
David, cel care stă acasă fără slujbă, are propria sa opinie:
- Mă gândesc că, mai degrabă, trebuie apelat la Constituţie. Poate n-ar strica să solicite azil politic sau cine ştie... Merg cu tine la o bibliotecă juridică, vărul meu e avocat şi ne-ar putea ajuta, ne-ar facilita accesul acolo. Trebuie să parcurgi legile, până la ultimul paragraf, să fii gata să foloseşti toate argumentele în lupta cu cei de la Interne, să ştii cum să-i abordezi...
Cu coada cenuşie prinsă cu o panglică neagră, poetul îşi ocupă şi el locul obişnuit la masă, încercând să se pună la curent cu ceea ce i se întâmplase prietenului lui Julie.
- Trebuie să se ascundă. Ca orice alt oraş, şi al nostru îşi are propriile subterane, singurele locuri sigure pentru cei ca el, lipsiţi nu neapărat de bani, ci de drepturi legale de acces în ceea ce ceilalţi numesc lumea lor. în subterane: întunericul lor rămâne singura lui libertate.
Să dispară! Julie, cea de care bătrânul este cel mai ataşat dintre toţi cei de acolo, numind-o chiar fiica sa spirituală, ştie foarte bine ce vrea acesta să comunice cu tonul său oracular şi se înspăimântă, în timp ce încearcă să asculte părerile tuturor şi să aleagă tot ceea ce i-ar putea folosi din sfaturile lor contradictorii, stă ca pe ghimpi pe scaun, ridicându-se periodic ca să prindă momentul în care iubitul ei îşi va face apariţia printre obişnuiţii cafenelei EL-EI. între timp, le răspunde tuturor celor care-i fac semne încurajatoare cu mâna. în
61
sfârşit, ochii lui negri se întânesc cu ai ei, iar ea se desprinde din grup:
-Bună,Abdu!
Astăzi, toţi cei din jurul Mesei Rotunde se ridică pentru a-l întâmpina. Cu toţii, bărbaţi şi femei, îl îmbrăţişează, în fel şi chip, străduindu-se să pară cât mai naturali. Acum, că el se află printre ei, aceste gesturi îi ajută mai bine decât cuvintele să se facă înţeieşi, îl înconjoară toţi, cu excepţia poetului. Acesta stă deoparte şi îi contemplă, citând - neauzit de nimeni - din Yeats, Neruda, Lorca, Heaney sau Shakespeare, care ştiu să rezume mai bine momentul, în orice caz mult mai bine decât oricare dintre cei aflaţi în jurul

Mesei Rotunde.
Victima le mulţumeşte politicos. Se aşează, abandonân-du-şi mâinile în ale ei, şi îi ascultă pe fiecare în parte. Se lasă chestionat şi răspunde tuturor întrebărilor care i se pun, dar nu prea are ce să le spună, nimic mai mult decât le spusese cu luni în urmă, atunci când îl salutaseră amical, frăţeşte, accep-tându-l la Masă, alături de ei. Uneori, ea trebuie să-i repete întrebările, când atenţia îi este distrasă - oare de ce? - de către un alt membru al falansterului băutorilor de vin şi cafea, încă din ziua anterioară, când el năvălise acasă cu foaia de hârtie în mână, întreg comportamentul său fusese cel al unui om care caută ceva cu disperare, poate o soluţie, neputându-se concentra prea bine. Observând că el îşi cercetează cu nerăbdare ceasul, ea îi comandă o cafea; când ajunsese acolo, pauza lui de prânz era deja la jumătate, îl întrebă dacă cineva de la garaj dăduse vreun semn cum că ar fi aflat ceva. Nu avea oare nici un indiciu? Nu îi spusese nimeni nimic? El îşi bău cafeaua într-un mod neobişnuit, vorbind între două înghiţituri:
- Absolut nimic.
- Şi patronul? Nu ţi-a zis nimic?
Adeptul budhismului consideră că trebuie să-şi marcheze din nou ideea şi o întrerupse.
- Nu se poate nimeni concentra? Doar v-am explicat 62
c§ e ridicol să se ia în considerare ipoteza că patronul l-ar g dat în gât...
Julie luă în seamă toate sfaturile date de bunii ei prieteni, tot ceea ce îi spuneau aceşti oameni, care ştiau atât de bine să-şi poarte de grijă, îi reproducea în mod constant şi lui toate informaţiile primite, iar el îi dădea de înţeles, cu gesturi încete, că a receptat tot. Sprijinul lor îl copleşea realmente, îl făcea să se simtă unul dintre ei. Când se ridică în picioare, reintrând în rolul maimuţei unsuroase care trebuia să se întoarcă la garaj, le spuse simplu:
- Toate astea le-am făcut deja.
Se referea la episodul anterior, când primise prima oară ordinul să părăsească ţara, atunci când permisul lui de şedere expirase.
Ea vru să o ia la rugă după el - dar îşi reprimă gândul, rămânând pe scaunul ei, acolo, la cafeneaua EL-EI. Ralph îi zâmbi -o victimă şi el, pentru care, atunci când le adusese vestea că are SIDA, cei din jurul Mesei Rotunde nu găsiseră altă soluţie mai bună decât să accepte râsul lui în semn de bravură.
Când, seara, el se întoarse acasă de la garaj, ea călca o pereche de blugi de firmă pe care el obişnuia să-i poarte chiar şi atunci când locuia în coşmelia din spatele garajului. Pe masa pe care mâncau de obicei, era pus un prosop, iar blugii fuseseră aşezaţi pe el. Ea îşi apăsa mâna stângă pe cealaltă, cu care imprima fierului traiectoria dorită, pentru a obţine o dungă.
El nu o mai văzuse niciodată îndeplinind o asemenea sarcină gospodărească. Chiar dacă alegeau să locuiască într-o asemenea casă în locul uneia mai frumoase, dotate cu terase umbroase şi încăperi pentru diferite activităţi, cei ca ea aveau, de regulă, la dispoziţie câte o servitoare de culoare care să le facă curat, să le spele şi să le calce rufele. De când el se mutase cu ea, hainele lui murdare erau aruncate în coşul destinat propriilor ei rufe, numai că ea punea deoparte salopeta - carapacea lui săptămânală de jeg - şi îi ataşa un bileţel cu indicaţia expresă de a fi spăiată separat.
63
îşi ridică privirea spre el şi ochii i se umplură de lacrimi.
Uneori, lacrimile nu mai aveau cum să fie oprite. El se apropie, îi luă fierul din mână şi i-l puse alături, apoi o îmbrăţişa, ca să o liniştească. Simţi că trebuie să o sărute şi lacrimile ei sărate se amestecară cu saliva gurii lui. în aceste lacrimi, se regăseau toate fluidele corpului ei, toate sucurile sexului ei, pe care el le gustase de atâtea ori.
Apoi, se aşezară pe treptele de ciment de la intrare, privind unduitul brazilor şi al copacilor de jacaranda care se întrezăreau dincolo de lianele de *bougainvillea* care îi năpădiseră. Acolo se termina grădina care despărţea fosta căsuţă a servitorilor de clădirea principală. Ea se ridică la un moment dat şi intră în casă pentru a aduce o sticlă cu vin. Dacă patul constituia modul cel mai uşor de a uita de probleme, vinul era, pentru prieteni, metoda cea mai bună de a diseca o problemă. Ea scoase dopul cu gesturi precipitate şi dădu pe gât o înghiţitură, fără a mai turna în pahare. Se apucă să-i aducă la cunoştinţă toate sugestiile exprimate de către prietenii ei mai hârşiţi în relaţia cu autorităţile. El fu pus în situaţia de a asculta din nou aceleaşi lucruri. Teribil de pragmatică se dovedea acum Mie! Era gata să se ia de mână cu David şi să se ducă la o bibliotecă juridică pentru a se familiariza cu toate prevederile legale. Era hotărâtă să facă uz de toate relaţiile ei pentru a afla care-i cel mai bun avocat specializat în acest tip de eludări a legii. Adevărul e că amândoi se aflau „în căcat". (Era conştientă că lui nu-i plăcea deloc s-o audă folosind asemenea cuvinte, chiar şi uzate de limbajul cotidian; probabil că exista şi în limba lui t) manieră la fel de banală de a exprima aceste lucruri, însă ea nu avea de unde să o cunoască.) De asemenea, trebuiau să stabilească o întâlnire cu cei de la Resurse Umane, aceştia ştiau totul despre paşii ce trebuie urmaţi în astfel de cazuri.

El respiră adânc de câteva ori şi remarcă atmosfera înăbuşitoare ce anunța ploaia. Privind către perdeaua deasă şi întunecoasă de frunze şi ramuri din față, el o întrebă:
- De ce apelezi la toți aceşti prieteni şi nu la familia ta? 64
Ea auzi asta ca din întâmplare, nevenindu-i să creadă curn începuse el să pună problema în legătură cu Masa Rotundă, îi răspunse ezitant:
- Nu înțeleg ce vrei să spui.
Uneori, limitele lui de exprimare în limba ei o derutau, deşi ea considera că învățase deja, cu dragoste, să interpreteze corect mesajele lui.
- Păi, sunt oameni care se descurcă destul de bine. Din-totdeauna. Fac față schimbărilor de situație. Cu inteligență. Se pricep nu doar să comenteze inteligent, sunt capabili să şi acționeze. Sunt cât se poate de vii, sunt gata să fructifice fiecare ocazie, cunosc exact - aici limba lui ezită, se freacă de cerul gurii, căutând cuvântul potrivit - comandamentele zilei. Să faci, să ai - exact asta vroiam să spun.
- Te referi la adunătura aceea din casa tatălui meu? La ăia?
- Da, la tatăl tău şi la ceilalți. Ei ştiu despre ceea ce vorbesc. Ştiu ce se întâmplă în lume, ştiu să facă afaceri. Ce-i rău în asta, asta înseamnă progresul! Aşa merg lucrurile în lume. Trebuie să fii conştientă de asta. Nu înțeleg de ce preferi să lâncezeşti zilnic dincolo, la cafenea.
Vântul care prevestea ploaia şuieră exact printre ei. Ea sări în picioare ca să fugă înăuntru şi să arate că nu era de acord cu cele spuse de el, de parcă ar fi vrut ca vântul să ia cu el vorbele lui. Imediat, o urmă şi el în casă.
Sticla fusese trâtită de vânt, iar vinul se scurgea alene, o lumină din fereastră căzuse pe şuvoiul de lichid roşu, făcân-du-l să strălucească înainte de a fi înghițit de pământ.
înăuntru, se simțea atmosfera încărcată de dinaintea furtunii. Ea stătea cu mâinile în poală şi îl privea fix de parcă l-ar fi întrebat ce avea de gând să-i ceară.
- Poți să mergi să vorbeşti cu tatăl tău. Ştie o mulțime de lucruri utile. Cei din jurul lui nu se pricep chiar la orice iar, dacă se pricep, nu pot să facă mare lucru.
- Oh, nu! Nu, nu, nu! Mi-e imposibil. Şi, oricum, nu cred că se pricepe la aşa ceva. Nu, nu!
65
El se mulează perfect pe ezitarea ei: o fetiță, până la urmă, una teribil de speriată de tatăl ei.
- Nu vreau să te gândeşti la mine când spui asta. Dar, să ştii, el chiar se pricepe la aşa ceva. Crede-mă.
Aproape epuizată, continuă:
- N-ai cum să înțelegi asta...
Apoi, ea e cuprinsă de remuşcări fiindcă, spunând aceste cuvinte, simte că l-a făcut să înțeleagă: el nu este unul dintre ei, orice ar face. O spusese el însuşi, cu o zi înainte, când afirmase că oricare dintre cei care erau de acolo era îndreptățit să-l deposedeze de salopetă şi de locul său de muncă de sub maşini: „Chiar şi mizeria asta pe care o port, chiar şi coşme-lia unde mi se permite să dorm - nimic nu-mi aparține... toate-s ale lui, îi aparțin celui care m-a denunțat". Ar putea fi ale oricui are acest drept prin naştere, prin locul ocupat în ierarhia socială sau prin numărul de acțiuni deținute. Sunt ale lui, ale unui asemenea om. O spusese deja: „Tot ce am eu e al lui. Şi tu, ca fiică a tatălui tău, eşti a lui, nu a mea".
Cum putea el să-i admire pe prietenii tatălui ei, pe cei din consiliile de administrație ale companiilor sau ale fondurilor mutuale, directorii rețelelor de internet care controlează piața, şi, în acelaşi timp, să nu-şi dea seama că, pentru tatăl ei, situația lui reprezenta o ieşire ideală din încurcătura în care se băgase fiica lui? Iubitul ei o dată expulzat, totul se termina, fără a mai fi nevoie de argumentele paterne, de conflictul dintre părinte şi copil, care sfârşea prin a răci relația dintre ei ori de câte ori tatăl încerca, autoritar, să se impună. Legea va face asta în locul lui. O va salva de propriile fantasme, slavă Domnului! Tatăl ei trebuia doar să se afle la locul potrivit pentru a o consola şi a o ajuta să-şi refacă viața. Dacă ea va accepta dragostea tatălui ei după tot acest incident (unde naiba l-o fi agățat *pe* bărbatul ăsta?), el va ieşi din peisaj o dată pentru totdeauna.
Au mers la culcare după multă vreme. Cel mai bine pentru amândoi ar fi fost să facă dragoste, însă acesta rămâne dreptul *celuilalt,* al tânărului cu care ea se potrivește şi care este invitat 66
ja prânzul de duminică pe terasă, acolo unde face parte dintre ceej pe care iubitul lui Mie îi admiră atât de mult.
Iată sfârşitul: sfârşitul iernii, prima lor iarnă. Prima ploaie a unui alt anotimp ia cu asalt căsuța ei, care pare asediată de o mulțime dezlănțuită. După atâtea luni pline de uscăciune, materialele din care este făcut acoperişul - lemn, tablă, mortar, cărămizi - revin la viață şi încep să trosnească de parcă ar fi strânse în pumnul unui uriaş; ca şi cum şiroitul apei şi răspunsul dat de materialele de construcție ar fi vocile curioşilor, ale băgăreților, ale celor plini de dispreț, ale celor care încearcă mila, ale celor care se erijează în judecători şi dictează textul din scrisoarea oficială sau flecăresc pe marginea ei la cafenea.

Dimineața, când ea lâncezește în cadă, iar el își rade cu atenție mustața tuciurie, el se întoarce către ea, ignorându-i nuditatea.
- Ce zici despre avocatul care l-a apărat pe acel criminal? Am auzit o femeie povestind despre asta. îl ştii - era la petrecerea tatălui tău şi te cunoaşte şi el pe tine. Ai putea da de el. Mă refer la tipul ăla de culoare.
-A, da!
Se simte uşurată fiindcă el a acceptat ca ea să nu apeleze la tatăl ei, înțelegând că *nu putea* face aşa ceva.
- Da, cred că e cineva la care pot ajunge... Dar, oare, el mai practică avocatura? Parcă auzisem că a renunțat şi s-a apucat de afaceri, ai văzut şi tu despre ce discuta la petrecere.
- Totuşi, ai putea încerca să-l găseşti.
- O, da, cu uşurință. Dar nu mai avem prea mult timp la dispoziție, aproape că nu mai avem deloc. Ar trebui să ne gândim la orice şi oricine ne-ar putea fi de ajutor...
Trecuseră deja trei zile de când el primise ordinul de expulzare. El o priveşte cum iese din baie, conştientă de goliciunea ei, pe care şi-o acoperă cu un prosop. Da, să se gândească, asta trebuie să facă ea, numai că el se află aici, în fața ei, dar de fapt nici nu există: n-are nume, n-are o adresă, nu poate pretinde nimic nimănui.
Dacă eşti o femeie din acest oraş sau un bărbat care trăieşte cu o asemenea femeie din clasa mijlocie, cu siguranță că ai auzit de el.
Dr. Archibald Charles Summers este ginecolog şi obstetri-cian, absolvent al Universității Witwatersrand, membru al Colegiului Regal de Chirurgie St. Mary's din Londra, membru al Institutului de Obstetrică din Boston, Massachusettes, cu o experiență la care se fac referiri - să le zicem - cam exagerate. Ai putea să-l consideri un medic la modă, dar n-ar fi pe de-a-ntregul corect; este chiar mai mult decât atât, obține onorarii pe care nici un alt medic de specialitate nu le-ar putea pretinde. Femeile vorbesc despre el cu acel respect şi cu acea încredere care-l transformă pe medic într-un soi de preot, care intermediază decisiv apariția unor noi ființe, în timp ce mamele sunt doar nişte simple personaje auxiliare, în calitate de obstetrician, el devine Arhanghelul Gavril pentru orice mamă atunci când oficiază deasupra pântecului ei, descifrând rezultatul ecografici: „E băiat!". Iar primele lucruri pe care mama le vede atunci când dă naştere unei vieți sunt chelia lui lucioasă, urechile lui impresionante şi zâmbetul lui cu încărcătură mistică. Ceea ce se petrece între două naşteri nu mai face parte din domeniul lui, însă el are grijă de coerența acelui sistem complicat care guvernează specia şi influențează - uneori, chiar înclină - balanța reacțiilor temperamentale folosită în relația dintre bărbat şi femeie, iubit şi iubită ori soț şi soție. 68
Cabinetul doctorului Archibald este ca o casă: pe pereți atârnă portretele copiilor lui în toate etapele vieții, de la stadiul de bebeluşi la cel de absolvenți de facultate; de asemenea, fotografii ale vieții în sălbăticie realizate chiar de el (hobby-ul lui) şi postere din muzeele lumii pe care le-a vizitat în decursul timpului. Mâinile încărcate de bijuterii ale indi-encei de la recepție nu mai pridídesc notând schimbările de adresă ale pacientelor (pe care are grijă să le salute cordial ori de câte ori acestea calcă pragul cabinetului). O mulțime de asistente, albe sau de culoare, cu funduri mari, materne, dă năvală dintr-o parte în alta, strigându-se, transmițându-şi sticluțele pentru testele de urină înmânate apoi pacientelor invitate în intimitatea băii cu faianță albastră unde, întotdeauna, pe rezervorul toaletei este aşezată o vază cu flori naturale.
Pacientele lui -*fetele,* aşa cum le spune, indiferent că au douăzeci sau şaptezeci de ani - când vorbesc despre el îl numesc Archie. „Tratamentul de şase luni fixat de Archie se va încheia săptămâna viitoare", „Tocmai am ieşit de la Archie şi mi-a zis că totu-i în regulă, e mulțumit de mine". Iar dacă lucrurile nu sunt în regulă, „dacă trandafirul e bolnav", dacă viermele invizibil din poemul lui Blake s-a abătut din furtuna nopții spre a mânca inima trandafirului şi a aduce cancerul, Archie va tăia trandafirul cu bisturiul mânuit de mâna sa vindecătoare pentru ca floarea să poată înflori din nou, pentru că Archie este cel care aduce viața.
Doctorul este căsătorit şi îşi iubeşte soția de cel puțin treizeci de ani. Seraiul lui de paciente n-are nimic de-a face cu pasiunea nestinsă pe care i-o poartă; penetrarea experimentatei lui mâini drepte înmănuşate în cauciuc în vaginele pacientelor, tinere şi excitante ori bătrâne şi desexualizate, se reduce la o explorare profesională care generează diagnosticul întrevăzut de vârfurile degetelor lui şi, în timp, a sfârşit prin a-i provoca o silă profundă față de trupurile femeilor. Chiar dacă - nu-i aşa? - priveliştea coapselor desfăcute complet şi căldura dulce pe care trebuie s-o fi simțit adesea prin
69
cauciucul subțire al mănuşii sunt teribil de incitante şi, sub halatul alb al oricărui doctor, se ascunde un mascul, însă, nici chiar când era mai tânăr, el nu s-a lăsat afectat de această boală profesională. Priveliştea, mirosul şi moliciunea pielii soției lui sunt singurele care nu dau greş niciodată şi reuşesc să-l stârnească. După ce a petrecut mult timp încercând s-o cucerească, acum, după ani şi ani, el nu se mai poartă ca un medic, ci ca un bărbat înfierbântat ori de câte ori o pătrunde pentru a călători amândoi spre plăcerile

incredibile oferite de o insulă însorită din mijlocul oceanului, asemenea multor insule pe care ei deja le-au mai vizitat împreună. Când, după ce le-a examinat pe femeile din seraiul pacientelor, stă de vorbă cu ele sprijinindu-se de masa de oțel pe care ele încă stau întinse, el se mai află în contact cu trupurile a căror goliciune el o va fi acoperit grijuliu cu cearşafuri. Le pune protector palma pe şoldul înfăşat în timp ce le spune tot ce au de făcut mai departe, le explică efectele pilulelor pe care ele vor trebui să le ia şi le detaliază exercițiile fizice de bază necesare unei bune întreținери viitoare. Ținând cont de cât de bine pot supraviețui în fața încercărilor vieții (pe care ele i le povestesc cu lux de amănunte), există două tipuri de ființe umane. Pacientele ştiu că nu o prelungire îndepărtată a sexului lui le atinge şi el ştie, la rându-i, că ele au înțeles demult acest lucru. De aceea, el nu are nevoie să ceară ca o asistentă să asiste la consultații (o precauție pe care mulți ginecologi şi-o iau în prealabil) pentru ca să-şi asigure „fetele" de respectul pe care li-l poartă.
„Archie" este, însă, şi Unchiul Archie, fratele tatălui Miei.
Când era mică, o lua la el ca să se joace cu verii ei. Dacă şi-ar fi putut alege tatăl, cu siguranță pe el l-ar fi ales. Şi încă l-ar mai alege. Când erau mici, era un Gulliver pe care copiii îl puteau călări cum vroiau ei. îi amuza şi le spunea poveşti. Tatăl ei o ducea numai la evenimente bine programate din timp, la teatrul pentru copii, la gale de binefacere sau la clubul lui de echitație; iar mama ei nu considera niciodată că ar fi fost necesar ca ambii părinți să asiste în asemenea 70
ocazii, aşa că rămânea acasă. Sau poate că în timpul acesta îşi vizita vreunul dintre iubiți - însă un copil nu e capabil să sesizeze asemenea aranjamente ale părinților. („Săracul Nigel" - aşa îi venea să-i spună tatălui când, mai târziu, adultă fiind, rememora aceste întâmplări.) Acum, nu se mai întâlnea cu verii ei, dar îl regăsea pe unchiul ei printre invitații de la faimoasele mese de duminică date de tatăl ei. Mie îl căuta printre toți aceşti străini deşi putea, la fel de bine, să-i cunoască perfect pe toți cei de pe lista Daniellei şi a tatălui ei: cineva căruia îi va declara spontan cât de încântată e că îl revede sau cineva despre care realiza că o face să se simtă ea însăşi stingheră în decorul casei construite pentru Danielle. Carierele şi temperamentele celor doi frați erau cât se poate de diferite, dar Archie încă făcea parte din „rădăcinile" tatălui ei şi poate că şi Danielle era una dintre „fetele" lui. Cât despre Julie, ea niciodată nu mersese la cabinetul lui pentru o consultație: cu Gulliver, orice examinare ginecologică ar fi semănat cu un fel de incest. Ea era, de altfel, conştientă că îşi păstrase toată pudibonderia ei de fată de familie bună în ciuda înflăcăratelor schimburi libere de idei despre viață la care lua parte în jurul Mesei Rotunde.
„Trebuie să ne gândim la oricine ne-ar putea ajuta..."
De pildă?
înainte de a-l vizita împreună pe celebrul avocat - asta în cazul în care ar putea ajunge la el fără ca acest demers să-l implice în vreun fel pe tatăl ei - mai era cineva de abordat. Nu chiar un tată, dar cineva care putea substitui foarte bine această dependență înnăscută. Cineva total diferit de ei, capabil să găsească o explicație din chiar tăcerile lor fără a apela la înțelepciunea convențională care animă întâlnirile din jurul Mesei. Aşa că nu-i mai rămânea decât să meargă să vorbească cu unchiul ei.
- Ce fel de unchi e acesta?
- Ți-am povestit doar despre el, partenerul meu adult favorit atunci când eram mică.
- Are relații?
71
- Ei, este o figură proeminentă a societății...
Aşadar. Dacă nu va apela la tatăl ei, tot va simți că cere în mod natural ajutor propriei familii, aşa cum se procedează când dai de necaz. Tot va beneficia de o îmbrățişare la plecare, aşa cum primesc copiii înainte de a merge la şcoală.
Deşi avusese privilegiul de a i se fixa o întâlnire peste rând, tot a trebuit să stea printre celelalte femei aflate la coadă în camera de aşteptare dotată cu aar condiționat şi înțesată cu imagini ale turmelor de elefanți şi ale puilor de lei, precum şi cu reproduceri ale tablourilor de Bonnard reprezentând petreceri pe vase. Celelalte femei: dar cine sunt ele? Gravide care-şi țin mâinile cu manichiură impecabilă pe pântecele proeminente acoperite cu bluze elegante; doamne între două vârste cu siluete obținute după diete drastice şi scoase în evidență de centuri complicate; tinere cu chipuri care parcă reproduc coperțile ultimelor reviste; doamne vârstnice cu pielea bine întinsă în jurul ochilor grație chirurgiei estetice; două negrese cu coafuri complicate, membre ale noii clase dominante, râzând şi flecărind în limba lor - dar care dintre toate acestea şi-ar putea închipui natura corectă a doleanței ei, motivul pentru care se află acolo? Ținând cont de problema ei, parcă nici nu ar fi de acelaşi sex cu ele. Una îi zâmbeşte, însă ea nu sesizează, aşteaptă, cu ochii rotindu-i-se de jur împrejurul încăperii, aşa cum face adesea şi la cafeneaua EL-EI. Fete, ce vrei! „Fetele" lui. întotdeauna a amuzat-o modul în care le numea unchiul ei. însă, acum, se află şi ea aici, izoiată, printre ele.
Versiunea în halat alb a unchiului său se ridică din spatele biroului imens şi veni să o întâmpine cu o

îmbrățișare.
- în sfârşit, te-ai hotărât şi tu să vii să vezi pe unde-mi fac veacul! Vrei să bem împreună o ceaşcă de ceai sau de cafea? Avem o bucătărioară aici şi nu ne lipseşte nici o marcă, de la Earl Grey la Rooibos. Sau vrei un suc: mango, mere?
Ea începu prin a-i mulțumi pentru că a primit-o aşa, pe neannunțate, cerându-şi scuze că, poate, astfel, el a trebuit să anuleze programarea unei paciente. 72
- Draga mea Julie, dar n-ai pentru ce să-ți ceri scuze, ținând cont de cât de rar apuc să te văd. Ştiu din experiență că generațiile mai tinere o apucă în cu totul alte direcții şi de întâlnit mai apucăm să ne întâlnim doar pe la Nigel, unde, de altminteri, nici tu, nici eu şi Sharon nu prea ajungem. Dar e în regulă. Nigel e băiat mare şi el acum, a reuşit în viață, iar el şi Danielle sunt aşa de frumoşi împreună; noi doi ar trebui să ne bucurăm mult pentru ei, nu-i aşa?
Sharon. Când este menționat numele soției unchiului ei, înțelege de ce nu doar legăturile de familie au adus-o aici. Pe vremea lui, Archibald Charles Summers a înşelat toate aşteptările societății, nealegându-şi perechea din rândul familiilor de bună condiție care frecventau Biserica Anglicană, acele familii care făceau parte din cluburile selecte şi posedau case de vacanță lângă Cape Town, în locurile în care el era recunoscut drept un bun jucător de polo şi dansator, un respectabil membru al comunității de elită a bătrânei şi bunei Africi de Sud. Archie era încă logodit formal cu o fată considerată de toată lumea o partidă convenabilă când, brusc, s-a însurat cu Sharon, o evreică, fiica unui emigrant lituanian care avea un atelier de reparații de marochinărie şi pantofi, situat chiar în zona cluburilor de noapte pe care le frecventa ea acum, pe lângă cafeneaua EL-EI şi garajul în a cărui cameră din spate locuia un imigrant ilegal. Ecouri ale reacțiilor de consternare ale familiei au ajuns până la urechile copilului care era ea atunci; pentru ea, Sharon era doar mama verilor ei, roşcata care îi oferea mereu dulciuri - nemaiîntâlnite în altă parte - făcute din ghimbir şi morcovi de culoarea părului ei creț şi ale cărei îmbrățişări i se păreau, peste ani, tot mai afectuoase.
Cafeaua pe care el o ceruse („Eşti drăguță, Farida, vrei să-i spui lui Thabi că am vrea o ceaşcă de cafea şi nişte biscuiți, da?") folosea pentru o trecere în revistă comodă a problemelor de interes general. Unchiul o întrebă despre cariera pe care şi-o alesese, doar ea fusese dintotdeauna foarte
73
aventuroasă, iar acum, când peste tot în țară se petreceau atâtea schimbări, erau atâtea căi noi de explorat pentru oamenii activi, nu? Au râs împreună când ea îi prezentă slujba ei, unchiul amuzându-se pe seama a ceea ce el numea „noua mobilitate socială", datorată PR-ului.
îi povesti cum el şi Sharon şi-au petrecut sfârşitul de săptămână la o fermă turistică din Drakensberg.
- Sharon şi cu mine am simțit că renaştem, cu toate aceste plimbări în pădure, cu soarele arzător şi iazurile reci ca gheața pe care nu le bântuia nimeni - îți venea să te arunci în ele fără să te mai gândeşti. Trebuie neapărat ca tu şi prietenul tău să mergeți acolo.
El nu ştie exact care e actualul ei prieten, însă se simte obligat să-l pomenească.
- Tocmai că nu prea ne dă mâna să facem asta acum. Din tăcerea care urmează, cu care el nu e obişnuit fiindcă
„fetele" lui îl găsesc întotdeauna atât de receptiv, încât nu ezită să-i comunice pricina vizitelor lor, unchiul deduce cu delicatețe o problemă virtuală:
- îmi dau seama că n-ai trecut pe la mine doar de dragul ochilor mei albaştri...
Asta o face să se simtă în apele ei, aşa că îndrăznește să schimbe registrul:
- Da, avem o problemă, eu şi bărbatul pe care, probabil, dumneata nu-l cunoşti, dar poate că ai auzit de la Nigel atunci, în duminica aia... Mă rog, am intrat într-o mare încurcătură şi nu prea reuşim să-i dăm de capăt...
-Ah, asta era. Fetița mea... Bine, nu-i nimic. Lumina care se reflecta din geamul aflat în spatele lui, filtrată de plantele agățătoare din jardiniere, face ca urechile lui impresionante să devină translucide, dezvăluind rețeaua perfectă de capilare roşii. Chipul lui rămâne chipul unui tată adoptiv. Cel care ar face orice ca să te ajute.
Apoi, ea înțelege: el crede că ea a venit la el ca să-i facă un avort.
O sarcină nedorită - pentru multe din pacientele sale -pare întotdeauna sfârşitul lumii. Ceea ce o leagă pe nepoata lui de acel om reprezintă o amenințare pentru existența atât de sigură pe care ea, chiar dacă el nu o mai văzuse de câteva luni de zile, părea că o duce. Unchiul se simțea copieşit de responsabilitatea care îi revenea în condițiile în care aceasta cădea pe umerii tatălui ei natural, al cărui prim mariaj - deşi aprobat de societate - eşuase, şi ai mamei ei, care în consecință îl părăsise, fugind cu acel director de cazino.
Complicațiile de ordin legal îl depăşesc, nu-s de domeniul lui, însă el ştie - întrucât crede în spirit sau suflet,

ceea ce-i conferă inocența cu care își vâră mâinile înmănușate în ambalajul sufletului, adică în trup - ce forță irezistibilă exercită atracția fizică asupra victimelor sexului, pacientele lui, conștientizează sălbăticia și lipsa ei de judecată. E o forță implacabilă care sfâșie personalitatea unei ființe. El crede, de asemenea, și în puterea dragostei (influențat, desigur, de propria sa experiență) dar, pentru el, dragostea este o manifestare spirituală, nu neapărat concretizată în atracție fizică, ba chiar înlocuind și negând cruzimea acesteia (el vede adesea victime ale violurilor, care, în asemenea zile încărcate de violență, par a nu mai cruța pe nimeni, nici măcar pe fetele bogate). Știe cum iubirea, încarnată misterios în atracția fizică, sfârșește prin asumarea totală a partenerului, excluzând orice altă legătură a acestuia cu lumea: *celălalt devine* ținele tău.
Julie știe că el își dă seama că ea iubește un om în carne și oase, așa cum i-a apărut el de sub o mașină în garaj. Iar el

știe că nimic nu se mai poate face în această privință, chiar dacă alții ar spera altceva, gândindu-se că legea i-ar ajuta. Ce rămâne de făcut - de mers urgent la un avocat, de contactat mai mulți avocați chiar, de folosit toate armele posibile, tot așa cum, în meseria lui, niciodată nu strică o a doua sau o a treia opinie înainte de a lua o hotărâre radicală. Din cele două săptămâni mai rămăseseră doar unsprezece zile!
- Vrei să vin cu tine la avocatul de care îmi vorbești? Ți-ar plăcea să mergem împreună?
Spontaneitatea acestui om care, în fapt, nu prea are cu ce să o ajute o reconfortează, o ajută să se elibereze un pic de grijile care o apasă. Dar nu, ea trebuie să meargă acolo împreună cu iubitul ei.
- Oricând, dar oricând, sunt aici pentru tine. Sharon și cu mine te așteptăm la noi, vom face totul pentru tine. în-treabă-l pe avocat dacă are nevoie de o scrisoare de recomandare - nu știu cum ar trebui redactată - din partea mea; ar putea folosi în fața autorităților, în calitate de cetățean care respectă legea de-atâta amar de vreme, aș putea garanta pentru prietenul tău.
O conduce printre femeile din sala de așteptare, cu toatele încercând să-i prindă privirea și să-l salute, apoi o însoțește pe culoarul spre lifturi, așteptând până când ușile se închid după ea.
Faptul că distinsul membru al consiliului de administrație nu mai practica avocatura era o realitate. Ea află asta sondând terenul din aproape în aproape, din moment ce nu-l poate aborda direct pe tatăl ei, căruia nu-i poate oferi o explicație clară despre motivul pentru care vrea să discute cu fostul avocat. David, unul dintre prietenii ei, este sursa ei de informații când se decide să acționeze pe cont propriu. Cei din jurul Mesei Rotunde sunt de acord în această privință: contactează-l oricum, chiar dacă nu mai e avocat, știe tot despre asta, nu va refuza să te consilieze, te cunoaște, îl știe 76
și pe Abdu de la petrecerea tatălui tău. în nici un caz, nu ar avea cum să te refuze!
Alăturându-se Mesei Rotunde, el - victima, acuzatul, cel pus în primejdie, prietenul lor, cel agățat de Julie (cum se simțea el, de fapt?) - i-a ascultat pe toți cu atenție.
- Asta i-am spus și eu... Știți, însă, de ce sunt așa de ezitant. (Și, părând mai mult că îi scapă, adăugă:) Nu prea vroiam s-o implic.
Se aseamănă oricărui cuplu de îndrăgostiți care vin și pleacă de aici, având destulă intimitate la Masa Rotundă pentru a se putea și certa un pic.
- Și dacă, totuși, ai vorbi și cu tatăl tău? Ar putea ieși ceva. Dacă ar veni de la el sau de la un personaj important apropiat tatălui tău... Măcar de-ar pune o vorbă bună!
La capătul liniei unde ea sună în cele din urmă (cartierul general al unei corporații), ea dă mai întâi peste secretara șefa, apoi peste asistenta personală și, în final, peste însuși domnul Hamilton Motsamai. Se prezintă asistentei drept fiica lui Nigel Summers. Se poate considera familiară cu asociații tatălui ei, așa că avocatul este afabil cu ea - așa cum ar face și Nigel într-o situație similară -, amintind că, probabil, se va vedea cu tatăl ei în săptămâna următoare, precizând că, desigur, și-o reamintește perfect și pe ea de la petrecere, casa tatălui ei fiind un loc cu totul și cu totul special... Vocea lui e blândă, însă răsunătoare, se vede că e a unui negru, poate unul înalt și impozant, însă ea și-l reamintește mic de înălțime și agil. Da, dacă e urgent, sigur că se va întâlni cu ea. Foarte bine, în fond, este fata lui Ackroyd. Apoi, bizar, parcă în contradicție cu cele deja discutate, ea adaugă cu stângăcie:
- Sper că nu vă supărați că vă rog asta însă, dacă vă întâlniți cu tatăl meu, v-aș fi recunoscătoare dacă nu i-ați pomeni despre această conversație...
Iată că, în sfârșit, există un secret între ea și acest străin, un secret pe care *el,* celălalt, iubitul ei, nu-l va afla niciodată. Cu toate că tot ce-i al ei îi aparține și lui. Deși, în totalul ei dispreț față de comportamentul convențional, ea este

nepregătită pentru asemenea intrigi dictate de uzanțele sociale, se descoperă aptă să intre, periferic, în

asemenea jocuri. Iar el, alesul ei, se regăseşte şi în această stratagemă, gata de a fi redescoperit în ea însăşi.
Când asistenta personală a avocatului îi fixează o întâlnire, aceasta o roagă să-i dea numărul de înmatriculare al maşinii cu care va veni pentru a i se putea garanta un loc de parcare în subsolul corporației.
Toyota la mâna a doua pe care mecanicul de la garaj i-a găsit-o va fi integrată în cavernă. Când se prezintă amândoi acolo, ea îl examinează o clipă cu atenție, așa cum arată el acum, agresiv de cochet, purtând o eşarfa de mătase la gât şi cămaşa lui favorită. Ea zâmbeşte, însă el ştie că, de fapt, ea încearcă să evalueze impresia pe care trebuie să o producă altora. Trec de porțile de siguranță, pe care le acționează cu cârdurile de plastic oferite la intrare după ce paznicul le-a verificat identitatea conform datelor dintr-un registru.
Apoi, sunt ghidați de un alt om în uniformă, care-i roagă să semneze (numele ei este suficient pentru amândoi), notând ora de sosire precum şi alte detalii într-o agendă aurită, în fine, sunt preluați de o tânără fâşneață, parcă programată să-i salute cu un „Ce mai faceți?" convențional înainte de a le explica anume care lift îi va duce până la etajul 17. Uşile se deschid larg către recepția luxoasă care dă înspre holuri şi separeuri tipice pentru un hotel de cinci stele. Palmierii se aliniază lângă un dom de sticlă unde susură o fântână, apa curgând din ciocurile unor cocori de bronz. Pe holuri, sunt dispuse canapele de piele şi scaune grupate pentru a facilita mici conversații la lumina unor veioze. Dintr-unul dintre alcovuri, răzbat ecourile unui prânz de afaceri. Se mai vede un mic bar circular, dotat cu frapiere argintii lucioase, şi un bufet suedez mascat parțial de câțiva oameni care mănâncă, comentează şi râd, dincolo de acest mic vacarm putându-se ghici jetul unui alt tip de fântână arteziană. El şi ea rămân pe loc, privitori ca la teatru.
în biroul domnului Motsamai se pătrunde străbătând, pe rând, biroul secretarei şi, apoi, pe cel al asistentei sale 78
personale, ambele nişte blonde mieroase. Avocatul îi primeşte pe fiica asociatului său şi pe tânărul străin nu în atmosfera sobră a biroului în care face afaceri, ci în camera de recepție alăturată, mai micuță, permițând contacte informale, dar extrem de confortabilă oricum, dotată cu o consolă pentru televizor şi cu un vraf de publicații financiare răspândite pe măsuțele de cristal. Ciocul subțirel al avocatului, desprins parcă dintr-o gravură cu un şef de trib de altădată, se asortează cu rozeta albă de pe rever care aminteşte de faptul că posesorul ei a fost distins cu o medalie importantă.
Este evident că fiica Iui Summers va fi cea care va deschide discuția.
în timp ce-i ascultă povestea, avocatul se schimbă la față. Parcă s-ar fi întors într-o altă viață: mina atentă şi impenetrabilă a avocatului luă locul aerului afabil al adjunctului preşedintelui sau ce funcție o fi deținând el în cadrul cartierului general al acestui conglomerat bancar. Povestea fetei se transformă într-o confesiune bine studiată, din care nu lipseşte nici unul dintre detaliile învățate pe de rost. Din circumspecția ei, se vede că ea înțelege de ce partenerul de discuție o ascultă tăcut, fără a schița nici un gest.
Folosind această mină preocupată, afişând inteligență şi profesionalism, avocatul ascultase şi analizase nenumărate asemenea confesiuni. El alternează concentrarea asupra vorbelor ei cu priviri necruțătoare adresate iubitului ei, pentru a verifica în ce măsură relatarea este conformă cu realitatea, ce făcuse şi care fuseseră motivațiile acestuia.
Când termină de vorbit - sau, de fapt, face o pauză - ea încearcă să-şi controleze emoțiile, deşi ar vrea să continue, să pledeze, să-şi motiveze cazul, cazul iubitului ei adică; avocatul este obişnuit cu astfel de reacții din anii îndelungați în care pledase la bară. Stă retras pe scaunul lui, cu umerii bine înşurubați în spătar, de parcă ar purta o robă de avocat imaginară. Consilierul s-a preschimbat parcă într-un Judecător şi este din nou Domnul Motsamai, membru al Onoratei Instanțe, care încă nu se decisese să-şi schimbe profesia în favoarea
79
exercitării unei alte forme de putere asupra destinului uman, cea financiară. De asemenea, este familiarizat, de pe vremea carierei anterioare, cu faptul că lumea aşteaptă de la el Răspunsul, ca de la un oracol. Acum, are ocazia să-şi ia revanşa pentru faptul că a trebuit să-şi schimbe roba greoaie de avocat cu un costum de marcă ajustat pe talie, de la purtatul căruia nu mai aşteaptă vechile satisfacții profesionale. S-a simțit el însuşi - un negru ai cărui părinți au avut şi ei de susținut asemenea petiții - vulnerabil, un om pentru care nimic oracular nu mai poate să apară din manipularea datelor seci pe hârtie.
Lasă să treacă un interval pentru ca tăcerea lui să le grăiască expresiv celor doi. Apoi, spuse:
- Voi doi nu sunteți căsătoriți... -Nu, oh,nu...
Asta-i smulge avocatului un sunet ca de orgă, o veche interjecție africană, ceva între o exclamație şi un geamăt. Asta ar putea să-i consoleze sau să-i pună în gardă, ea este familiarizată cu expresiile non-verbale specifice ale africanilor, asemenea celor folosite de greci, italieni sau evrei, numai că ea s-a obişnuit cu acelea ale tinerilor de culoare, care au pierdut grandioasa elocvență africană tradițională, adaptându-se cu uşurință conversațiilor din jurul Mesei Rotunde, din baruri sau de pe stradă, adaptându-se jargonului comun tuturor culturilor locale în care se întrepătrund influențele generațiilor şi raselor.

- Şansele de reuşită ale unui apel formulat de domnul...? ar fi fost considerabil mai mari dacă aţi fi fost căsătoriţi. El ar fi avut de profitat de pe urma dreptului inalienabil pe care partenerul legal, în calitate de nativ - ceea ce Iulie, domnişoara Summers, este fără îndoială - îl are de a beneficia de rezidenţă permanentă în această ţară. Staţi o clipă... A apela însă la soluţia unei căsătorii rapide acum, în această fază, ar aduce numai prejudicii cazului, ar fi receptată ca o metodă de a impune forţat dreptul la rezidenţă. Căsătoria cu un cetăţean al ţării constituie în sine un factor pozitiv în încercarea de a obţine permis de intrare ori rezidenţă permanentă sau de a face apel împotriva unui ordin de expulzare, numai că 80
asta trebuie să se bazeze pe elementul de durată, dovadă a unei relaţii reale, nu de circumstanţă. Ministerul de Interne, care v-a trimis ordinul de expulzare (îşi mângâie barba aluziv, îndreptându-şi ciocul), este la curent cu asemenea practici. Aşa că, în acest moment crucial, ar fi inutil...
- Oare alt tip de garanţii ar putea sprijini cererea? Caracterizări ori dovezi de stabilitate financiară - ar ajuta cumva? Ar putea dovedi că petiţionarul nu constituie o povară pentru stat.
Doar e fata lui Nigel Ackroyd Summers, nu? Numai că ea îl implorase să nu-i spună tatălui ei că îl contactase pe avocat... Se pare că fetei i s-au pus destui bani deoparte pentru a se descurca pe cont propriu, e ceva obişnuit printre cei cu stare să le asigure copiilor un statut convenabil în perspectiva dispariţiei părinţilor.
- Scrisori de sprijin de la persoane cu reputaţie solidă v-ar fi fost, da, de folos într-o situaţie mai uşoară. Din păcate, aceasta este compromisă, cam fără de speranţă. Ce aş mai putea spune? în fond, este vorba despre un tânăr care a intrat în ţară pe căi dubioase şi căruia i s-a cerut să plece mai demult, o dată ce permisul de şedere îi expirase...
Ciocul avocatului se îndreaptă ameninţător spre Iulie şi ea nu-i răspunde, confirmând că durata îndelungată e ca o recunoaştere a vinei unui criminal. Acum, ciocul îl chestionează pe tânărul în chestiune, aflat deja în boxa acuzaţilor, şi el îi confirmă:
- Un an, cinci luni şi câteva săptămâni...
- Aha, iată... Acum un an, cinci luni şi câteva săptămâni ţi s-a cerut să părăseşti ţara; în schimb tu ai dispărut pur şi simplu, într-un total dispreţ al legii, ai *evadat* din perimetrul legii, te-ai făcut vinovat de încălcarea legii imigrării, ai sfidat Ministerul de Interne. Şi, din fericire pentru tine, din cauza ineficientei lor pe care am constatat-o de atâtea ori pe vremea când încă practicam avocatura, cazul tău a eşuat într-o fisură a sistemului, a fost pierdut prin computere, ei n-au făcut altceva decât să iasă la o ţigară, să pălăvrăgească
81
vrute şi nevrute, să se uite tot mai des la ceas şi, într-un final, să plece acasă, uitând complet de tine! S-ar putea spune că ai fost norocos. Au uitat de tine! Ai beneficiat de o pauză... Acum, însă, luând în considerare cazul tău, nu prea mai ştiu cât ţi-a fost asta de ajutor...
Cu toate astea, uite-i pe amândoi aici, aşezaţi în faţa avocatului, tânăra femeie şi bărbatul care a întâlnit-o exact în locul unde el oficial *dispăruse,* sub o maşină, pe podeaua jegoasă a unui atelier auto, care - luni şi săptămâni de-a rândul - i-a aparţinut, cu toate că sentinţele *el nu-ipentru tine, ea nu-i de nasul tău* au fost atât de evidente.
Discursul avocatului nu poate fi contrazis; nu poţi să-l întrerupi pe posesorul robei imaginare atunci când el îşi susţine expozeul, intrându-şi în mână, devenit de neoprit:
- Ai ajuns în situaţia în care asupra ta planează umbra unei vinovăţii penale şi nu ţi-a mai rămas decât să duci la îndeplinire ordinul de expulzare. Acesta-i faptul esenţial. Asta cântăreşte mai mult decât orice declaraţii de sprijin subliniind noblеţea caracterului tău, dorinţa ta de a deveni un bun cetăţean, garantarea unor resurse financiare decente, orice alte argumente pe care le-ai putea aduce în favoarea ta. îmi pare nespus de rău, dar trebuie să-ţi expun situaţia în datele ei reale. Ţi s-a comunicat faptul că permisul ţi-a expirat şi că nu va fi reînnoit; în schimb, tu ai decis să stai mai departe ilegal, ţi-ai măsluit identitatea, preluând un nume inventat. Dacă ai fi plecat când ţi s-a spus, te-ai fi dus înapoi în ţara de origine sau oriunde în altă parte şi ai fi făcut din nou o cerere de imigrare de acolo, din afara graniţelor acestei ţări, atunci într-adevăr scrisorile de sprijin primite din partea unor cetăţeni de vază ţi-ar fi servit, ar fi garantat pentru tine, confirmarea unor resurse financiare de asemenea... Vezi tu, banii folosesc întotdeauna. Da (cuvântul sună acut, întărind afirmaţia). Da, da. Funcţionarii pot fi întotdeauna mituiţi. Ştii asta. Cu toţii ştim asta. Da, da, da. Mita reprezintă o epidemie care atacă libertatea pe care ţara noastră şi-a câştigat-o deja, corupţia ne macină din 82
interior. Asta-i situaţia. Cu bani, cu mulţi bani, fără îndoială că ai fi putut cumpăra pe cineva care ar fi fost în stare să rupă ultimul tău ordin de expulzare. Te-ai mai fi putut ascunde sub un nume fals timp de câteva luni, apoi ţi-ai fi găsit alt nume, te-ai fi făcut poate pierdut pentru încă un an, numai că un alt funcţionar ar

fi dat de cazul tău pe computer, s-ar fi făcut o nouă plângere penală împotriva ta, cazul tău s-ar fi agravat, primei încălcări a legii adăugându-i-se mituirea...
- în concluzie, ce-mi sugerați, domnule Motsamai? Avocatul continuă să o privească intens, sprâncenele ridicându-i-se uşor.
îmbujorarea din obrajii lui parcă i-ar spune din nou *el nu-i pentru tine',* faimosul avocat face parte dintre *aceia,* prietenii tatălui ei şi ai strălucitoarei Danielle, preocupați doar să compare cursurile şi dobânzile. Faptul că avocatul este negru şi că e bine înfipt aici, în sediul somptuos al unei corporații, nu îi ajută deloc. Avocatul a fost cândva una dintre victimele lor, însă acum s-a integrat în sistem. De aceea, şi el se aşteaptă ca ea să-şi aleagă partenerul dintre cei ca ea şi ca el.
Ea se ridică pentru a pleca. Experiența în domeniu a avocatului, lucrul cu petiționari dezamăgiți, îl ajută pe acesta să înțeleagă ceea ce gândeşte ea în realitate despre el; aşa că o ignoră şi i se adresează celuilalt, străinului.
- îți înțeleg situația. Băiete, poporul meu a fost cernut prin nenumărate filtre de emigrare-imigrare. Timp îndelungat, secole la rând. Mi s-a întâmplat şi mie, în tinerețe. Atunci când mi s-a ivit şansa de a pleca la studii în străinătate, în anii şaizeci, vreme de vreo trei ani, mi s-a răspuns alternativ la cereri cu da şi nu, pentru ca în final să primesc un refuz. Mi s-a oferit doar un permis de plecare, cu condiția să nu mă mai întorc înapoi. Asta a fost decizia lor.
- Vă mulțumim. La revedere.
Are şi ea intuițiile ei, ştie la ce vrea să facă el aluzie referindu-se la dreptul legitim la suferință al poporului lui pentru a-şi justifica atitudinea distantă de acum. Numai că

el are la îndemână şi alte mijloace, făurite în anii de practică avocațială şi, acum, în şedințele consiliilor de administrație, ştie cum să reacționeze în fața ostilității martorilor, a completelor de judecată sau a acționarilor, în final, atunci când vrea el, vine şi răspunsul lui la adevărata problemă pentru care îi fusese solicitat ajutorul:
- în fine... Pe vremea mea, am pledat şi eu în destule cazuri aparent fără scăpare, astfel încât v-aş sugera să apelați la un avocat suficient de prost ca să se încurce cu asemenea cazuri şi suficient de deştept pentru a şti ce să facă în cazul tău. Aş putea să sun un vechi coleg...
-Nu, mulțumim...
Este oprită de mâna lui care o apucă ferm de braț, aceeaşi mână care, altminteri, ştie să o alinte atât de bine.
- Ar fi minunat. Vă mulțumim foarte mult. Ați putea să-l sunați acum? Vă rugăm mult! Putem merge la el oricând, chiar şi acum...
- Ei bine, acum mă pregătesc pentru o întâlnire şi trebuie să parcurg nişte dosare înainte, însă am să o rog pe asistenta mea să-l sune pe fostul meu coleg atunci când mă voi elibera. După ce voi fi vorbit cu el, asistenta mea vă va suna, bănuiesc că are numărul dumneavoastră, domnişoară Summers, bănuiesc, desigur, că aveți telefon mobil...
îi aruncă cheile.
El îi zâmbeşte încercând s-o calmeze, să-i spună că totu-i în regulă. E zâmbetul lui minunat din primele lor zile.
- O băşină pompoasă!
- Lasă, e bine.
înainte de a porni motorul, el face ceea ce trebuie: o îmbrățişează şi o sărută pe obrazul încordat.
-Am putea să ne găsim propriul avocat. Nu trebuia să mergem la el. Trebuia să-mi imaginez ce gândeşte, că-l preocupă *ce va spune tatăl meu!* Şi nu cred că se pricepe în vreun fel la acest gen de probleme, nu cred că a fost genul 84
ăsta de avocat, nu cred că, în comparație cu o crimă, ar fi fost un caz suficient de spectaculos pentru el.
- Te înşeli, sunt sigur. Se pricepe la taxe şi impozite. Evident, la cum pot fi ele evitate. Dar şi asta e la fel de dificil. Trebuie să se mişte într-o lume ale cărei dedesubturi le cunoaşte la fel de bine ca şi ceilalți prieteni ai tatălui tău.
- David cunoaşte şi el nişte avocați.
- Ce fel de avocați ar putea cunoaşte David? Omul ăsta e mult prea important, poate apela la grei. Ascultă-mă, Julie.
Acesta era mesajul pe care vroia să i-l transmită atunci când o apucase de braț: *Eu sunt bărbatul, eu hotărăsc.Nu* era bărbatul potrivit pentru ea, însă era cel care o poseda în fiecare noapte şi avea dreptul să-i ceară să îl asculte. Mesajul a venit pe celularul pe care firma de relații publice la care lucra insista să-l poarte în permanență asupra ei. De data aceasta, însă, convorbirea n-a mai fost una glumeață, purtată în jargonul media specific tipului de

discuții de la slujbă. O comunicare seacă în loc: numele colegului domnului Motsamai, numărul de telefon, adresa, data şi ora la care fusese fixată întâlnirea. Când a fost sunată, Julie dezbătea problema ei în jurul Mesei Rotunde. Muzica din bar era parcă mai agresivă în acea zi, dar nimeni nu o asculta: prietenii ei îi urmăreau cu atenție buzele, încercând să nu piardă nimic din informațiile pe care ea le repeta. Unul dintre ei i-a oferit un pix iubitului ei pentru a putea nota cele reproduse de Julie, însă el nu avea pe ce să scrie, aşa că poetul, care adesea consemna crâmpeie de vers — rodul ecourilor discuțiilor din cafeneaua EL-EI - şi care îl suspecta pe străin că nu ar fi capabil să noteze datele corect, a scris el tot ceea ce îi dicta Julie, pe o pagină din agenda lui, printre mâzgălelile lui cu subiect erotic.
Printre puținele posesiuni ale rezidentului ilegal se afla şi ceva la care ea nu s-ar fi aşteptat: un costum. Probabil că îl ținuse într-o husă de plastic, undeva în şopronul din spatele garajului. Când au mers la întâlnirea cu colegul domnului Motsamai, el s-a îmbrăcat în acest costum. A fost de părere că trebuia să meargă singur şi părea foarte încrezător în justețea
85
acestei decizii. Părea legitimat ca un cetățean respectabil în sacoul lejer, tot aşa cum roba neagră îl legitimează pe un avocat ori salopeta unsuroasă pe un maimuțoi de mecanic. Ea înțelege că un rezident ilegal trebuie să fie un cameleon perfect pentru a supraviețui, iar trucul cu hainele reprezintă unul dintre subterfugiile necesare. Până la urmă, ea l-a însoțit la întâlnire, invocând posibilele dificultăți de comunicare.
Cât timp s-au aflat în biroul avocatului, el a fost însă cel care a purtat toată conversația, alternând rapiditatea şi impovizația cu frustrarea şi chinul. El şi-a găsit bine cuvintele, avocatul a priceput tot ce vroia să-i spună, între cei doi se crease un tip special de comunicare. S-au semnat, apoi, câteva acte. Avocatul avea cearcăne rozalii căzute sub genele groase şi tărcate: întreaga lui figură emana ceva hipnotic. In primul rând, s-a semnat o hârtie prin care se cerea extinderea perioadei de grație de două săptămâni şi s-a stabilit să fie contactate anumite persoane din anumite departamente -toate astea urmând să se întâmple numaidecât. Apoi, adevăratul proces de obținere legală a dreptului de rezidență permanent putea fi demarat. Toate aspectele cazului au fost corect interpretate şi notate în dosar. Clientul urma să fie ținut în permanență la curent cu defăşurarea cazului.
Au mai rămas cinci zile, apoi patru, până la expirarea termenului fatidic. Apoi, s-a produs o amânare - hipnotizatorul şi-a informat clientul despre extinderea cu încă patrusprezece zile a termenului legal în scopul unei mai bune examinări a cazului, între timp, cei doi nu şi-au mai făcut apariția în cafenea, la Masă. Deghizat în maimuțoi unsuros, el continuă să-şi facă apariția în fiecare dimineață la garaj, îndeplinind un ritual golit de conținut. Nici noaptea nu mai ieşeau în oraş. Preferau să zacă în dormitor sau să stea pe treptele casei, încercând să-şi revină după zăpuşeala zilelor toride şi stând de vorbă în întunericul care se pogora peste grădină. Trăiau exclusiv în prezent şi vorbeau despre un viitor incert, care avea sau nu să vină. Acest viitor era al lor, le aparținea totuşi. 86
- Ce anume ai vrea să faci cu adevărat după aceea?
- Să mă ocup de computere. Să mai studiez.
- Am putea dezvolta un proiect împreună, în timp ce tu înveți...
- Cape Town ar fi un loc minunat pentru un nou început.
- Cât timp eşti la facultate, ar putea fi un proiect mai micuț, m-am gândit adesea la el, în termeni nu foarte precişi, poate o agenție de drepturi de autor pe Internet, totul desfă-şurându-se pe un site, nu la birou; atâția oameni din artă şi din industria spectacolului habar n-au cum funcționează mecanismele dreptului de autor şi sunt păcăliți în fiecare zi. Grație contactelor pe care le am zilnic în activitatea mea de relații publice, sunt destul de pusă la punct cu asta.
- Cape Town... un oraş superb, aşa se spune.
- Da, poate, de ce nu? Ar trebui să fugim undeva departe de aici. Am fost în vacanțe acolo, toată viața mea, însă de locuit n-am locuit niciodată în Cape Town. Nişte vacanțe nemaipomenite, pe când eram copil, pe malul mării.
- îți place să trăieşti viața din plin.
- întotdeauna am vrut să locuiesc pe malul mării. Nu ştiu de ce nu am găsit suficientă energie să mă mut într-un asemenea loc. Şi tu? îți place marea?
- Nu ştiu, nu-mi dau seama.
îi strânge mâna de parcă ar vrea să-l facă să simtă nisipul. Marea este ultima oază într-o lume plină de uscăciune. Adâncurile ei ascund atâta viață iar, la suprafață, ea nu cunoaşte frontiere, doar valurile care se îngemănează cu țărmul stabilesc cât de cât o demarcație.
în a şaptea zi de amânare, avocatul îi lasă un anunț pe mesageria vocală. Sunt chemați la biroul lui la ora trei după-amiaza.

El pleacă de la garaj fără să mai dea nici o explicație, de fapt nici nu mai contează acum. Ea îl duce cu mașina acasă ca să se schimbe, deși nu-i place să-i spună că nu e nevoie să-și pună costumul, blugii lui eleganți, de firmă, ar fi de
87
ajuns. Amândoi au câte un nod în gât ca și cum n-ar putea să mai respire ca lumea. Expresia de buldog a avocatului este neschimbată. Le strânge mâinile, apoi iau loc toți trei. Când le vorbește, practic i se adresează numai lui, străinului, el este cel care trebuie să semneze cereri către Interne -ce rost ar avea toate astea în cazul fiicei lui Nigel Ackroyd Summers, doar Motsamai l-a informat în prealabil!? Știe că pe ea n-o paște nici un pericol. Toate căile posibile de apel au fost explorate. Ar putea adăuga că s-a mers până la cel mai înalt nivel. Motsamai a fost de mare ajutor. Dar nu există nici o posibilitate de a i se garanta rezidența permanentă. Regretă enorm să le spună asta, dar nimic nu mai poate fi făcut de către el sau de către oricine altcineva. E nevoit să-i comunice asta clientului pentru ca acesta să nu-și mai facă speranțe deșarte și nici să se mai angajeze în cheltuieli inutile.
- Ca să fiu sincer, nici dacă i-ai fi luat în calcul ca pe o ultimă soluție, banii nu ar mai fi constituit o salvare, era imposibil de găsit pe cineva care să poată fi mituit. Așa cum poți citi în ziare, combaterea corupției e un subiect la modă în cadrul Ministerului de Interne, acum.
Ce le-ar mai rămâne să întrebe? Totuși, ei încă mai așteaptă ceva, nici ei nu știu ce.
Mai întâi, avocatul o ia de la capăt, conștient că, adesea, clienții refuză să înțeleagă mesajul, respingând din principiu ideea de veşti proaste, crezând în el până dincolo de limitele capacităților lui profesionale și dincolo de circumstanțele concrete de care sunt ei înșiși răspunzători și pe care nu le mai pot înrâuri pozitiv.
Deodată, avocatul începe să i se adreseze fetei, simțind că între el și client e necesară prezența unui intermediar, care să retransmită ceea ce e prea dur pentru a i se spune în față:
- în termen de zece zile, trebuie să părăsească țara. Tot ce am reușit să fac pentru el a fost să extind termenul acesta de la șapte la zece zile...
Se întorc la cafeneaua EL-EI. Unde altundeva ar mai putea să se ducă ea? Cât despre el, n-a avut niciodată, în realitate, unde să se ducă.
Ea continuă să-și repete povestea pe măsură ce, periodic, noi prieteni apar la Masă. Aceştia doresc să afle toate detaliile, e modul lor de a-i arăta cât sunt de preocupați. Pun aceleași întrebări, se implică într-un ritual care seamănă cu o ceremonie de despărțire. Toată agitația asta -hohotele, zgomotul de scaune târșâite pe podea, muzica de pe casetele audio, părul dat pe spate, salutările călduroase, murmurele - transformă Masa în scena unui eveniment despre care nu știi ce să mai crezi. Ar putea fi, la fel de bine, sărbătorirea unei zile de naștere.
- Ți-am spus, frate, de atâtea ori, trebuia să te ascunzi, să dispari. Așa cum fac ceilalți, mozambicanii, congolezii, kenienii sau cine or mai fi...
- Ar fi mai bine dacă s-ar ascunde în altă parte, nu aici. Poate la Durban ori la Cape Town...
- Da' de unde? Acesta-i singurul oraș suficient de mare ca să te pierzi în el, e un labirint...
- Desigur, cum fac ceilalți de se descurcă? Dacă te apuci și cauți în fiecare nișă ori prin canale, dai imediat de ei, pălăvrăgind în swahili sau pe franțuzește sau în cine știe ce altă limbă. Sunt atât de mulți încât nimeni nu le poate ține socoteală. Cine să-i prindă?
89
- înseamnă să te scufunzi în întuneric, omule, să te integrezi în lumea negrilor ca mine. Dar tipul ăsta, Abdu, nu e ca noi, îl trădează fața și tot ceea ce face...
- Rahat, ce naiba-i asta?
- în nici un caz, nu-i un fel de drog, e o porcărie pe care o recunoști imediat...
- Eu încă mai cred că nu ți-ai ales avocatul potrivit. Mie, tu ești prea de familie bună ca să cauți pe cine trebuie în lumea ta, a suburbiilor luxoase din nordul orașului, cu oameni care se spală tot timpul pe mâini și n-ar lipsi în veci de la slujba de duminică. Acolo, nu este admis nici măcar un găinaț de pasăre, darmite să folosești serviciile unui avocat corupt, așa vă este inoculat la întâlnirile șefilor din marile corporații. Pentru mine, nu există lucruri care nu pot fi rezolvate. Pentru Dumnezeu, șeful departamentului de resort de la Interne tocmai a fost eliberat din funcție, fiind acuzat de corupție...
Julie bate darabana pe masă cu degetele răşchirate.
- Nu-s chiar atât de inocentă precum s-ar părea încât să nu știu ce se întâmplă la Interne. Nu cred că asta-i problema. Mai ales, când e vorba de aranjamente. Nu am scrupule ipocrite. Am ajuns la cine trebuie, numai că toată lumea e mult prea speriată acum ca să-ți ofere o mână de ajutor, în cel mai bun caz, ar fi fost arestat pentru tentativă de mituire, ceea ce i s-ar fi adăugat la cazier...
- Nțț! Cu cât te duci mai sus, cu atât ai mai puține șanse să rezolvi problema. N-o să mă convingi că dacă ai

fi avut legăturile potrivite...
Da, dacă e să se raporteze la tatăl ei, are dreptate; cei din jurul Mesei Rotunde s-au prefăcut întotdeauna că nu sunt conştienţi de dimensiunile averii lui în contrast evident cu absenţa Rover-urilor de colecţie în cazul prietenilor ei. însă unii dintre ei, evadaţi şi ei din suburbiile nordice, sunt perfect conştienţi că Nigel Ackroyd Şummers nu-l va aborda niciodată pe un membru al cabinetului de miniştri - cu care, altminteri, ia masa în mod curent - pentru a-l ruga să i se 90
permită acestui imigrant ilegal dintr-o ţară înapoiată să continue să se culce cu fiica lui.
Unul dintre prieteni replică neîncrezător:
- Nu aşa se pune problema, Andy...
- Ei na, n-o să-mi spui că...
- Păi, cu atâtea sute de mii de inşi care se ascund cu succes, nu poţi să-mi spui că nu există soluţii. Trebuie doar să faci ochii mari de jur împrejurul tău...
Dar *unde* anume?
Ea aşteaptă nişte răspunsuri care nu vor veni niciodată: prietenii ei se întrec în a se copieşi reciproc cu false soluţii pentru problemele fiecăruia. Există oare o soluţie alternativă pentru o viaţă alternativă?
Ca şi cum aceste soluţii ar exista măcar în cazul celui care stătea printre ei sub ameninţarea SIDA şi veştile proaste ar fi putut fi transformate într-un hohot de râs.
- Dispari, frate, aşa cum ţi-am zis...
Vechiul lor pierde-vară, poetul, fusese acolo tot timpul şi luase tăcut parte la numeroasele versiuni ale poveştii. El împătureşte o hârtie smulsă din agenda lui, pe care scrisese ceva, şi i-o pune în palmă.
înapoi la căsuţa ei, ea simte un fâsâit de hârtie în buzunarul de la cămaşă de deasupra sânului stâng, îşi dă seama că e hârtiuţa primită de la poet şi, în virtutea acelui *trebuie întrebat peste tot,* extrage bileţelul cu un aer distrat, după care bea, cu înghiţituri mari, ca de înecat, două pahare cu apă. într-un final, trage aer în piept, îşi dă capul pe spate şi, după ce a despăturit hârtiuţa, începe să citească:
„Nu e complet, e doar prima parte dintr-un poem scris de un anume William Plomer, de care tu nu ai auzit.
Să fugim în altă ţară, nici a ta şi nici a mea, s-o luăm de la capăt. Spre ţara cui? Care anume?
91
Una fără focuri, în care febra
pândeşte de sub frunze,
iar apa este vândută
celor însetaţi?
în care trebuie să ascunzi
droguri şi acte false în pantofi
pentru a supravieţui?
Speranţa va fi cel din urmă
paşaport al nostru,
restul e subînţeles,
ăe-ajuns să rosteşti cuvântul...
(îmi pare rău, nu ştiu exact cum se încheie.)"
l-l citeşte lui cu voce tare, însă ei îi era, de fapt, destinat.
Redus la tăcere.
în egală măsură, puternic, îi auzi vorbind despre lucruri pe care tu le cunoşti mai bine decât şi-ar închipui ei. Totuşi, dacă nu le poţi vorbi limba la fel de bine, pari prost, un mut. Nu-ţi poţi folosi limba şi buzele decât pentru celălalt scop, laolaltă cu penisul, şi chiar cu tălpile picioarelor care ştiu să le mângâie pe ale ei în pat, în loc să-ţi exprimi părerile şi convingerile.
El nu mai poate face dragoste. Ei nu i s-a mai întâmplat asta cu nici unul dintre iubiţii ei. Fără să-i spună nimic, el ia maşina şi pleacă - oare unde s-o fi dus? Se întoarce cu tot ce mai păstrase în şopronul maimuţei unsuroase de la garaj. Geanta de pânză cu etichete uzate scrise într-un alfabet necunoscut zace acum pe podeaua camerei în care au mâncat şi au dormit.
O întreabă dacă ştie de unde poate să-şi cumpere un bilet de avion ieftin. Ea trebuie să ştie asta din moment ce munca ei cu grupuri pop şi invitaţi la conferinţe presupune contacte cu agenţii de turism şi companii aeriene. El o priveşte, în timp ce vorbeşte, nevenindu-i să creadă ceea ce aude.
- Faci tu asta pentru mine? Sau spune-mi unde să mă duc.
Sânii i se mişcă în sus şi-n jos pe sub pulover, iar nările nasului ei delicat (el n-a considerat-o niciodată o mare frumuseţe însă, din prima zi în care a ieşit de sub maşină şi a văzut-o, a crezut că ar putea fi măcar drăguţă) sunt ţepene şi
93

umflate. Ceva e pe cale să se întâmple, probabil ea va izbucni în lacrimi însă el ştie că e obligat să prevină criza şi îşi aruncă braţele în jurul ei ca şi cum ar vrea să-i pună mâna pe gură să n-o audă plângând.
Lucrul cu care ea se luptă - nu doar acum, ci tot timpul, în fiecare zi pe care o taie din calendar pe măsură ce soarele răsare o dată şi încă o dată printre perdelele de deasupra patului în care ei dorm - nu poate fi discutat cu el. Nu încă.
„Dispari, cum ţi-am zis!"
Sunt două feluri de dispariţii posibile. Fie pleacă şi se ascunde, sub o altă identitate, în alt oraş, fie este deportat.
Seara, se întorc la cafeneaua EL-EI, ca să evadeze din tăcerea căsuţei şi a genţii de pânză ponosite, pentru că e preferabil să stea printre cei pe care i-a considerat dintotdeauna foarte apropiaţi, prietenii ei.
Conflictul e încă bine încătuşat înăuntrul ei. O posedă fără ca nimeni să ştie asta, nici măcar cei pe care i-a crezut intimi cu ea; o înstrăinase de ei. Simte, acum, că, de fapt, nu i-a cunoscut prea bine niciodată, pe nici unul dintre ei, sau nu i-a cunoscut în sensul adevărat al cuvântului, aşa cum a ajuns să-l cunoască pe el, pe bărbatul străin care a întâmpi-nat-o într-o bună zi ieşind de sub pântecul unei maşini cu zâmbetul său minunat, expus cu o demnitate câştigată într-o altă viaţă, la fel de străină ei ca şi numele lui. Gaşca ei -„amicii", „fraţii", „surorile". Ei sunt adevăraţii străini, iar el îi este apropiat.
Aşadar, ce se întâmplă?
- O porcărie îngrozitoare. Se înghesuie la ghişeele de imigrare din aeroporturi, cu cocaină ascunsă în cur şi Ecstasy vârât în vagin şi nu e vorba de droguri uşoare, ci de versiunile lor care te pot da peste cap.
Nici indignarea, nici compasiunea nu mai contează; sunt subiecte banale de conversaţie. 94
- Să mai luăm nişte vin, Julie, hai, ce naiba, ai nevoie de un pahar; şi tu, Abdu, la fel.
Cineva dă din mână în mână o ţigară cu marijuana, ceea ce pare mai aproape de ceea ce are nevoie un prinţ oriental. Poetul lipseşte. De fapt, nu mai e nimeni acolo şi nu va mai exista nimeni pentru ea în acest oraş, în această ţară.
Cei doi refuză să bea şi să fumeze; pleacă devreme acasă. Pe locurile pe care le-au ocupat la Masa Rotundă, s-a instaurat tăcerea, spartă de vocea unuia dintre prieteni:
- Că doar n-o fi sfârşitul lumii! Fata noastră nu e chiar la prima iubire, doar ştim cu toţii asta.
- Tipul pe care l-a agăţat de data asta a fost o catastrofă de la bun început.
- Hai, nu-i băiat rău, avea doar nevoie de o cartelă de masă şi de un pat. Şi, evident, ştia cum să facă rost de ele.
- N-am văzut-o niciodată în halul ăsta..
Un nou venit la Masă face un semn cu mâna, pe deasupra festei lui rase, în direcţia în care prietena lor şi străinul au dispărut în noaptea de sâmbătă:
- Julie ar trebui să se liniştească.
Cum nu mai are nici un rost s-o facă pe maimuţoiul cel unsuros, el alege să-şi petreacă ultimele zile în căsuţa ei. N-are poftă de mâncare, însă îi e sete tot timpul. Zace pe patul care nu mai are nici o altă utilitate, cu un bidon mare de plastic plin cu apă rece alături.
Aici l-a găsit ea când s-a întors de la serviciu având în mână plicul de la agenţia de voiaj. 1l-a înmânat lui, care nu s-a ridicat din pat. El a întârziat câteva clipe, citind numele agenţiei şi privind logo-ul (o pasăre mare cu aripile desfăcute), de parcă ar fi vrut să se convingă de conţinutul lui ca de o prevestire. Desface plicul într-o margine cu unghia şi, apoi, îl deschide cu arătătorul, înăuntru, se află două bilete de avion. Ea stă în faţa lui cu mâinile la spate, ca o şcolăriţă.
95
A sosit clipa: nimic nu părea să o anunţe pe noua Mie din gesturile şi cuvintele ei. Nu există, de fapt, nici o reprezentare mai bună a ei decât descrierea în sine. Fiecare dintre cei care ar fi văzut-o ar fi văzut altceva: tatăl ei, Nigel Ackroyd Summers, soţia lui, Danielle, mama ei din California (care aduce atât de bine cu ea), prietenii ei din jurul Mesei Rotunde, bătrânul poet nepublicat, chiar şi iubitul ei. Ceea ce vede el acum poartă amprenta definitivă a timpului prezent. Cele două bilete de avion pe care le ţine în mână modifică, schimbă trăsăturile, certifică, ajută la materializarea unui chip, a unei feţe noi, pe care el nu i-o cunoştea şi care nu existase niciodată înainte, portretul unei fiinţe neverosimile, ca şi inexistente. In privirea lui se naşte o femeie care seamănă cu Julie, care nu existase înainte şi abia acum prindea contur.
„Femeile de aiurea îşi doresc întotdeauna să li se spună cât de frumoase sunt", îşi zice el. „Presupun că eu

nu am făcut asta până acum fiindcă nu ştiam exact cum trebuie să exprim asta ca şi cum aş fi făcut-o în propria mea limbă. Şi noi avem poeţi de care ea nu a auzit, de pildă Imru' al Quays sau Antara. încerc să înţeleg ceea ce văd acum, când o privesc pe această fată, această femeie de cât... - de douăzeci şi nouă de ani, cu un an mai în vârstă ca mine. Dar vârsta nu se măsoară în zile şi ani, ci în ceea ce şi cât trăieşti! Ea este doar un copil, cu toţii sunt nişte copii; ceea ce vrea ea să facă acum nu i se potriveşte, se pregăteşte pentru o viaţă despre care nu are nici cea mai mică idee, inocenţa ei este, practic, ignoranţă.
Când a venit la garaj era asemenea tuturor celorlalte femei care au o maşină dăruită de soţul sau tatăl lor şi care se bucură de o libertate de care nici măcar nu sunt conştiente, libertatea de a merge oriunde au chef şi de a vorbi cu un bărbat străin, dându-mi ordine în timp ce ies de sub maşină şi mă ridic în faţa ei, un prost jegos îmbrăcat în salopetă, care e pus să o urmeze pe străzi, îşi dă oare ea seama că o fată ca ea nici măcar nu are voie să meargă singură pe stradă acolo unde sunt trimis eu înapoi? Nici nu cred că am privit-o în 96 faţă atunci, în ziua aceea, în fine, europenii - deşi, aici, ei nu-şi spun aşa, nefiind în Europa - aparţin acestui loc. Aşadar - o fată tânără, albă, îmbrăcată deloc şic, astfel încât ea şi prietenii ei să considere că nu se face nici o diferenţă între bogaţi şi săraci, tot aşa cum salopeta mea ar fi trebuit să ascundă faptul că eram un rezident ilegal, aflat mereu pe fugă. însă ea m-a privit. Nu ştiu ce a văzut în mine, ştiu doar că m-a invitat la o cafea. Aşa că iat-o în cafeneaua plină de zarvă, împreună cu un tip ciudat, un nimeni pescuit nu chiar de pe stradă, dar nici dintr-un loc cu mult mai bun. Cred că abia atunci am văzut în ea o femeie. Nu era blondă - unchiul şi verii mei îmi povestiseră cât de atrăgătoare erau pentru ei blondele - părul ei era de un castaniu fără nimic special, moale, căzându-i drept pe lângă urechi. Mai târziu, stând uneori cu ea în pat, am remarcat că urechile ei erau mici şi lipite de cap. Foarte drăguţ. Ochii ei sunt mici şi gri-deschis, dar mă scrutează întotdeauna cu atenţie. Altceva - sprâncenele sunt mai întunecate decât restul părului şi groase, nu pensate subţire, aşa cum le au fetele dispuse oricând să flirteze, să-ţi facă cu ochiul. Buzele îi sunt date cu un ruj de culoare închisă, iar gura i se mişcă întotdeauna uşor, inconştient, de parcă ar repeta cuvintele celui pe care îl urmăreşte. Ca şi cum ar fi învăţat o limbă străină, încercând să pronunţe cuvinte noi. De parcă ar admite că nu ştie nici un cuvânt şi abia atunci le învaţă."
Ideea asta a ei e imposibil de pus în practică. Ce ar putea să facă ea acolo? Ce aşteaptă să fac eu cu ea? *Acolo.* Mă voi simţi răspunzător pentru tot ceea ce i se întâmplă în faţa tatălui ei, ea crede că nu contează în viaţa ei, însă el este cineva în oraşul ăsta, iar eu voi fi pentru el doar străinul jegos şi vicios care a luat-o şi a dus-o într-un colţ de ţară decăzut şi depravat pe care nici un european nu l-ar agrea şi de care nu ar vrea niciodată să audă, cu tot petrolul existent acolo, în ţara mea, s-ar numi că am răpit-o. La ce i-ar folosi ei asta? La cât e de răsfăţată şi alintată, e incapabilă să înţeleagă cine e
97
cu adevărat, ea crede că poate să aibă tot ce-şi doreşte, nu ştie că singurul lucru pe care nu-l poate avea este puterea de a supravieţui hotărârii pe care tocmai a luat-o. Nebunie, curată nebunie. Creadeam că e mai deşteaptă. Dar asta se numeşte *prostie.* Asta e. E părerea mea definitivă."
Se întâmplă pentru prima dată de când s-au cunoscut, de când au băut o ceaşcă de cafea împreună: se ceartă. El, cel cu vocea atât de blândă de obicei, ţipă la ea. El, cel atât de drăguţ, se urâţeşte din cauza furiei şi a disprețului.
- Te-a rugat cineva să iei biletele? Nu mi-ai spus nimic. Nu crezi că trebuia să vorbim despre asta înainte? Nu, tu eşti învăţată să iei singură orice hotărâre, faci numai ceea ce vrei, n-ai mamă, n-ai tată, nu răspunzi în faţa nimănui. Dar eu? Cine sunt eu? Nici măcar nu m-ai întrebat cine sunt eu de fapt, nu înţelegi că tu nu poţi trăi în ţara mea, că nu-i pentru tine, că ţi-ai dori imediat să mori dacă ai apuca să trăieşti acolo? Chiar nu poţi înţelege? Nu pot să răspund de tine, acolo...
Ea devine rigidă, pietrificată de furie.
- Nimeni nu trebuie să-mi poarte de grijă. Pot s-o fac şi singură!
- Sigur, pe cont propriu, singură, întotdeauna, pe cont propriu. Crezi că asta-i o dovadă de curaj. Trebuie însă să-ţi spun ceva. Eşti capabilă să-ţi porţi de grijă doar aici, în acest loc, alături de prietenii tăi de la cafenea, în ţara ta în care ai de toate. Acolo, eu nu-ţi pot purta de grijă. Şi nici nu vreau!
El nu poate să nu observe cum totul se schimbă în ea. Tot ceea ce i-a aparţinut lui, unicitatea ei fizică, blândeţea ei, expresia ei concentrată din orele petrecute cu avocaţii, umilinţa îndurată în faţa organelor statului, faptul că îl recunoştea pe el ca fiinţă umană chiar dacă era un nimeni care se ascundea sub un nume fals - toate astea i se puteau citi pe faţă şi pe trup ca într-un extaz mistic. Iar cuvintele lui -*Şi nici nu vreau!* - au lovit necruţător, ca un pumn. 98
- Tu nu mă vrei.
în gura ei, cuvintele sună ciudat. Le-a auzit şi el, aşa cum le-a auzit şi ea. De fapt, nu prea are ce zice; ea nu ştie nimic. E conştient de acest adevăr dar, acum, el vede, simte altceva, are o revelaţie: fata

aceasta străină simte ceva special pentru el - ce cuvinte minunate îi vin pe loc în minte în limba maternă! -, îi este devotată. Cine nu şi-ar dori aşa ceva, fie el bărbat sau fie ea femeie? Nu e firesc să simți că eşti iubit? Accepți asta ca pe o binecuvântare. Totuşi, până la urmă, ea ştie *ceva.* Chiar dacă sursa acestui tip de cunoaştere este ignoranța, ca formă de inocență în fața realității.
îi revine virilitatea, se simte un bărbat adevărat grație ei. în noaptea asta, ei fac dragoste, oferindu-şi reciproc dovezi de tandrețe - numiți-o cum vreți, acea tandrețe de care el a vrut tot timpul să se apere şi, cu câteva excepții, nu şi-a per-mis-o, de teama să nu se angajeze prea mult în această relație, ținând cont de situația lui, în care trebuia să se avânte doar în situații sigure, pentru că nu-şi permitea experimente pe tărâmuri mişcătoare, în noaptea asta fac dragoste, un anume fel de dragoste care-i o altă țară, o țară a nimănui.
Din acceptarea iubirii celuilalt, vine şi autoritatea cu care poți impune anumite decizii. Ei nu şi-au spus niciodată acele cuvinte demodate, care pentru ei nu reprezintă decât nişte clişee burgheze învechite sau pentru care ei doi folosesc termeni diferiți în limbile lor materne, însă există o consecință imediată pentru amândoi: dacă mă iubeşti, vreau să faci ceea ce-ți spun sau măcar să fii dispus la nişte concesii care să-mi facă pe plac. Era corect ca ea să-şi informeze tatăl despre decizia pe care o luase. Ideea o umple de ciudă. El insistă. Ea îşi imaginase scena dinainte şi ceea ce s-a întâmplat era deja anticipat: a mers singură şi s-a aşezat pe terasa pe care se țineau faimoasele mese de duminică, peisaj în care intenția pe care şi-a declarat-o a părut de la sine ridicolă.
- întotdeauna ți-ai trăit viața aşa cum ai vrut şi, din dragoste pentru tine, ți-am respectat toate deciziile deşi, uneori, ele mi-au produs o vie îngrijorare şi m-au durut, da, chiar m-au durut. Nu te interesează deloc consecințele faptelor tale asupra ta însăți şi, indirect, asupra familiei tale. îmi dau seama că te-am răsfățat peste măsură, asta se întâmplă întotdeauna când părinții sunt divorțați. A fost greşeala mea. Poate că aşa trebuia să se întâmple, am fost întotdeauna gata să te sprijin, să te prind atunci când eşti gata să cazi şi să te ajut să-ți vii în fire. Nu mi s-a părut niciodată că bărbații cu care te-ai încurcat erau potriviți pentru tine - nu zâmbi, aici nu-i vorba de bani sau de rang - dar întotdeauna am crezut că, pe măsură ce creşti, înțelegi ce e potrivit sau 100
nu pentru tine. Am crezut că vei face ceva cu viața ta şi cu toate avantajele de care ai beneficiat, inclusiv cu libertatea ta. Ai aproape treizeci de ani. Şi, acum, tu vii la mine şi, fără nici un avertisment, îmi comunici că ai de gând să dispari, în mai puțin de o săptămână, în cea mai urâtă, mai săracă şi mai înapoiată dintre toate țările lumii a treia, urmându-l pe un bărbat care locuieşte aici ilegal, că vrei să fii tu însuți deportată, da, alungată din propria ta țară, izgonită de aici împreună cu el, cineva pe care nimeni nu-l cunoaşte, provenit din Dumnezeu ştie ce colț de lume. Cine-i el, de fapt, de unde vine el? Cu ce se ocupă acolo? Din ce familie provine? Tot ceea ce ştim noi şi, practic, toată lumea ştie este că acel loc este periculos, o țară sfâşiată de luptele între bandiți politici rivali, cu standarde de sănătate incredibil de joase şi, în ceea ce priveşte femeile, o țară în care acestea sunt tratate ca nişte sclave. Eşti conştientă de asta tu, pentru care independența şi libertatea înseamnă atât de mult? E vorba despre cultura şi religia lor. Ți-ai ieşit din minți! Ce aş putea să-ți mai spun: ți-ai ales să te duci la dracu' din proprie inițiativă.
Brusc, tatăl ei pare bătrân, neajutorat, în loc să pară furios: este o tactică pe care el a mai folosit-o şi altădată, iar ea este fericită că iubitul ei nu este cu ea ca să vadă acest spectacol jalnic.
întâlnirea a fost urâtă, însă nu atât de urâtă pe cât era ea pregătită să suporte atunci când îşi asumase provocarea celor două bilete de avion. Tatăl ei nu mai are nici un pic de autoritate ca să-i ceară anularea lor, dar asta pentru că ea simte că mai există o criză în familie, una de care ea habar n-avea până acum.
- Fiica mea şi fratele meu... Ce alte nenorociri ne-ar mai fi putut lovi? Amândoi sunteți în pericol, întotdeauna ai fost foarte apropiată de el, cred că la el te-ai dus mai întâi ca să-i povesteşti toate astea, nu-i aşa? Cred că eşti la curent cu ceea ce i se întâmplă, nu? Dar tu eşti acum nepăsătoare față de tot ceea ce reprezintă vechea ta existență...
101
Când ea întreabă precipitat „Archie? Archie e bolnav?", tatăl ei face semn către soția lui:
- Mai bine ți-ar spune Danielle, o femeie ştie să explice mai bine, se pricepe mai bine la aşa ceva...
După ce Danielle i-a comunicat ceea ce fusese mandatată să-i spună, iar fiica a plecat oferindu-i o îmbrățişare stângace pe care tatăl ei a acceptat-o cu greu, Danielle s-a îndreptat către el şi, luând poziție în spatele scaunului pe care stătea el, a înlocuit îmbrățişarea fetei cu propria ei îmbrățişare, cuprinzându-l pe după umeri.
- La ce te puteai aştepta? E firesc, dacă ții cont cu ce oameni se amestecă, încă din duminica aceea

când l-a adus la noi, am mirosit că vor fi probleme. Bărbatul acela nu semăna cu ceilalți dinaintea lui...
Doctorul Archibald Charles Summers practica medicina de aproape jumătate de secol.
După 41 de ani, etica ta profesională nu se mai poate modifica, precum iubirea; ajungi să trăieşti cu ea.
Timp de 41 de ani, nenumărate fuseseră ocaziile pe care, ca ginecolog, le-ar fi putut exploata, un harem de frumuseți îi trecuse, la propriu, prin mâini, în acea după-amiază, ca în fiecare după-amiază a săptămânii, antecamera în care trebuiau să aştepte înainte de a intra la judecata lui era plină. Plină de fetele lui. Una sau două dintre ele erau achiziții noi, purtate aici - fără îndoială - de credința celorlalte în puterea de înțelegere şi de vindecare exercitate de,,Archie" al lor. Nou venitele erau uşor de identificat fiindcă erau ocupate cu completatul fişelor înmânate de eleganta şi blânda Farida de la recepție. Fanda este atât de eficientă încât îşi aminteşte perfect cele două femei, una dintre ele fiind venită cu o primă sarcină, iar cealaltă, cu vârsta cam de 35 de ani, arăta mai tânără şi era dotată din toate punctele de vedere (sau, cel puțin, aşa îi păruse Faridei, mai apoi), avea haine scumpe şi inele, sâni moi ca nişte nalbe, prăvălindu-se prin decolteul rochiei în timp ce se aplecase ca să-şi completeze fişa.
Programarea ei era printre primele din acea zi şi ea nu trebuia să aştepte prea mult. Farida cunoaşte toate tipurile de paciente: aceasta face parte dintre cele care se tem să nu fie luate drept altcineva, care nu suportă pe nimeni în spațiul lor intim. Nu şi-a adus o carte cu ea, aşa cum fac intelectualele,

nici nu scobeşte în geantă după reviste, aşa cum fac altele. E una dintre cele nervoase, arogante şi foarte pline de ele.
Când este primită în cabinetul doctorului, ea răsuflă uşurată când îl salută pe acesta, fericită că, în sfârşit, a dat peste un egal. Se aşază încrezătoare în scaunul din fața biroului încărcat cu dovezi ale recunoştinței pacientelor: presse-pa-pier-uri de malahit, agende cu numele lui stanțat pe ele, mănunchiuri de creioane de argint poleite, un calculator miniatural, două statuete reprezentând nişte zeități. Când el întrerupe conversația din cauza unui apel telefonic, ea apucă una dintre statuete şi o întoarce cu fundul în sus, zâmbind. După ce el sfârşeşte convorbirea şi face un gest protocolar, cerându-şi scuze, ea pune la loc statueta.
- Precum bunul doctor Freud, vă înconjurați cu obiecte de artă...
- Sunt frumoase, nu vi se pare? Mi s-a spus că-s din perioada influenței elene asupra Egiptului.
- Sunt sigură că ele constituie o alternativă plăcută a problemelor unor persoane ca mine.
îşi dă seama că nu este una dintre femeile pe care să le abordezi cu o flecăreală măruntă.
- Bun, să vedem ce problemă aveți.
El zâmbeşte un pic, în vreme ce parcurge dosarul medical al pacientei.
- Mă aflu în mijlocul unui divorț şi ştiți cum este, avocatul mi-a explicat că, dacă am de gând să solicit compensațiile la care am dreptul, nu trebuie ca soțul meu să descopere că eu am fost cu un alt bărbat, iar avocații soțului meu bănuiesc prezența unei alte persoane în viața mea...
- înțeleg, e un caz tipic.
- Şi eu, într-adevăr, am o problemă.
- Mai există un bărbat. Da. Nici asta nu e ceva ieşit din comun. Aveți, ia să vedem, treizeci şi cinci de ani. E o vârstă agitată pentru o femeie. Dacă bărbații ar putea să înțeleagă acest lucru, n-ar mai fi atâtea divorțuri.

Amândoi râd la această remarcă.
- Deci, bănuiți ce urmează să vă spun, doctore. Cred că sunt însărcinată. Dumnezeu ştie cum s-o fi întâmplat, de obicei sunt extrem de atentă. Simptomele sunt cele clasice, nu mai am menstruație de două luni. Prima dată am dat vina pe stres, cum face toată lumea. Am o slujbă nouă, sunt director de credite într-o companie multinațională şi ştiți cum se întâmplă la început. Am făcut un test de urină şi mi-a ieşit negativ, însă n-am încredere în rezultat.
- Din căsătorie au rezultat copii?
- Nu. Am făcut doar un avort, cu cinci ani în urmă, nu sunt genul matern, acesta este unul dintre lucrurile, deloc puține, care au influențat negativ căsătoria noastră.
-Aşadar, dacă descoperim că într-adevăr sunteți însărcinată, nu vă doriți acest copil. Copilul iubitului. Trebuie să vă întreb. Răspunsul va influența mult restul conversației noastre.
- Nu vreau nici un copil! Nu. Oricum, el nu va afla niciodată. Nu-mi doresc complicații. Nu mi-am închipuit că sunteți unul dintre acei medici care dezaprobă avortul.
Femeia face parte din grupul pacientelor nefericite. Crede că e o femeie rea, aşa cum cred toate fetele în situația ei, atunci când vor să facă un avort. Par încrezute şi ele ştiu asta, fiindcă mamele şi bunicile lor le-

au sfătuit dintotdeauna altfel, iar ecourile acestor sfaturi încă se mai fac simțite.
- Nu, draga mea, nu fac parte dintre acei medici. Un copil nedorit nu are prea multe şanse să aibă o viață fericită. Dar trebuie să mă asigur de câteva lucruri înainte. Acum, hai să vedem...
Lucrurile trebuiau să se întâmple aşa.
Ea s-a dezbrăcat în cabină, punându-şi unul dintre acele halate fără nici o formă pentru a-şi proteja nuditatea în fața doctorului, un ritual ale cărui consecințe sunt cu totul diferite de cele rezultate atunci când este dezbrăcată de un iubit. Asistenta, spunându-i „dragă" şi murmurându-i ceva, a condus-o înapoi în cabinetul propriu-zis, în camera interioară, fără
105
ferestre, concepută pentru o protecție maximă a intimității pacientelor. Asistenta s-a retras apoi. Ea s-a întins pe cearşaful alb şi apretat de pe patul de inox şi a privit chiuveta ale cărei robinete puteau fi acționate cu coatele, mănuşile de cauciuc date cu talc, borcănaşele cu felurite unguente şi un instrument lung şi strălucitor aşezat pe o tăviță.
Doctorul a intrat pe cealaltă uşă şi a închis-o încetişor în urma lui, i-a zâmbit protector şi a început să se pregătească pentru ritualul lui ca un preot oficiind la strană, cu calm, acel calm care însemna atât de mult pentru „fetele" lui, toate tratate cu acelaşi respect datorat faptului că îşi abandonau trupurile, renunțând la intimitatea lor. El i-a desfăcut halatul şi i-a aşezat un prosop de pânză pe burtă, deasupra pubisului, pentru ca ea să nu se simtă jenată atunci când mâna lui înmănu-şată pătrunde în ea şi să nu fie tentată să opună rezistență când degetele lui lungi şi fierbinți vor începe să o investigheze în interior. Acesta trebuie să fie pântecul, locul menit să dea viață. Prezența mâinii lui i-a provocat o durere superficială, de moment, care i-a indus şi o uşoară tristețe; apoi, mâna s-a retras, iar senzația acelei atingeri a dispărut şi ea.
El şi-a scos mănuşa, întorcându-se spre ea pentru a-i da veştile bune:
- Nu eşti însărcinată.
A observat că ea respiră adânc şi îşi lasă capul pe spate. „Fetele" lui. Dacă bărbații ar şti câtor crize din acestea trebuie ele să facă față...
- Dar, draga mea, nu e totul cum ar trebui să fie acolo, înăuntru. Hai să-ți explic.
A acoperit-o complet cu poalele halatului ca şi cum ar fi înfăşat-o cu un prosop. Apoi s-a aşezat la capătul patului de inox aşa cum face întotdeauna, cu un picior pe podea şi cu celălalt îndoit pe pat, pentru a aduce alinare cu prezența lui caldă fetelor speriate, indiferent cât de grave ar fi urmat să fie veştile. Şi-a pus palma pe şoldul ei acoperit de halat, înainte de a-i spune: 106
- Nu trebuie să te temi de nimic acum, dar uterul tău este poziționat invers. Nu simți unele dureri de spate?
A observat cum îşi prinsese buza de jos cu dinții, ca un copil care îşi reprimă cu greu o bucurie.
- Nu, deloc.
- Nu încă! Când vei începe să ai asemenea dureri, va trebui să facem ceva împotriva lor.
Ea e o femeie inteligentă, cu siguranță va gusta una dintre vechile lui zicale din armată, aşa cum fac toate „fetele" lui:
- Oricum, nu te prezinți în fața ofițerului până când nu te cheamă el!
Ea îi apucă palma şi i-o presează pe propriul ei şold. Cu delicatețe - dar ferm - el şi-o retrage, obişnuit cu asemenea momente impulsive de recunoştință pe care le fac femeile stresate.
întors în biroul lui şi având-o în față pe pacienta îmbrăcată elegant, cu haine care dovedesc cât de mult îşi prețuieşte ea aspectul, pe care-l vrea unul cât mai arătos, el îi scrie obişnuita rețetă pentru amenoree şi o concediază cu o vorbă prevenitoare, pe jumătate avertisment şi pe jumătate glumă:
- Dar nu te baza prea mult pe burtica ta, ia-ți zilnic pastila!
- Trebuie să mai vin la consultație?
- Eşti o femeie sănătoasă. Trebuie doar să ai grijă de tine. Asta le spun tuturor „fetelor" mele şi sper că ele mă ascultă.
-Bun.
Femeia zâmbeşte strâmb. Se mai joacă un pic cu statueta, apoi o pune la loc.
- Deci nu credeți că ar trebui să ne mai vedem... „Fetele" lui. Uneori, nevoile lor depăşesc puterea lui de acțiune. Când consultația se sfârşeşte şi ele trebuie să o lase în cabinet pe următoarea pacientă programată, el le semnalează delicat acest lucru, ridicându-se, ocolind biroul şi venind să le strângă mâna. Şi de această dată, procedează la fel cu această femeie.
107
în weekend-ul care urmează, el şi soția lui Sharon se răsfață cu muzică şi plimbări la țară, într-o stațiune în care un trio este angajat pentru a susține toată duminica un concert Mozart. Când, luni dimineață, el îşi încheie programul de vizite la spital şi soseşte la cabinet pentru obişnuitele consultații, i se prezintă o citație de la tribunal, fiind acuzat de hărțuire sexuală. Noua lui pacientă este cea care a depus plângerea.

De când a cumpărat cele două bilete de avion, ea nu-şi mai vede capul de treburi: depune o cerere de viză, trimite o notificare către proprietarii căsuței care trebuie evacuată, practic va fi abandonată în mai puțin de o săptămână, chiriaşul urmând a nu se mai întoarce aici niciodată; în plus, cunoştințele erau invitate să-şi ia tot ceea ce vor din casă. O valiză elegantă pe role, un cifru şi borsete pentru documente (cadou pe care Danielle l-a ales tatălui ei ca să i-l ofere ei la una dintre precedentele aniversări) tronau deja alături de geanta de pânză adusă de iubitul ei de la garaj. Nu ştia ce să mai zică şi ce să mai facă, atunci când s-a întors precipitat de la discuția pe care iubitul ei insistase ca ea să o aibă cu tatăl ei. El presupusese că ea se va întoarce pradă unei crize de nervi, însă, acum, ea căzuse pradă unei confuzii totale, provocate nu de situația ei sau a tatălui ei, ci de ceea ce i se întâmplase unchiului ei.
Archie. Primul om cu care se dusese să vorbească atunci când încă mai încercau să găsească o rezolvare a problemei lor... Dar cum era posibil? Ce vor să-i facă, oare ce vor să le facă lor, ce se întâmplă cu lumea, cu lumea toată?
Ce mai putea fi spus? Fiecare societate se conduce după propriile reguli morale, care-i condamnă sever pe cei care le încalcă, însă lui nu-i veneau în minte cuvintele englezeşti pentru a descrie incidentul:
- E un om în vârstă, ştii asta, însă trebuie să accepți că asemenea lucruri se pot oricând întâmpla... 108
Numai că prin *a se întâmpla* ei doi nu înțelegeau acelaşi lucru. El vedea lucrurile altfel! Un cutremur pe care, altminteri, nu ți l-ai putea imagina atunci când erai tu însuți implicat: oprobiu, deportare, o acuzație de comportament incorect despre care niciodată n-ar fi bănuit că ar fi putut fi îndreptată împotriva unui om pe care-l considera ca fiind adevăratul ei tată. Iar acum, era şocată de ceea ce gândea el, iubitul ei: el nu părea deloc şocat, ci împăcat cu situația. Nu şi-ar fi imaginat niciodată că el ar putea reacționa astfel! Absolut de necrezut!
- Dar n-am de unde să-l cunosc. Nu l-am văzut niciodată. Ştiu doar că unii oameni în vârstă pot reacționa aşa. Săracul...
Archie a fost întotdeauna la dispoziția ei. Cu doar câteva zile înainte, el îi spusese că poate veni la el oricând, că el şi Sharon vor face totul pentru ea. Iar, acum, el ajunsese într-o asemenea situație... s-a gândit să-i dea un telefon însă el, iubitul ei, i-a explicat că nu-i bine să-l sune, că ar fi mai bine să se ducă să stea de vorbă cu el.
- Aşa-i cel mai bine, dacă vrei să mă asculți...
O, da, ea *vrea* să facă asta. Nu admite ca o întâmplare oribilă ca asta să-l afecteze pe Archie.
Hărțuirea sexuală - adică şeful băgând mâna sub fusta secretarei ori politicianul pipăind sânii asistentei sale -asta-i doar pentru ziarele de scandal. El asculta cu atenție, sau poate că mintea lui era în altă parte, însă ea era prea distrată ca să observe. Ea continua să repete la infinit cine era unchiul ei, ce fel de om era, ce reprezenta el nu doar pentru ea, ci şi pentru restul lumii, câți ani petrecuse el îngrijind şi vindecând oamenii, cu mult înainte chiar ca ea să se fi născut. Mai târziu, după-amiază, ea s-a întors la maşină şi el a auzit-o demarând. Ştia exact unde urma să se ducă.
Casa lui Archie era aproape neschimbată. Doar copacii crescuseră şi făceau o umbră deasă. Aceeaşi grădină în care ea a stat tolănită pentru a citi „Gulliver". Câinii au venit sărind şi lătrând veseli la ea ca s-o întâmpine, ea a acționat
109
/
interfonul şi răspunsul primit a fost din partea unei femei de culoare care, cu accentul tipic, i-a comunicat că domnul doctor şi doamna erau plecați şi că urmau să se întoarcă la sfârşitul următoarei săptămâni, adăugând că nu avea voie să comunice nimănui locul unde erau plecați.
Săptămâna viitoare?
Până atunci, el şi ea ar fi trebuit să fi fost *plecați.* Mie avea la ea cele două bilete de avion, iar paşaportul îl lăsase la ambasadă pentru a i se aplica viza.
S-a întors la căsuță mai devreme decât el s-ar fi aşteptat, tăcută.
- Tot ceea ce mai pot face acum este să-i scriu o scrisoare. Ce altceva aş mai putea face? Cine o fi creatura asta şi cum i-o fi trecut prin cap o asemenea tâmpenie?
Dar scrisoarea nu a mai fost scrisă niciodată. Când, a doua zi, ea a primit documentul oficial, cu viza aplicată pe paşaport, s-a întâmplat altceva. Ei s-au bucurat, s-au îmbrățişat, gata să se prăbuşească de fericire, apoi, deodată, el a spus ceva cu o voce gravă:
- înainte de a pleca, trebuie să ne căsătorim.
Căsătoria este pentru cuplurile convenționale din suburbiile din nord, pentru Nigel Ackroyd Summers şi nevestele lui. Indiferent de ce-şi închipuia acest străin despre Masa Rotundă de la cafeneaua EL-EI, acolo ea a descoperit altă formă de încredere.

- La ce bun? N-avem nevoie de aşa ceva. El a privit-o îndelung.
Ea a repetat:
- La ce bun? N-avem nevoie de aşa ceva. E doar o bucăţică de hârtie... asemenea celei pe care tu nu ai mai pri-mit-o... un permis de la stat...
însă ea a simţit atunci că zâmbetul lui îi va fi refuzat pentru totdeauna şi că oglinda neagră a ochilor ei va înceta să-i mai reflecte privirea. 110
- Dacă vrei să pleci împreună cu mine, atunci e obligatoriu să ne căsătorim. Nu pot introduce o femeie în familia mea aşa, pur şi simplu. Spune „Da".
Ea a râs cu lacrimi.
El a luat-o în braţe şi a sărutat-o solemn, ca şi cum ar fi acceptat un legământ sacru. Cu două zile înainte ca aeronava să decoleze, ei au mers la tribunal şi, în faţa ofiţerului stării civile, el a îndrăznit pentru prima oară să apară în faţa unui reprezentant al legii. David, unul dintre prietenii de la Masa Rotundă, a fost singurul martor. Au preferat să nu sărbătorească evenimentul în seara aceea, la cafenea, acolo unde îl dusese ea cândva pentru o cafea, scoţându-l impulsiv din garaj. El avea dreptate în legătură cu Masa Rotundă, urma să fie abandonată, asemenea căsuţei. Nu le mai folosea - nici ei, nici lui - mai mult decât prânzul de duminică pe terasa lui Nigel Ackroyd Summers.
Spre o altă ţară... Totul e subînţeles, de-ajuns să rosteşti cuvântul.
Ibrahim ibn Musa.
El stă la baza scării pe care avionul îşi descarcă bagajul uman purtat prin ceruri. Cu o geantă pe umăr şi altele în mâini, el se întoarce pentru a o ajuta să coboare.
Iată-l acasă. Cel pe care-l vede ea acum este un alt om. Căldura este un căluş care o apasă pe nas şi pe gură. Nu se văd deloc palmieri.
Ibrahim ibn Musa. Străbat aleile cu pietriş înspre clădirea aeroportului, unde se cufundă într-o confuzie generală ce cuprinde oameni şi sunete, pentru a ajunge, în final, în faţa ghişeelor oficiului de imigrare. Funcţionarul din spatele geamului îi verifică viza. Ibrahim ibn Musa.
Viza ei este examinată un pic mai mult. Soţia; Ibrahim ibn Musa. Asta-i tot; gata.
într-o ţară ca asta, un aeroport reprezintă o masă umană în continuă mişcare, guvernată de două stări fundamentale, ambele temporare, în suspensie, două viduri de realitate: Plecare, Sosire.
Individualităţile se topesc într-o unică masă amorfa. Femei bătrâne îngenuncheate, cu ciorchini de copii atârnaţi de fustele lor largi; femei cu văluri negre, care lasă să se vadă doar ochii iscoditori; guri care mestecă mâncare; burţile imense, ascunse sub tunici, ale bărbaţilor care par gravizi de bătrâneţe; toate tipurile de comunicare verbală, amestecate: râsete, exasperări, certuri; grămezi de bagaje, reziduuri ale vieţii, însumări ciudate ale ei, strânse laolaltă în ceva ce pare să *nu* aibă viaţă în sine.
Julie nu face notă discordantă nici ea, nu se distinge în vreun fel din 112
această aglomerare umană anonimă, singurul care beneficiază de o individualitate certă este el: Ibrahim ibn Musa.
Se dovedea foarte eficient, folosindu-se de limba maternă, punând întrebări, angajându-se în mici discuţii colocviale cu toţi cu care intra în contact. A recuperat geamantanul elegant şi geanta de pânză şi a strigat după un taxi înainte ca alţii să poată face asta. Drumul de la aeroport către împrejurimile oraşului s-a dovedit a fi, în condiţiile unui drum plin de gropi, o competiţie cu celelalte vehicule, care se înghesuiau unele în altele asemenea unor cai la curse. Dintr-odată, ea s-a simţit surescitată, a început să râdă şi, apucându-l de mână, a ţipat:
- Sunt aici! Sunt aici!
Vroia să spună: „îţi vine să crezi? Am venit cu tine!" S-a chinuit să vadă ceva pe fereastră, reuşind să distingă silueta orbitoare a oraşului, cu cele câteva clădiri industriale, ateliere de reparaţii auto şi mici magazine cu acoperişuri gudronate, decorate cu embleme Coca-Cola, pe terasele cărora oamenii stăteau la o cafea. Lumina soarelui cădea albă pe blocurile ca nişte cuburi, monotonia peisajului fiind spartă de minaretele asemănătoare unor degete îndreptate spre cer.
- Nu vom rămâne în oraş. Acum, ne îndreptăm spre staţia de autobuz.
- Vreau să mergem pe jos şi să mă familiarizez cu tot ce-i pe aici.
- De acord, dar nu azi. Nu vreau să pierdem autobuzul. Autogara de la periferia oraşului era o versiune mai mică a aeroportului. Numai că, aici, boccelele oamenilor se amestecau cu cuşti umplute până la refuz cu pui de găină. I-a recomandat să nu meargă la toaletă.
- E un loc mizerabil.
- Uiţi că vin din Africa? Am mers cu cortul, m-am cazat prin sate, îi ştii pe prietenii mei - nu sunt exact genul de oameni care să se dea în vânt după băi ultradotate...

Sprâncenele lui au reacţionat nervos:
- Nu-ţi poţi închipui cum stau lucrurile aici.
113
Ea era copieşită de iubirea ce i-o purta: se gândea că, săracul, e în stare de şoc, provocată de întoarcerea acasă, încercă să-i alunge temerile cu o glumă:
- Ibrahim... (îi testa numele, exersându-i pronunţarea, încercând să-l simtă, să-i perceapă ecoul)... Ce-ai vrea să fac? Să-mi ud chiloţeii în autobuz?
Dar, de râs, a râs numai ea.
- Aşteaptă.
îl prinse de braţ pe un bărbat dintr-un grup de oameni care discutau cu aprindere şi-i puse o întrebare la care răspunseră mai mulţi, cu entuziasm.
- Există un loc unde am putea bea o cafea, chiar peste drum. Poţi merge la toaletă acolo, e mai bine aşa.
- Dar autobuzul, Ibrahim? O să-l pierdem?
- Mai avem o jumătate de oră.
Se înhămară iar la căratul bagajelor, precum măgăruşii zăriţi pe drumul dinspre aeroport, şi el o apucă ferm de braţ, ghi-dând-o printre autobuze, maşini, camioane şi biciclete, care mergeau în toate direcţiile, fără nici o regulă, asemenea unei haite de câini în călduri. Astfel remorcată, ea nici nu mai avea nevoie să se uite încotro trebuia să o apuce, privirea ei încercând să surprindă cât mai multe imagini dimprejurul ei, realizând un colaj de instantanee luminoase şi întunecate, un vânzător ambulant cu colaci înşiraţi pe braţe, o baborniţă cerşind, mânuţele minunate ale unui copil agăţându-se de vălul ca un giulgiu, rânjetul unui bărbat care a fixat-o pentru o clipă, reclamele magazinelor scrise într-o grafie înflorită care naiba ştie ce-o fi vrut să spună, însă el era complet schimbat faţă de cel care era înainte, lăsându-l mult în urmă pe cel care o însoţea cândva la cafenea, în jurul Mesei Rotunde. Această nouă cafenea, unde o ducea el, era o chichineaţă înăuntrul căreia, venind de afară, din lumina orbitoare, nu puteai distinge nimic, decât un întuneric dens, în care diferite obiecte atârnau de tavan şi un tonomat care difuza o muzică nazală, zgomotoasă.
El - Ibrahim - vorbea cu un om îmbrăcat cu o tunică albă, al cărui chip nu se contura clar, obţinând de la acesta 114
permisiunea de a-i folosi toaleta privată. Soţul ei - noua lui identitate - era obligat să o însoţească acolo, nici un bărbat nu-şi putea lăsa nevasta singură acolo şi ea îl lăsă, amuzată, să facă asta, ca şi cum, copil fiind, cineva ar fi traversat-o strada, către un şopron rudimentar cu o uşă atârnând într-o balama. El se întoarse cu spatele, permiţându-i să-şi îndeplinească nevoile fiziologice într-un minimum de intimitate, o precauţie de care cei din jurul Mesei Rotunde ar fi râs în hohote dacă ar fi văzut scena.
Când ea se întoarse, el schiţă un gest de disconfort şi îşi strânse nările, respirând adânc.
-Ce loc jegos!
O spuse din nou, emiţând un soi de judecată, nu doar făcând o remarcă banală asupra gropii de ciment deasupra căreia ea se ghemuise mai înainte.
- în fine, mă simt uşurată... Oricum, e mai curat decât un scaun de veceu pe care s-au aşezat o mulţime de oameni înaintea ta. Desigur, pentru voi, bărbaţii, e mult mai uşor; noi, femeile, nu prea avem de ce să ne sprijinim, presupun că n-ar fi fost nici o surpriză dacă m-aş fi prăbuşit în groapă.
- Hai! Să bem o cafea!
Aproape că-i ordonă asta, nu e deloc o rugăminte făcută de un apropiat, de omul cu care ea face dragoste. Ea, o femeie pe care nimeni nu a considerat-o potrivită pentru el.
Ea nu realizează că, prin atitudinea ei, l-ar fi ofensat, aşa că, din nou, în cafenea, îl apucă de mână şi, în timp ce beau cafea din două ceşcuţe de sticlă, exclamă fericită:
- Sunt aici, sunt aici cu tine. *Suntem aici!*
El înţelege că tot şirul de întâmplări prin care trecuseră -prima ceaşcă de cafea la cafeneaua EL-EI, împreunările în patul ei din căsuţă, decizia brutală de a-l urma aici, în această ţară, pe care el nu a reuşit să i-o clintească, până şi căsătoria pe care el a trebuit să i-o impună - nu reprezenta decât o aventură de care ea avea nevoie pentru a arăta că se rupe de casa minunată a tatălui ei, care-i stătea totdeauna la dispoziţie. Dar cât de pregătită era ea, oare, pentru ceea ce o aştepta la capătul călătoriei cu autobuzul?
Desigur, îi fusese hărăzită o mireasă, încă de când avea şaisprezece ori şaptesprezece ani, îi fusese aleasă o fată. Poate chiar mai devreme: trebuie să fi existat vreo fetiţă slăbă-noagă, toată numai coate şi genunchi, care putea fi lesne recunoscută, printre ceilalţi copii, după coada ei împletită, iar- mai târziu, la pubertate timp - se făcea remarcată, între fetele de vârsta ei, prin ochii ei trişti. Dar, acum, ea ieşise din peisaj, el fiind plecat de prea mult - mai fuseseră şi alte locuri în lume unde se ascunsese pe sub pântecul vreunei maşini şi de unde fusese apoi izgonit. Fetele se mărită de tinere pe aici, în acest loc pe care nevasta lui inocentă şi străină, cu care se trezea în braţe la frânele bruşte ale autobuzului, îl numea căminul lui: , Acasă! Ai ajuns

acasă!". Aventura ştersese deodată cu buretele săptămânile de eforturi chinuitoare în care încercase să evite expulzarea lui. Balansul trupului ei căutând adăpost în al lui inducea o tandreţe nebănuită, căci lui îi plăcea corpolenţa unei femei, carnea tare care preia muchiile ascuţite şi aşchiile din destinul unui bărbat. Această Julie „care nu era potrivită pentru el" avea exact atâta carne cât să-i aducă lui alinare. lat-o, aici, o dulce povară pe care trebuia s-o susţină în ritmul impus de autobuz. Nici nu mai ştia la ce să se gândească, nu vroia, de fapt, să mai ia totul la disecat, chi-nuindu-şi inutil mintea în vreme ce maşina supraîncărcată se zguduia la hopuri încercând să urmeze drumul.
îi pregătise pe ai lui, apucase să-i avertizeze. Se întorcea acasă, dar nu ca un fiu care reuşise în viaţă în stilul occidental 116
de la televizor, aducându-le lor câte o fărâmă din această reuşită, ci ca un ratat, respins de toţi, care nu avea decât o soţie, una străină.
Măcar ea avea ceva bani, de vreme ce nu era o femeie din lumea lui. Dar nu se ştie cât de mult asta ar putea compensa, în ochii lor, ratarea lui şi ar fi putut-o apropia de ei. Totul era însă relativ căci ea, obişnuită cu luxul, nelipsându-i niciodată nimic, avusese mândria de a nu lua şi banii oferiţi de tatăl ei. Cartea de credit şi cecurile de călătorie în dolari care existau în poşeta pe care o ţinea pe umăr reprezentau exact suma, limitată, pe care ea obişnuia să o aloce unei călătorii peste hotare. O sumă care i-ar fi permis, transformată în moneda locală, să-şi cumpere toate lucrurile cu care era obişnuită acasă numai dacă şederea ei nu s-ar fi prelungit prea mult. Numai că, aici, ceea ce considera ea că ar fi de strictă necesitate nu coincidea cu lucrurile necesare unui trai minimal.
„Are suficient cât să plătească pentru mâncarea ei şi a mea: asta-i tot ceea ce eu, fiul lor, le pot oferi părinţilor mei, ajunşi la bătrâneţe, surorilor mele şi copiilor lor şi fratelui meu mai mic care spera să găsească un model în mine..."
Lucrurile se amestecau din nou în mintea şi în sufletul lui, sentimente contrarii, iubire şi resentimente dictate de inevitabilitatea întâlnirii cu familia lui.
Ea continua să exclame încântată şi să pună tot felul de întrebări - „Ce-i asta? Uită-te acolo!" -, fascinată de peisajul deşertic pe care-l traversau. Pentru el, însă, nu se schimbase nimic. Totul era la fel ca înainte: tot ceea ce crezuse că poate lăsa definitiv în urmă.
Simţind că se apropie de satul în care îl aştepta familia lui, începu să o privească lung, într-un fel care o făcu să se întoarcă spre el, zâmbind întrebător:
-Ce e?
- N-ai ceva, prin bagaje, cu care să te acoperi?
- Unde? Ce?
El îşi puse mâna pe piept, în deschizătura cămăşii:
117
-Aici, acoperă-ţi decolteul!
- Da, dar e atât de cald... Nu arăt aşa cum ar trebui?
îşi examina fugar bluza care-i atârna pe umeri, îşi pusese una lejeră, care să se potrivească la blugii de călătorie şi mişcarea pieptului o făcu să-şi întrezărească rotunjimile molatice ale sânilor.
- N-ai o eşarfa sau ceva asemănător?
- Nu prea văd cum aş putea cotrobăi prin bagajele noastre cu toţi oamenii ăştia împrejurul nostru. Ar trebui să răscolesc peste tot. Dar stai, cred că am un ac de siguranţă la îndemână...
îşi apropie colţurile bluzei către baza gâtului ei lung şi distins - dar care, într-o zi, va fi şi el cotropit de guşă -, apoi, cu ceva dificultate, le uni pe dinăuntru cu acul de siguranţă, astfel încât să nu fie prea evident.
- E bine? E în regulă acum?
Cu ochii în jos, deja preocupat de altceva, el îi făcu semn, din încheietură, că orice improvizaţie ar fi făcut era de folos. Ea nu mai era acasă, acum, în cafeneaua EL-EI; fusese forţată să vină aici, în acest loc, care avea propriile reguli, tot aşa cum avea casa tatălui ei şi musafirii care o frecventau şi le aveau pe ale lor. Făcuse o opţiune şi, acum, trebuia să o respecte. Ea avea dreptul la opţiuni. Toată libertatea lumii era a ei. iată-i, aşa cum îi vede el cu ochii minţii. Mama lui, pentru care încercase să economisească din banii câştigaţi la garaj, ca s-o scape de jugul poverilor familiale din acest loc plin de jeg. Jegul politicii celor bogaţi, jegul sărăciei. Tatăl lui, cu mâinile mereu încrucişate a neputinţă, un om care trăia doar cu speranţa realizărilor fiului, conştient că sunt sortiţi unei existenţe pe care acesta a refuzat-o. Fraţii pe care i-a abandonat, surorile urmându-şi destinul, mereu cu burta la gură. Soţul uneia dintre ele, retras - ştiind că locul lui nu e în prim-plan; o cumnată, sora fratelui plecat să lucreze la sondele de petrol, având reputaţia de a fi o fire 118

J

dificilă; nepoții lui, pe care i-a lăsat nişte copilaşi şi care trebuie să fi crescut între timp; unchiul lui, care nu se mai ocupa cu mici reparații în curtea din spate, ci avea un service, în care repara şi vindea maşini; vecinii, care ştiau totul unii despre alții, adunați ciopor ca să asiste la întoarcerea fiului risipitor, încărcat de bagaje şi având, başca, o nevastă ciudată, de alt neam.
Ibrahim ibn Musa. Chipul i se strâmbă într-o grimasă de durere şi ură, însă ochii lui, la fel de negri ca ai lor, înotau deja în lacrimi, înduioşați de nefericirea lor.
Julie Summers. Era ceea ce vedeau ei, ceea ce ieşea în evidență în înghesuiala din aeroport şi ceea ce se reflecta în ochii lui în întunericul din micul magazin sau se oglindea pe chipurile oamenilor care se întorceau curioşi să o studieze, în autobuz. Observând reacțiile celorlalți, începuse să-şi pară sieşi o străină, aşa cum o vedeau ei. Aşadar, aşa stătea situația aici, un astfel de cămin era, unul diferit de cel pe care îl părăsise şi unde trăise toată viața, viața ei derulându-se în ochii oamenilor de culoare, însă ea neavând niciodată conştiința individualității ei. Acum, lua act de asta cu o detaşare ce începuse să o intrige. A înțeles asta în timp ce se îndrepta spre casa lui, unde se afla o familie care-şi aştepta fiul. Ea încerca să li se dăruie lor, însă pentru ei era o străină, aşa cum o străină era şi pentru sine.
iată-i, în cele din urmă. La ultima stația a autobuzului, erau aşteptați de bărbații familiei lui. Aceştia nu aveau de unde să ştie exact ora sosirii, dar erau aici, îi aşteptau. Poate că între lucrurile lui rătăcite prin garaj se aflau unele fotografii cu ei, însă el nu i le arătase niciodată şi acum nici nu mai era nevoie de aşa ceva, iată-i în carne şi oase. Grupul de bărbați era uşor de recunoscut, se distingea din anonimitatea mulțimii; în chip particular, aceşti oameni îi aparțineau lui, Abdu-Ibrahim, iar unda bucuriei lor separă cuplul. Cei mai bătrâni dintre ei aveau toți fețele brăzdate de cute, însă ei îi era clar care dintre ei era tatăl lui; chipul lui emana o liniște aparte, care-l făcea uşor de recunoscut în ciuda faptului că 120
nu exista nici o asemănare fizică între tată şi fiu. învălmăşeala şi sporovăială oamenilor din stație semăna cu un cor imens; prinsă în emoția grupului de bărbați care-i aştepta pe ei, ea nu mai ştia dacă le aparținea lor sau corului. Când credea că l-a pierdut din vedere pe Ibrahim, aceasta a pre-zentat-o tatălui lui. Bărbatul spuse un cuvânt de bun venit stând între ei doi, dar ea simți că i se adresase ei, era beneficiara atenției lui şi asta o făcu pe ea foarte receptivă, în timp ce fiul acestuia, soțul ei, o apăsa nervos pe mână, în semn de nerăbdare sau dezaprobare, în timp ce-i traducea spusele. *Vorbeşte englezeşte, vorbeşte englezeşte!*
- El poate vorbi un pic în limba engleză, măcar să te salute.
Ea îşi scutură brațul, eliberându-se şi refuzând strânsoa-rea lui. Cuvintele hârâite şi guturale din limba lui reuşeau să stabilească un alt fel de comunicare decât cea verbală. Cel de-al doilea bărbat în vârstă, care stătea, în semn de încredere, cu brațele încrucişate pe piept, zâmbind uşor de parcă ar fi ştiut el ceva, îi fu prezentat şi el - era Unchiul.
Numele celorlalți nu se potriveau exact cu cele pe care le ştia ca fiind ale fraților lui, însă veniseră şi câțiva veri cu care aceştia puteau fi lesne confundați. Unii purtau haine occidentale obişnuite, în timp ce alții erau îmbrăcați cu tunicile albe tradiționale care, în ochii ei, îi făceau pe toți să aibă aceeaşi statură. Mica lor adunare se împărți apoi în grupuri mai mici, îndreptându-se spre cele patru maşini care îi aşteptau, în care, până la urmă, după felurite dispute, îşi găsiră loc cu toții. Ea fu aşezată, împreună cu soțul ei, la geam, pe bancheta din față a celei mai bune maşini, cea care îi aparținea Unchiului. Celelalte vehicule îi însoțiră într-o veselă ceremonie de claxoane până la destinație, spre strada şi casa în care Ibrahim ibn Musa se întorcea dintr-un garaj aflat după colțul străzii cu cafeneaua EL-EI.
Pe o stradă, oamenii ieşiseră afară din casă, zâmbind şi făcând semne cu mâna înspre procesiunea care debuta cu
121
maşina Unchiului şi continua cu celelalte vehicule, mai uzate, oprindu-se cu zvâcnete la stop, trepidând din şasiurile rablagite. Şi mai mulți vecini de sex masculin aşteptau să fie prezentați şi, printre ei, amestecați, copiii casei. Aceştia se holbau la femeia pe care Ibrahim o adusese cu el, chicoteau şi o rupeau la fugă atunci când femeia le răspundea râzând şi se apleca spre ei pentru a-i lua în brațe. Cu colțul ochiului, prinse ceva din aspectul fațadei casei, pe fondul agitației stârnite de sosirea lor, toată lumea vrând să dea o mână de ajutor la căratul bagajelor, preluând geamantanul elegant, geanta de pânză şi cele câteva bagaje mai mici. La etaj, sub un acoperiş de ciment, se zărea un soi de living aglomerat de siluete, în special de femei,

care erau proiectate pe fundalul pereților și apăreau pe rând, zâmbind și făcând ochii mari.
Trecu pe lângă un piedestal în formă de urnă vopsită în albastru și un grilaj de fier întredeschis.
Orbită de lumina de afară, reușea totuși să perceapă, înăuntru, într-un halou neclar, figura întunecată și nemișcată a unei femei așezate pe o sofa — cea mai pregnantă prezență a casei.
Soțul ei o aduse în fața mamei lui. Primi un salut formal; pe măsură ce ochii ei începeau să se acomodeze cu schimbarea de intensitate a luminii, camera începea să se anime grație celorlalte femei din familie. Se simțea copiește de prezența mamei lui — această femeie cu un chip minunat (știa că el ar fi vrut să-i semene) ascuns sub un palimpsest de oboseală neguroasă și riduri martore ale unei uriașe experiențe de viață, adresându-i-se cu un aer maiestuos, ținându-i un lung discurs în limba ei, dar, în fapt, ațintindu-și privirea exclusiv asupra fiului ei și lăsându-și lacrimile să-i curgă involuntar pe obraji, fără să le acorde prea multă importanță, în acest timp, el traducea pe sărite, renunțând la înfloriturile frazei arborescente. Mama lui, apoi, îl abandonă, după care surorile se abătură asupra lui ca un stol de păsări, ignorând-o pe femeia pe care el și-o adusese de soție. Reveria pe care 122
j-o provocase casa părinților lui - casa lui, practic - în care fusese primită și acceptată, fu întreruptă de zarva oamenilor care se precipitau pe ușă cărând mormane de farfurii pline cu mâncare aburindă și răspândind arome iuți-dulcege. Femeile formau un vârtej de haine, sifon și panglici din po-liester, agitându-se în toate direcțiile, însă bărbații erau cei care conduceau, care dădeau ordine. Oamenii stăteau în jurul unor măsuțe rotunde, așezați direct pe covor sau pe niște perne și mâncau folosindu-se cu abilitate de degetele lor -într-o manieră la care Ibrahim renunțase, adoptând stilul Mesei de la cafenea. Nu toate felurile aveau loc pe fețele de masă înflorate, printre farfuriile de sticlă și paharele colorate. Pe televizor erau dispuse castroane cu fructe și dulciuri; copiii mai mici mâncau, concentrați, printre picioarele adulților, în timp ce cei mai mari patrulau în viteză prin cameră, luând câte ceva din mers. Mirele Ibrahim stătea lângă tatăl său, în timp ce Julie, mireasa lui, era așezată pe partea cealaltă a mesei, lângă mama lui. Din când în când își atingea cu degetul acul de siguranță care-i ținea unite colțurile bluzei ei cam sumare în dreptului gâtului; mama lui era o prezență copieșitoare alături de ea, iar pieptul ei executa ample mișcări urmându-i ritmul respirației. Mâncarea era delicioasă; după ce s-a îmbuibat cu cușcuș și legume fierte înăbușit, femeile au adus coaste de oaie, saiată și dulciuri cu miere. Știa destul despre eticheta de aici și înțelegea că ar fi fost nepoliticos să refuze ceva din ceea ce i se oferea; cafeaua tare pe care o băuse o ajuta să facă față, așa cum, în trecut, îi ușurase renunțarea la diverse alte răsfățuri. Băuturile dulci sintetice luaseră locul vinului; ca să-și facă simțită prezența, ridică paharul în direcția lui, care era așezat dincolo printre ceilalți bărbați, își dorea unul dintre rarele, dar minunatele lui zâmbete, dar minunea nu se produse, o privi doar scurt la un moment dat, însă părea mult prea prins să răspundă întrebărilor puse de tatăl și frații lui. Dintre toți, Unchiul fu cel care-l făcu să zâmbească, ba chiar să râdă cu
123
toată gura în urma unei glume sau, poate, a unei remarci picante. Până la urmă, ceremonia ținea loc și de un fel de nuntă, pe lângă sărbătorirea întoarcerii acasă a fiului, împinsă de celelalte femei să meargă să se întrețină cu mireasa lui Ibrahim, una dintre surori veni și-i vorbi cu timiditate, în limba engleză. Vorbea ca dintr-un ghid de conversație, încercând să o facă pe nou venita cea străină să se simtă luată ^i ea în seamă, în timp ce bărbații se sociali/au numai între ei, în jurul fiului întors acasă, iar femeile erau preocupate doar să înlocuiască farfuriile cu mâncare, sporovăind una cu alta din mers.
- Cum a fost călătoria?
- Călătoria a fost frumoasă dar, știi, eu și Ibrahim venim de foarte departe...
- Știm. Ne-a trimis o scrisoare. A sosit într-o zi. Sperăm că o să-ți placă aici. E doar un sat...
- Sper că o să-mi arăți și mie satul!
- O să ți-l arate Ibrahim...
Cele două femei se priviră de parcă ar fi vorbit amândouă cu peretele, nefi'ind nici una capabilă sâ-și imagineze viața pe care o ducea cealaltă; zâmbindu-și convențional. Exact în acel moment, ea luă o decizie: „Trebuie să învăț limba asta".
Una dintre uși dădea din camera în care se ținea petrecerea direct în camera, care, în mod evident, fusese eliberată pentru Ibrahim și pentru soția aleasă de el. Geamantanul elegant și geanta de pânză stăteau una lângă alta, precum în căsuța ei. El veni în cameră și închise ușa, lăsându-i pe ceilalți să strângă resturile petrecerii din camera comună.
Patul era vechi și imens, foarte înalt, cu spătarul și picioarele sculptate. Mai multe cuverturi colorate erau așezate sub un cearșaf alb, croșetat. Ea era în culmea încântării:
- Splendid, ce mai pat, Ibrahim!
El știa patul, era al mamei și *a* tatălui lui, singurul lucru frumos din toată căsătoria lor, bazată pe pretenția absurdă a plecatului de la zero. Aici, în acest pat, se prăbușiseră 124

amândoi, epuizați, în fiecare noapte în toți aceşti ani. In acest pat, vor muri amândoi cândva.
Era patul în care fusese şi el conceput.
Julie începu să despacheteze cadourile aduse celor din familia lui.
- Nu, nu acum. O să le împărțim mâine. Pentru azi, e destul.
El trase perdelele de dantelă de la fereastră. Mâine, va insista ca părinții lui să se mute înapoi în această cameră. El şi Julie îşi vor găsi alt loc în care să doarmă.
Puțin mai târziu, ea veni spre el, întrebătoare:
- Acum, am nevoie de o baie lungă şi fierbinte. Unde e baia?
Nu exista nici o baie. Ea nu s-o fi gândit la asta atunci când se hotărâse să vină aici cu el? Apa e ca aurul în această țară, trebuie să fie adusă de foarte departe, captată de la mare adâncime şi pompată până în sat - aşa ajunge apa aici. Ea chiar nu şi-a dat seama că va fi o povară? Nebunie. A fost o nebunie să creadă că ea se va putea adapta. El trebuie să fi fost din cale-afară de furios - pe această casă, pe sat, pe toți aceşti oameni - ca să-i spună ei asemenea lucruri inacceptabile, să-i arate o dată pentru totdeauna la ce au dus-o ignoranța şi încăpățânarea ei de a veni cu el în acest loc, unde a greşit ea, renunțând la toate privilegiile ei şi acceptându-l pe el în loc. Ziua de mâine. Alte zile grele se anunță.
S-a întâmplat exact aşa cum îşi imaginase el.
Ea vroia să vadă „totul". Erau doar de două zile în casa părinților lui când a anunțat că, în cazul în care el nu vroia s-o însoțească fiindcă avea alte lucruri de făcut şi trebuia să stea de vorbă cu diverşi oameni, ea era gata să exploreze singură satul şi să se urce în autobuz ca să viziteze capitala pe cont propriu.
Desigur. Desigur. Independentă, ca întotdeauna. Aşa este ea obişnuită să trăiască, făcându-şi toate voile. Din nou. Numai că, aici, asta e imposibil. El trebuie s-o însoțească peste tot sau, dacă nu, un alt membru al familiei, chiar şi dacă e
125
vorba doar de mers pe străduțele alăturate, aşa se procedează în acest loc de care crezuse cândva că a scăpat definitiv. Nici măcar nu e ceva obişnuit ca femeile să stea la masă şi să mănânce împreună cu bărbații, poate că ea nu înțelesese că se făcuse o excepție pentru seara în care se întorsese el acasă. Era, deja, suficient pentru familia lui că accepta ca ea să meargă cu capul descoperit şi că era o femeie albă. El deja rezistase şi nu fusese de acord să dea curs insistențelor mamei lui, care îl trăsese deoparte pentru a-i cere s-o convingă să poarte un batic pe cap atunci când iese din casă sau se află în compania unor bărbați care nu fac parte din familie; a rezistat cu durere fiindcă ea era mama lui, pe care el îşi dorise să o ducă în altă parte, ca să-i ofere o viață mai bună. Iar *ea,* cea pe care el o adusese cu el la întoarcerea acasă - singurul lucru adus, de fapt - era cauza acestei dureri.

Nu e un ceas deşteptător după care bâjbâi ca să-i opreşti soneria. Tânguitul creşte în intensitate şi se stinge, apoi revine, ca şi cum s-ar materializa vocea unui personaj dintr-un vis sau - în timp ce pleoapele i se întredeschid în preludiul gri al zorilor - vreun animal ar urla în deşert. Se spune că, acolo, sunt şacali.
De fapt, e chemarea la rugăciune.
Când vrei să faci o schimbare, încerci mai întâi să adaptezi programul orar căruia trebuie să i te supui; asta începe, în copilărie, o dată cu prima zi de şcoală când apare prima constrângere dictată de integrarea în societate. Urmează celelalte demarcații sociale ale zilei: clopoțelul care anunță începutul şi sfârşitul pauzelor dintre orele de clasă, apoi pauza de prânz şi tot aşa, în timp, până la ultima diviziune a zilei, în funcție de cariera ulterioară. De cinci ori pe zi muezinul marchează noul program ce îi este impus, tot aşa cum, altădată, în vacanțe, era silită să-şi potrivească ceasul după ora locală şi să-şi adapteze bioritmul după o oră diferită de cea din țara natală.
Sunt multe discuții purtate într-o limbă pe care ea nu o poate înțelege, dar din ale cărei tonalități poate deduce când e vorba de sentimente rănite sau de împotrivirea fățişă față de ceva în care era implicată ea, aşa cum reiese şi din confruntările dintre tată şi fiu sau din tăcerea monumentală a mamei lui, care o ignoră pe ea. Până la urmă, ei îşi iau geamantanul elegant şi geanta de pânză şi se mută într-o cameră mai modestă, un fel de şopron dotat cu un pat simplu
127
de fier. Dincolo de zidul casei se aud tot felul de fâsâituri şi zăngănitul uşii de la intrarea atunci când se închide. Tatăl lui, însoțit de unul singur dintre frații lui, merge zilnic la moschee pentru rugăciunea din zori. Abdu - Ibrahim rămâne lângă ea, se întoarce de pe o parte pe alta şi îşi înfundă perna peste urechi ca să nu mai audă somațiile muezinului. La prânz, după-amiza şi seara, el pare să nu le mai audă, fără să mai fie nevoie să-şi astupe urechile pentru asta. Ea îl întreabă care sunt celelalte responsabilități ale muezinului şi el îi răspunde:
- Nu există nici un muezin, este doar o înregistrare care se difuzează la un megafon pe care îl poți vedea în

vârful moscheii, asta e ceea ce a adus în acest loc miracolul tehnologiei.
Dar, fără să mai comenteze, el merge, împreună cu tatăl lui, să ia parte la rugăciunile ținute vinerea. La numai o zi după întoarcerea acasă, el începe să poarte boneta pe care o avea aruncată undeva prin bagaje. Boneta are o broderie complicată din fir de argint, executată de mama lui - presupune ea. El o avertizase să păstreze o tăcere respectuoasă atunci când mama lui își întinde covoraşul de catifea şi îşi lipeşte fruntea de el, intrând în transă pentru rugăciune în locul special amenajat pe holul de trecere.
Aşadar, ea vrea să viziteze satul. Ce o fi de văzut acolo?
Nu poate fi un fel de Cape Town, acolo unde aveau de gând să înceapă o afacere în peisajul dominat de ocean şi de celebrul munte.
- Turiştii nu vin aici, nu au de ce. Singurul motiv pentru care această localitate s-a dezvoltat pare să fie mormântul lui Sidi Yusuf, sfântul care a trăit aici cândva. Nu e, propriu-zis, un altar, ci un loc în care vin oameni din tot deşertul.
Ea îl îmbrățișează pe la spate şi îşi lipeşte buzele de părul lucios şi negru de pe ceafa lui, zicând:
- Eu nu sunt o turistă.
împreună cu sora lui, Maryam, o duce pe un teren fără construcții delimitat de un gard gata să se prăbuşească şi având 128
o poartă sprijinită într-o rână. Zi de piață. Nişte tarabe amărâte, topindu-se parcă în căldura teribilă a zilei, şi-au deversat conținutul pe nisipul tare ca piatra, formând aranjamente geometrice de legume, fructe, tegumente uscate, fâşii uscate dnitr-un produs greu de identificat (peşte sau carne), pâini necrescute, amestecuri de lichide - sau ceva de origine animală - întemnițate în nişte ulcele, piramide de pepe-noaice voluptoase vârstate cu dungi verzi şi aurii, ghirlande din roți de bicicletă, roți pentru diferite vehicule şi unele uzate, radiouri vechi, frigidere refăcute din bucăți disparate -adevărate opere de artă realizate din *objets trouves,* după cum remarcă ea cu încântare. O întreabă pe Maryam în legătură cu un bărbat care bate la maşină în timp ce o femeie îi vorbeşte cu înflăcărare.
- Mulți nu ştiu să scrie, aşa că plătesc ca să li se redacteze o scrisoare.
Alt om are înşirate în fața lui, pe un covor, farfurioare pline cu felurite pulberi colorate ce par mai degrabă mirodenii decât leacuri. Mai mulți cizmari au în fața lor grămezi de încălțări vechi, deformate de picioarele care le-au încălțat anterior, posibil cele ale unor oameni care au murit între timp. Un om care pare să vorbească mai tare, asemenea surzilor, intonează ceva de sorginte religioasă. Ibrahim este nevoit să se oprească în timp ce ea se uită îndelung la o tarabă care vinde postere: Kaaba din Mecca, Moscheea Profetului de la Medina, Turnul de Piatră, citate din Coran, versete transcrise cu o caligrafie elaborată.
- Vreau să ştiu tot.
El pufăie amuzat şi o împinge delicat ca s-o urnească din loc. Haine la mâna a treia sunt oferite amatorilor împreună cu ochelari de soare şi telefoane celulare cărora li se face o reclamă zgomotoasă. Mai sunt oferite stive de farfurii, ceşti şi boluri de plastic, carafe emailate, oale din ceramică, ceainice decorate cu bogate motive florale, destul de
129
nepotrivite dacă e luată în considerare austeritatea naturală a unui sat din inima deşertului.
- De ce lumea vine să cumpere aceste lucruri oribile de aici, nu îşi doreşte lucruri mai frumoase?
- Astea-s mai rezistente.
Ea îşi asumă însă responsabilitatea lumii din care vine:
- Oare de ce exportăm numai astfel de porcării?
Sora lui, cu puțina ei engleză, încearcă să urmărească această conversație, cu ochii pe el:
- Pentru că, aici, nu sunt bani ca să poată fi cumpărate alte lucruri.
Iată unde insistase ea să vină. A ajuns unde şi-a dorit, într-o lume a ligheanelor de tablă care îi ofensează simțul estetic, a copiilor care poartă haine stranii la mâna a patra, îşi vâră picioarele rahitice în încălțări de sport uzate (şi cine ştie cum reuşesc ei să-şi mențină echilibrul pe aceste membre slăbănoage!), agitându-se să vândă țigări la bucată sau câte o mână de dulciuri.
Mai târziu, în aceeaşi zi, Unchiul vine să-l ia pe nepotul lui şi pe mireasa acestuia pentru o vizită la el acasă - el nu mai locuieşte alături, pe strada pe care s-a născut Ibrahim. Alte rude, nişte veri îndepărtați, locuiesc în vechea lui casă.
Maşina Unchiului este decorată cu tot felul de amulete şi cu texte fosforescente scrise în arăbeşte. Se simte mirosul unui spray odorizant. Vocea lui guturală ar putea fi aceea a unui disc-jockey acompaniind incantațiile orientalizate ale unei melodii pop americane care răzbate de la radioul maşinii. Ibrahim lasă în jos geamul de la portieră şi, în timp ce trec pe lângă piață, ea reuşeşte să o recunoască deşi acum e pustie, bântuită doar de nişte capre răzlețe şi de un grup de copii care joacă fotbal. Are senzația stranie că soțul ei, Ibrahim, încearcă să-i anticipeze reacțiile față de ceea ce vede. Această stradă este singura asfaltată din tot

satul şi, de-a lungul ei, bărbaţii stau, la umbra copertinelor de pânză înclinate în jos, să bea o cafea sau să joace vreun joc de societate - destul de dificil de observat, dintr-un vehicul aflat în mişcare, ceea ce fac ei.
130
Peste tot, lumea vinde şi cumpără.
Femei drapate în negru aleargă după copiii dispuşi să facă o mulţime de pozne, asemenea tuturor copiilor din lume - exuberanţa copilăriei este universală. Poate că, la urma urmei, copilăria lui în acest sat n-a fost foarte diferită în esenţă de copilăria ei, în care se căţăra pe Gulliver într-o grădină minunată şi adormea ţinând în braţe jucării de pluş aduse de Nigel Ackroyd Summers din magazinele *dutyfree* ale aeroporturilor din lumea întreagă. Doar atunci când au crescut şi au devenit bărbatul şi femeia care sunt acum au început să apară diferenţele.
Printre casele construite alandala, unele pe jumătate neterminate, altele pe jumătate prăbuşite, ea vede pentru prima oară în viaţa ei doi oameni în vârstă care împart o pipă de apă, narghileaua întâlnită în ilustraţiile poveştilor cu Şeherezada din copilăria ei. Asta da, viaţă!
însă Ibrahim trebuie să închidă geamul plin de pete atunci când Unchiul părăseşte asfaltul şi o ia pe un drum de nisip spre noua lui casă.
Casa Unchiului are tot ceea ce-ţi poţi dori şi e posibil să-ţi şi îndeplineşti visele într-un asemenea loc. Intrând în ea, nepotului său practic i se reaminteşte - dacă mai era nevoie! - cât de vane şi fără speranţe sunt ambiţiile celor de aici, un avertisment implacabil pe care-l primise încă înainte să plece pentru a căra farfurii într-un restaurant din Londra sau pentru a curăţa podelele de vomă într-o berărie din Berlin ori pentru a se târî pe sub camioane şi maşini într-un garaj situat imediat după colţul străzii cu cafeneaua EL-EI, reuşind apoi să fructifice ocazia de a deveni - deşi, aparent, n-ar fi avut nici o şansă! - iubitul uneia dintre fiinţele care au tot ce-şi doresc (tot ceea ce Unchiul nici măcar n-ar putea să viseze). Poate că destinul lui Ibrahim era să demonstreze toată această inutilitate a ambiţiilor celor de aici.
Mătuşa, o femeie cu încheieturile mâinilor încărcate cu brăţări de aur şi cu unghiile pictate cu sânge de bou, se retrase cu
131
Julie în camerele femeilor, acolo unde fetele ei rămâneau pe toata durata vizitei. Apoi, Julie şi mătuşa ei se reîntoarseră în compania bărbaţilor, iar Ibrahim îi explică soţiei lui că nu îi este permis unui bărbat să-şi vadă verişoarele; chiar dacă una dintre fiice adoptase ţinuta tradiţională a mamei lor, cealaltă, contrazicând aparent modestia impusă de regulile sociale, purta blugi şi ghete cu talpă groasă după ultima modă.
Julie observă că *el* este - cum altfel - impresionat şi, totodată, îngrozit de ceea ce vede în camerele pe care Unchiul i le arată plin de mândrie. Ea nu-şi permite să-l întrebe - pe lângă celelalte întrebări pe care i le va pune mai apoi - ce anume îi provoacă reacţia respectivă în această casă inofensiv vulgară, în care fuseseră aşezaţi pe scaune sculptate şi aurite şi trataţi cu şerbet, curmale şi zaharicale. Curtea din spate în care cândva reparau maşini se transformase într-un atelier mare, mascat de zidul ornamentat al curţii de aici, de plantele de hibiscus şi de balansoarele din grădină. Acolo, în atelier - explică Unchiul şi îl roagă să-i traducă lui Julie - execută el contractele de reparaţii ale tuturor vehiculelor oficiale aparţinând guvernului şi ministerelor, el deţinând şi reprezentanţele oficiale pentru maşinile americane şi nemţeşti, precum şi pentru piesele de schimb pentru maşinile americane, nemţeşti şi italieneşti. De asemenea, acesta este singurul service pentru maşinile mai de soi din toată zona, nu puţini fiind aceia care fac mai multe ore cu maşina pentru a veni cu ea la reparat din cine ştie ce colţ al deşertului.
Asta era cheia reuşitei lui în viaţă.
- îţi mai aminteşti cum veneai, când erai copil, să mă ajuţi să repar rablele alea? Acolo, în curtea din spate? Spune-i şi ei!
- Ea ştie deja. Ştie că am învăţat de la tine cum să fac pe mecanicul...
Aşa sună în limba lor. Ei îi venise să râdă auzind asta, amintindu-şi cum l-a perceput prima oară, ca o maimuţă unsuroasă care meşterea sub o maşină. 132
întorşi în camera lor, el se întinde pe spate în pat, având aerul graţios - de care nu era conştient - pe care-l avea în căsuţa ei, cu ochii adânci ca nişte fântâni în care ea aproape că nu îndrăznea să scruteze.
- Unchiul a făcut o treabă bună cu atelierul lui, nu-i aşa? -Da.
Ea are adesea sentimentul că el, de fapt, nu o priveşte când ochii îi par aţintiţi asupra ei. Practic, ea este cea care încearcă să se regăsească reflectată în ochii lui!
- Da, a obţinut tot ceea ce se poate obţine într-un loc ca ăsta.
Dar oare pleacă ei de la aceleaşi premise? Admiră ea oare succesul similar - păstrând proporţiile - cu cel al unui Nigel Ackroyd Summers de care ea reuşise să fugă cât mai departe era posibil, cu ajutorul celor de la cafeneaua EL-EI şi al unui bărbat fără acte şi chiar fără un nume precis? Dimpotrivă, remarcă el, în felul lui glacial, că nu poate exista termen de comparaţie între succesul posibil aici şi cel pe care ţi-l garantează

accesul la instituțiile financiare cotate la bursă.
Nici unul dintre ei nu ştie care-i răspunsul corect.
Ei fac dragoste, împărtăşind singurul limbaj pe care-l pot avea în comun cu adevărat, şi aceasta este unica țară în care se pot stabili fără teama de a fi expulzați.
Acolo unde se sfârşea strada, începea deşertul. Copiii care aleargă de-a lungul şirului de case asemănătoare cu cea a familiei lui, al şoproanelor şi al zidurilor părăginite, cu urme de motive colorate pictate cândva pe ele, copaci prăfuiți, sprijinind biciclete, maşini care pufăie prin țevile de eşapament sparte, bărbați trândăvind, femei care stau la ferestre sau spală covoare atârnate pe garduri, alți copii care se zbenguie, flecăritul crainicilor de la radio, vânzătorul ambulant de chifteluțe de fasole, facându-şi reclamă zgomotos - viața de zi cu zi se sfârşeşte, la un moment dat, brusc.
Asta o uimea: dintr-o dată, totul se sfârşeşte. La capătul unei străzi ar trebui să fie o altă țară. Un cartier dă în alt cartier. Iar un drum uneşte o aşezare locuită de oameni de alta. Un munte de gunoaie aruncate claie peste grămadă, conserve care se rostogolesc, cioburi de sticlă reflectând lumina soarelui: şi, apoi, ceea ce oamenii numesc, în absența vieții, Nimic. Nisip. Nici o formă. Nici o mişcare. Când se întoarce acasă, el îi spune:
- Ştii, nu ne aflăm într-una din lunile în care bate vântul. Nu cred că ți-ai dori să vezi cum e atunci, crede-mă!
Ea râde:
-Păi, uite-măaici!
Ei au dreptate, oamenii din sat care au conştientizat prezența ei ca pe ceva nemaiîntâlnit, o consideră doar o turistă. Turiştii nu trebuie să facă vizite în anotimpurile urâte.
Julie e obişnuită să nu stea locului. Ei doi nu pot sta la nesfârşit în casă, aşteptând să vadă ce se va întâmpla. Ar dori să 134
facă o mică excursie în deşert, dar e conştientă de lipsa lui de chef; pentru aşa ceva ai nevoie de un vehicul cu tracțiune integrală şi, în plus, căldura este oribilă. Unchiul le-a dăruit o maşină în stare destul de bună - Ibrahim insistă că e doar un împrumut, în timp ce Unchiul spune, alegân-du-şi cu grijă cuvintele în limba engleză, că e cadoul lui de nuntă - şi ei se pot plimba cu ea prin sat, vizitând şcoala al cărei învățător a reuşit să-l trimită mai departe la studii, pentru ca să învețe şi altceva nu doar Coranul pe dinafară. Se opresc la ceea ce era odată terenul de sport şi care acum e ocupat de nişte măgăruşi. După aceea, văd un indicator asimetric, al cărui conținut - indicând un birou al autorității locale - el i-l traduce; apoi, tarabe care se sprijină una pe alta; o grămadă de talaş în fața unei tâmplarii; bărbați, întotdeauna bărbați, care beau cafea; huruitul unui generator şi şuvoaiele țâşnind sub presiune din conductele unui spital dărâmat; moscheea pe care şi-o imaginează în fiecare vineri şi în care ea, fiind femeie, nu poate intra niciodată deşi, altminteri, lumea nu cunoaşte bariere pentru ea. Acesta este satul lui, la ce altceva s-ar mai fi putut aştepta?
Ea dorea să-şi cumpere sandale dintre cele pe care le purta cumnata lui, Khadija, aşa că au mers la unicul cizmar care le-ar putea avea. Cum s-ar putea el rătăci într-un sat pe care, copil fiind, l-a bătut în toate direcțiile? Dar, oprindu-se în tot felul de locuri pustii şi ateliere abandonate, ei n-au găsit cizmarul în acea parte a satului care ei i se părea a fi în ruină, o stare care însă aici părea absolut normală în condițiile generale de sărăcie extremă. Nu exista nici o demarcație evidentă între artera principală şi cocioabele printre care erau priponite capre, şi unde femei îmbrăcate în negru ca nişte ciori zăceau epuizate. Brusc, el vira violent pentru a evita cadavrul unui oi care zăcea în mijlocul drumului, înconjurată de un roi de muşte.
Ea era îngrozită:
- Vai, săraca! De ce n-o îngroapă nimeni?
135
Cu piciorul apăsând accelerația, el întoarse maşina, azvârlind de sub roți nisip şi pietre.
El zace întins, asemenea unui cadavru, iar o muscă aterizează pe fruntea lui.
O oaie moartă, în putrefacție.
Se simte ruşinat şi, în acelaşi timp, furios fiindcă ea a avut parte de o asemenea privelişte (i-a observat, din nou, reacția de scârbă!) şi că această imagine va rămâne una definitorie pentru țara lui, pentru poporul lui, pentru *locul din care vine el,* pentru ceea ce este el - asemenea numelui său real la care fusese obligat să revină de către lege. Acesta nu era un loc pentru ea, cu certitudine.
Adesea, el era plecat toată ziua. Pleca devreme şi se ducea în capitală. Acolo, avea de rezolvat afaceri de familie, aşa cum se resemna ea să presupună. Apoi, se întorcea acasă. Familia însemna, de fapt, un grafic de sarcini; nu un arbore genealogic, ci unul al contextelor din prezent. Exista problema cumnatei care locuia în casă, soția fratelui mai mare care lucra în câmpurile petrolifere de dincolo de frontieră şi ale cărui venituri, menite să ajute soția şi copilul, agenția din capitală nu le mai trimisese familiei de câteva luni. De asemenea, mai exista o problemă legată de dreptul tatălui de a obține o parte din profitul unei mici ferme de

orez afiată în proprietatea unei rude. Nici un avocat în sat care să regleze asemenea chestiuni? Nu, nu era nici unul. De la experimentatul fiu întors din străinătate se aştepta asumarea unor asemenea responsabilităţi. Ei nu i s-a sugerat niciodată să-l însoţească, aşa că nu avusese nici o ocazie să exploreze oraşul; ce rost ar fi avut să stea cu el la cozi în birourile administraţiei?
A început să-şi raţionalizeze provizia de cărţi din geamantanul ei elegant. Va veni şi vremea când el şi ea vor face planuri de viitor, vor decide ce proiect vor urma (vocabularul din perioada de *public relatiom* devenise o a doua limbă a ei!), ce vor face în noua lor viaţă.
O copilă delicată ca o molie s-a apropiat o dată de şopron şi a rămas în picioare, urmărind-o cum citeşte. Când a venit a doua oară, copila s-a aşezat pe podea, atât de cuminte încât nici respiraţia nu i se auzea. Apoi, data
137
următoare, copila a adus-o cu el pe tânăra femeie care o rupea uşor pe englezeşte.
Ibrahim îi făcuse o listă de rude.
Maryam - sora mea mai mică - este ceea ce tu numeşti o servitoare. Ea lucrează într-o casă mare, asemănătoare cu cea a Unchiului. Şi sora mea Amina locuieşte aici împreună cu copiii ei; nu ştiu exact cu ce se ocupă acum soţul ei, ce slujbă are, dacă o mai avea vreuna. Ahmad, fratele meu mai înalt, sacrifică animale pentru un măcelar, poţi să-ţi dai seama de asta după cum îi miros hainele când se întoarce acasă. Mama mea încălzeşte special apă pentru el, ca să aibă cu ce să se spele. Celălalt frate al meu, Daood, prepară cafea într-un local. Cât despre fratele meu Zayd, soţul Khadijei, nimeni nu ştie ce se mai întâmplă cu el. Fratele meu mai mic, Muhammad, care e încă elev, vinde brânză pentru un negustor, merge din casă în casă cu marfa. Asta-i familia mea, cu asta se ocupă rudele mele.
Vinerea era, probabil, ziua liberă a surorii mai mici; Mie o văzuse în transă, rugându-se îngenuncheată lângă mama ei, în acea dimineaţă. Apus cartea deoparte şi au început să vorbească, ezitând între cuvinte şi gesturi - Julie chiar încercând o mimă - şi izbucnind în râs ori de câte ori una dintre ele încerca să se facă înţeleasă de către cealaltă. Soţul ei, Ibrahim, n-o învăţase nimic despre limba lui, nici măcar expresiile de politeţe convenţionale. El considera că ea se va face înţeleasă chiar dacă va continua să spună „Bună seara!" şi „Mulţumesc mult!" pe englezeşte, însă pe sora aceasta mai mică o amuza să o vadă pe această femeie străină cum se chinuie să repete diferite cuvinte, încercând să-i corecteze stângăciile, corzile ei vocale şi buzele nefiind capabile să exprime corect sunetele ciudate din limba arabă, în schimb, sora mai mică îşi potrivea încetişor cuvintele englezeşti şi aştepta cu atenţie să fie corectată. Pentru masa care urma rugăciunilor din miezul zilei, fetiţa o lua de mână cu degeţelele ei delicate şi, împreună cu Maryam, o conduceau 138
înspre camera care părea să nu aibă o destinaţie precisă, dar în care femeile casei pregăteau mâncarea pentru toată familia cu ajutorul a două spirtiere. Festinul prilejuit de întoarcerea fiului rătăcitor avusese probabil ca sursă de provenienţă abundenţa din casa Unchiului.
Julie ar fi vrut să le ajute măcar la spălatul vaselor în li-gheanele de cositor (modelele pictate cu flori pe care le văzuse în piaţă), regulile stabilite la cafeneaua EL- EI nu-i permiteau să stea deoparte în asemenea cazuri. Dar femeile făceau tot posibilul s-o împiedice să-şi bage mâinile în apă. Mama stătea alături şi supraveghea totul.Probabil că fiul ei îi trasase sarcina ca mireasa pe care o adusese cu el, ca pe o comoară de pe altă lume, să nu se amestece prea mult cu celelalte femei.
- Maryam e o fată deosebită.
- într-adevăr?
Ibrahim n-o cunoaşte prea bine. Ea era doar un copil când el emigrase prima oară.
- Spune că ar vrea să-şi continue studiile. Cred că ar vrea să iasă doctoriţă sau secretară într-o companie, să facă una din acele cariere strălucitoare pe care le vede la televizor. Este, efectiv *flămândă* de şcoală. De ce nu i se acordă această şansă? De ce trebuie să rămână bonă sau ce-o fi ea acum? E deşteaptă. Are creier! Tu, de pildă, ai reuşit să mergi la facultate.
- Nu ţi-a spus că urmează să se mărite anul viitor? Totul e aranjat cu fiul unui prieten al tatălui meu, comisar de poliţie. Şi fiul lui e poliţist. Nu cred că l-ai văzut, dar mi s-a spus că postul lui e departe de casa noastră. Ea va trebui să-l urmeze.
Julie îi repetă concluzia: -Asta e, aha.
- Va fi soţie şi mamă de familie. Ca mama mea, păcat că nu poţi vorbi cu ea. Mama mea e o femeie foarte deşteaptă. Şi ea are creier, cum spui tu...
- O, am remarcat asta. I se citeşte pe chip.
- Dar nu ştii cât de mult s-a luptat ea cu toată lumea ca să capete acces la educaţie. Când era doar o fetiţă, l-a forţat

pe tatăl ei să-i permită să meargă la şcoală, ca să înveţe să scrie şi să citească din Coran, în acele vremuri, era singura fată printre băieţii din şcoală. Nici o altă fată nu putea, ca ea, să citească ziarele şi cărţile. Era capabilă să spună pe de rost diferite fragmente din Coran, îţi dai seama? O sumedenie de versete, încă le mai ştie şi acum. Dar şi în cazul ei a funcţionat un asemenea aranjament, a trebuit să se mărite. Aşa a ajuns în această casă, ne-a născut pe noi, ne-a hrănit, ne-a încălzit apă ca să ne spele.
Julie nu putea să înţeleagă ostilitatea ce creştea în el pe măsură ce-i povestea asemenea lucruri şi credea că nici el însuşi nu era conştient de asta. Nu era clar dacă se lega de faptul că el se revolta împotriva limitărilor impuse de tipul de viaţă la care el voise să renunţe. Chinuindu-se din răsputeri, de părerea de rău faţă de destinul mamei lui şi de faptul că nici el nu reuşise să-şi modifice propriul destin. Rezultatul poate fi văzut pe chipul mamei lui: ce ar fi putut să devină această femeie demnă şi tot ceea ce fusesese ea silită să îndure în acest loc înghesuit între garajul din curtea din spate şi cafeneaua din faţă. Sau poate că ura lui era îndreptată şi asupra ei, în calitate de turist care nu înţelege prea bine ceea ce vede în jurul ei, judecând totul potrivit opticii ei de acasă. Şi asta în condiţiile în care ea ar fi trebuit, în calitate de posesiune a lui, dar având toate acele legături în ţara ei, să-l fi putut ajuta să obţină acolo tot ceea ce nu reuşise să obţină aici, în ţara lui. Oamenii care-şi permiteau să se protejeze împotriva luxului care lui i se refuza numeau asta dragoste, numai că el începuse să nu mai simtă asta pentru ea. *Aceasta* a şi constituit de fapt marea lui slăbiciune, resimţită chiar din ziua în care ea şi-a luat geamantanul elegant şi a plecat, angrenându-se într-o aventură fără prea mari sorţi de izbândă. Din nou, el s-a dovedit a fi marele perdant. Nu era pentru ea. Actele i-au fost iar refuzate.
El nu i-a spus de la început ce făcea el, de fapt, atunci când pleca în fiecare dimineaţă în capitală, unde căuta cu disperare 140
să-şi facă relaţii, să apeleze la toate strategiile posibile ca să poată solicita vize de emigrare în ţările bogate ale lumii în care el încă nu fusese sau, din contră, deja mai fusese deportat înainte de vreme. Putea fi Australia, Canada, Statele Unite sau orice altă ţară, undeva departe de acest loc mizerabil din care se trăgea şi care era singurul unde era acceptat. N-avea nici un rost să-şi mai facă speranţe deşarte. Asta era valabil cu mult înainte ca această aventură să se încheie şi valiza ei elegantă să fie făcută pentru cafeneaua EL-EI şi minunata terasă a casei tatălui ei, deşi ea încă nu se deranjase să dea un telefon acolo.
S-a reîntors în atelierul Unchiului, ca să-l ajute pe acesta să repare maşini.
Ibrahim ibn Musa.
Procesul de solicitare a vizei pentru o altă ţară este complicat şi nu presupune o perioadă anume pentru obţinerea unui răspuns. Verdictul - „da" sau„nu" ori „cu condiţia ca" -ia, de fapt, destul timp. Reprezentantul consular local al unei ţări implicate, după ce solicitantul a reuşit să treacă de diferiţi alţi funcţionari şi să ia loc în faţa lui pentru o discuţie, trebuie să trimită toate documentele relevante înapoi în ţara lui, către ministerul de resort. Acolo, ajung sub un maldăr de alte dosare, se pierd pe la registraturi sau sunt şterse accidental din computere, aşa că întreg procesul trebuie luat de la început, încă o dată. Şi, pe lângă tot ceea ce se petrece la vedere, în acte şi pe ecranele computerelor, mai există şi alte măsuri birocratice care pot încetini în fel şi chip procesul. Pentru a reuşi în odiseea emigrării, e ştiut că mai întâi trebuie să ratezi de câteva ori, asemenea tuturor celorlalţi solicitanţi de dinainte, cu care el stă la taclale la o cafea în zilele în care se duce în capitală.
Pentru el, Ulise, ea a fost ca o sirenă. Dacă, în ţara ei, ea era cea care trebuia să alerge după relaţii şi să angajeze avocaţi în lupta cu birocraţia autorităţilor (o diversiune nereuşită, chiar dacă - iniţial - una destul de promiţătoare), o dată întors aici, în ţara lui, el era cel căruia îi revenea sarcina să înceapă tratativele şi să se ocupe de ele. Ceea ce îi fusese de 142
folos mai demult, când, pe căi mai mult sau mai puţin dubioase, reuşise să intre într-o ţară sau alta, acum se dovedea absolut inutil. Simbolurile umanitare naţionale precum Doamna cu o Torţă în Mână nu mai întâmpinau cu un bun venit emigranţii ci, dimpotrivă, se foloseau de asemenea torţe pentru a orbi solicitanţii din cauza unor posibile legături cu terorismul internaţional, cu cei care poartă bătălii ideologice şi nu numai pe teritoriul altor ţări sau duc cu ei virusul ultimei maladii fatale a lumii. Ţara lui, căreia îi aparţinea prin naştere, trăsături, culoare, limbă şi credinţă (deşi nu era clar dacă el, ca fiu al mamei sale, mai putea fi considerat un om credincios), era recunoscută ca una cu un mare grad de risc în ceea ce priveşte imigranţii nedoriţi.
Ea, soţia lui de origine străină, reprezenta acel tip de străin considerat binevenit oriunde. Aparţinea unei categorii internaţionale unanim acceptate. Când i-a înmânat unul dintre acele formulare de viză pe care şi ea trebuia să-l completeze, el a fost silit să-i mărturisească motivul real al vizitelor lui în capitală.
-Am început demersurile pentru a putea pleca de aici.

- Bine, dar unde anume? în ce fel de țară?
Ea îi puse aceste întrebări în timp ce examina formularul. Oare mai credea ea în posibilitatea unei opțiuni? însă, exact când ea părea mai derutată, el îi oferi unul dintre acele rarisime zâmbete ale lui care reuşeau să o înduplece să facă tot ceea ce îi cerea el.
- în orice țară care ne va primi.
Pentru ea, nu era nici o problemă. Pentru el, soțul ei, dacă trebuiau urmate alte căi decât cele oficiale, era însă nevoie de ceva bani. Nu avea nici un fel de scrupule să dea mită aici, atâta vreme cât asta nu-l punea pe el în pericol. Singurul motiv pentru care nu făcuse asta şi în țara ei fusese avertismentul avocatului că o asemenea acțiune i-ar fi putut înrăutăți lui situația. Ea încă mai avea cecurile de călătorie în dolari pe care le adusese cu ea. Singura ei ezitare era
143
legată de faptul că, în condițiile în care le-ar fi înstrăinat, ei doi nu ar mai fi avut cu ce să contribuie la coşul zilnic al întregii familii. Deocamdată, Unchiul nu-i plătea salariu, probabil considerând vechea maşină dăruită şi combustibilul în chip de compensație pentru prestația lui în service, unde se vâra din nou pe sub diferite vehicule pentru a le repara. De data asta, era vorba de parcul auto al administrației provinciale, de care se ocupa în calitate de mecanic îndelung format într-un oraş mare precum cel din care venise. Sub aparenta bonomie a Unchiului se ascundea un acut simț practic, ceea ce el o făcu să înțeleagă şi singură.
-Asta e, vom încerca să-i mituim pe funcționari.
Era hotărât să meargă înainte, iar hotărârea lui se vedea şi din modul în care-şi smulgea şi arunca de pe el blugii şi tricoul. Blugii lui de marcă erau acum pătați de ulei şi de rugină; în țara asta nu existau sindicate care să asigure respectarea unor reguli de protecție a angajaților, iar tipul de afacere pe care o conducea atât de profitabil Unchiul nu presupunea acordarea de salopete muncitorilor, încrâncenarea lui era, în fapt, manifestarea unei forme de posesiune cu care ea nu se mai întâlnise, nici în suburbiile tatălui ei şi nici în spațiile alternative ale prietenilor ei. Nemaiîntâlnită nici chiar în pro-pria-i existență - cu excepția, poate, a momentului în care se înființase în fața lui, în căsuța de acasă, cu două bilete de avion în mână în loc de unul.
Ea culese de pe jos blugii şi tricoul, cu un gest simplu, natural, care ar fi putut fi al mamei lui sau al uneia dintre surorile lui. Firescul acestei mişcări îl ațâță pe el, care se aruncă pătimaş asupra ei, suprapunându-şi picioarele lui goale picioarelor ei, apucând-o în brațe şi apăsându-i capul pe pieptul lui, de parcă ar fi vrut să protejeze sentimentele care înmugureau din nou în ea.
Nimeni nu ar putea spune cât de mult ar putea dura totul. Când plasezi o bancnotă unsuroasă în palma unui intermediar, îți asumi riscul ca omul din fața ta fie să nu poată face tot ceea ce se angajează să facă („Nici o problemă! Absolut nici o problemă!"), fie să dispară definitiv, cu tot cu dolarii tăi.
între timp, viața îşi urmează cursul.
Viața. Un mod de a suspenda atât nerăbdarea prezentului, cât şi proiectele de viitor pe măsură ce se primesc noi refuzuri oficiale şi noi cereri trebuie făcute. O prelungire a şederii în această țară, a relației cu familia lui, cu strada care sfârşeşte în pustiu, cu oamenii care stau la o cafea pe stradă. Parcă toată lumea a încremenit aşteptând ceva ce urmează să se întâmple sau ceva ce nu se va întâmpla, de fapt, niciodată: întoarcerea cuiva de la exploatările de petrol, reglarea unei vechi datorii, o lovitură de stat în urma căreia generalii nu se vor repezi mai întâi să-şi umple propriile buzunare.
Julie începuse să o învețe englezeşte nu numai pe Maryam, ci şi pe toate fetițele tăcute şi pe băieții stângaci din împrejurimi, care se înghesuiau în şopron, stând jos şi şuşotind. Maryam îi pomenise de acest lucru stăpânei casei în care era angajată, în consecință, femeia o invitase pe nevasta din străinătate să vină să ia ceaiul şi să fie atât de bună încât să schimbe câteva vorbe cu celelalte doamne care doreau să învețe limba engleză. Nu avea nici o calificare ca profesor, însă ce altceva ar fi putut face acolo? Cum şi-ar fi putut practica meseria aici, pe cine ar fi interesat serviciile unui specialist în
145
public relations? într-un fel, şi ea era nevoită să se vâre acum pe sub maşini. Cărțile din valiza cea elegantă rămăseseră bibliile ei, rânduite cu grijă lângă pat. Se reîntorcea periodic la ele şi le recitea. A acceptat să-i învețe englezeşte pe localnici, cerând, în schimb, să le învețe şi ea limba. De ce să continue să se comporte ca o surdo-mută? De ce să rămână întotdeauna un străin care ia parte la masa comună şi să nu aibă parte şi aici de intimitatea de care beneficia în jurul Mesei Rotunde din atât de îndepărtata acum cafenea EL-EI, pe care o frecventa cândva ca să-şi marcheze desprinderea de familia ei biologică? Poate că, învățându-i limba, s-ar fi putut apropia mai uşor de iubitul ei (soțul ei - dar îi venea încă greu să se raporteze la ea însăşi ca la o soție!) şi ar fi putut intra în contact direct cu mama lui, intrând în acel cerc intim care, din exterior,

părea impenetrabil. Prietenii de la Masă erau întotdeauna faliți şi ştiau că nu poate conta pe ajutor din partea lor, aşa că nu-i rămânea decât să apeleze la mama ei, care să-i comande pe Internet, în California, o traducere a Coranului şi, apoi, să i-o expedieze aici printr-un curier. Oficiul poştal din sat era, practic, o simplă tejghea la care se vindeau şi gumă de mestecat şi ţigări.
Dintre toți oamenii de pe lume, s-a gândit tocmai la mama ei. Raportându-se la familia în care intrase şi ea acum, el îi explicase că fusese mult prea neglijentă în a ține legătura cu mama ei. Aşa că a urmat un schimb de scrisori. *Fetița mea nebună, îmi pot imagina cape tatăl tău l-a cuprins groaza... mă tem că eşti ca mine, incapabilă să te sustragi pornirilor emoționale! Dar nu uita, draga mea, că nu întotdeauna lucrurile îți ies aşa cum vrei tu şi că te poți retrage oricând...* S-a amuzat să-i citească scrisoarea şi lui, însă a omis cu bună ştiință să-i reproducă ultima frază. După câteva zile, el a întrebat-o dacă a apucat să trimită o scrisoare de răspuns.
Nu, desigur că ea nu făcuse aşa ceva. Nu avea de gând să transforme schimbul de scrisori într-o rutină săptămânală, ca atunci când se afla la internat. 146
Mama ei ar putea să le obțină câteva recomandări. De la prietenii ei sau de la soțul ei. în fond, el e american, nu-i aşa? Ar fi putut fi utile în dosarele lor de viză.
Canada, Australia -America se adăuga şi ea pe listă, de ce nu? Orice posibilitate merita să fie exploatată. Singura țară în care ea ar mai fi putut avea relații era Anglia, însă el avea deja un dosar de pătrundere ilegală pe teritoriul ei.
Scrisorile de recomandare cerute de ea - şi redactate după dictarea lui, care se pricepea atât de bine la asemenea documente - nu au sosit niciodată, însă cartea trimisă prin curier a ajuns, nu se ştie cum, la şoferul autobuzului care făcea legătura cu capitala. Cel care avea în sarcină expedierea coletului către destinatar îl cunoştea din întâmplare pe şofer. A ezitat să-l întrebe pe Ibrahim care anume sunt versetele pe care el spusese că mama lui le ştie pe dinafară. S-a gândit că i le va indica Maryam. îi venea destul de greu să se facă înțeleasă, şi nu atât din cauza dificultăților de exprimare într-o altă limbă, ci din cauza faptului că fata îşi închipuia că nu înțelege prea bine întrebarea. La ce i-ar fi putut folosi soției lui Ibrahim să afle aceste lucruri?
Capitolele în cauză erau cele consacrate Domnului Atoateîndurător, Măriei şi Profeților.
El ieşea în compania bărbaților alături de care crescuse şi care spuneau că aveau relațiile necesare pentru a putea apela pe căi lăturalnice la bunăvoința oficialităților. Căutările lui nu erau limitate de vreun interval orar şi ea nu prea avea cum să meargă după el. Rămânea singură acasă în compania veiozei cu gât de lebădă pe care o cumpărase, consolându-se cu ideea că cel puțin îşi putea permite să citească şi să folosească măcar una dintre facilitățile cu care era obişnuită. Versetele, potrivit notelor de subsol, se numeau *sura*. Obişnuia să citească cu voce tare ca să poată surprinde emfaza naturală a diferitelor pasaje din text, încercând să regăsească toată consolarea, inspirația şi poveștele pe care oamenii se aşteaptă să
147
le afle în scrierile religioase. Citea la întâmplare, iar versetele nu respectau ordinea indicată de Maryam.
Amintiți-vă cele spuse de Iov, când a strigat către Dumnezeul său: Doamne, răul m-a atins, însă tu eşti cel mai milostiv dintre toți cei care au îndurare.
Şi el a fost auzit, iar durerea lui a fost alinată, primindu-şi familia înapoi.
Retrasă în spatele luminii circulare a veiozei.
Se simțea ca la prima lor masă aici, festinul la care fusese aşezată alături de silueta statuară, drapată în negru, a mamei lui. Iubitul ei, fiul mamei, cel izgonit din familia lui Nigel Ackroyd Summers, redat familiei de către ființa tăcută a cărei singură autoritate izvora din sclavia iubirii. De unde să-şi fi închipuit fata-copil că versetul îi era destinat chiar ei? Cuvinte ştiute pe dinafară:
Să nu uitați de cele spuse în Cartea Măriei, pe când ea pornise spre Răsărit, departe de familia ei,
Şi luase un văl pentru a se ascunde de aceştia, pe când îi fusese trimis un înger care luase chipul şi asemănarea unui om neasemuit de frumos.
Ea a grăit spre el: „Eu fug de tine la pieptul Dumnezeului Atoateîndurător. Dacă te temi de el, pleacă din fața mea!"
El i-a răspuns: „Nu-s decât un trimis al Domnului, care îți voi dărui Fiul Sfânt".
Ea i-a spus: „Cum aş putea avea un copil, câtă vreme nici un bărbat nu s-a atins de mine?".
El i-a zis: „Aşa va fi, căci Domnul mi-a spus: «Nu-mi va fi greu să fac asta şi vom da de ştire lumii, ca semn al milosteniei. Aceasta e porunca Mea!»".
Astfel, Măria a conceput Pruncul şi s-a retras cu el într-un loc îndepărtat.
Textul tipic din Scriptură cu care fusese îndopată la internat. 148
Şi când una dintre obişnuitele cafenelei a rămas însărcinată fără să ştie cum se întâmplase asta, bancul zilei a fost: „Care dintre voi, băieți, s-a jucat de-a Arhanghelul Gabriel?"
Dar ce înțeles are un asemenea pasaj pentru cineva care-l ştie pe dinafară? Trebuie să ai propriul tău fiu pentru a ajunge să-l înțelegi cu adevărat.

Lumina căzu din nou pe paginile cărții; răsfoind la întâmplare, dădu peste un alt pasaj:
Domnul Preamilostiv ne-a dăruit Coranul, A creat omul
Și l-a învățat pe acesta să vorbească. Soarele și Luna își împart zilele Iar plantele și copacii se înclină întru adorarea Lui. Raiul a fost ridicat pe un munte... ... A lăsat cele două mări să se întâlnească, dar între ele a rămas un hotar ce nu poate fi trecut.
Oricine își putea da seama ce-i poate spune ei un asemenea text. A lăsat cartea deschisă la acest ultim verset.
S-a întins pe patul de fier, așteptându-l pe el, cel plecat în întâmpinarea comandamentelor lumii, tot așa cum o așteptase și el, nopți la rând, în căsuță.
O vreme, Australia a părut să fie o alternativă ispititoare.
- Ce vom face acolo?
- De toate. E o țară a tuturor posibilităților, în plină dezvoltare. Va fi bine pentru tine, seamănă mult cu țara ta.
Ea dădu din cap râzând:
- Am ales să-mi părăsesc țara natală.
Julie l-a însoțit la o întâlnire cu cineva care-l cunoștea pe reprezentantul oficial din capitală al guvernului de la Camberra, pentru a-i da acestuia cât mai multe detalii despre căsătoria care ar fi putut reprezenta puncte în plus în favoarea demersului lor. Soția era, în fond, cetățean al unei alte țări membre în Commonwealth, având un dosar impecabil din punct de vedere fiscal și al documentelor de reședință; ca să nu mai vorbim despre standardul înalt de educație.
- Ce știi despre acea familie, a bărbatului întâlnit în casa tatălui tău, cel care pleca să se stabilească în Australia? El a reușit să-și ia cu el până și șoferul negru, îți amintești discuția.
- N-am nici cea mai vagă idee pe unde o fi acum. Ochii lui negri au fulgerat-o ca o poruncă:
- Tatăl tău sigur știe.
Ea și-a trecut mâinile prin păr cu degetele desfăcute. El stătea în fața ei la fel ca atunci când s-a ridicat de sub mașina din garaj: „iată-mă, acesta sunt eu!"
- Nu pot să-i cer asta tatălui meu.
Tăcerile lui o deconcertau mai mult decât certurile pe care le-ar fi putut avea. El se retrăgea, atunci, în gândurile lui, anulând-o. Fusese refuzat de atâtea ori încât, în subconștient, eliminase orice reacție verbală la un astfel de refuz. 150
Se îndreptă către el, care cotrobăia prin geanta lui de pânză. Nu despachetase încă tot și nici nu o lăsase pe ea să facă asta în locul lui, geanta era parcă pregătită pentru o plecare imediată de aici, din casa asta, din șopronul în care rămăsese așa de la săptămână la săptămână. Se apleca asupra lui, cu brațele în jurul mijlocului și cu fața lipită de spatele lui gol. Esența lui, mirosul lui, se suprapunea tăcerii lui, comunicând cu ea. Ar fi vrut să-i spună că era gata să facă orice pentru el, dar cum ar fi sunat asta când ea tocmai îi arătase contrariul?
- Tatăl meu n-ar face nimic în favoarea noastră, cel mult s-ar folosi de prilej ca să ne umilească. Va spune nu, nici măcar nu va lua în calcul posibilitatea de a-și deranja colegul, tovarășul lui de afaceri, cel care fusese acceptat în Australia *pe o poziție atât de înaltă*... Cum s-ar putea aștepta să-i recomande pe un imigrant pe care de-abia dacă-l zărise la un prânz de duminică și care acum era soțul fetei lui, o fată căruia el îi spusese să se ducă la dracu' pe cont propriu - exact acestea au fost cuvintele lui de adio!
-Am notat undeva numele orașului în care se va stabili. Trebuie să fie pe aici, da. Perth, da, cred că-i Perth, așa cred... Am notat asta pe o bucățică de hârtie.
însă bucățica de hârtie nu a mai fost găsită. Fără a se mai adăuga referința legată de Perth, dosarul de viză a continuat să-și urmeze drumul, făcând naveta obișnuită de la un birou la altul.
în final, accesul în Australia le-a fost refuzat.
Julie era furioasă și nu știa pe cine. Pe australieni, după toate aparențele; dar și pe sine însăși, căci nu se dovedea în stare să facă totuși ceva pentru el, ceva care să schimbe cumva cursul lucrurilor.
El a continuat să facă planuri pentru alte și alte țări, pe măsură ce noi și noi cereri îi erau respinse.
- Ei nu-și mai văd capul încercând să se ferească de năvala celor din est, n-au nevoie și de unul ca mine. Asta e. Nu am ce face.
între timp.
Așteptarea își creează propriul ritm rutinier, care devine unul permanent, implacabil, determinat de faptul că în intervalul dintre două răspunsuri nu rămâne nimic de făcut. Ibrahim ia mașina pe care Unchiul le-a dat-o (sau împrumu-tat-o) și, în fiecare dimineață, pleacă la atelierul auto al Unchiului. Julie are ore de engleză, pe care le ține în casa stăpânei lui Maryam sau la școală, realizând practic că posedă aptitudini și un dar pe care nu și-l recunoștea. Acasă, Maryam le convoacă pe sora ei Amina, care tocmai a născut, și pe Khadija, soția fratelui dispărut la exploatările de petrol. Ele și alte femei vin nestingherite ca să participe la

acest schimb cultural, învățând cuvinte din limba Juliei şi Julie, la rândul ei, învățând cuvinte din limba lor. Se adună sub un acoperiş părăginit din spatele casei, care se sprijină pe un oleandru ale cărui flori roz sunt îngreunate de praf, asemenea obrajilor unei femei care foloseşte prea multă pudră. Aici, nu e nici un palmier. Umbra este subțire şi jocul luminii pe fețele lor e ca o piesă de teatru ale cărei replici ele nu le cunosc însă încep, încet-încet, să le intuiască. Ori Maryam a devenit aproape fluentă în limba engleză, ori Julie înțelege mai repede ceea ce vrea fata să exprime prin locuțiuni sau înlocuind între ele cuvintele. Maryam insistă că mai ales Khadija ar putea s-o învețe pe Julie limba lor, mai bine decât ea, fiindcă vine din capitală şi a reuşit să-şi termine şcoala. Dar 152
nu este vorba doar despre lipsa de iscusință a lui Maryam în limba străină care pledează pentru soluția Khadija. Toată familia ştie, inclusiv soția lui Ibrahim a remarcat, că această Khadija trece printr-o stare de profundă frustrare care o face să alterneze crizele de plâns într-un colț al casei (de pildă, cel rezervat covoraşului de rugăciune al mamei) cu blestemele violente la adresa soțului ei, un fiu al acestei familii. Ibrahim o cheamă la ordine, separat de soția lui, pe această femeie nebună.
- Ea îl condamnă pe fratele meu, zicând că, probabil, a murit şi a lăsat-o singură. Dumnezeu ştie, poate chiar a murit.
Modul delicat în care Maryam vrea să-şi ajute cumnata se manifestă prin încercarea de a nu-şi face simțită superioritatea şi de a o flata pe Khadija, făcându-se că o obligă să o ajute pe noua cumnată, soția lui Ibrahim.
- Am să o rog pe Khadija, nu i-a mai rămas decât consolarea pe care i-o aduce statul de vorbă...
Julie îi repetă asta soțului ei.
- Nu-i un lucru original? Maryam este o fată absolut specială, e evident dincolo de engleza ei aproximativă. Are dreptate în legătură cu Khadija. Khadija nu mă priveşte niciodată în față, ştii că e destul de trufaşă, însă mă ascultă cu atenție şi, apoi, mă corectează. Chiar mă ajută să învăț să pronunț corect. Vorbeşte cu mine, comunică. Vei vedea. Noi doi trebuie să împărțim şi limba ta, pe lângă toate celelalte.
El s-a întors de la atelierul unchiului şi a cărat apa pe care mama lui i-a încălzit-o ca să se spele. Cada de cositor este păstrată la îndemână în şopron. El nu-i permite lui Julie să-i care apa, deşi celelalte femei din casă zâmbesc când îl văd cu gălețile, căci acesta este, prin tradiție, o treabă de femeie. Mama lui, deşi pare că-l ignoră, urmăreşte cu atenție acest spectacol. El, într-adevăr, ar trebui să plece de aici, să încerce un nou exil, pe care ea nu şi-l reprezintă prea clar, dar de necesitatea căruia e perfect conştientă; a ajuns aproape să-l simtă, asemenea sângelui care-i circulă prin vene.
153
- Care sunt, ştii tu, cuvintele... cuvintele speciale pentru iubire, aş vrea să le învăț. Nu mi le-ai spus niciodată!
- Nu, noi trebuie să vorbim englezeşte între noi. Am nevoie să vorbesc în limba ta, să mi-o exersez. Dacă vreau să obțin o slujbă decentă oriunde în lume, trebuie să continui să vorbesc englezeşte cu tine. Voi putea să-mi continui studiile acolo, dar numai dacă ştiu englezeşte perfect.
El încercă apa din cadă cu degetul.
Frecându-se energic în timp ce stă ghemuit, simte distinct petele de ulei de motor, toată mizeria adunată de pe unelte sub unghii şi răspândită pe tot trupul lui, o condiție umană pe care ea nu are de unde s-o cunoască, ea căreia i s-a pus pata pe această țară din care el vrea să scape cu orice preț. Iar el este conştient că se află în dialog cu sine într-o limbă pe care ea o învață dintr-un capriciu şi care nu-i va folosi niciodată, după cum nu le va folosi nicăieri în lume unde s-ar putea duce. Dar la ce bun ar fi să-i spună ei, cu cruzime, că într-o asemenea viață pe care şi-a ales-o, urmându-l pe el, astfel de frumoase realizări reprezintă un lux inutil? Se apropia Ramadanul. Cine s-ar fi gândit că ea încă s-ar mai fi putut afla aici, că ei nu vor fi reuşit deja să plece? Geamantanul elegant nu se mişcase de acolo de unde ea îl împinsese sub pat, aventura ei nu se încheiase, ei încă făceau dragoste pe patul de fier şi el se gândea că reuşeşte să o satisfacă, Doamne, şi în ce hal reuşea s-o facă să simtă asta. Dar vizele îi sunt în continuare refuzate.
El îi spusese că, desigur, nu era necesar să se grăbească cu învățatul limbii. Nu era nevoie dacă se gândea să comunice cu tatăl lui şi cu restul familiei; poate, doar, dacă vroia neapărat să stea de vorbă cu mama lui. Dar ea vroia să comunice cu toată familia şi cu oamenii din sat, de ce nu?
De ce să fie o excepție în sat? Singura, de altfel. Era condamnată la singurătate fără cunoaşterea limbii. Lui ar fi trebuit să-i fie mai uşor să înțeleagă asta: aici, în casa lui, ea se 154
afla pe poziția pe care se aflase şi el la Masa Rotundă din cafeneaua EL-EI, față de prietenii ei, sau pe terasă, la prânzul de adio oferit de tatăl ei unui cuplu de prieteni şi şoferului lor, care urma să fie atât de bine primit în Australia.
- Desigur, mă voi grăbi să fac progrese.
- O să te îmbolnăveşti. E îngrozitor să ajungi să te lipseşti de apă. Mâncarea nu contează atât de mult, nu

reprezintă mare lucru în comparație cu apa. Crede-mă!
- Prostii, iubitule! Pot să fac asta şi dacă slăbesc un pic, oricum mănânc prea mult la mesele familiei tale. încep să fac ditamai fundul.
Altă aventură pentru ea.
El crede că ea nu va reuşi niciodată să învețe. Sau, poate, nu va învăța niciodată regulile supraviețuirii; întotdeauna, ea va beneficia de o mulțime de alte şanse.
Ea murmură „Voi fi mereu alături de tine" parcă pentru a protesta împotriva scârțâitorilor acestui pat ruginit. O expresie de conjunctură folosită la Masa Rotondă, dar asta-i tot ce-i vine în minte.
Ritmul aşteptării s-a modificat total. Reacția la paranteza existențială pe care o presupune Ramadanul semăna perfect cu reacția trupului şi a minții la schimbarea de fus orar atonei când ajungi într-o țară străină îndepărtată. Ace» eaşi senzație vagă de parcă ai vedea totul în nişte oglinzi de bâlci, nu neapărat neplăcută, un fel de leneşă opoziție a pleoapelor care stau să ți se închidă permanent, subconştientul spunându-ți *lasă-măsă dorm, stinge lumina, nu răspunde golului din stomac care cere vreau să mă satisfaci, e ora mesei.* Şi o surpriză neaşteptată: nopțile începuseră să fie reci, deşi fotografia clasică de pe ilustrate te-ar putea duce cu gândul la o căldură permanentă, în deşert neexistând iarnă precum în emisfera nordică.
Mie rată masa de dinaintea zorilor, cea de ultimă subzistență înaintea postului; nu era suficient de trează ca să poată în-
155
ghiți ceva. Mintea şi reflexele începuseră să-i funcționeze cu încetinitorul pe măsură ce casa se transforma într-un stup în care femeile zumzăiau rugându-se, în timp ce bărbații erau la moschee. Indiferent de ceea ce făceau în mod obişnuit în alte perioade ale zilei, acum bărbații preferau doar compania celorlalți bărbați.
Mie nu se aştepta să-l revadă pe Ibrahim până la asfințit, când bărbații urmau să se întoarcă de la moschee. Din când în când, femeile îşi vizitau vecinele, mutându-se dintr-o casă în alta. Supraveghind totul în linişte de pe sofa, mama o observă pe soția fiului ei alăturându-li-se lui Maryam, Aminei, Khadijei şi copiilor şi plecând la o verişoară a lor. După o vreme, ea părăsi sofaua în favoarea locului de rugăciune. Dură mai mult de o oră până când să se întoarcă pe sofaua din mijlocul casei acum pustii şi, recunoscându-i cadența paşilor, se trezi cu fiul ei întors acasă pe neaşteptate. Se ridică în picioare, îndreptându-se spre el, care tocmai intra în cameră. Se întâlniră şi, pentru o clipă, rămaseră tăcuți, privindu-se față în față. Apoi, vocea ei capătă un ton special, rezervat numai lui, dar păstrând ritmul rugăciunilor cu care-şi umpluse după-amiaza, respectând muzica lor persistentă în urechi:
- Nu te simți bine, fiule...
El îşi înclină capul spre ea, cu acel gest - de supunere? de iubire? - rezervat doar ei. Cu tatăl lui avusese întotdeauna schimburi mai lungi de cuvinte, adesea pe un fond nereținut de ceartă şi neînțelegeri. Cu mama lui, însă, niciodată n-a avut nevoie de prea multe vorbe. Făcu o pauză şi îi răspunse:
- Nu prea ştiu... nu, nu, sunt doar obosit.
Apoi, aruncă o privire către şopron. Tradiția spunea că există un tabu care trebuie respectat neabătut, şi anume că un bărbat şi soția lui nu au voie să se retragă ziua în dormitorul lor în timpul Ramadanului, când orice intimitate între bărbați şi femei este strict interzisă.
- Soția ta este cu Maryam şi celelalte fete acasă la Zuhra... El îşi înclină din nou capul, cu acelaşi gest, spre mama lui.
156
Muncind toată ziua la maşini şi camioane grele, făcând naveta spre capitală în încercarea de a contacta diferite oficii consulare, lui nu-i mai rămânea timp să se îngrijească de el.
-Ai nevoie de odihnă...
Nici unul dintre ei nu mai trebuia să precizeze că, atunci când femeile se vor întoarce, el le va auzi şi va părăsi şopronul înainte ca soția lui să intre acolo. Mamă şi fiu, au mai stat câteva minute împreună, până ce ea s-a reîntors la locul de rugăciune.
Apoi, el se îndreptă spre şopron şi - surpriză! - aici se afla Julie. El rămase câteva clipe în prag, după care trage după el uşa care se închidea cu dificultate, având grijă ca, acum, s-o închidă bine.
- Ai plecat de lângă ceilalți bărbați?
Şi el i-ar fi putut spune „Ai plecat de lângă celelalte femei", în schimb, îi dărui soției zâmbetul lui special, dedicat numai ei, răspunzând:
- Sunt obosit.
- Şi eu. Sunt drăguțe, dar sporovăială lor te face să te simți ca în mijlocul unei curți de păsări.
El îşi zvârli pantofii din picioare şi, după o clipă de ezitare, îşi scoase tichia brodată prinsă cu o agrafă de părul lui bogat, întinzându-se pe pat, asemenea unui copil ascultător care se pregăteşte să tragă un pui de somn. *Ai nevoie de odihnă.* Ea s-a întins lângă el, fără ca trupurile lor să se atingă în vreun fel. Probabil,

aflase şi ea de tabu, Maryam îi va fi povestit despre el. Sau poate că nu. Părea că a trecut o veşnicie; nici unul dintre ei nu dormea sau vorbea.
Simţea cum dorinţa creşte în ea şi-i dezveleşte celelalte buze, i le inflamează, copieşind senzaţiile acute de foame şi de sete. Era ruşinată; ştia că actele sexuale, ca şi orice altă formă de răsfăţ, erau interzise în aceste zile consacrate rugăciunilor, deşi această abstinenţă făcea ca nopţile excitaţia să fie şi mai mare. Mâna ei îi căută mâna lui pentru a se asigura că el e acolo şi că o iubeşte fie şi numai în acest fel cast
157
însă, spre surprinderea ei, dădu de penisul lui intrat în erecţie pe sub veşminte, îşi retrase mâna delicat. Nu prea ştia ce mai putea face cu ea acum. Mai trecu o vreme, în acelaşi ritm încetinit, ciudat. La un moment dat, se întoarseră unul către celălalt şi el o deposeda de travestiul hainelor tot aşa cum ea îl deposeda, la rândul ei, de acest travesti, însă ea fu aceea care îi puse palma pe piept pentru a-l linişti, gândindu-se la oftaturile arcurilor patului de fier. Apoi, se întinse pe podea pentru a-l primi înăuntru. Aveau apă în carafa de lângă cada de tablă. Se spălară unul pe celălalt, ea poate având iluzia că astfel se curăţă de păcatul ei.
însă el se îmbrăcă încet, îşi fixă cu grijă pe cap tichia brodată şi plecă. Mama lui nu se mai afla pe sofa. Probabil că încă se ruga. Cu siguranţă, însă, va fi sesizat modificările din casă, înţelegând că el şi-a recăpătat vlaga, fiind gata să se alăture celorlalţi bărbaţi.
Femeile şi copiii se întoarseră acasă asemenea unui val uriaş care inundă din nou casa. Maryam întrebă:
- Julie a plecat din nou?
- Nu era cu tine?
- Oh, nu a stat prea mult, s-a întors acasă. Maryam ciocăni uşor în uşa şopronului:
- Pot să intru?
Vocea străinei o şoca pe mamă, care aproape că se sufocă. Acolo, acolo în dormitor! înainte ca fiul ei să se întoarcă acasă, înainte ca ea să-i fi spus fiului ei că soţia lui era plecată cu celelalte femei, ea, mama, era singură în casă, aşteptându-l. Femeia aceea se întorsese între timp şi ea, pierdută în concentrarea rugăciunii, nu o auzise, în timp ce mama se prăbuşise în alcovul devoţiunii sale, femeia se strecurase în dormitor.
Acolo! Frica şi ura o făcură să respire cu greutate. Amina şi Maryam se alarmară văzând pieptul greu al mamei mişcându-se sacadat. Un atac de inimă, oare? Cu degetele 158
mâinii răsfirate, ea le făcu un semn să dispară; după o zi întreagă în care se lipsise de apă, acum, când soarele apunea, ea va putea să bea pe săturate, numai atât îşi mai dorea!
La masă, fiul ei era la fel de animat ca toţi ceilalţi membri ai familiei, încercând să-şi potolească foamea şi setea, profitând cu deliciu de singura ocazie permisă de Ramadan, răsplătind abstinenţa de peste zi.
Mama bău şi ea cu poftă. Dar nu plăcerea de a se răcori o domina, ci ruşinea şi păcatul fiului ei. Nici nu-i putea privi chipul îndrăgit, care acum i se părea hidos, schimbat. Asta numai ea putea vedea, ceilalţi îl găseau încă atrăgător, şi chiar graţios, ignorându-i decăderea şi urâţenia sufletească. Iar peste chipul lui, ale cărui trăsături ea i le dăruise la naştere, se suprapunea chipul ei.
Dacă l-ar fi denunţat tatălui, fraţilor şi cumnaţilor, dacă ar fi denunţat-o şi pe soţia lui fiicelor şi cumnatei, cine ar beneficia de această victorie împotriva onoarei familiei lor?
Ceea ce se întâmplase dincolo de uşa închisă a camerei în care soţia lui stătea încă întinsă în pat, orice femeie care avea suficientă experienţă în relaţiile cu bărbaţii putea să-şi închipuie cu uşurinţă. Şi cât de uşurat părea fiul ei acum, avea acea relaxare uşor de recunoscut de o femeie care dormise atâţia ani lângă bărbatul ei!
Cum ar fi fost tratat băiatul ei de către ceilalţi bărbaţi din familie? Ce i s-ar putea întâmpla cuplului păcătos? Probabil că Ibrahim nu ar fi păţit nimic din partea celor de aici, asemenea precepte nu mai funcţionau asupra lor, autoritatea părinţilor dispăruse în anii lungi de exil, era conştientă de asta.
Dar fratele ei? Cum ar fi reacţionat Unchiul Yaqub dacă ar fi aflat? în calitate de cel mai vârstnic şi mai proeminent membru al familiei, el, cu siguranţă, ar fi fost informat. Şi asta în condiţiile în care era singurul de la care spera ajutor în a-l convinge pe fiul ei să rămână aici în loc să aleagă din nou soluţia emigrării.
Oare ce s-ar fi întâmplat dacă povestea ar fi ajuns la urechile lui Yaqub?
159
Ea ştia perfect ce s-ar fi putut întâmpla.
Fiul ei ar fi fost silit să plece undeva în lume, l-ar fi pierdut din nou.
însă nimeni, în afara ei, nu fusese în casă în timpul comiterii păcatului. Nu o auzise pe femeie, pe soţia lui, întorcân-du-se în casă şi intrând în şopron, ea fiind mult prea absorbită de rugăciune. Doar el, fiul ei, de a

cărui prezență sau absență era întotdeauna conştientă, fusese acolo. Fiica ei, Maryam, nu ştia că fratele ei venise şi plecase în timpul amiezei, după ce zăbovise în dormitor cu soția lui.
Şi ce i s-ar fi întâmplat ei, mamei, dacă s-ar fi apucat să povestească toate cele întâmplate?
Aoodhu billah. Dacă şi-ar fi asumat ea păcatul, aşa cum îşi asumase chipul lui urâțit de păcat? *Astaghfar allah.* Dacă el va fi dezonorat, nimic nu l-ar mai putea opri. Va pleca de aici. îl va pierde din nou. Nu există pedeapsă, *in sha allah,* mai mare decât asta!
Când unul dintre bărbați remarcă în treacăt dispariția fiului ei din compania lor în timpul amiezei, ea îl luă repede:
- Are nevoie de un pic de odihnă.
în timpul mesei de la apus, Julie era conştientă de ceea ce făcuseră. Cum de nu le era ruşine să stea împreună cu ceilalți bărbați şi celelalte femei? însă fiul ei se întoarse de la moschee împreună cu tatăl lui, cu Ahmad, cu Daood, cu soțul Aminei - Suliman şi cu fratele mai mic, Muhammad, sa-lutând-o ca şi cum nu ar mai fi văzut-o de dimineață.
Amețeala produsă de necesitatea de a fi treaz atunci când eşti obişnuit să dormi şi să dormi atunci când, de obicei, eşti treaz era regiată de ceasul biologic aşa cum se întâmplă după câteva zile petrecute într-o țară situată pe un fus orar total diferit. Ea se trezea pe răcoare pentru masa de dinaintea zorilor. Apoi, foamea şi setea mai puteau fi potolite abia după apusul soarelui. Timpul se transformase total față de ceea ce-şi amintea de acasă: acolo, în jurul Mesei Rotunde, prietenii sărbătoriseră deja, cu câteva săptămâni înainte, terminarea vechiului an calendaristic, îmbătându-se criță; Nigel Ackroyd Summers şi Danielle a lui începuseră noul calendar cu şampanie şi stridii. Aici, însă, Noul An încă nu venise, timpul fiind măsurat altfel.
- Ştiu că timpul se măsoară în funcție de naşterea unui copil într-un staul; *î.Hr* şi *d.Hr* fiind stabilite în funcție de acest eveniment. *Acesta* era timpul. Tuturor negrilor de acasă le fusese spălat creierul de către misionari şi le fusese impus de către colonişti să adopte această schemă. Astfel încât, acum, ei chiar cred în asta. Erau obligați să creadă, îmi închipui că părinții mei aveau unii prieteni - pe ai cărui copii probabil că îi cunoscusem - care erau evrei, însă ritualurile lor nu păreau să conteze prea mult, de vreme ce ei luau parte la petrecerile de Crăciun şi de Anul Nou organizate de Nigel - asta, bineînțeles, dacă se situau unde trebuie în ierarhia socială. Musulmani nu prea cunoşteam, dar negustorii indieni îşi închideau magazinele pentru ceea ce consideram
161
noi a fi naşterea Domnului, iar ziua aleasă trecea drept un nou început. Ştiu că în această opțiune sunt implicate fazele lunii şi schimbarea anotimpurilor dar, în fond, acesta este un ciclu creştin. Lumea aceasta este lumea *lor,* o lume creştină.
El stătea aşezat pe micul scaun din şopron, marcând cu pixul unele pasaje din exemplarul de *Newsweek* pe care îl luase atunci când fusese ultima oară în capitală pentru un interviu la consulat. Pixul zgâria cu furie hârtia, pasta fiind pe sfârşite. La un moment dat se opri, pentru a o privi.
- Lumea e, de fapt, lumea lor. Proprietatea lor. E condusă de computere şi de rețele de telecomunicații dirijate de Occident, cei de acolo fiind proprietarii a 91% dintre ele. Tu vii din Africa, care deține doar 2%, iar țara ta are cea mai mare parte din ele. Aici? Nici măcar cât să poți contabiliza o diviziune de procent. Pustiu, nu? Dacă vrei să intri în rândul lumii, trebuie să te aliniezi lumii creştine, să respecți regulile ei.
Canada. Sfârşitul Ramadanului însemna pentru el că, fără a-şi jigni mama, putea relua demersurile pentru obținerea unei vize de Canada. Două scrisori de recomandare, adresate oricui are nevoie de ele, sosiseră din California din partea bogatei mame a lui Julie, cetățean american, citat în scrisori ca şi bogatul ei tată, de altfel. Ele se bazau pe faptul că el era căsătorit cu o femeie având obârşie şi acte în regulă. Julie l-a luat prin surprindere atunci când i le-a înmânat. Nici chiar ea nu-şi imaginase că mama ei, Beverly, ar fi putut găsi pe cineva să i le iscălească, însă tatăl vitreg, proprietarul de cazinou, avea suficiente relații printre împătimiții meselor de joc, deşi nu se ştie câtă relevanță puteau avea semnăturile lor. Oricum, Ibrahim a pus scrisorile în dosarul lui plin cu documente, alături de cererile lui anterioare - unele deja refuzate, altele în curs de examinare, alături de alte hârtii redactate în minunata lui caligrafie arabă pe care ea o admira atât de mult.
într-o altă țară, s-ar fi apelat la un computer pentru înregistrarea atâtor documente; nu şi aici. 162
El a zvârlit dosarul înapoi în geanta lui de pânză, în Canada, se stabiliseră deja destui prieteni din sat. Toronto sau Calgary, oraşe îngropate într-o zăpadă strălucitoare, ar fi putut face un gest de bunăvoință față de deşert, acolo unde nisipul îți crănțănea între dinți.
Juliei i s-a permis, după ce s-a arătat dispusă să fie tratată la fel ca surorile extrem de politicoase şi precum Khadija cea resemnată în abandonul ei familial, să ia parte la pregătirile din bucătărie pentru sărbătoarea *Eidal-fitr.* Pentru ea, sfârşitul Ramadanului însemna că surorile şi copiii aveau voie să se reintegreze în

spațiile de socializare ale casei, în vederea unor noi schimburi lingvistice între engleză şi arabă.
în prima după-amiază de după Ramadan, mama lui era aşezată printre celelalte femei. Nu vorbea nimic, însă îşi făcea bine simțită prezența. O matriță din care fusese executat şi chipul lui Ibrahim. O declarație de principii care aştepta să fie proclamată, dacă ar putea cineva să descifreze ceea ce se ascundea sub masca de bronz susținută de oasele delicate ale feței, conturând pomeții şi gura şi fiind străjuită de genele lungi şi groase. Tot ceea ce Julie putea să facă în prezența ei era să încerce să-i câştige bunăvoința, respectând edictul de a nu mânca şi a nu bea apă între răsărit şi apus timp de treizeci de zile, pe care însă nu avea cum să le dedice rugăciunilor.
Mama îşi recâştigase fiul şi-l repusese în drepturi în casa părintească, grație zilelor de post. Chipul mamei ştia să ascundă această realitate. Ea îl absolvise deja de orice păcat când rostise: „El are nevoie de odihnă". Practic, această femeie străină i-l adusese înapoi.
Uneori, starea lui de spirit - atunci când intra în camera în care Mie se amesteca printre celelalte femei sau în şopron, unde îi distra pe copiii Khadijei sau ai Aminei cu gimbuşlucuri pe care şi le reamintea din grădina lui Gulliver - trăda faptul că dosarul pentru Canada se afla pe un drum bun. Alte dați, el se plimba prin casă ca un leu în cuşcă, uitându-se urât la surorile şi cumnata lui, ca la o turmă ce urma să fie izgonită, ori se răstea la copii, spunându-le în jargonul lor „Valea! Du-ceți-vă! Jucați-vă în altă parte!".
Era destul de frustrat: de la consulat nu mai veneau veşti şi se contura eşecul unei noi tentative de obținere a vizei. El şi Julie nu prea vorbeau despre această aşteptare interminabilă; între ei doi, se stabilise un pact nescris cum că a vorbi despre asta ar aduce ghinion, ca şi cum ar fi fost dominați de o forță pe care nu o puteau controla şi care-i obliga să pândească, să tragă cu urechea, să se chinuie, să-şi țină pumnii încleştați, să se întrebe de unde va veni soluția şi, în final, să ajungă la aceeaşi nefericită concluzie: viza era din nou refuzată. La ce bun să se mai agate de speranțele ei deşarte? De ce să-şi mai pună problema unde ar putea să se stabilească şi cum ar putea scăpa de aici? Mai bine să facă ceva decât să vorbească despre asta. Să facă orice. Valiza cea elegantă era pregătită în permanență. De această dată, în mâna ei se găsea doar un singur bilet... Dar săptămânile se scurgeau una după alta; imaginea cumnatei lui, Khadija, cea care acuza violent familia pentru dispariția soțului ei, îl stârnea şi mai 164

mult. Toate ticurile ei nervoase, gesturile mecanice prin care îşi acoperea fața cu mâinile îl scoteau din sărite. Ce naiba făcea Zayd la sondele alea nenorocite? (Toate cuvintele grele pe care le auzise cândva în garajul de unde fusese agățat de soția lui îi reveneau acum pe buze.) Păi, da! „La dracu', el probabil, îşi găsise altă femeie acolo, iar mama e obligată s-o hrănească pe nevasta adusă din capitală şi de care el era atât de mândru cândva, în timp ce tata e silit să plătească pentru a-i trimite copiii la şcoală!"
Nu şi-ar fi imaginat niciodată că ei vor mai fi siliți să-şi facă veacul pe aici şi la sosirea lunilor în care bate vântul continuu. *Rih-u*\ şuiera necruțător.
El se întoarce de pe unde se întâlnise cu prietenii lui şi cu prietenii acestora, cu care calculase suma corectă a dolarilor ei care trebuia plasată în mâna unui anume funcționar, iar ea îl aşteaptă cu capul şi trupul acoperite cu o tunică de pânză, asemenea oricărei alte femei din sat. Ea zâmbeşte recunoscătoare, amintind-o pe Maryam:
- Ce drăguț a fost din partea surioarei tale că mi-a oferit costumația necesară pentru zilele astea în care şuieră vântul!
Ea îşi trage vălul peste nas şi gură, îi arată cât de bine este protejată acum de furia vântului plin de nisip şi, apoi, se îndreaptă către casa stăpânei lui Maryam, pentru ceai şi pentru lecțiile de pe urma cărora, acum, ea acceptă şi o piață modestă.
El începe să țipe la sora lui, folosind şi câteva cuvinte pe care ea reuşeşte să le înțeleagă drept urmare a ceaiurilor din ultima vreme:
- Cine te crezi tu de faci asta, nu vezi ce *rih* bate, ia imediat chestia aia de pe ea!
Fata se fereşte de vorbele lui, ca şi cum ar fi plesnit-o. El dispare în direcția şopronului, iar Julie o cuprinde pe fată pe după umeri, încercând să înfrunte vântul împreună. Maryam se eliberează furioasă şi smulge tunica de pe Julie, care se străduieşte să scuze purtarea soțului ei:
- îmi pare rău, crede-mă, îmi pare rău...
165
Fata o consolează pe arăbeşte şi, apoi, corectându-se, trece pe englezeşte, lingându-şi o lacrimă care i s-a scurs de pe obraz spre colțul buzelor, silindu-se să râdă fals:
- îl înțeleg, are multe pe cap, trebuie să rezolve multe probleme. Ştiu asta. Ibrahim nu e supărat pe mine, ci pe el...
Cele două se îmbrățişează din nou şi, întorcându-se în casă, se aşează împreună pe sofa, ca două surori bune.

Desigur, el are perfectă dreptate în ceea ce priveşte vântul. Chiar şi cu tunica şi cu toate accesoriile pe care le poartă femeile şi bărbaţii, lăsându-şi doar ochii descoperiţi, e o aventură să înfrunţi vântul acesta înspăimântător, o senzaţie pe care ea nu a mai încercat-o niciodată, dincolo de ceea ce-şi reamintea ca fiind o teribilă forţă a naturii. Vântul Negru din Sud-Est, care trântea uşile şi o ţinea departe de plajele din Cape Town în timpul vacanţelor. Aceasta era realitatea naturii care respecta profeţiile gravate în temple, reproducând vorbele furioase ale zeilor. Acum, aşteptând viza pentru Canada sau pentru orice altă ţară care ar primi-o împreună cu el, nu i se întâmplă prea des să-şi amintească de copilăria ei, de camera cu ursuleţul panda de pluş pe care o căutase zadarnic într-o altă casă, în acea duminică. Aşa cum nu se mai gândeşte la fostele cartiere ale servitorilor, acum renovate şi dotate cu băi strălucitoare, în care se puteau găsi săpunuri organice şi uleiuri de baie, cu chicinete - în care erau înghesuite mici frigidere şi cuptoare cu microunde - vizitate săptămânal de femeia care făcea menajul, sau la patul comfortabil, gata pregătit pentru a primi un nou iubit, oricine ar fi fost el; sau la gătelile celor care luau parte la petrecerile alternative organizate de Nigel Ackroyd Summers duminica sau de prietenii din jurul Mesei Rotunde de la cafeneaua EL-EI, adică la tot ceea ce alcătuia viaţa ei obişnuită de dinainte. Practic, atunci ea se juca de-a realitatea: casa ei era, de fapt, o căsuţă de păpuşi, în timp ce cafeneaua era scena unui joc.
Vântul care stăpânea peste toţi şi toate în sat s-a oprit exact după lunile despre care i se spusese. Vremea lui se dusese, însă opţiunea pentru Canada rămăsese în cumpănă; 166
încă mai trebuiau luate nişte decizii de către autorităţile din Ottawa. Julie era conştientă că el mai încerca şi alte variante. Totuşi, ce alte ţări mai rămăseseră disponibile? De fapt, aceasta încetase să mai fie o întrebare, devenise o confirmare a unei stări de fapt:, Asta e". El începuse să stea tot mai mult departe de casa familiei lui, mergând adesea cu maşina cea veche în capitală - un Unchi nu este un străin, iar fiului unei surori nu i se pot refuza zilele libere, ca nici unui alt angajat, de altfel. Nopţile şi le petrecea în sat sau, poate, chiar în alt sat, în compania unor prieteni care puteau să-i furnizeze contacte utile. Tatăl, ca şi ceilalţi bărbaţi din familie, obişnuia să-şi petreacă serile în afara casei. Asta era valabil şi pentru Suliman, soţul Aminei, pentru Daood - cafegiul, ba chiar şi pentru Muhammad, încă elev dar care, o dată ce isprăvea să livreze brânza la adresele indicate, iar temele pentru acasă erau verificate de mama lui, dispărea să bată mingea pe străzile luminate precar din vecinătate. Atunci, în casă se instaura o linişte aparte, în care puteai distinge reverberaţiile mai multor suflete: copilaşii care moţăiau în pat sau femeile care îşi aşteptau bărbaţii înapoi acasă. Surorile Maryam şi Amina sporovăiau la nesfârşit în vreme ce urzeau, la războiul de ţesut, încă un covoraş. Războiul era improvizat între doi copaci tineri şi decojiţi, cărora li se tăiaseră crengile şi fuseseră uniţi cu nişte grinzi rudimentare. Julie rămânea cu femeile, urmărind seriale americane subtitrate, iar când pleca, o făcea cu mare băgare de seamă, ca să nu deranjeze pe nimeni, de parcă ar fi ieşit tiptil dintr-o sală de cinema. Se ducea să citească la lumina lămpii pe care el i-o adusese în şopron. Uneori, Maryam, după multe ezitări, o urma şi se aşeza cu picioarele încrucişate pe podea, alături de patul ei. Maryam progresase extraordinar cu studiul limbii engleze, acum ele două puteau sta de vorbă şi schimba idei, nu doar formule de politeţe din ghidurile de conversaţie. Oare, Maryam vroia să se mărite? Da, cu fiul comisarului de poliţie. Dar îl iubea?
Fata zâmbea cu toată gura, arătându-şi dinţii aşezaţi strâmb şi chicotea, dându-şi capul pe spate:
167
- Păi, nu cunosc nici un alt bărbat. Decât pe tatăl şi pe fraţii mei. Oricum, pare a fi un om drăguţ, îmi place cum vorbeşte şi, mai ales, nu e gras. Ştii, nu mi-ar fi plăcut un soţ gras.
Râdeau amândouă, iar fata se înfiora şi tremura, imaginându-şi că e sărutată.
- Cred că îl voi putea iubi, o să vezi.
în legătură cu acest subiect, ştia o mulţime de poveşti de la celelalte femei din casă. Toate vorbeau despre Khadija, atât de supărată şi, totuşi, ruşinată în disperarea ei solitară, plină de ostilitate. Lui Julie i se punea un nod în gât când vorbea despre asta şi ar fi vrut să folosească o expresie colocvială, greu de tradus lui Maryam, care se situa într-o poziţie ingrată:
- Sărmana Khadija! Ea se purta - cum se spune - îngrozitor, da, da, ăsta-i cuvântul, îngrozitor. Aşa se purta înainte, pe vremea când stătea aici, împreună cu fratele meu Zayd, după ce o adusese de la părinţii ei şi se căsătoriseră. Ei nu-i plăcea deloc casa noastră, ea a fost cea care l-a îndrumat să plece la muncă la exploatările de petrol, ca să strângă bani să-şi cumpere o casă numai a lor. Acum, a devenit şi mai îngrozitoare, pe fondul nefericirii ei. Se uită urât la tine, practic te urăşte, fiindcă e geloasă pe fericirea ta. Tu ai un soţ şi stai împreună cu el, el te va duce într-o ţară mai bună. Tu ai şi bani... Biata Khadija! în casa asta nimeni nu o place. Iar fratele meu... mă întreb dacă el chiar o mai vrea înapoi? Nimeni nu poate şti. Dacă nu se mai întoarce niciodată?
- Dar copiii sunt adorabili, iar mamei şi tatălui tău le place să stea împreună cu ei...
Fata tăcu pentru câteva clipe, rămânând la limita între bârfă şi o posibilă jignire. Se întoarse cu faţa ei cea

drăguță către soția lui Ibrahim, cu o expresie pe jumătate cunoscută și pe jumătate misterioasă, ca și cum ar fi vrut să-i împărtășească un mare secret:
- Știi, ceilalți, cu toții se întreabă tu de ce nu faci un copil. De fapt, mai întâi ar trebui să te măriți și aici, după legea noastră. Toată lumea vorbește despre asta și-ți urmărește 168
mișcările. Și, mai nou, trebuie să-ți mărturisesc, și mama își pune această întrebare. M-a întrebat chiar pe mine... Era de la sine înțeles. Mama o instruise pe Maryam că se așteaptă de la ea să facă un copil.
Julie încercă să evite subiectul:
- Sunt destui nepoți aici. Cei ai Khadijei, de pildă, iar Amina tocmai ce-a mai născut unul. Dacă te măriți, și tu vei face un copil...
- Da, dar mama își dorește un nepot de la Ibrahim.
Ea îl privește din spate, în vreme ce se ridică din pat, dimineața devreme. Pesemne, a rămas cu acest obicei din timpul Ramadamului. Julie își pune niște blugi și un tricou, ca să-și acopere sânii goi, își caută niște sandale și se furișează din casă cu încălțările în mână. El întotdeauna spune, ca și cum ar repeta un adaggio muzical, că în acest loc, în această casă, nu poți trăi decât dimineața, în zori, însă el nu reușește niciodată să se trezească la timp. în perioada în care religia îi impunea să se trezească devreme, era nevoie ca unul dintre frații lui să vină și să ciocănească în ușa șoponului. Ea se așează lângă urna albastră și goală, pentru a-și putea vârî tălpile în sandale. Aerul dimineții e pur, poți să te miști în voie în el, spre deosebire de cel de prânz, în care ai senzația că efectiv te scufunzi, ca și cum ai păși de pe pământul arid direct într-o apă. *Rih-ul* a conturat cu ajutorul nisipului siluetele clădirilor, dar și cerul: totul este nemișcat, de o mare claritate. Ea face o mică plimbare de-a lungul străzii, însoțită doar de unul dintre acei câini vagabonzi, atât de disprețuiți în sat. Chiar dacă ea nu-l amenință niciodată, el se întoarce și-o ia la fugă. Deodată, se trezește la capătul străzii, dincolo de care nu mai e nimic, doar deșertul. Imensitatea acestuia lansează un avertisment: nu vă aventurați mai departe de casele voastre, cu mașinile voastre rablagite, cu farurile voastre chioare tulburând întunericul majestuos, cu vânzătorii voștri ambulanți și cu zumzetul radiourilor. Practic, opriți-vă aici cu tot cu aspirațiile voastre...
169
Câțiva metri mai încolo, îngropate în nisip, sunt niște resturi ale unei construcții de lemn, care, în timp, se prăbușise de tot. Ea se îndreaptă către ele și, deodată, încă ceva este îngropat: talpa piciorului, dubiată doar de o sanda cu barete subțiri, se scufundă ușor în nisipul răcit de noapte. Așezată pe un colț dărâmat al unui zid, ea privește în depărtare - deși cu greu se poate spune că ochii ei și-ar putea găsi un reper la limita unui orizont improbabil. Nisipul rămâne și el nemișcat. Ea încearcă să-și imagineze că privește pe hubloul unui avion care zboară la mare înălțime, însă aici lipsesc norii care apar ocazional și crează senzație de spațiu. După o vreme, totuși, se ivi ceva. De fapt, nu unul, ci mai multe puncte negre, care apoi, deveniră niște pete de culoare iar, în final, se transformară într-o femeie învești mântată în negru și mica ei turmă de capre. Ele se apropiară suficient de mult ca să poată fi distinse clar, după care o cotiră în altă direcție, probabil în căutarea unei pășuni. Dar... o pășune, aici? Deșertul rămase neschimbat după trecerea turmei care, parcă, nici nu ar fi existat vreodată. Petele de culoare - la fel, se duseră definitiv. Deodată, se gândi la o sticlă de apă. Dorința care o năpădi era ciudată, fiindcă apa nu pare a-și găsi deloc locul în peisajul deșertic. Când ți-e sete, în deșert, apa capătă o nouă semnificație. Rămase așezată încă puțin, nu realiză cât, întrucât nu-și pusese ceasul al mână, apoi merse încet către capătul străzi, cu sentimentul că fusese surprinsă, că cineva îi remarcase evadarea - deși, înjur, nu se vedea nici țipenie de om. Brusc, strada păru să revină la viață. Dinspre moschee, răzbătea chemarea la rugăciune iar, dintr-una din case, putea fi auzit un post de radio comercial. Se întâlni cu vânzătorul ambulant de cartofi prăjiți și, așa cum spera, găsi câteva monede în buzunarul jeans-ilor, drept pentru care cumpără o punguță fierbinte, a cărei atingere îi făcu fizic bine, în contrast cu răcoarea acumuiată în picioare după contactul cu nisipul deșertului.
- Ce-i asta?
Când o văzu, el gesticula nervos, se ridică în picioare și-și trase ceva pe el. Era încă buimac de somn, iar pielea 170
lui radia o strălucire întunecată, de culoarea mierii, în timp ce ochii negri îi sclipeau melancolic, chiar un pic erotic.
- M-am întors.
întoarsă din deșert, zăbovind pe pragul de la intrare.
- Am ieșit puțin, ca să cumpăr cartofi. Uite, sunt încă fierbinți.
Vântură spre el cartofii, răspândind mirosul ațâțător de prăjeală.
Ibrahim se bărbierea. Apa fierbinte provenea dintr-un ceainic cumpărat de el și care funcționa cu ajutorul unui prelungitor, utilizat și pentru conectarea la priză a ventilatorului care, ca și veioza folosită de ea pentru lecturile nocturne, fusese luat tot de el. Numai că toate aceste dispozitive nu puteau funcționa în același timp, puterea rețelei electrice nu permitea asta. în plus, de multe ori, curentul pica în tot satul timp de mai multe ore la rând. Asta însemna, fatalmente, apă rece și întuneric. Lămpile cu parafină rămâneau singura

soluție într-un asemenea caz. Ele aveau întrebuințări multiple şi, astfel, nimeni nu rămânea flămând, iar fratele care era măcelar beneficia şi el de baia fierbinte pregătită de mama lui în mod tradițional. Nevasta lui Ibrahim, asimiiată deja celorlalte femei din casă, îşi aştepta răbdătoare rândul la îndeplinirea îndatoririlor casnice, în timp ce lămpile transformau casa într-un adăpost foarte asemănător unei peşteri. în timp ce se rădea, el îşi deschidea gura cât putea de mult, insistând cu briciul asupra fiecărui colțişor din jurul ei, inclusiv asupra colțurilor mustății lui lucioase. Astfel, această operațiune, care presupunea expunerea dinților lui minunați, constituia alternativa zâmbetului pe care el i-l dăruia rar, cu atâta zgârcenie. El ridică întrebător din sprâncene, pentru a verifica dacă ea îl urmărea.

- Familia se întreabă de ce nu avem şi noi un copil, zise ea. El continuă să-şi radă cu atenție zona delicată din jurul

gurii. Aura prezenței lui, de care ea fusese atât de conştientă încă din prima lor zi împreună, începuse să se retragă, fenomen cu care ea era deja obişnuită.

171

- Cine zice asta?
- Mama ta îşi doreşte un nepot de la tine.

De fapt, ea nu a rostit aceste cuvinte, însă el şi-a dat seama de asta doar privind-o. Ştie că ea este copieşită de această idee, gata de o nouă aventură.

- Ce să facem noi cu un copil? Noi nu suntem ca Zayd, Suliman şi ceilalți. Noi, oricum, vom pleca de aici. Nu-i bine s-o luăm de la capăt cu tine având grețuri, apoi născând şi fiind obligată să ai grijă de un copil mic.

El are senzația că ea se foloseşte de mama lui pentru a-i reproşa absența unui copil.

- Eşti nebună?

în timp ce zice asta, el resimte cruzimea vorbelor întor-cându-se spre el şi împlântându-i-se în piept ca un cuțit. Aruncă briciul pe prosop, îşi ține respirația şi plonjează cu fața în baia de aburi. Când îşi ridică la loc capul din lighean, ea deja luase briciul de unde fusese aruncat pentru a-i putea oferi prosopul să se şteargă, în vreme ce îşi usucă fața, pare că toată conversația anterioară se evaporă şi ea. Totul e ca înainte, ca în fiecare dimineață a existenței lor duse sub semnul aşteptării: nimic nu e ferm, totul rămâne suspendat. El pleacă la atelierul de reparații auto, pentru ca, oferindu-şi serviciile, sistemul familiei să poată funcționa în continuare, cu ajutorul unei sume infime de bani (de acum, este plătit) şi al dreptului de folosire a unei maşini. Iar ea a început să fie acceptată între celelalte femei din casă, împărțind cu ele serviciile gospodăreşti şi, în plus, folosindu-şi cultura şi educația pentru a-i învăța limba engleză pe copiii de la şcoală sau pe oricine altcineva din sat amator de studiu. Se dusese deja vestea despre asta şi tot mai mulți erau cei care doreau să fructifice această şansă, urmând s-o valorifice mai târziu pentru a-şi face un drum prin lume. Uneori, amintindu-şi de vremurile în care lucra *în public relations* iar telefonul celular îi atârna de gât nonstop, asemenea inelului purtat de un porumbel de casă, realizează că, de fapt, abia acum educația căpătată acasă îi este cu adevărat de folos.

Femeia cu caprele poate fi văzută doar la primele ore ale dimineții. (Pentru a-i satisface curiozitatea, Maryam spune că trebuie să facă parte dintr-un trib de beduini şi, că, probabil, aceştia şi-au instalat corturile şi turmele pe undeva prin zonă).

Ea se duce adesea să se aşeze pe stiva de lemne în dezordine atunci când Ibrahim lucrează în atelierul Unchiului, tatăl lui stă la una din mesele din fața cafenelei dirijându-şi afacerile misterioase, frații lui sunt la muncă, iar copiii - la şcoală. Femeile - cu excepția lui Maryam, care-i ocupată cu curățenia în casa patronului ei - stau acasă, gătind, uitându-se la televizor sau rugându-se. Rugăciunea este, de fapt, singurul mod în care mama lui se poate odihni un pic, şi ea înțelege perfect asta.

Cât timp ea stă acolo, pare că nimeni nu-i observă absența. Deşi nu este recomandat să meargă la piață sau la magazine decât însoțită de una dintre surori sau, măcar, de doi-trei copii, excursiile ei până la capătul străzii par să nu afecteze tradițiile. Vecinii, care se preumblă tot timpul pe la ei prin casă, sunt deja obişnuiți cu prezența ei şi o salută atunci când o întâlnesc pe stradă. Poate că, uneori, un colț al unei perdele este ridicat mustrător, pentru a fi coborât imediat la loc. Oricum, unde s-ar putea duce şi ce ar putea face ea rău, câtă vreme strada se sfârşeşte direct în deşert?

Ea poartă o pălărie kaki veche de pe vremea când pleca în camping cu hoarda de la cafeneaua EL-EI. Din fericire, avusese inspirația de a o arunca în valiza ei elegantă printre

173

HI^^M

celelalte lucruri considerate utile atunci când îşi părăsise căsuța. Căldura tinde să se focalizeze exact sub borul verde închis de bumbac, ceea ce, în locurile de unde venea ea, constituia un mod de protecție adecvat. Nu şi aici. De aceea, când ea ajungea la locul ei favorit, băga imediat mâna în buzunarul cămăşii pentru a extrage o eşarfă stridentă cumpărată din piața locală, pe care o înfăşură în jurul pălăriei, lasându-i marginile să-i cadă peste umeri. Aici, oamenii ştiau prea bine că soarele este un duşman căruia nu trebuie să i te expui cu deliciu ca pe plajele de lângă Cape Town. De aceea, beduina învelită compact în pânzele ei negre era

bine ferită de un cancer al pielii, atunci când hălăduia singură cu caprele ei prin deşert.
Deşertul. Nici un anotimp al înfloririi pomilor sau vreunul în care acestora să le cadă cadă frunzele. Doar alternanţa nesfârşită a zilelor şi a nopţilor. Ruptă de timp, ea îl contemplă, nu pentru a vedea ce e dincolo de el căci, scufundându-se în el, este lipsită de dimensiunea spaţiului, poate doar pentru a aproxima vag distanţa de ici până colo. O peliculă de abur, nici urmă de orizont, doar paloarea nisipului cu inflexiuni rozalii, de-a dreptul liliachiu în lumină - practic, nu există nici o demarcaţie clară între sol şi aer. Ceaţa uşoară care învăluie nisipul nu se diferenţiază cu nimic de cea care ecranează cerul. Toate direcţiile devin una singură la dispoziţia unui privitor inexistent: deşertul înseamnă eternitate.
Şi ce ar putea să te readucă înapoi în timp? Doar apa.
Gheaţa care ar putea acoperi nisipurile şi s-ar topi, amestecându-se cu ele şi cu timpul însuşi, peste milenii. Să te scufunzi într-o epocă de gheaţă: după atâtea epoci în care toate efluviile vieţii au fost secate, ajugând la puritate, fiindcă numai ceea ce rămâne nemişcat, inactiv, o perioadă lungă de timp, poate atinge acest stadiu al purităţii. Nulitatea este, în sine, puritate, detaşarea de toate mizeriile creşterii. Eternitatea este, şi ea, o formă de puritate: peste veacuri, supravieţuieşte numai ce nu e viu. 174
Când epoca glaciară se va fi sfârşit, acest tărâm va fi silit să evolueze din nou: fi-va el, iarăşi, vastul areal de păşuni care trebuie să fi fost cu multe mii de ani în urmă?
îngropate şi ele în nisip, câteva frânturi de frază îi umblă haotic prin minte: „... iar ea a înţeles şi a plecat cu el în depărtare..."
Ea se trezeşte şi, cu palma întredeschisă şi abandonată peste pieptul lui, cu ochii încă închişi, zâmbind, murmură ceva:
- Am visat verde.
El n-o întreabă niciodată cu ce se ocupă în timpul zilei -ştie doar de lecţiile de engleză, cu care este de acord... N-a aflat însă de orele pe care ea le petrece în deşert: de fapt, ea nu i-a povestit despre asta întrucât el nu vorbeşte, evită, ignoră deşertul. („Eşti nebună?")
Da, verdele. Dacă nu scăpăm de aici curând, îşi spune el, ea nu va mai rezista în acest iad prăfuit care este locul meu de baştină. Se va întoarce acolo, la ea. Acolo, unde copaci înalţi îi înconjoară căsuţa. Unde iarba din jurul ei este tunsă de un om de culoare. Cafeneaua aceea reprezintă perfect tipul de loc în care se simte bine. Sau minunata terasă a tatălui ei unde se ia prânzul duminica. Viza de şedere permanentă: a făcut atâtea cereri, a încercat s-o obţină în atâtea feluri, practic în toate felurile, doar de dragul de a sta împreună oriunde, dar nu aici. Dacă ea ar fi ignorat zâmbetul cu care i-a răspuns el în acea zi, la garaj (sau, cine ştie, poate, pe stradă), dacă ea l-ar fi ignorat cu totul, la adăpostul statutului ei dobândit prin naştere, prin albeaţa pielii, prin poziţia în societate a familiei ei, prin bani; dacă el nu ar fi avut nici o speranţă să mai obţină vreodată o viză de şedere permanentă în ţara ei, ar mai fi bătut ea tot acest drum cu el? (Ea nu spusese, însă, niciodată asta.) Un asemenea refuz l-ar fi îngropat pe el definitiv înapoi în acest sat blestemat, izolat de nisip, în casa lui, care îi reclama prezenţa cu atâta vehemenţă, însă,
175
dragostea... El era obligat să creadă în dragoste, să trăiască în acord cu tot ceea ce presupune ea. Era silit să simtă ceva ce nu-şi dorea, să ia parte la ceva ce un imigrant ilegal fără un sfanţ în buzunar n-ar fi fost niciodată obligat să ia parte. Trebuia să simtă ceva pentru cineva care făcea parte dintre cei care stăpânesc lumea, care-şi permite oricând să-şi cumpere un bilet de avion pentru a zbura în orice direcţie îi trece prin cap, beneficiind de un paşaport care o face binevenită în orice colţ al lumii. Ea va pleca, cu tot regretul, cu lacrimi şi îmbrăţişări de rămas bun, după o ultimă împreunare pe patul de fier, oricând, poate chiar peste o săptămână. Se simţea responsabil pentru ea. Deşi el nu o obligase la nimic. El nu dorise ca ea să vină încoace şi nu o obligase să simtă că, astfel, ea putea să fie lipsită de orice alt scop în viaţă. Se însurase cu ea, nu avusese încotro; nu putea să i-o aducă mamei lui ca şi cum ea ar fi fost o târfă agăţată cândva pentru a-şi alina singurătatea. Măcar i-a adus mamei sale, care merita totul, o nevastă stiiată, de mare clasă (chiar dacă o păgână, departe de credinţa în Islam), asta reprezentând o minimă consolare pentru anii de pribegie în care el lipsise de acasă.
Ea reprezenta unul dintre acele cadouri sofisticate de care, de fapt, nimeni nu are nevoie şi care, o dată primite, sunt aruncate într-un dulap. El se simţea într-un fel blestemat, sclavul unei preziceri rele de demult. Iar ea visează verde, însă gândul că şopronul în care stăteau ar fi putut fi lipsit de prezenţa ei, fără ciudata intimitate pe care ea o asigura acestui ungher, îl făcea să se simtă pustiit şi-l obliga să respire precipitat, cutremurându-se din tot trupul.
Pe jumătate adormită, ea îşi zâmbea sieşi la gândul că visase cumva, din greşeală, verde, intersectând la întâmplare ceva din panorama de privelişti ale subconştientului, când, de fapt, ea adormise ca urmare a

strălucirii pale a deşertului în care se îngropase în acea după-amiază, dincolo de culorile şi pragurile temporale ale evoluției umane. 176
într-o dimineață, şi el s-a trezit în mijlocul unui vis. Nu-şi putea aminti acțiunea; dar, cu ochii încă închişi, şi el dusese mâna alături, spre tovarăşa lui de pat. Numai că acolo nu găsise nimic, decât absența ei. Deodată, crezu că visul se împlinise: chiar se întâmplase, ea plecase.
Plecase afară să cumpere nişte cartofi prăjiți.
Canada, se pare, avea destui arabi, pakistanezi şi indieni -alții decât pieile roşii care erau, în fapt, rezidenții permanenți originari. Suedia, multă vreme o țară mică, dar care se constituia într-un refugiu generos pentru cei persecutați politic, devenise şi ea mult prea precaută cu cei care nu puteau justifica asta cât se poate de convingător. El începuse să creadă că însăşi bărbăția lui era în cauză. Era, orice s-ar spune, nevasta lui şi el trebuia să-i satisfacă ei toate nevoile, nu doar în pat. Verde. Acum, era în situația de a căuta o țară şi pentru ea, nu doar pentru el. Şi nu se putea recunoaşte învins, discutând asta cu ea. Când nu era la atelier, în mijlocul zăngănitului de fiare, năpădit de mirosul oribil de carburant ars, prefera să-şi petreacă timpul în mijlocul unor tineri bărbați de vârsta lui, în al căror cerc mai gravitase cândva şi care îl asigurau că, mituind pe cine trebuie, puteau să-l ducă oriunde îşi dorea. Ajunsese să spere o groază de lucruri şi nu doar pentru el, pentru amândoi! Trăia, se hrănea din aceste speranțe. La ce bun să se resemneze şi să rămână aici, vânzând pepeni în piață, reparând pantofi, măcelărind oi sau preparând cafea în localuri, aşa cum făceau doi dintre frații săi?
Tinerii între care se învârtea nu erau lipsiți de ceva educație, asemenea lui. Unul chiar făcuse facultatea, deşi nu era decât funcționar inferior într-un birou al administrației locale. Şi el încercase să plece din țară, însă i se refuzase acordarea unui paşaport, întrucât se dovedise că avea cazier politic, fiind implicat - în vremea studenției - în acțiuni ostile 178
regimului, în absența unui paşaport valabil, n-avea cum să solicite o viză. Din motive similare, nici nu putea spera vreodată să fie avansat. Şi alții din grupul care se aduna în fiecare seară la lumina lămpilor cu gaz în încăperea ce se pretindea o cafenea aveau poveşti asemănătoare, încă trei din grup - precum el - fuseseră declarați imigranți ilegali şi deportați înapoi, izgoniți din țări străine în care, într-un fel sau altul, reuşiseră cândva să ajungă şi să-şi găsească slujbe, întârziau cât mai mult la cafenea pentru a nu fi siliți să se întoarcă prea repede în mijlocul numeroaselor familii din care reuşiseră odată să scape şi către care fuseseră returnați precum nişte scrisori cu destinatar necunoscut - imigranți ilegali, care nu au o identitate precisă şi nici o adresă clară. Vorbeau despre ceea ce, practic, n-ar fi trebuit să vorbească nici măcar aici, în această fundătură nenorocită, unde nici Unchiul, nici soțul stăpânei lui Maryam, nici primarul care făcea parte din partidul de guvernământ şi nici Imamul nu i-ar fi putut auzi. Nu se ştia însă niciodată cine ar fi putut să-i audă sau ce polițist îmbrăcat în civil ar fi putut răsări din noapte. Aceşti oameni tineri doreau o schimbare adevărată, nu darurile Cerului. O schimbare care, prin alte părți, avesese deja loc încă din secolul trecut şi care, aici, se pregătea să aibă loc abia în următorul. Câte avea de recuperat! Alegeri care nu erau corecte sau care erau invalidate atunci când opoziția ieşea învingătoare. Negocieri purtate la sânge cu Occidentul, din poziția unei adevărate puteri, nu din aceea umilă actuală, în care cei în cauză erau gata să le pupe picioarele sau măcar să-i lingă în cur pe partenerii de discuție (măcar cu vocabularul se întorseseră din Occident, dacă orice altceva le fusese refuzat!). Vroiau o schimbare pe bază de Internet, nu de minaret, vroiau ca glasul lor să fie auzit cu adevărat de zeii financiari ai lumii.
-... să aducem lumea modernă în Islam, dar fără a ne lăsa copieşiți de ea, obligați să...
-... revoluție, dar nu ca alte revoluții, ar trebui să înțeleagă că e vorba de o revoluție morală şi religioasă... 179
-... dar aici se ajunge numai prin preluarea puterii în stat, ca în orice altă revoluție, la ce te...
- Da, da! Fără îndoială! Nici nu vă gândiți că ar mai putea exista şi un alt mod de a scăpa de acest guvern care se îngraşă pe seama noastră şi ne abureşte cum că sărăcia înseamnă libertate, *bismillah...*
-...nu putem continua acceptând ceea ce au acceptat bunicii noştri, ce viață e asta, Ibrahim, cât să mai ascultăm de interpretările tradiționale ale Islamului... pentru ei, Islamul nu are nimic de a face cu ideea de viitor, totul s-a încheiat demult, nu-ți rămâne decât...
-... islamizarea totală ca reacție împotriva marilor puteri - ce vis dement! nu, nu...
-... trebuie să încrucişăm valorile Islamului cu cele ale restului lumii dacă vrem ca idealurile Islamului să supraviețuiască, vechiul model nu se mai potriveşte acum, nici un tip de izolare nu mai e eficientă în relația cu lumea şi cu ceea ce se întâmplă acum, întrebați-l pe Ibrahim, revoluția tehnologică tinde să ne ajungă din urmă, în vreme ce noi nu facem altceva decât să stăm la taclale...
Şi, aşa cum se întâmplă întotdeauna când bărbații tineri se încing la discuții, invariabil vine vorba şi despre femei, însă nu în stilul în care era abordat acest subiect la cafeneaua EL-EI.
- Atenție, noi nu vrem să ne negăm trecutul în favoarea sexualității americane care ne invadează la

televizor - bărbaţii chicotesc şi râd pe înfundate când se ajunge aici.
-... dar *hijab,* se poate ajunge în situaţia în care să faci dragoste cu o femeie măritată şi ea să vrea asta, după care să fie lapidată în piaţa publică, nu mai putem accepta o asemenea lege acum, în vremea noastră!
Absolventul de facultate îşi goli paharul şi luă cuvântul:
- Tocmai am citit asta undeva: „Un musulman nu se îndrăgosteşte niciodată de o femeie, ci numai de Allah"... 180
Se întunecă la faţă, probabil că el însuşi avea probleme în dragoste. Ceilalţi izbucniră în râs, cinismul de această factură neputându-l considera o blasfemie.
- Aşadar, cum decurge viaţa noastră? Care-i relaţia noastră cu femeile? Cum? Ia spune-mi! Câtă libertate li se permite lor sau nouă în relaţia cu ele?
- Dar ele, acum, desfăşoară propria lor revoluţie...
- Oh, dar e o parte din propria noastră revoluţie...
- Da, dar ele vor să decidă singure pentru ele. Ele nu vor să le spună nimeni că trebuie să poarte *chador,* însă, dacă vor să-l poarte, nici nu vor să vină vreun occidental să le spună că trebuie să renunţe la el. Ele vor să înveţe sau să muncească, nu să fie obligate să rămână la cratiţă şi să fie excluse din lumea modernă pe care bărbaţii încă mai consideră că ei sunt singurii care au dreptul s-o stăpânească...
- Ar trebui s-o aducem pe una dintre ele ca să ne vorbească data viitoare când ne întâlnim, niciodată nu ne-a trecut asta prin cap, suntem demni urmaşi ai bunicilor noştri...
- Cine va îndrăzni să vină?
— Vor veni, vor veni. Cunosc câteva...
- Şi atunci să vezi cum oamenii guvernului vor asmuţi poliţia asupra noastră...
Absolventul de universitate - o universitate unde îşi câştigase dreptul de a fi angajat mai apoi într-o poziţie predestinată mitei - se întoarse către prietenii săi şi le vorbi:
- Am să vă împrumut o carte. Aţi auzit vreodată de Shahrur Muhammad Shahrur? A scris o carte: *al-Kitab wa-l-Qur 'an: Qira 'a mu 'asira.* El spune că, odată, oamenii credeau că Soarele se învârte în jurul Pământului însă, mai apoi, s-a descoperit că era exact pe dos, corect, nu? Iar musulmanii încă mai cred în prejudecăţile autorităţilor religioase, total opuse perspectivei corecte - autoritatea religioasă convenţională nu poate coexista cu forţele economiei de piaţă contemporane! Atenţie, însă. Nu lăsaţi cartea la îndemâna oricui. Ea nu poate fi găsită pe aici, cineva a trimis-o ascunsă între coperţile
181
altei cărţi, o carte de doi bani. Orice pachet cu tipărituri care soseşte din străinătate este deschis de către autorităţi, poate că aţi uitat asta, fraţilor...
Era cel mai frustrat frate al lor. Uneori, se simţea împins de la spate de ei să treacă la acţiune, să se alăture complotului lor şi să agite populaţia, să rişte de dragul unei posibile schimbări aici, în deşert. Dar, din interiorul sufletului său, ceva îl trăgea parcă înapoi, spunându-i că viitorul acestui loc care încerca disperat să-l confişte nu era şi viitorul lui. Nu era de el să rămână aici pe vecie, indiferent cine ar fi venit la guvernare, dacă s-ar fi supus legii religioase sau celei seculare, dacă ar fi fost vorba de un preşedinte îmbrăcat în *kaffieh* sau în tunică militară plină de medalii şi zorzoane. Compania fraţilor plini de frustrare îi anula propria frustrare, însă refuzul său secret, refuzul lui, se stârnea înăuntrul lui la fel de puternic ca o dorinţă erotică.
Vineri este ziua rezervată vizitelor şi rezolvării afacerilor de familie. Magazinele sunt închise pentru slujba de amiază de la moschee, la fel şi atelierul auto. în timpul zilei, era ceva banal ca BMW-ul argintiu-albăstrui, dotat cu jaluzele cu ciucuri, al Unchiului să oprească pe stradă în faţa porţii casei lor. Imediat se pune de ceai, dulciurile sunt scoase din cutia metalică de biscuiţi, iar Coca-Cola din frigider (care, ca şi maşina oferită nepotului Ibrahim, fusese un dar către familie). Preferinţele Unchiului sunt bine cunoscute, de altfel. El întotdeauna aduce cadouri pentru copiii din casă, în special pentru cei ai fiului de care familia nu mai ştia nimic, dat dispărut în câmpurile petrolifere. Intrat în casă, el salută pe toată lumea cu mare entuziasm, asemenea unui primar care se întâlneşte cu alegătorii săi, apoi se retrage într-o cameră cu sora lui, mama lui Ibrahim. De obicei, sunt lăsaţi singuri, fie în marchiză, fie în dormitorul părinţilor, acolo unde un scaun special, confortabil, este adus pentru Unchiul de către tânărul Muhammad. Se subînţelege că în asemenea ocazii se discută probleme importante de familie. Tatăl rareori ia parte la aceste conclavuri, însă acest fapt nu este considerat nici de către sine, nici de către ceilalţi membri ai familiei ca o subminare a autorităţii lui. Poziţia mamei lui Ibrahim este, de la sine înţeles, una deosebită.
în această după-amiază de vineri, fratele şi sora au renunţat la discuţia între patru ochi şi s-au alăturat restului familiei, delectându-se împreună cu ceai şi răcoritoare. Singurii care
183

nu iau parte la acest eveniment sunt Ibrahim şi soţia lui; la porunca mamei ei, Maryma este trimisă să-i cheme şi pe ei, bătând cu degetele în uşa lor. Auziseră şi ei discuţia voiasă şi râsetele orchestrate de vocea inconfundabilă - inclusiv la adăpostul uşii - a Unchiului, dar Ibrahim prefera să stea întins pe patul de fier pentru a-şi citi ziarele, în timp ce Julie se juca cu micuţa Leila, căreia îi plăcea să petreacă ore în şir în şopron, împodobindu-se cu cele câteva brăţări de mărgele stil Zulu sau Ndebele care, la plecare, ajunseseră, nu se ştie cum, pe fundul valizei elegante. Julie o trimisese deja pe fetiţă să se alăture adunării:
- Leila, cred că mama ta te caută.
Fetiţa începuse să priceapă jargonul anglo-arabic al Juliei şi, râzând, ascultă sugestia ei, lăsându-şi obrăjorul grăsuţ în jos să se rezeme de dosul palmei ei.
Auzind ciocănitul în uşă, Julie se ridică în capul oaselor şi, uitându-se pe deasupra ziarului soţului ei, răspunde zâmbind:
- Bine, vin!
Făcând un semn discret cu degetul pe ziar, Ibrahim îi dădu de înţeles că va veni şi el, însă că îşi va relua lectura la întoarcere.
Ea se pieptănă rapid, apoi îl luă de mână ca să intre împreună în camera mare şi, astfel, să-i risipească ezitarea, explicabilă, de altfel, de a mai petrece şi timpul liber tot la cheremul glasului pregnant care domina atelierul. Sau poate că, prin gestul ei, încerca să-şi facă singură curaj în încercarea de a dovedi că este şi ea un membru al familiei. Toată lumea îi întâmpină însă cu căldură, doar Khadija părând să-i ignore. Ori de câte ori Unchiul îşi făcea apariţia, ea, cu copiii strânşi în jurul ei, rămânea cu privirea pe el, obsesiv, ca şi cum ar fi fost hipnotizată, îi fixa cu privirea buzele, de parcă s-ar fi aşteptat în orice clipă să-i spună ceva anume, să facă ceva pentru ea, să-l găsească şi să-l aducă înapoi pe soţul ei, pe tatăl copiilor. Ceilalţi îi observau cu detaşare această atitudine, fără a o condamna în vreun fel pentru o asemenea cerşetorie umilitoare. 184
Oricine putea să-şi dea seama că aştepta din clipă în clipă anunţul magic, *ţinând cont de situaţia ei de femeie de familie bună care fusese părăsită de unul dintre fii pentru o altă femeie.* Desigur, femeia aceea de la câmpurile petrolifere era interesată doar de banii lui, iar Unchiul şi mama lui trebuie să fi discutat, desigur, despre toată această situaţie.
De această dată, însă, în mod cu totul şi cu totul neobişnuit, şi tatăl luase parte - la cererea lui? - la discuţia secretă, iar acum toţi trei stăteau împreună în faţa familiei.
Pieptul mamei lui Ibrahim, prora corăbiei familiale, tresaltă ritmic, iar Julie observase şi ea asta, posibil semn al gravităţii situaţiei de fapt. Observând şi ea, Maryam se opri din servitul ceaiului. Brusc, conversaţiile rămaseră suspendate, iar veselia copiilor încetă şi ea.
Mama îi chemă lângă ea, unde li se făcuse loc special, pe Ibrahim şi pe soţia lui. Femeia se ridică în picioare şi, îndreptându-şi trunchiul către cei doi, respiră prelung, ca atunci când, sfârşindu-şi rugăciunea, ofta puternic. Acest gest sublinia evident importanţa vorbelor pe care urma să le rostească, într-adevăr, era vorba de un anunţ grav, nu însă de cel pe care-l aştepta Khadija.
Mama îi cuprinse în aceeaşi privire pe fiul ei şi pe soţia lui, apoi aţinti un deget asupra lor în timp ce vorbea într-o limbă din care, subit, Julie uitase toate cuvintele pe care le învăţase. Din tot discursul ei, Julie înţelegea doar numele Unchiului - Unchiul Yagub, însoţit de invocaţia *Al-Hamdu lillah.* Când mama termină de vorbit, el - fiul, iubitul, soţul -se ridică în picioare, părând a fi la mare ananghie sau, cel puţin, asta înţelesese ea, cea care îl urmase până aici. Punându-şi palma pe frunte, el păru - respectând un străin ritual - să ceară încuviinţarea de a se întoarce către soţia lui şi a-i traduce şoptit discursul mamei.
- Unchiul s-a tot gândit şi a hotărât să mă facă şeful atelierului mecanic.
185
Tatăl, cu puţinele cuvinte englezeşti pe care le cunoştea, întări:
- Unchiul vostru Yaqub îl va lua partener în afacere...
Toată lumea - cu excepţia Khadijei, a cărei prezenţă oricum nu conta - începu să exclame admirativ şi să murmure nişte felicitări, într-o atmosferă confuză, dominată de admiraţia pentru generozitatea Unchiului şi pentru puterea lui de a le transforma viaţile.
Nici nu mai trebuia ca Ibrahim să-şi dea încuviinţarea: familia făcuse asta anume pentru el. Ce minunat! Unchiul Yaqub! Mama lui îl privea plină de mândrie şi el înţelese din privirea ei că ea însăşi fusese cea care făcuse asta pentru el.
Mie se trezi în mijlocul hărmălaiei generale, incapabilă să priceapă prea mult din conversaţia surescitată care se purta în jurul ei. Cel mult, putea aproxima câte ceva din cadenţa veselă a cuvintelor: „Ce şansă! Ce noroc! Ce bine! Ce generos e Unchiul!" Iar unul dintre fraţi, măcelarul Ahmad, a cărui unică şansă era de a căsăpi în continuare animale şi de a-şi umple mâinile cu sânge, ţâşni în picioare şi, cu un alt tip de generozitate, luă cuvântul în numele tuturor fraţilor. Ibrahim îl putu auzi vorbind în limba lor, atât de

străină pentru Mie:
— Ne bucurăm mult pentru tine, meritai asta. E nemaipomenit, frate, să te avem din nou între noi, ca pe vremea când eram copii. Fără tine, nimic n-a mai fost la fel. Acum, Allah fie lăudat! Tu şi soţia să fiţi binecuvântaţi şi să vă bucuraţi de toată fericirea şi bunăstarea! Iar acum, după ce toate astea s-au întâmplat, te rog, îngăduie-le părinţilor, fraţilor şi surorilor tale, să te vadă însurat în legea noastră. Fă o nuntă cum se cuvine şi nu ne lăsa prea mult să aşteptăm să fim invitaţi, ne dorim asta încă înainte de a te fi întors acasă...
Toată lumea râse la această glumă. Maryam îi traduse rapid, la ureche, prietenei ei, Mie, şi cele două femei încuviinţară, râzând, această iniţiativă.
Mama, aparte de toată adunarea, îl aştepta pe Ibrahim să vorbească şi să spună ceea ce trebuia despre sentimentele 186
care-l încercau în acele momente, să-i mulţumească Unchiului, care-l alesese anume pe el dintre toţi nepoţii lui, predestinându-l unei cariere pline de succes.
Ibrahim îşi mişca încetişor prin aer mâinile, în parte ca să-i potolească pe cei care îl solicitau să vorbească, în parte ca să le mulţumească tuturor, cu un gest afectuos (sau cel puţin aşa îl interpretau unii dintre ei), în toată această agitaţie care-l avea ca erou principal, el îşi aminti de soţia lui şi, întor-cându-se pentru o clipă spre ea, îi dărui versiunea supremă -stranie, de o frumuseţe înspăimântătoare, a zâmbetului pe care ea i-l aştepta întotdeauna. I se adresă, apoi, Unchiului pe limba lor, cât se poate de formal. Practic, zicea el, nici nu mai ştia ce să spună. Era o ofertă la care nu se aşteptase, la care nu se gândise niciodată. Chiar niciodată. Ştia cât de mult înseamnă pentru Unchiul lui această afacere, creată de el însuşi, îi mulţumi cu cel mai adânc respect pentru generozitatea lui din partea mamei şi a tatălui, a fraţilor şi a surorilor, îi mulţumi pentru tot ceea ce făcea pentru ei, dar şi pentru această zi deosebită. Ceru, de asemenea, cu un respect profund, să-i fie lăsat puţin timp, ca să se dumirească...
Nu se întoarse nici o clipă către soţia lui. Căuta din priviri doar ochii mamei lui, aceasta era singura fiinţă care conta acum.
Cu toţii înţeleseră că marele plan al mamei reuşise. Bătând din palme şi îmbrăţişându-l pe rând toţi, bărbaţi şi femei, îl trecură de la unul la altul.
Ea se păstră discret într-un plan secund, deşi şi ea însăşi beneficia de acest şir de îmbrăţişări, îi ajungea însă zâmbetul lui inexplicabil, pe care tocmai i-l dăruise.
Mai rămânea ceva, din delicateţe, neexplicat formal, cu toate că toţi cei de faţă erau conştienţi de aceasta. Unchiul hotărâse să-l facă pe Ibrahim şeful atelierului, dar asta însemna, de fapt, că îl desemna moştenitorul lui. Atelierul de reparaţii auto beneficia de contracte considerabile pentru întreţinerea vehiculelor guvernamentale din toată provincia,
187
plus cele ale primarului şi ale celorlalte notabilităţi locale, indiferent cât de săracă era regiunea lor. De asemenea, era vorba de o franciză pentru vânzarea pieselor de schimb şi de un contract de exclusivitate pentru comercializarea celor mai bune maşini americane şi nemţeşti, inclusiv a celor la mâna a doua: Unchiul nu avea nici un fiu în viaţă, iar ginerele uneia dintre fete şi ginerele virtual al celeilalte fete educate a lui nu erau deloc interesaţi să facă afaceri mânjindu-şi mâinile, preferând să obţină poziţii confortabile în administraţia centrală, unde îşi puteau odihni fundurile în birourile cu aer condiţionat din capitală. Aşadar, când Unchiul Yaqub va ieşi la pensie şi, apoi, - deie-i Allah o viaţă lungă şi sănătoasă! - când se va duce la cele veşnice, Ibrahim va moşteni toată afacerea şi va locui într-o casă cu covoare frumoase şi mobilă stil, acoperită cu broderii şi catifea, aşa cum numai regii Franţei avuseseră odată, având, în plus, şi o menajeră care să menţină totul curat, ceva în genul lui Maryam. Acesta urma să fie viitorul binecuvântat al lui Ibrahim. *Al-Hamdu lillah, lăudat fie Domnul!*
Ibrahim refuză oferta de a se ocupa de atelierul unchiului său. O şansă cu care s-ar fi putut întâlni doar o singură dată în viaţă.
Eşti nebun?
Ea i-a spus:
- Ar mai putea dura luni bune până când ne vor ieşi vizele, măcar ai câştiga ceva în plus în perioada asta... înseamnă să te porţi responsabil între timp.
- între timp... Până când?
- Până când obţinem vize de reşedinţă permanente.
- Şi, până atunci, să mă întorc în timp, să mă vâr sub maşina cuiva...
- N-o să faci tu însuţi această muncă, în poziţia ta, probabil că o să ajuţi, o să dai indicaţii de acum...
- Să le spun celorlalţi ce să facă, să urlu la ei aşa cum urlă Unchiul, nu? Să fac ochii mari ca să verific că ei fac ceea ce trebuie şi, între timp, să aştept ca Unchiul să moară. Eşti nebună?
Noaptea l-a simţit zvârcolindu-se în pat, frecându-şi nervos picioarele unul de altul. Şi a ezitat să-l aline, de

teamă să nu cumva să spună ce nu trebuie sau să facă un gest care să fie interpretat ca o aluzie la un eveniment conflictual din relația cu el. Luase singur decizia, oare de ce continua să se mai chinuie? Când ea lua o asemenea decizie, nu mai lăsa drum de întoarcere. Aşa a făcut când părăsise suburbiile
189
luxoase sau când renunțase la teatrul de păpuşi din cafeneaua EL-EI. Acum, se simțea împăcată cu sine, considera că locul ei era în deşert. Cu toate astea, nici ea nu era sigură că ar fi reacționat într-un fel sau altul dacă ar fi fost pusă în situația lui, dacă ar fi copieşit-o cineva cu o asemenea decizie, dacă ar fi încercat să gonească din viața ei povara acestei hotărâri. Oare se aşteptase ea la altceva, nu îi fusese evidentă opțiunea lui, n-o simțise pompată prin toate prin toate vasele lui de sânge pentru a exploda, apoi, în cuvinte.
Lâncezeala asta în pat, noaptea, crea un fel de telepatie rezultată din contactul trupurilor, care înlocuia schimburile convenționale de cuvinte. Trează sau adormită, ea îl putea, astfel, auzi: „Tu ai crezut că, de fapt, voi accepta?".
O voce căreia nu i se putea asocia un chip.
„Nu ştiu la ce m-am gândit. Da sau nu! Oricum, n-am de unde ştii, câtă vreme îmi lipsesc atât de multe date despre tine. Unele le-am aflat treptat, în timpul în care am stat aici, acasă. Te rog să mă înțelegi, eu n-am experiența unei familii, am avut parte doar de surogate, n-am simțit cu adevărat pe pielea mea forța unei legături de sânge... Sunt atâtea lucruri care înseamnă enorm pentru o familie şi nu neapărat pentru fiecare în parte... Nu mă refer la relația dintre noi...asta nu se compară cu nimic altceva... e în regulă... Dar şi tu ai fi putut răspunde afirmativ ofertei din motive care mie mi-ar fi putut scăpa... fără să fi avut propriu-zis legătură cu mine şi cu tine, cu noi doi, înțelegi?"
Ea ar fi vrut să vorbească cu el despre mama lui, însă el nu ar face niciodată aşa ceva.
Nu ştia dacă va mai avea loc vreo reuniune de familie în săptămâna de după anunțarea deciziei lui. Era conştientă că, probabil, el o anunțase mai întâi pe mama lui, nu pe ea. Asta, însă, se întâmplase numai fiindcă el îşi închipuise că ea, din chiar clipa în care Unchiul îi făcuse oferta, crezuse că decizia lui nu putea fi decât una singură. Numai noaptea, pe întuneric, el insinuase că o suspecta de trădare: 190
- Tu crezi că ar fi trebuit să accept.
Hotărârea îi fusese comunicată Unchiului de către mama lui. Aparent, un asemenea lucru nu putea fi făcut de un tânăr pe cont propriu. El sărise deja peste necesitatea unei discuții mai ample cu familia despre motivele unui posibil refuz, care poate fi echivalat cu o adevărată insultă ținând cont de poziția Unchiului în familie şi în cadrul întregii comunități.
Povestea isprăvii tânărului provenind dintr-o familie săracă precum a lor- care se plimbase prin tot felul de țări străine fără să se aleagă nimic de el, apoi se întorsese acasă cu mâinile goale, aducând cu el doar o nevastă de alt neam - făcuse înconjurul micii lor localități, din casă în casă, la cafenea sau la piață şi chiar în cele câteva reşedințe ale puținilor oameni bogați şi efectiv importanți, inclusiv în aceea a nevestei influente care angajase un membru al familiei lor, beneficiind astfel de informații la prima mână, furnizate de sora lui Ibrahim, Maryam.
BMW-ul apăruse din nou în fața casei lor. De această dată, nu se mai punea problema de ceai şi de dulciuri sau ca ei să nu ia parte deloc. El spusese că trebuie să fie amândoi acolo, chiar dacă aşezați un pic separat de restul familiei, atunci când Unchiul va intra şi toți se vor ridica în picioare plini de respect. Salutul lui a fost unul mai puțin convențional şi protector, însă mai adecvat situației.
Se pare că la urechile Unchiului ajunsese zvonul că fiul dragii lui surori şi al respectatului său cumnat se băgase în politică. Toată lumea e de acord că un bărbat tânăr are dreptul să aibă prieteni cu care să se întâlnească şi să stea de vorbă, aşa cum fac toți tinerii când vor să mai scape de-acasă, de lângă nevestele lor. Nemăsurata lui încredere în sine îi permitea să glumească chiar şi într-o asemenea situație, dar nimeni nu chicoti amuzat. Bărbații - fiindcă ştiau exact care le sunt limitele la care el făcuse aluzie, adică doar câte o narghilea cu kif sau un pic de alcool într-un bar improvizat; femeile -fiindcă erau suficient de înțelepte să nu pună întrebări atunci
191
când bărbații lor plecau seara de acasă. Cu toții erau de acord, asemenea practici fiind, practic, de la sine înțelese, dar neputând scuza purtarea fratelui lor. Ei bine - nişte *kif,* puțin whiskey şi chiar câteva femei întâlnite ocazional - astea toate puteau fi acceptate, doar şi Unchiul fusese tânăr cândva. Nici măcar nu mai trebuiau subliniate asemenea aspecte, Unchiul considera că se făcuse înțeles, însă Ibrahim, fiul surorii sale, care-i era şi lui aproape ca un fiu - se ştie deja, şi Unchiul trebuie să o spună cu mâhnire, a început să se amestece cu tot felul de indivizi dubioşi. Pentru părinții lui, asta constituie un şoc, aşa că de aceea luă Unchiul cuvântul, în calitate de membru mai vârstnic al familiei. Acest tânăr, pe care toată familia îl

iubeşte, îşi pierde vremea cu tot felul de nemulţumiţi, care nu fac altceva decât să critice autorităţile şi guvernul. Pentru ei, guvernul e de vină că ei nu au reuşit să facă nimic în viaţă, că nu au fost în stare să muncească asemenea generaţiei vechi (un semn cu mâna către piept), gata să se sacrifice oricând pentru bunăstarea şi onoarea familiilor lor. Guvernul, zic ei, le-ar datora totul. Allah le dăruise tot ceea ce e necesar pentru ca un om să-şi ducă viaţa aşa cum îl învaţă Credinţa, să-şi educe familiile, să se însoare şi să aducă pe lume copii, pe care să-i crească în deplină siguranţă. Străinii din Europa nu-şi mai flutură steagurile asupra pământurilor lor, ce şi-ar mai putea dori aceşti tineri? Ei bine, ei îşi doresc să răstoarne guvernul, *aoodhm billah.* Acest rău vor ei să îl facă. în mintea lor circulă idei care ar putea aţâţa fratele împotriva fratelui. Vor să distrugă totul şi nu sunt conştienţi de faptul că o ţară în care sunt distruse toate valorile - aşa cum se întâmplă în multe alte locuri - este definitiv pierdută. Aceşti tineri posedă acum mult mai multe lucruri decât au avut părinţii lor vreodată. Şi, în fond, de ce nu? Noi, cei vârstnici, suntem mândri de asta, de progresele înregistrate. Se pare, însă, că nu-i de ajuns să ai propria ta maşină, propriul tău telefon celular, propriul tău televizor. Dar, oare, ce merită cu adevărat să ai într-o lume a falşilor idoli? 192
Unchiul nu vrea să spună decât că Ibrahim este mult prea implicat în activităţile acestui grup atât de periculos, periculos pentru ei înşişi, pentru toată lumea, pentru guvern. Probabil că acesta este motivul pentru care un tânăr ajunge să dea cu piciorul unei oferte unice, care i-ar fi putut oferi ocazia de a avansa în societate, de a beneficia de toate avantajele unei vieţi îndestulate, de a ocupa o poziţie în comunitate care să-i aducă numai onoare lui şi familiei lui. Această ocazie îi fusese oferită cu inima curată, din dorinţa de a transforma o mai veche durere în bucurie însă - *mă sha allah* - vai (mâna e din nou apăsată pe piept, în dreptul inimii), totul se preschimbase într-o posibilă tragedie. *Inna lillah.*
Peste încăpere, se pogorâse o tăcere în care fiecare se simţea mai singur. Copiii simţiseră şi ei asta, iar acum îi priveau pe adulţi cu spaimă. Lacrimile se scurgeau pe chipul mamei, împietrit asemenea statuilor divinităţilor venerate şi despre ochii cărora, se spune că, în anumite condiţii, pot plânge, în timp ce restul feţei rămâne neschimbat. Unchiul, fratele ei, vorbise aşezat lângă ea. Fiul ei, nepotul lui, se ridică brusc în picioare:
— Nimeni şi nimic din aceste locuri, din acest sat, nu are legătură cu hotărârea mea de a nu accepta oferta pe care, cu generozitate, onorându-mă, mi-ai făcut-o, Unchiule Yaqub. Nu mă interesează nici nimic din ceea ce este legat de guvern. Acest guvern nu mă va guverna pe mine fiindcă eu am de gând să plec în America...
Unchiul vorbea cu o claritate pe care urechile ei nu o puteau distinge atunci când vorbeau tinerii din familie, pe care ea nu-i putea deloc urmări. Probabil, pentru că ei se exprimau colocvial, în vreme ce ea se chinuia să înveţe limba oficială, ajutată de persoane care, sub pretextul unei ceşti de ceai, debitau numai formule absolut convenţionale.
Mai apoi, Ibrahim i-a relatat cu lux de amănunte discursul Unchiului. Astfel ea a fost în stare să recompună acest puzzle lingvistic, punând cap la cap cuvintele pe care le înţelesese singură în timp ce unchiul vorbea cu cele traduse acum de Ibrahim, corectându-şi erorile, adăugând ecoul de rigoare, parafrazele şi lipsa de emfază pe care o regăsea în engleza vorbită de soţul ei. Avu nevoie doar de o explicaţie suplimentară privitoare la sensul tragediei evocate la final de Unchiul, care, într-un fel, o marcase expresiv şi pe ea însăşi.
Dar, oare, nu-şi reamintea ea că unicul fiu al Unchiului murise? Aaa, da, moştenitorul - oare cum se întâmplase nenorocirea?
Fusese ceva îngrozitor. Murise carbonizat în maşina lui, în urma unui accident. Şi, deşi nimeni nu pomenea de asta, se întâmplase pe fondul abuzului de alcool. Băiatul era beat.
Astfel, ea înţelese sensul ascuns al discursului. Referinţa fusese folosită pentru a amplifica ruşinea de a refuza un privilegiu care, oricum, lui Ibrahim nu i se cuvenea în mod natural. Asemenea celorlalte femei din casă, nici ea nu se aşteptase să i se reamintească brutal de câte ori soţul ei 194
pleca seara de-acasă, unde se ducea şi ce se presupunea că făcea el acolo. Conform moravurilor propovăduite la cafeneaua EL-EI, oricine era liber să facă şi să meargă unde dorea şi nimeni nu era îndreptăţit să judece spaţiul intim al altcuiva. Chiar şi în ultimul grad de intimitate atins, adică în dragoste, ideea de a-ţi urmări partenerul făcea parte din setul de valori abandonate în suburbii. Iar referinţa lui la America, pe care ea o înţelesese perfect chiar şi pronunţată în limba lui maternă, declanşase în ea necesitatea imperioasă de a-l apăra; vrusese să se ridice în picioare şi să se arunce înspre el pentru a face un zid între Ibrahim şi patetica lui autoumilire publică în faţa întregii familii. Fiecare din rudele sale ştia perfect că, încă de la reîntoarcerea lui acasă, produsă în urma deportării, el făcuse la nesfârşit cereri de imigrare şi, de fiecare dată, se reîntorsese de la cozile infernale de la feluritele consulate din capitală cu aceeaşi bucată de hârtie pe care era tipărit un refuz. Canada, Australia, Noua Zeelandă: dosarul din geanta lui de pânză era burduşit cu asemenea documente.

Ca să nu-l stâjenească şi mai tare, ea nu făcu nici o referire la pretextul invocat de el pentru a-şi justifica refuzul. De fapt, ea era la curent cu adevăratul motiv: salopeta pe care unsoarea se închegase şi mirosul de benzină pe care îl degaja atunci când ieşise de sub o maşină în garajul aflat la o stradă distanță de cafeneaua EL-EI. în plus, poate că i se părea şi nepotrivit să profite de durerea cuiva, să ocupe spațiul liber lăsat de o asemenea tragedie şi să ia locul tânărului care-i fusese, probabil, ca un frate geamăn în copilărie. Dar nu putuse să le spună asta rudelor lui: invocase, în schimb, un pretext în care nimeni nu credea.
Desigur, lucrurile nu se puteau opri aici. Tatăl lui avea deopotrivă dreptul şi obligația de a-l supune unor lungi serii de reproşuri pe fiul nerecunoscător, într-un ritm cadențat de tic-tacul ceasului ornamental (de asemenea, un cadou

din partea Unchiului), asemenea unui orologiu care marchează ultimele clipe ale unui condamnat la moarte. Iar mama lui, ridicându-se din rugăciunile ei - presupuse a avea o strânsă legătură cu situația lor -, îl tot chema la discuții private, purtate cu voce atât de scăzută încât părea că acele rugăciuni, de fapt, nu se opreau niciodată, însă, dacă nici autoritatea supremă pe care o exercita Unchiul nu avusese efect asupra lui, ce altceva l-ar mai fi putut determina să-şi schimbe decizia?
Ceea ce se petrecea între mamă şi fiu putea fi considerat ca o apocalipsă pentru amândoi; un soi de repetare sfâşietoare a scenariului naşterii lui pentru trupul chinuit al mamei şi o nouă ieşire dureroasă la lumina vieții pentru el. Soția lui nu experimentase şi nici nu va experimenta vreodată asemenea trăiri legate de Nigel Ackroyd Summers sau de mama ei pe care şi-o imagina undeva prin California. Totuşi, ea resimțea cu putere umilința la care el se supunea deliberat şi-i oferea singurul lucru pe care i-l putea da în schimb: făcea dragoste cu el. O dată intrat în trupul ei, redevenea el însuşi, nemaiaparținând nimănui: ea devenea țara în care el urma să imigreze.
Grație unui soi de înțelegere aranjată de consiliul de familie împreună cu Unchiul lui, nepotul risipitor continua să ajute la treabă în atelierul de reparații auto ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, tot aşa cum se putea folosi mai departe de maşină şi să se deplaseze oricând în capitală pentru rezolvarea afacerilor personale în timpul orelor de program. De asemenea, se ocupa şi de unele chestiuni de familie, întrucât, prin educație, era cel mai abilitat să facă asta. într-o bună zi, s-a reîntors chiar cu veşti despre fratele lui, soțul Khadijei. La agenția care îl trimisese la muncă se reîntorseseră, în locul lui, o scrisoare şi un extras bancar. Indiferent ce explicații i se dădeau pentru lunga perioadă de tăcere, Khadija n-a făcut public dacă le acceptă sau nu. Khadija folosea un parfum extrem de puternic, parcă pentru a sublinia suplimentar că prezența ei în acea casă se datora faptului că ea fusese pă-l96
răsită de un fiu al acelei familii. Când soția lui Ibrahim se dovedise suficient de îndrăzneață pentru a se apropia de ea şi a-i spune cât de mult se bucura pentru faptul că soțul Khadijei era bine sănătos, aceasta i-a replicat cu un zâmbet mândru şi pieziş. Apoi, deodată, ea, cea care nu avea contact fizic cu nimeni din casă cu excepția copiilor ei, a îmbrățişat-o pe Mie. Asta, poate, şi fiindcă Julie îşi petrecea mult timp cu unul dintre aceşti copii, o fetiță. Leila pur şi simplu se îndrăgostise de ea, aşa cum fac fetițele cu alți adulți decât părinții lor care le acordă un pic de interes, tot aşa cum, cândva, Julie se îndrăgostise de Gulliver - Archie. Unchiul ei.
A trecut aproape un an de când ea se instalase în casa lui părintească. Acum, deja, reuşea să-şi ocupe tot timpul. Ciudat, nu mai muncise niciodată în felul acesta, fără nici un fel de constrângere, întodeauna oscilase, încercând ba una, ba alta, conştientă că oricând se putea muta în altă parte pentru a face ceva nou, fără să caute neapărat satisfacția profesională, rătăcind buimacă dintr-o parte în alta, ca o furnică dezorientată şi pe jumătate amuzată, făcând asta mai mult din distracție. Acum, pe lângă cercul de conversație al doamnelor şi lecțiile cu ceilalți adulți care-i solicitau ajutorul, făcea - aşa cum, probabil, descoperise Leila - ore de învățare bazate pe jocuri cu copii foarte mici, pe lângă orele pe care le preda la şcoala primară, în plus, fusese angajată să lucreze şi cu băieții mai mari, care încercau să învețe englezeşte în speranța că, într-o bună zi, vor ajunge să studieze în capitală. Dar ea reuşise să-l convingă, plină de curtoazie, pe directorul şcolii să le permită şi fetelor să asiste la aceste ore, cu toate că părea puțin probabil ca familiile lor să le dea voie vreodată să plece de acasă.
De asemenea, deşi total lipsită de îndemânare, îşi asuma tot felul de sarcini gospodăreşti împreună cu cumnatele ei, ajutându-le de pildă la preparatul hranei pentru întreaga familie. Acest proces era dirijat îndeaproape de mama lui Ibrahim, ea fiind considerată custodele tututor cunoştințelor culinare şi al tuturor preceptelor legate de dietă, toate celelalte femei respectând lista de ingrediente şi etapele preparării mesei decretate de ea. Mâncarea avea la bază elemente destul de simple 198
însă, combinate cu artă, ele se transformau subtil în diferite feluri delicioase; aşa-numitele pilafuri sau alte mâncăruri „etnice" şi puternic condimentate, promovate de bucătăria alternativă a cafenelei de acasă, se dovedeau a nu avea nimic în comun cu acestea de aici. De necrezut câte minuni puteau fi gătite doar cu

ajutorul a două reşouri cu parafină! Aparent, mama înregistra cu atenţie interesul ei sporit faţă de acest domeniu. Poate că în semn de recunoaştere, de la înălţimea autorităţii pe care i-o conferea veşmântul ei negru, începuse să o cheme din când în când pe nevasta lui Ibrahim şi să-i explice, cu gesturi care-i indicau că îi era permis să încerce şi singură, unii paşi din cadrul complicatului ritual gastronomic. Mama zâmbea - şi ea recunoştea zâmbetul lui Ibrahim - când observa cât de mult erau apreciate lecţiile ei şi privilegiul de a avea acces la secretele bucătăriei. Uneori, ea chiar marca asta pronunţând - asemenea unui ventriloc - câteva cuvinte în limba engleză, în contrapartidă la expresiile arăbeşti folosite de nevasta lui Ibrahim, astfel încât se poate spune că se dădeau şi lecţii bazate pe conversaţia specifică de bucătărie. Amina şi Maryam râdeau, încurajând-o, pe când, între două oale sau cuţite spălate, ea încerca să le vorbească pe limba lor. Serile, deja începuseră să facă împreună planuri pentru nunta lui Maryam, care părea tot mai apropiată în timp, iar Maryam era foarte încântată de prezenţa ei, traducându-i şi cerându-i aprobarea pentru tot felul de detalii legate de eveniment. Făcând o evaluare a zilelor de ceremonie, amândouă păreau de acord să constate că, din păcate, Julie nu va putea fi prezentă, ea şi Ibrahim fiind deja plecaţi spre alte zări, Canada sau, poate, Australia, oriunde fratele lui Maryam, care nu contenea făcând cereri de viză indiferent de numărul de refuzuri primite, va fi, în final, acceptat.
Leila o apucase de mână.
După ce fetiţa se întorcea acasă de la şcoală şi mânca, nici mama, nici tovarăşii dejoacă nu se mai aşteptau s-o revadă curând. Copilul se strecura în şopron să vadă dacă Julie se întor-
199
şese de la şcoală şi nu cumva, dacă nu era prea cald, stătea cu o carte în mână sub acoperişul de pânză al marchizei. Când Mie se ducea la ceaiurile convenţionale organizate de stăpâna casei unde Maryam era angajată, Leila (după ce, prima dată, îi ceruse permisiunea mamei ei) o însoţea. Acolo, stătea tăcută, mestecând prăjituri într-o linişte deplină. Femeile din cerc căzuseră deja de acord: nevasta lui Ibrahim îndrăgea copiii. De fapt, ea nu mai avusese de-a face cu copiii de pe vremea jocurilor cu Gulliver, din propria ei copilărie, lăsată undeva în urmă, în suburbii. Acum, îşi construia, în funcţie de realitatea satului în care locuia, o altă reprezentare a acestei etape. Nu mai era deloc vorba de fetiţele bine educate, care se jucau cu ursuleţi panda de pluş şi care erau destinate căsătoriei cu la fel de bine educaţi jucători de polo din clubul tatălui ei. Nu se mai punea problema relaţiilor publice şi a definirii unei personalităţi anume în vederea unei cariere viitoare. Nici de apartenenţa la o comunitate hippy, de improvizaţiile făcute pentru asta într-o vreme în care era prea tânără ca să poată să-i aparţină cu adevărat. Practic, descoperea că nimic nu era bătut în cuie în ceea ce privea destinul ei. Nu încă. Singura certitudine era ziua în care, la cafenea, i-a arătat lui cele două bilete de avion cumpărate.
Cu Leila de mână. O grămăjoară de oscioare şi de cărniţă, încât nu i se pare că ţine mâna unui copil, ci un talisman. Leila a venit cu ea la marginea deşertului, fără ca nimeni să-i simtă lipsa şi fără să ştie cineva unde s-au dus ele două pe când arşiţa zilei începea să se potolească. Câns s-au întors acasă, toată lumea a presupus că ele două stătuseră împreună în şopron ca să se joace. Leilei îi plăcea la nebunie să se joace cu beţigaşele colorate şi cu numărătoarea care-i sosiseră Juliei de la Londra, împreună cu o comandă de cărţi noi, pentru care îl tot ruga pe Ibrahim să-i improvizeze un raft.
- Mai bine împachetează-le, îi zicea el, o să le luăm cu noi la plecare...
Julie şi fetiţa se plimbau până la capătul străzii, fără să vorbească. Leila cânta încetişor de una singură. Paşii lor aveau cadenţe încrucişate, întrucât ai Juliei erau mai lungi 200
şi fetiţei îi trebuiau câte doi paşi în loc de unul ca s-o ajungă din urmă. Apoi, deodată, nisipul, ca o surdină pentru paşii lor, care se afundau în el, fără a lăsa urme. Satul şi strada se pierdeau undeva, în urma lor. Se ţineau în permanenţă de mână; deşertul i se părea copilului mult prea vast şi înspăimântător prin lipsa lui de contururi. Pe măsură ce soarele îşi schimba poziţia pe cer, umbrele lor pe nisip dispăreau şi ele. Uneori, apărea şi câinele singuratic: ce-o fi căutând el prin deşert, de vreme ce turma de capre a femeii îşi găsise, probabil, vreo păşune în altă parte? însă, aici, nu era loc de pus asemenea întrebări, necum de căpătat răspunsuri. Din când în când, copila îşi lăsa capul pe spate şi cădea adormită. Copiii, de fapt, duc o viaţă epuizantă, îţi aduci aminte de asta numai când ajungi să predai într-o şcoală. Alteori, tot ţinându-se de mână, intrau un pic în deşert până la construcţia de lemn afiată în paragină, târându-şi paşii prin nisip, după care se aşezau pe jos, fiecare cu picioarele încrucişate sub şezut. Păreau că, în timp, se scufundă uşor în nisip, acesta înconjurându-le treptat fundurile, al ei mai plin şi rotund spre deosebire de al feţei, delicat, cu oase fine. Ar putea merge mai departe, iar eşarfa sonoră a strigării muezinului din moschee s-ar pierde în vânt, numai că ea nu se aventurează prea mult în deşert atunci când copila e cu ea.
Doar în zori, se avântă ea în marea de nisip. Practic - deşi nu vrea să mediteze mai mult şi să capete o explicaţie - ea se simte singură chiar şi întovărăşită de copil, în sensul că se simte lipsită de tot ceea ce îi aparţinea cândva, în trecut. Cărţile pe care le comandase şi care, din nou, îi fuseseră livrate de şoferul autobuzului care venea din capitală, fuseseră abandonate pe jumătate citite. Personajele lor, acea eroină numită Heather Stanhope ori faimosul Lawrence, nu i se mai păreau acum decât părţi ale unor simple

şarade englezeşti legate de deşert, o viziune în haine de gală ale unui imperialism care se împăuna cu senzaţia că, astfel, ar fi putut asimila civilizaţia poporului arab. Doar un joc, un altul destul de asemănător cu cel jucat împreună cu prietenii de la cafeneaua
201
EL-EI, însă unul cu consecinţe grave pentru destinul ţărilor implicate. Nu se simţea deloc solitară cu viziunea propusă de asemenea cărţi; ea, una, se înfăşură în acele rochii negre imense numai din necesitatea de a se simţi într-un fel protejată în faţa vântului nemilos.
în tot acest timp, el dormea, misterios de calm în propria lui singurătate, în patul din şopron; dacă, vreodată, s-ar fi trezit brusc şi n-ar fi găsit-o alături, la înapoiere n-ar fi în-trebat-o niciodată pe unde fusese.
Poate că fusese afară, citind, cât era încă răcoare sub marchiza de pânză. Sau, poate, îşi imagina că ea ieşise un pic ca să-şi cumpere nişte cartofi prăjiţi. Conştiinţa lui era, simultan, una a unui om total distrat şi una a unui om extrem de concentrat. Ignora cam tot ceea ce era legat de ea, însă se concentra maniacal asupra tacticilor noi de urmat în interminabilul său război cu autorităţile de orice fel. Ea, de altfel, nu-i punea niciodată întrebări legate de acest subiect. Se temea ca nu cumva ceea ce Maryam continua să-i repete la cercul de conversaţie al doamnelor din sat să nu transpară cumva pe chipul ei. Toate spuneau că, de fapt, ar putea dura ani buni până când ar putea căpăta dreptul de a pleca în altă ţară. Rudele şi prietenii lor erau deja destul de familiarizaţi cu această rutină.
Ea se plimba prin nisipul deşertului răcorit de noapte. Nu se temea că s-ar fi putut rătăci, învăţase să se întoarcă singură, în deplină siguranţă, tot ceea ce trebuia să facă era să se uite din când în când peste umăr şi să-şi verifice reperul, turnul minaretului îndreptat în sus ca un deget arătător. Caprele şi femeia beduină îi apăreau în faţă, venind din deşert, ca şi cum ar fi luat parte la conjuraţie. Aparent, avea mult de mers în direcţia lor, însă noţiunea de distanţă aici nu avea semnificaţiile obişnuite. Siluetele femeii şi animalelor ba apăreau, ba dispăreau, constituind singurul indiciu oarecum ferm al imensităţii acestui spaţiu, într-o dimineaţă, i s-a părut că sunt atât de aproape încât ar fi putut ajunge la ele. Până la urmă, femeia s-a dovedit a fi mai degrabă un copil, cam la vreo doisprezece ani. Pentru câteva clipe, porţile 202
secrete ale deşertului au părut să se deschidă miraculos, fă-cându-le pe cele două să comunice din priviri, femeia scru-tând-o de sub pălăria ei colonială, pe care o folosea şi când cutreiera savana de acasă, iar fetiţa îndreptând asupra ei doi ochişori curioşi care îi însufleţeau feţişoara ei tăbăcită de soare.
Ea i-a zâmbit, dar fetiţa i-a răspuns cu o privire care spunea doar că îi remarcase prezenţa.
întâlnirile acestea mute, consumate fără nici un cuvânt rostit sau vreun gest anume, au devenit un ritual cotidian. Se salutau fără să schiţeze vreo mişcare, dădeau doar impresia că îşi recunosc reciproc prezenţa. După aceea, Julie se aşeza la loc pe nisip şi uita de fetiţa beduină şi de caprele ei. Uneori, ca şi când ar fi urmărit o eclipsă cu încetinitorul, le recompu-nea apariţia şi dispariţia, realizând din pupile un scurt montaj cinematografic, asemănător cu acela prezentat în emisiunile ştiinţifice, în care floarea îşi deschidea şi închidea corola.
între timp, câinele a învăţat să nu se mai teamă de ea. Dădea prietenos din coadă câtă vreme ea rămânea aşezată pe grămada de lemne, dar nu părea încă foarte doritor să se apropie dacă ea încerca să se mişte câţiva metri înspre el. Dărăpănătura aceea pe care ea o frecventa reprezenta o mărturie a cuiva care încercase să împingă mai departe limitele supravieţuirii umane şi fusese învins de deşert...
în fine, Julie a ajuns şi ea în capitală. Acolo unde, la început, când sosise de la aeroport, ar fi vrut să viziteze „totul", de parcă aici ar fi fost ceva de văzut. Asta se întâmplase înainte ca ea şi Ibrahim să ocupe vremelnic imensul pat conjugal, înainte să se mute în şopron, înainte să facă dragoste pe patul cu arcuri de oţel cântătoare, înainte de a fi trecut prin Ramadan şi anotimpul bântuit de vânturi, înainte de a începe să înveţe o nouă limbă şi a-i ajuta pe alţii să o deprindă pe a ei, înainte să descopere că putea să facă şi altceva decât să scrie texte pentru reclame publicitare sau să pună la punct itinerariile unor vedete pop.
- Niciodată nu m-ai luat cu tine.
203
Pe jumătate, asta era o întrebare.
El a fost cel care, până la urmă, a luat decizia, atunci când ea a început să-i sugereze asta.
- Ce să faci acolo, să stai la coadă prin birouri?
între timp, ea l-a susţinut tacit, ocupându-şi vremea cu diverse îndeletniciri, ştiind că el continua să încerce tot ceea ce era omeneşte posibil pentru ca ei doi să poată evada din acest loc. Şi, ori de câte ori, ceva sau cineva îi reamintea de oferta făcută de Unchiul lui, de capcana pe care familia şi iubita lui mamă i-o întinseseră, trupul lui reacţiona violent, intra în acţiune, căpăta o erecţie şi, cu un aer confuz — ceva între ruşine şi dorinţă -, îşi căpăta alinare doar folosind-o pe ea, făcând dragoste sălbatic. Ea interpreta asta greşit, atât de puţin era familiarizată, din existenţa ei anterioară, cu tipul de emoţii pe care ţi le putea provoca, într-un asemenea loc, lupta pentru supravieţuire.

Fotografiile şi documentele erau suficiente atunci când venea vorba de cererea ei de viză, o soție cu atâtea bune recomandări încât putea fi acceptată şi chiar dorită ca imigrant în orice țară din lume, în special datorită faptului că aducea şi destui bani cu ea. Totuşi, într-o anumită etapă, urmare a unor cerințe birocratice cu care el era atât de familiarizat, funcționarii consulari cereau ca soția celui care solicita viza împreună cu ea să se prezinte personal, să i se verifice fotografiile şi să i se pună tot felul de întrebări la care ea răspunsese deja în scris de câte ori completase interminabilele formulare necesare la dosar. Birourile de acordare a vizelor şi reşedințele consulilor onorifici - țara nu era considerată atât de importantă încât să beneficieze de misiuni diplomatice formale - constituiau scena repetitivă a aceluiaşi dialog. Scenariul nu se schimba deloc, ea ajusese deja să îl cunoască pe dinafară numai din ceea ce îi povestea el, la cererea ei, când se întorcea acasă. Camerele acelea erau concepute ca să impresioneze şi să intimideze solicitanții, care aşteptau răbdători pe scaune într-un sector anume destinat lor. Pe măsuțe, erau răspândite felurite broşuri informative, iar pe pereți erau agățate plăcuțe înrămate cu 204
citate ale poeților naționali şi, uneori, ale politicienilor din țara respectivă, în alte locuri, se stătea la coadă şi se primeau comenzi aspre când unuia sau altuia îi venea rândul să se prezinte în fața funcționarului consular. Peste tot, însă, erau atârnate portrete impozante ale şefilor de stat, preşedinți sau capete încoronate, care se uitau cu severitate la tinerii care aşteptau în săli, împreună cu nevestele lor şi cu o mulțime de copii care se zgâiau când la ea, când la fotografiile de pe pereți. La unul dintre consulate, un funcționar de evidentă origine orientală - postat aici anume ca să se descurce mai bine cu foştii săi conaționali - a interogat-o cu un vizibil dezgust, privirea cu care examina pe rând, chipul ei şi al soțului pe care şi-l alesese arătând, fără nici un echivoc, că nu aproba alegerea ei. Flancat de stegulețe cu stele şi dungi şi de un vultur de bronz aşezat pe un postament impozant, un oficial american de culoare o putea însă întreba cu un aer prietenos, în timp ce-i răsfoia dosarul: „Dumneavoastră chiar sunteți din Africa?".
Pentru amândoi, era mai corect să împărtăşească împreună tot acest stres şi toate aceste neplăceri. Acasă, ea avusese deseori ocazia să aştepte la medic sau la dentist, însă niciodată nu se zbătuse la vreo coadă pentru a-şi câştiga vreun drept. Desigur, se povestea despre asemenea incidente în care erau implicați negrii din țara ei, numai că ea era albă, şi încă fiica lui Nigel Ackroyd Summers. Şi, chiar şi atunci când alesese să plece din casa tatălui ei şi să locuiască în căsuța ei de păpuşi, singurele cozi la care stătuse împreună cu prietenii de la cafenea erau la bilete de film. *„Asta e ", o* consola el, căutând să-i prindă mâna prin spate şi mângâind-o, suflându-i la ureche (iar ea presupunând că zâmbetul lui îi însoțeşte remarca): „Tipul ăsta crede că şi tu ar fi trebuit să fii de culoare".
Atunci, ea înțelegea că măruntului funcționar îi era imposibil să-i spună că nu va ajunge în fața unui funcționar mai important, care să-i spună dacă cererea lor avea sau nu vreo şansă. Asta chiar dacă recomandările tale şi motivele de a părăsi această țară erau susținute de justificări solide, apte
205
să fie receptate favorabil sau măcar să fie luate în considerare cu un minimum de atenție înainte ca ştampila să-ți fie aplicată ca o sentință pe dosar.
Indiferent cât de lungi ar fi fost cozile, uşile consulatelor li se închideau în nas solicitanților de azil înaintea rugăciunii de la amiază. Atunci, când dimineața era pe sfârşite, îi rămânea la dispoziție oraşul pe care dorise dintotdeauna să-l exploreze, ca atunci când, în timpul unei escale, profiți să arunci o privire înainte de a decola înapoi spre o destinație de vacanță. Insă, atunci, ceea ce le trebuia lor, amândurora, în primul rând, era să-şi potolească foamea. Plecau să rătăcească pe străzile aglomerate, intrând în coliziune cu diferite vehicule şi trupuri umane, suportând ricoşeurile unor strigăte şi țipete, ecouri vehemente ale vocilor din micile prăvălii sau ale chemărilor din moschei, deopotrivă apropiate şi distante, asemenea chemărilor din adâncurile mării ale unor creaturi mitologice, în această continuă confruntare pe care o reprezintă oraşul şi pe care ea o gustase din plin atunci când se dăduse jos dintr-o maşină în alt oraş, pot fi identificate, totuşi, şi destule mici bucurii de care nu poți să ai parte într-un sat. Dacă un restaurant Mc Donald's putea fi inclus în această categorie, iată, tocmai trecuseră pe lângă unul. Apoi, iată, încă un restaurant, care ar putea fi localizat în orice alt oraş din lume şi care te poate izola perfect de toată agitația străzii, încă de la intrarea sculptată în lemn, cu o eternă plantă exotică aşezată într-un ghiveci uriaş. Ibrahim se afla într-o dispoziție excelentă, poate şi fiindcă era o uşurare pentru el să nu se mai confrunte de unul singur cu această serie de formalități rutiniere.
- Ştii de unde cunosc localul acesta? Unchiul Yaqub m-a adus o dată aici.
Izbucniră în râs: Unchiul încercase să-şi pregătească nepotul pentru toate deliciile vieții care ar fi urmat dacă el i-ar fi acceptat propunerea. Râzând astfel, amândoi se puteau referi oricând la acea ofertă.
Restaurantul avea aer condiționat, reglat la temperatura din țările civilizate. Mâncarea - şi ea, suculentă - era 206
servită de tineri chelneri manierați. Ea observă cu voce tare calitatea serviciului, însă el, privindu-i

cum se strecurau cu agilitate printre mese, îi văzu altfel, ca pe nişte posibili rivali la cozile pentru vize.
- Aici, din păcate, nu se serveşte vin. îmi pare rău pentru asta.
- Nu contează. Totul e delicios dar, deşi mâncarea e pregătită cu atâta grijă, nu se poate compara cu minunăţiile pe care le găteşte mama ta acasă.
Au plătit cu dolarii rămaşi după ce achitaseră o taxă la un consulat. Pe aleile bazarelor şi la tarabele pe lângă care treceau se vindea cam aceeaşi marfă ca şi în sat, numai că în cantităţi mult mai mari. Magazinele etalau, printre rochiile cu paiete, oglinjoare cu rame aurite şi piese de mobilier foarte asemănătoare cu cele din casa Unchiului sau a stăpânei lui Maryam, dar şi mult cunoscuţii pantofi de sport Nike, telefoane celulare, console TV, echipament hi-fi şi video. Desigur, existau şi moschei prin zonă, însă cine mai vroia să vadă clădiri ale administraţiei sau moschei? Oricum, ea nu ar fi putut admira decât pereţii exteriori, nu i s-ar fi permis niciodată accesul înăuntru. Apoi, au intrat într-un cinema multiplex, perfect asemănător cu unul din Occident. Ei nu mai fuseseră la film de când cei de la cafenea îi luaseră pe sus la un festival cinematografic cu filme braziliene de artă. Pe afişele imense expuse la intrare, majoritatea chipurilor actorilor nu îi spuneau mare lucru. Nici el, deşi părea familiarizat cu numele lor, nu părea foarte atras. Până la urmă, au văzut un film subtitrat din seria James Bond - alegerea lui. Chiar dacă nu s-a ţinut de mână cu el, aşa cum făcuse, de obicei, cu ceilalţi iubiţi ai ei (ceva din constrângerile sexuale ale satului o urmărea şi aici), ea şi-a lăsat mâna pe coapsa lui, savurând confortul sălii căzute în întuneric. Dacă, pe lume, n-ar fi biserici şi moschei, sălile de cinema ar putea constitui lăcaşuri perfecte de meditaţie. Ca în orice alt loc de rugăciune, în care te prosternezi, în genunchi,

cu fruntea lipită de pardoseală, nici aici nimeni dintre vecinii tăi n-are de unde şti exact la ce te gândeşti.
El o anunţă că, la viitorul său drum în capitală, nu mai e nevoie să-l însoţească, întors în sat, el nu s-a dus la casa mamei lui, ci direct la atelierul auto, unde şi-a smuls cravata şi cămaşa albă, pe care orice solicitant de vize se simte obligat să le poarte la cozile de la consulat, ca să pară mai respectabil, şi şi-a tras pe el salopeta de blugi ţeapănă de cât ulei şi praf se îmbibaseră în ea. Unchiul trebuia să-şi recupereze cumva banii cheltuiţi cu nepotul lui, această ruşine a familiei. Când el s-a întors în şopronul de acasă, a găsit-o întinsă pe jos, aşa cum o găsea de multe ori, studiind limba arabă şi stând pe burtă pentru a beneficia de cât mai multă răcoare. De această dată, ea îşi curăţa nisipul dintre degetele de la picioare. L-a privit în ochi şi a înţeles că el nu primise încă nici o veste. Noaptea, a început să-l mângâie uşor, de pe pieptul păros până în zona pubiană, dar el nu se excită la atingerea ei, rămânând încordat şi rigid, de parcă mintea lui s-ar fi concentrat intens la ceva anume. Ea avu viziunea stranie a mamei lui în timpul rugăciunii.
Se întinse furioasă la locul ei, plină de draci la adresa oficialităţilor, a cerinţelor, a clauzelor şi a jocurilor de cuvinte insinuante ale micilor funcţionari, care - toate la un loc -aveau darul de a-i induce lui o asemenea tensiune. Şi pentru ce, la urma urmei? La ce erau bune toate astea? Unchiul şi familia sa se pronunţaseră deja în legătură cu lumea care pe el îl respinsese şi nu-i permisese nici măcar să fie redus la stadiul de maimuţoi unsuros. Aşa era, el fusese respins fără drept de apel - ea nu-şi putu reţine un râs tragic, înciudat: „în definitiv, nu erau de ajuns un celular şi un televizor? Nu erau mai mult decât de ajuns? Ce altceva merita să posezi în lumea asta plină de zei falşi?".
Ziua aceea îi fusese oferită în dar. Fusese ideea lui Maryam.
Maryam numise asta o „dorinţă": tatăl ei efectua una dintre rarele lui vizite în oaza în care avea o rudă care se ocupa cu cultivarea orezului şi îl rugase să le ia cu el pe ea şi pe Julie.
Se întrebă dacă tatăl se va opune în vreun fel; poate că nu dorea să se afişeze cu străina ce-i fusese adusă ca noră?
Dar nu, Maryam îi spusese acestuia că nevasta lui Ibrahim dorea să vadă câte ceva din ţara lui înainte ca acesta să plece din nou spre alte zări. Singura problemă era că ea, Maryam, trebuia să obţină din partea stăpânei sale permisiunea de a lipsi o zi de la lucru, aşa că o rugă pe Julie, destul de jenată:
- Dacă o rogi tu, o să-mi dea voie să lipsesc.
Aşa încât, la următoarea conversaţie în jurul unei ceşti de ceai, Julie i-a spus stăpânei casei că tocmai i se ivise ocazia unei mici „ieşiri" (un termen englezesc colocvial pe care aceasta ar fi bine să-l reţină) şi că ar fi dorit ca Maryam să-i ţină companie. Permisiunea îi fu acordată lui Maryam pe loc.
Tatăl a împrumutat maşina fiului său, Ibrahim. Mai degrabă, fiul fusese cel care insistase să se procedeze aşa.

- Julie, nu poți să călătorești cu rabla tatălui meu, vă poate oricând lăsa în mijlocul drumului. Ar cam fi timpul ca Unchiul să-i dăruiască mamei o mașină în care aceasta să fie în siguranță permanent...
De fapt, el pronunțase un pic greșit această frază complicată și Julie, din instinct profesoral, îl corectase imediat. Ea își trecu, nervoasă, o mână prin păr, plângându-se că reușise
209
să-i ajute pe toți cei de aici să-și îmbunătățească limba engleză, mai puțin pe el, care ar fi avut cea mai mare nevoie de asta.
- Ești nebună, pe căldura asta, în deșert...
- Știu, știu, ai dreptate.
Lui Maryam nu-i plăcea că trebuia să-i spună să-și acopere capul pentru această expediție, însă își adusese cu ea o eșarfă, sugerând astfel că și Mie ar fi făcut bine să-și ia cu ea ceva adecvat. Un alt bărbat ocupase locul din față de lângă tatăl ei, iar ea cu Julie stăteau pe bancheta din spate.
- Te simți bine aici? îi șopti Maryam la ureche, ca să se asigure că se bucura de tot confortul în timpul acelei mici expediții.
Cei doi bărbați au vorbit tot drumul fără încetare, atât de repede încât un începător, ca Julie, chiar dacă făcuse ceva progrese, nu putea pricepe nimic în afară de formula de slavă *in sha allah* și altele asemănătoare.
Drumul tot intra și ieșea din deșert, singurul peisaj ce putea fi admirat fiind cel al micilor magazine și al cimitirelor de mașini vechi, în care tot felul de fiare stăteau aruncate claie peste grămadă. Se mai vedeau măsuțele unor cafenele la care se așezau tot felul de oameni, precum și câteva capre care-și făceau nevoile printre resturile de plastic și de pachete de țigări de la marginea drumului. Dar nu acesta era deșertul pe care Julie, în mod evident, l-ar fi așteptat, ci acela pe care era forțată să-l accepte așa, primit de-a gata. Din loc în loc, se vedeau grămezi de pietre sau de oase de animale - poate și umane, cine știe? - asemănătoare grămezii de lemne pe care obișnuia să stea când mergea dimineața, la marginea satului, să privească deșertul. Deșertul se retrăgea acolo unde drumul se întrerupea vremelnic, lăsând la vedere doar urmele paralele de cauciucuri pe nisip. Era clar că experiența întâlnirii cu deșertul pe care o anticipase îi era, de fapt, refuzată.
în numele Domnului... dacă Domnul va voi...
Poate că în jurul lor, al ei și al lui Maryam, vorbăria continuă a celor doi bărbați construia o barieră fonică care le 210
izola de tot restul lumii, fiind întreruptă doar din când în când de tânguielile radioului mașinii, care împrumutase și el cadența conversației lor, sau de huruiturile mașinii la mâna a doua oferită de Unchiul, în plus, era teribil de cald înăuntru; dacă - prin absurd - mașina ar fi fost dotată cu aer condiționat, acesta, oricum, n-ar fi avut cum să funcționeze, însă Maryam știa, intuitiv, cum să se detașeze de această zăpușeală și o învață și pe ea cum să facă la fel, în loc să încerce, inutil, să lupte cu ea.
La destinația finală, n-au ajuns așa dintr-o dată. Mai întâi, au observat mici sclipiri pe urmele de cauciuc de pe drum, ca și cum ar fi fost niște cioburi mici de sticlă lucind în soare. Apoi, un fel de buruieni, dar nu din acelea care cresc enorm în țările în care există ploaie. Apoi, în sfârșit, s-au ivit palmierii și un grup de cămile așezate pe picioarele dinapoi pliate sub ele și înălțându-și gâturile prelungi ca niște periscoape. Păreau să fie priponite cumva. Una dintre ele se chinuia zadarnic să se ridice în picioare întrucât avea partea inferioară a piciorului din față legată cu o funie de partea superioară deja îndoită. Julie uitase de vederile cu palmieri, simbolizând convențional deșertul, cu care era obișnuită încă din copilărie. Acum, ea ajunsese într-un sat doar un pic mai mare și mai complex - avea propria sa moschee - decât satele risipite pe marginea drumului. Vizitatorii au fost primiți înăuntru într-o curte străjuită cu palmieri, în timp ce ei îi reveneau în minte imagini din altă lume, pe un ecran secret derulându-se scene cu doi tineri așezați în fața unor computere și o femeie, de asemenea, tânără, purtând *chador,* dar unul de pânză transparentă, care-i punea în valoare coapsele pline. Rolul ei era de a anunța noii sosiți prin interfon și făcea asta cu o voce care se străduia să pară cât mai plăcută și binevoitoare.
Ruda îndepărtată a tatălui apăru dintr-un birou mai mic, pășind foarte încet, de parcă vizita ar fi fost imposibil de evitat, nu una dorită. Era un om de statură mică, comprimarea
211
trupului sugerând imaginea abilității redusă la esență, în fața lui, tatăl părea destul de descumpănit și moale, lipsit de reacție, exprimând fără cuvinte supunerea față de destinul privilegiat al rudei sale.
Julie remarcă și că Maryam era destul de sensibilă în raport cu această imagine, care era grăitoare în

sine, trimițând la o realitate cunoscută de toți, chiar dacă nu se făceau referiri la ea: tatăl era dependent mai mult decât se putea imagina de mărinimia acestui personaj, indiferent cât de mic şi neînsemnat ar fi fost rolul lui în cadrul oazei.
Maryam aproape că îşi ținu respirația în timp ce se schimbau saluturile formale. Domnul Muhammad Aboulkanim nu s-a arătat deloc surprins atunci când i-a fost prezentată o femeie cu aspect european, dar purtând un văl negru pe cap şi i s-a explicat că este nevasta pe care Ibrahim a adus-o cu el din lunga lui emigrație. Pentru Julie, acesta a fost un indiciu că tatălui i se sugera că ruda cea bogată făcuse deja pentru el tot ceea ce se putea face şi că nici nu se punea problema să se implice în poveştile complicate ale copiilor lui - dacă asta intenționase tatăl să spună aducând-o cu el pe această femeie, însă tatăl avea destulă experiență şi ştia cum să trateze genul ăsta de îmbufnări, indiferent că proveneau de la acest om sau de la fratele soției lui, Yaqub. L-a întrebat scurt, o dată ce chestiunile de afaceri vor fi lămurite, dacă ar putea să-i arate nevestei lui Ibrahim cum e posibil ca orezul să fie cultivat în „țara noastră secetoasă".
Aboulkanim a pus ca femeile şi prietenul tatălui să fie serviți cu cafea şi apă cu gheață, în timp ce l-a invitat pe tatăl lui Ibrahim în birouaşul său, lăsând pleoapele în jos şi făcând un gest simbolic cu buzele.
Cei trei fuseseră aşezați pe scaune cu cadrul metalic, genul de mobilier de birou întâlnit prin alte părți cam cu cincizeci de ani în urmă. Maryam a răspuns întrebărilor convenționale puse de secretară cu râvna unui şcolar. Prietenul tatălui fuma şi privea pe furiş spre uşa biroului, ca şi cum ar fi vrut 212
să monitorizeze dacă tacticile de abordare puse la cale în timpul călătoriei cu maşina erau aplicate în timpul discuției din camera de alături.
Apoi, domnul Aboulkanim i-a condus cu propriul automobil spre câmpurile de orez. Tatăl stătea în față, lângă el. Din tonul vocii lui, răzbătea un mesaj pozitiv, cum că discuția din birou nu mersese rău, ceva de genul, chiar dacă nimic nu se schimbase în fond, el încă îşi mai păstra această relație utilă.
Timp de jumătate de oră, au mers, ca şi înainte, pe un drum care se ignora reciproc cu deşertul, unul dintre acele drumuri care se aflau de când lumea pe Pământ şi pentru care nu exista alternativă. Tatăl continua să fie volubil, de parcă ar fi vorbit cu prietenul lui, nu cu acest patron care, în loc de răspunsuri, mormăia ceva neinteligibil din când în când sau îşi curăța gâtlejul de mucus. Justificând dotările opționale ale arătoasei maşini nemțeşti, radioul difuza şi el nişte ştiri pe care, în fapt, nu le asculta nimeni. Din cauza aerului condiționat, lui Julie i se făcuse, pe brațe, pielea ca de găină, în timp ce Maryam, cu o grimasă fericită, părea că inhalează la propriu răcoarea, pentru a o stoca pentru mai târziu, când zăpuşeala din cealaltă maşină va reveni.
Apoi, drumul se sfârşi brusc şi în față apăru o clădire joasă din ciment, în fața căreia erau nişte pompe şi o serie de alte instalații, al căror rost cele două femei nu-l pricepeau. Patronul se lansă într-o explicație adresată lui Maryam, de parcă cealaltă femeie nici nu ar fi existat. Maryam îi traducea lui Julie cu glas scăzut vorbele lui. De aici, se controla sistemul de irigație şi, astfel, orezul este - cuvântul nu-i venea în minte lui Maryam, dar era subînțeles - treierat. Un muncitor desculț, cu profil acvilin şi cu tenul înnegrit de soare, le ieşi în cale tăcut, respirând cu gura deschisă asemenea unui câine care aşteaptă calm ordinele stăpânului său.
însă Julie nu lua în seamă toate astea şi, oarecum distrată, se concentra asupra spectacolului de dincolo de aparenta linie a orizontului, unde nişte lanuri verzi se vălătuceau
213
mătăsos, în față, i se ivea un fel de cărare din dale de lemn - de fapt, un jgheab de lemn, pe care se scurgea apa -aşa că ea îi părăsi pe ceilalți şi plecă înainte. Lumea verde în care pătrunse era o combinație a văzului şi auzului - apa susura, iar o mulțime de păsărele ciripeau, părând ele însele țesute în covorul verde natural din care se hrăneau vesele. Mintea i se umplu de cântecul lor, un cântec al unor muncitori neştiuți, care trudeau pe acest ogor ireal şi emiteau un soi de briză sonoră fascinantă, cotropitoare. Contrastul era foarte puternic, fiindcă ea se obişnuise cu mutenia profundă a deşertului, iar, acum, în mijlocului lui, se ivise, deodată, sunetul pur, arhetipal, infinit. Unde ar mai putea fi el regăsit? Unde s-ar mai putea repeta această minune?
La capătul jgheabului, tulpinile de orez dispăreau brusc, făcând loc unui mic iaz. Acolo, putea fi văzut un bâtlan, iar Julie se opri, nevrând să-l tulbure. Pasărea o ignoră şi-şi vâra ciocul în apă. Cu mintea plină de muzica sferelor, Julie nu auzi vocile celorlalți, care o căutau, şi făcu o pauză înainte de a se hotărî să se întoarcă.
I-a făcut să o aştepte şi, când, în fine, s-a întors, patronul purta o pereche de ochelari de soare, îşi ținea buzele țuguiate, iar ceilalți păreau aliniați ca pentru o fotografie, însă, într-adevăr, chiar era vorba de o

fotografie! Prietenul tatălui încerca să imortalizeze momentul cu un aparat tip Polaroid. Julie a fost aşezată între tatăl soţului ei şi Maryam. Apoi, Maryam a vrut s-o pozeze pe ciment, în faţa clădirii, acolo unde era depozitat orezul.
- Hai, ia nişte orez în mâini, te rog! râse Maryam, mimând mişcarea.
Ea luă o mână de boabe alunecoase şi le lăsă să se prelingă printre degete, zâmbind, iar prietenul tatălui făcu un pas înainte, apoi unul înapoi, a încadrat-o şi, gata, fotografia a fost făcută! Hârtiuţa colorată ieşi din aparat, el o vântură un pic în aer, apoi i-o înmâna. 214
Pe drumul de întoarcere, tatăl şi prietenul lui o atraseră şi pe Maryam în discuţie, expansivi şi plini de bună dispoziţie, de parcă băuseră. Maryam o puse imediat în temă:
- Ei spun că e posibil, ar putea cumpăra o bucată de teren aici şi ar încerca să dea de apă, cum se spune...
- Să foreze. Să foreze după apă, asta vrei să spui?
- Da, da, să facă o fântână. Şi să cultive...
- Să cultive orez?
- Da, orez, ceapă, cartofi, roşii, fasole, tot felul de legume. Ei spun că n-ar fi imposibil dacă ar face rost de banii necesari...
- Ar putea obţine permisiunea să foreze un puţ?
- Da, dacă ar avea bani, ar putea să facă asta chiar acum. Bani! De-ar avea bani! Maryam râse şi continuă: Bani! întotdeauna, e vorba numai de bani, ori de câte ori îţi doreşti ceva şi n-ai cum să-l obţii...
- Şi s-ar pricepe ei să cultive pământul, să pună orez, de pildă?
- Bineînţeles că se pricep, Julie, ştiu ce să facă de atâţia ani, doar au învăţat de la domnul Aboulkanim. E numai o chestiune de bani...
Pe drum, Julie începe să converseze cu sine însăşi.
Care sunt semnificaţiile juridice ale fondurilor depuse într-un cont deschis pe numele unui moştenitor? De ce nu şi-a bătut niciodată capul cu asemenea probleme? Era mult mai convenabil să le evite, să strâmbe din nas la mirosul urât al banilor atunci când, de fapt, nu prea ai ce să cumperi cu ei. Practic, singurul lucru important pe care a trebuit să şi-l cumpere vreodată a fost cea de-a doua maşină a ei. A ştiut dintotdeauna de existenţa contului deschis pe numele ei, avocatul familiei i-a spus tatălui ei că ea, în calitate de beneficiar, ar trebui să fie informată. Aşa că ea a semnat nişte hârtii care i-au fost puse în faţă. Aparent, acest cont fusese deschis pentru ca să se evite taxele care urmau să fie plătite statului atunci când Nigel Ackroyd Summers ar fi murit, iar
215
fiica lui ar fi urmat să moştenească o avere din partea lui (chiar dacă cea mai mare parte a celor acumulate de el în timpul vieţii i-ar fi revenit celei de-a doua soţii a lui). Totul era legat de taxe şi se făcea în beneficiul moştenitorului, al ei, ce fată norocoasă, nu? întotdeauna, taxele şi impozitele îi dictau drumul prin viaţă lui Nigel Ackroyd Summers. Poate că ar exista vreo metodă prin care acei bani ar fi putut fi scoşi din cont, de ce nu? Iulie avea aproape treizeci de ani şi locuia într-o ţară uitată de Dumnezeu, nu se justifica oare un caz de necesitate, fără ca asta să mai presupună moartea cuiva? îşi aminti, brusc, un termen, folosit, poate, de către avocat, care suna cam aşa: pre-moştenire. Dacă, într-adevăr, îl auzise din gura avocatului, măcar teoretic ar putea exista o posibilitate de a obţine banii. Deci, afacerea s-ar putea face. De ce nu? Ar trebui, doar, să-i scrie cuiva, avocatului desigur. Nu, nu, mai bine lui Archie. Da, întodeauna, e mai bine să apeleze la Archie. Ar fi bine să-l roage pe Archie să discute cazul cu un avocat, dar nu cu al tatălui ei, care, desigur, ar alerta familia şi ar putea formula tot felul de obiecţii, luând în considerare proasta ei reputaţie...
Redeveni conştientă de prezenţa celor din maşină şi o rugă pe Maryam să-i întrebe pe cei doi bărbaţi cam la cât ar fi evaluată o bucată din oază în cazul în care ar wea să cultive ceva acolo? Cam cât ar costa? Bărbaţii schimbară brusc o serie de replici foarte animate, oscilând frecvent între acord şi dezacord reciproc, după care, în fine, fu pronunţată o cifră, articuiată în cuvinte răspicat, de parcă ar fi fost caligrafiată în aer cu litere arăbeşti.
Maryam îi traduse din nou lui Julie. însă ea înţelesese deja, se deprinsese să facă schimburi de valută în minte extrem de rapid, în moneda în care fuseseră depuşi banii lui Nigel Ackroyd Summers, suma apărea ca fiind una incredibil de modestă, confirmându-i încă o dată intuiţia iniţială: da, afacerea era mai mult decât posibilă. Suma era efectiv derizorie în raport cu dimensiunea contului (deşi avocatul 216
avusese grijă să nu-i spună exact care era aceasta). Ceva de genul preţului în dolari, lire sterline sau mărci germane a unei maşini de lux pe care Nigel i-ar fi făcut-o cadou Daniellei.
- Nu-i mai privi cu dispreţ pe bogătaşi, nu se ştie când vei avea nevoie să faci uz de faptul că eşti una dintre

ei! Abdu (ea încă îl numea aşa în gând, folosind numele sub care îl cunoscuse în garaj) avusese dreptate atunci când punctase asta cândva, reproşându-i că se grăbea să-şi repudieze originea şi apartenenţa la clasa socială.
Mie visase verde şi, acum, înţelegea. Visase pentru că verdele exista. Şi, iată, mai exista o metodă la a ajunge la el, fără a mai apela la pseudomoştenirea atelierului auto al Unchiului Yaqub şi fără a mai fi nevoie de a munci într-un loc jegos în altă ţară. Ce posibilitate! Expresia favorită a lui Abdu era: „Există nenumărate posibilităţi". Se referea la ceea ce putea să facă în oricare dintre ţările care l-ar fi acceptat ca imigrant.
Iată, însă, că ar fi putut avea totul aici: tăcerea deşertului şi verdele asurzitor al vieţii.
Când s-au întors la casa părinţilor lui, el deja luase masa împreună cu mama lui. Prin intermediul lui, mama o întrebă pe noră dacă îi plăcuse excursia.
- Nu mi-aş fi putut niciodată imagina aşa ceva... orezul este minunat... ca şi grâul sau porumbul... nimic nu se compară cu o recoltă frumoasă...
- Bine, ţi-am păstrat ceva de mâncare, îi spuse, amuzat, soţul ei pe arăbeşte.
Mama lui îi zâmbi ca o regină şi-i făcu semn să se îndrepte către bucătărie. Maryam deja se grăbise într-acolo, sandalele ei uzate lăsând în urmă pleavă de orez. Fiica trebuia să-i pregătească tatălui ei cina. Surprinşi, mama şi fiul o văzură, însă, pe noră culegând de pe jos câteva boabe de orez şi examinându-le în palmă.
în intimitatea şopronului, Julie l-a putut săruta plină de entuziasm.
217
- Aşadar, te-ai distrat de minune. Dar a fost cam cald, nu? spuse el, gustându-i sarea de pe buze.
- Tu ai fost vreodată acolo?
- Am fost, îl cunosc pe Aboulkanim.
- Pare a fi un om de afaceri de succes... Produce atâta mâncare...
-Cam aşa e...
- Ştii ce am înţeles din vizita asta? Că trebuie să înveţi să trăieşti cu deşertul ca să înţelegi ce e apa!
- Ţi-am spus asta înainte de a veni aici. Uscăciunea nu înseamnă nimic.
- Nu, nu, nu asta vroiam să spun... Apa înseamnă schimbare, deşertul nu. însă, când le vezi pe amândouă la un loc, lanul de orez înecat în mijlocul desertului, poţi vedea o fărâmă de viaţă aici, exact ca a noastră, poţi înţelege că, dincolo de orice ratare, mai rămâne ceva, *există* măcar o speranţă, înţelegi?
- Tu nu eşti credincioasă, întotdeauna mi-ai spus asta. De când ai părăsit şcoala, ai încetat să mai fii creştină, dar nu eşti nici musulmană, cum sunt toţi din familia mea, aşa că nu înţeleg ce te-a apucat acum!?!
Lui i se părea că filmul se derulează înapoi şi este forţat să asculte una dintre acele teorii despre înţelesurile ascunse ale vieţii pe care le isca bolboroseala bătrânului cu părul alb legat cu o bentiţă de la cafenea şi că, de fapt, ea se gândea cu nostalgie la căminul pe care l-a părăsit pentru a veni să locuiască aici într-o anexă a unei gospodării sărăcăcioase.
— Aici nu-i nici Raiul, nici Nirvana. E o dovadă a ceva, dar nu ştiu a cui e. Explică-mi, eu nu pot să înţeleg...
Cu unghia arătătorului de la o mână, el încerca să-şi cureţe jegul acumulat în garaj sub unghiile de la cealaltă mână. Disprețul care se putea citi dincolo de acest gest exprima mai mult decât o injurie, concentra toată umilinţa şi frustrarea lui, care se întorsese aici pentru nimic mai bun decât să se vâre sub maşinile din atelierul Unchiului Yaqub. Ea se întinse lângă el şi încercă să-l mângâie. 218
- Mi s-a spus că poate fi cumpărată o bucată din oaza afiată deja pe rod. Probabil, de la un proprietar particular? Sau de la guvern? Şi că, de asemenea, poţi obţine permisiunea de a fora o fântână în deşert. Ştiai asta?
- Dacă ai bani, poţi cumpăra orice de la guvern. Proprietarii de terenuri se consideră ei înşişi ca făcând parte din structurile guvernului. Nu-i nici o diferenţă. Aşa se întâmplă *aici,* pe pământul unde locuiesc ai mei. Acesta este primul lucru pe care trebuie să-l înţelegi despre mersul vieţii în acest loc. Nu există nici un înţeles ascuns despre miracolul vieţii. E suficient să fie bani şi guvernul îţi va spune că orice este posibil. *Al-Hamdu lillah!*
Deja, el începuse să vorbească, nervos, arăbeşte.
- Poate, dar preţul este absolut rezonabil, i-am întrebat pe tatăl tău şi pe prietenul lui care a venit cu noi. Nici nu mi-a venit să cred cât de puţin poate costa. O sumă perfect accesibilă pentru mine, aş putea scoate aceşti bani dintr-un cont de acasă, instituit pentru eventualitatea în care tatăl meu... ar

muri, dar cred că există şi o posibilitate să fac asta înainte...
- Vrei să cumperi o concesiune a unei plantații de orez? Tu? De ce? Pentru cine?
Ea nu îl privi în față, preferând să fixeze, concentrată, tavanul nezugrăvit.
- Pentru noi.
El îşi arcui brusc şira spinării şi, apoi, se lăsă să cadă înapoi pe pat, cu un hohot enorm de râs.
- Dar, Julia, noi nu locuim aici!
- Şi de ce n-am face-o, lăsând ceva în urma noastră? Ceva ce n-am mai făcut niciodată, ceva util pentru ceilalți, oferindu-le hrana cea de toate zilele.
Pe vremuri, ea vroia să înființeze o agenție pentru actori în Cape Town, acum ea vrea să cultive orez într-o oază: ea vede asta ca pe o nouă aventură, din perspectiva unei fete bogate, a cărei inocență se confundă cu ignoranța.
219
Ei, însă, calculele logice i s-au părut un argument util în această dispută:
- Se pare că, totuşi, domnul Aboulkanim face ceva bani astfel.
- Da, dar nu din orez.
Acum, el vorbea într-un jargon combinat, arabo-englez, sărind de la o limbă la alta, ca şi cum şi-ar traduce singur unele expresii.
- Ceea ce ai văzut tu, câmpurile înfloritoare de orez, sunt, de fapt, acoperirea afacerilor lui. într-adevăr, el face o grămadă de bani, dar ştii cum? Vrei să afli? Ei bine, el este un bandit, care pretinde că derulează afaceri de import-export, se ocupă cu trafic de arme pentru tot felul de grupări de peste graniță. Asta-i ce ştiu despre domnul Aboulkanim, dar probabil că nici eu nu ştiu prea multe. Lumea îl admiră pentru că e un om de succes, dar asta înseamnă *succesul* aici.
Ea se ridică în picioare iritată şi replică:
- Şi tatăl tău lucrează pentru el!
- Tatăl meu lucrează în domeniul care-i conferă lui respectabilitate, pe plantația de orez. Tatăl meu nu este, însă, implicat în afacerea lui cu adevărat importantă. Tatăl meu este, de fapt, un diavol de rezervă, dacă pot spune aşa, care-i completează documentele ce permit comerțul cu orez, dar numai cel cu orez, ceea ce-i aduce ceva bani gheață o dată la câteva luni. Practic, el se foloseşte de buna reputație a tatălui meu.
De această dată, ea avea chef să se certe cu sine. în fond, de ce ar fi şocat-o aceste dezvăluiri când, mai mult ca sigur, mulți dintre oaspeții de duminică ai lui Nigel Ackroyd Summers sunt implicați în diferite afaceri despre care nu se vorbeşte sau, în orice caz, nu se vorbeşte în acelaşi context cu afacerile de la bursă. Poate că nu-i vorba chiar de trafic de arme, dar cine ştie? Iar, dacă stă să se gândească la diamantele tranzitate prin Angola... 220
-Nu înseamnă că, dacă obții o concesiune, trebuie neapărat să fii implicat în aceste afaceri murdare ale lui Aboulkanim. E suficient doar să cultivi orez.
El se ridică din pat, îşi schimbă cămaşa şi luă din geantă de pânză un teanc de hârtii.
- Mă întâlnesc cu cineva în seara asta. Să vedem ce-o să iasă de aici!
Se întoarse spre ea, care, epuizată de dogoarea zilei, zăcea pe marginea patului, bălăngănindu-şi picioarele peste tăblia de fier ca să facă un pic de curent, şi-i adresă faimosul său zâmbet, comoara lui cu care se arăta atât de zgârcit când era vorba s-o împartă cu ea.
Ea încă nu-i arătase fotografia cu boabele de orez argintii prelingându-i-se printre degete. Până când poza se va decolora ireversibil, va rămâne o dovadă că acel loc chiar există, că miracolul era posibil.
Din geanta de pânză, tot timpul pregătită pentru drum, cu care se mutase dintr-o țară în alta, Ibrahim scosese scrisorile trimise de femeia din California.
Ei nu-i spusese asta; ea nu dădea doi bani pe capacitatea mamei sale de a face rost de semnătura cuiva care ar fi putut gira pentru ei, într-o situație atât de disperată, însă el îşi pusese de atâtea ori speranțe în orice l-ar fi putut scoate de aici şi l-ar fi ajutat să iasă din această situație confuză, amestec de resentiment şi ruşine, generată de reîntoarcerea lui acasă. Nu mai suporta s-o asculte perorând despre filosofia vieții şi îl enerva răbdarea ei, reală sau nu, generată de faptul că oricând se putea întoarce acasă, îmbogățită cu o nouă aventură care ar fi putut face deliciul prietenilor de la cafenea, reuniți în jurul Mesei Rotunde ca să-i asculte povestea, în fond, valiza ei elegantă, care - pentru ea - nu însemna mare lucru, aştepta cuminte într-un colț, gata pentru o nouă plecare.
El nu-i mai spunea aproape nimic despre modul în care avansa într-o direcție sau alta în eforturile sale de a găsi o soluție de evadare, considerând că ea ştia prea puține despre cât de delicată se poate dovedi o asemenea afacere şi nu era capabilă să citească semnele dindărătul unor gesturi aparent banale. Faptul că el o căra după el la o ambasadă sau la un consulat nu avea prea mare semnificație pentru ea. Poate că era mai

bine aşa. Când va veni vremea marilor veşti, i le va da dintr-odată, fără prea multă pregătire. 222
Şi mai era ceva. Era triumful refuzului său de a accepta oferta Unchiului Yaqub, o ofertă pentru care majoritatea tinerilor condamnaţi să lâncezească în sat ar fi dat orice din puţinul lor (erau la fel de săraci ca el). Refuzul său, momentul în care a hotărât să zică nu, reprezenta cea mai autentică dovadă a bărbăţiei sale de până acum. Chiar dacă această fătucă ratase atunci când încercase să-i obţină dreptul de rezidenţă permanentă în ţara ei - ţinta sa numărul unu, în fapt, - ea reuşise, totuşi, prin atitudinea ei calmă, contemplativă, să aducă un pic de alinare în viaţa lui, desfăşurată între două încercări de obţinere a unei vize. îl făcuse să se gândească la lucruri pe care nu le luase în considerare niciodată până atunci. Când el spusese nu, un nu care venea din adâncurile fiinţei lui, spusese nu şi tentaţiei de a-l abandona pe bărbatul de care ea se îndrăgostise. Spusese nu unei aventuri care iremediabil s-ar fi sfârşit dacă ea ar fi devenit nevasta unui viitor Unchi Yaqub. Asta ar fi însemnat ca el să fie condamnat pe vecie în această văgăună, din care fiii săi, pe care nu i-ar fi făcut cu ea, n-ar mai fi putut scăpa niciodată.
Când, a doua zi, se întoarse din capitală şi vru să parcheze maşina Unchiului Yaqub în faţa porţii casei, el văzu o liotă de femei venind pe stradă. Erau ea, Julie, Amina şi copilul ei, Maryam, Khadija şi fetiţa ei - se întorceau toate de la piaţă, încărcate ca nişte cai de povară, cărând sacoşe enorme de plastic, din care ieşeau tot felul de tulpini şi frunze. Din unele dădeau pe dinafară ceapa sau cartofii. Mai nou, *doamna* Khadija, cea cu nasul pe sus, se aventura şi ea împreună cu grupul de femei din casă, dar numai dacă Julie se afla printre ele.
Rămase în maşină, gândindu-se la ce viaţă îi era rezervată, acum, lui Julie, care se apropia de el şi îl umplea, fără să vrea, de ruşine. Copilul Khadijei îl zări şi îl arătă cu degetul, apoi ţipă către femei de parcă sosirea lui însemna ceva anume, extrem de important.
Chiar era ceva important!
223

Intrând în casă, el o salută şi schimbă câteva vorbe cu mama lui, care stătea aşezată pe sofaua din camera femeilor, în timp ce Julie şi celelalte fete sporovăiau despachetând cumpărăturile în bucătărie. Ea îi făcu un gest prietenos cu mâna, apoi se îndreptă către şopron, neîndrăznind să-l deranjeze din discuţia cu mama lui.
Când el veni, la rându-i, în cameră, o găsi răcorindu-şi faţa cu apa rece din ligheanul aşezat pe scaun, în faţa căruia îngenunchease epuizată.
- Ce căldură! zise ea, întorcându-se spre el şi zâmbindu-i forţat, de parcă stătea să izbucnească în lacrimi.
El îşi desfăcu palmele şi dădu la iveală nişte hârtii ştampilate împreună cu paşapoartele lor.
- Ce-i? Ea se ridică în picioare, scuturându-şi energic mâinile ude. Ce s-a întâmplat?
- Vize. Permise de intrare. Statele Unite.
Brusc, el zvârli documentele pe pat, o strânse în braţe cu forţă, aproape strivind-o, ţipând triumfător şi sărutând-o feroce, fără a mai lua în seamă apa din părul ei care începuse să i se scurgă pe faţă.
- Plec în America.
Bineînţeles că le spusese tuturor, cum să nu le spună?
Cu toate acestea, n-ar fi avut de ce să-i şocheze, acum că obţinuse toate ştampilele necesare pe paşaportul lui şi al soţiei lui. Familia l-a îmbrăţişat cordial şi, felicitându-l, implicit s-a scuzat pentru că nu crezuse în şansele lui de reuşită. Numai Khadija i-a spus „Doar te lăudai atunci, nu-i aşa?", iar el nu a primit prea bine acest sarcasm. Mie a înţeles asta din privirea lui, însă nu apucase să audă exact vorbele cumnatei lui.
Nu toţi membrii familiei s-au bucurat. Maryam a izbucnit în plâns: Julie va lipsi de la nunta ei. El şi-a îmbrăţişat tatăl şi mama, cerându-le, încă o dată, să-l ierte şi să-l binecuvânteze. Când se întorsese acasă cu nevasta lui străină, mama îşi permisese luxul câtorva lacrimi scurse pe chipul ei - ale cărui trăsături el le moştenise - dar, de data asta, ea nu a mai lăsat nici o emoţie să răzbată la suprafaţă, pe masca sculptată în vreme de atâtea şi atâtea rugăciuni. Sau poate că muşchii feţei nu puteau să exprime exact ce simţea ea, acum, la această nouă despărţire. Numai ea şi fiul ei puteau şti ce se petrece în sufletul ei. In hărmălaia generală, el i-a promis: „Voi trimite după tine. Vreau să vii şi să ne vizitezi". Se prea poate, el ştia asta, ca ea să nu-l fi auzit sau să nu fi vrut să-l audă.
225
Deşi aveau vizele pe paşaport, mai rămâneau o groază de detalii să fie puse la punct.
El trebuia să se întoarcă în capitală, să se prezinte cu paşaportul în faţa propriilor autorităţi şi să completeze alte formulare, care să-i permită emigrarea. Apoi, trebuia să se reîntoarcă, pentru a-şi recupera paşaportul, după ce procesul de înregistrare se va fi terminat în diferite dosare şi în arhiva electronică. Agenţia de turism nu accepta nici ea rezervări la zborurile spre SUA până ce paşapoartele şi vizele nu erau luate la puricat. Şi, bineînţeles, toate acestea rezolvate, biletele nu puteau fi emise dacă nu erau plătite în prealabil.

Cei doi stăteau întinşi pe patul de fier inventariind problemele şi resursele financiare. Ea mai avea încă dolari pe cecurile de călătorie, însă aceştia trebuiau păstraţi pentru rezolvarea nevoilor imediate o dată ajunşi la destinaţie. Ultimul salariu de la atelierul Unchiului - în cazul în care reuşeau să plece nu mai devreme de două săptămâni - era, la rândul lui, pus deoparte pentru a constitui cadoul de nuntă al lui Maryam. Măcar atât putea face şi fratele ei pentru ea!
- Mai rămâne tatăl tău... Ea se panică imediat.
„Trebuie doar să rosteşti cuvântul magic!"
- O, nu, nu!
- Ba da. Tatăl tău ne poate plăti biletele acolo şi poate aranja, apoi, să ne fie trimise aici. E singura modalitate. Oricum, îi vom da banii înapoi.
226
- Nu pot face asta. Iarăşi şi iarăşi.
El era pus în situaţia de a-i arunca acea privire aspră împrumutată de la mama lui, încercând, în acelaşi timp, să-şi păstreze cumpătul şi vocea încă blândă, în tonuri joase, aşa cum mai fusese nevoit să facă de atâtea ori în birourile ambasadelor şi consulatelor, când se puneau bețe în roate încercărilor lui de a imigra. Era silit, din nou, să-şi ascundă frustrarea şi, orice ar fi fost, să-şi păstreze demnitatea de supraviețuitor în pofida tuturor adversităţilor.
- Cum l-aş putea face să înțeleagă? Vocea ei se ascuți: Nu i-ai putea cere niciodată Unchiului tău Yaqub să te ajute?
- De unde ştii? I-am cerut deja şi mi-a răspuns că nu o să mă ajute să fug din nou. I-a făcut mare plăcere să-mi spună asta.
Ea îşi puse capul la adăpostul umărului lui, îngropându-şi faţa în pieptul lui. înțelegea că el nu vrusese să-i spună de acest ultim refuz ca să o protejeze de încă o dezamăgire.
Acum, întoarsă la realitate, se simțea şi ea responsabilă, aici, acasă la el, în locul lui de baştină, unde el se străduise să facă tot ceea ce ținuse de el pentru a rezolva situaţia. Retras cu ea în şopron, de această dată comunica totul cu ea, ajutând-o să iasă din marea ei ignoranță. Cumnatul unui văr reuşise să reziste în mod legal în Statele Unite de mai bine de şase ani. Familia pierduse contactul cu el, însă Ibrahim, în decursul acestor ultime luni, întrebase în stânga şi-n dreapta, la cafenea sau în camerele din spate ale barurilor unde se întâlnea cu prietenii lui şi, în final, reuşise să pună cap la cap toate informaţiile necesare. Până la urmă, luase legătura cu acel cumnat al vărului lui şi, *Al-Hamdu lillah!* (folosea această expresie invariabil, desprins de rigorile seculare care interziceau invocarea unei divinități, ca şi cum un prieten de-al ei din jurul Mesei Rotunde de la cafenea ar fi zis „Slavă Domnului!"), acela le asigurase condiţiile minimale unui început decent în America. Acea rudă îndepărtată
227
era om de serviciu într-un bloc uriaş - ea fusese în America şi cunoştea acele blocuri imense, de douăzeci-patruzeci de etaje, muşuroind de lume - şi, în această calitate, avea dreptul la un mic apartament la primul nivel, de fapt, în subsol, într-adevăr, ea cunoştea perfect această realitate:
- Da, la subsol.
Cumnatul vărului lui cunoştea mulți oameni care se descurcaseră similar şi găsiseră de lucru de la bun început, luând-o de foarte de jos pentru a ajunge apoi în poziția dorită, în vârful piramidei sociale. Nu le trebuise decât să aibă educaţia necesară şi, învățând limba cât mai bine, să se deprindă cu toate abilităţile socioprofesionale care le-ar fi uşurat acest traseu. Exista posibilitatea de a învăța la seral şi de a absolvi şcoli de tehnologie, de programare pe computer la cel mai înalt nivel. Omul îi punea la dispoziție toate informaţiile, adresele instituţiilor şi fundaţiilor care l-ar fi putut ajuta, semnalându-i, totodată, şi alte ponturi utile.
America. Pentru el, spre deosebire de ea, reprezenta doar un concept oarecum abstract, însă America era o realitate mult mai complexă. Nu era o singură Americă, ci mai multe Americi, de la cazinourile din California până în Idaho (unde ea fusese la schi) sau de la New York (unde ea frecventase muzeele şi teatrele) ori Charleston (de unde, îşi reaminti, provenea unul dintre foştii ei iubiți) până la Seattle sau în Florida...
- Unde stă cunoştința ta din America? în ce oraş trebuie să ajungem?
- La Chicago. Stă în Chicago. Iar un frate al lui, împreună cu un alt prieten care îi este, practic, la fel de apropiat ca şi un frate, se află în Detroit, unde se găsesc destule locuri de muncă. Pentru început, ar fi destul de bine. Au spus că mi-ar putea găsi ceva şi mie. Ar trebui să mergem în Detroit. Ai fost acolo, cunoşti oraşul?
Buzele ei sunt strânse, gura îi e mută. Dă din cap, ca şi cum ar scotoci prin memorie. El o priveşte şi se gândeşte că, de fapt, pentru ea începe o altă aventură. 228

Ea nu fusese niciodată la Detroit, însă îşi aminteşte alte locuri, probabil similare, din imensitatea Americii, de la casele elegante din Sutton Place, cu portarii lor în uniforme regale (tăticul ei Summers o trimisese la unul dintre prietenii lui, care locuia într-o asemenea casă) la maghernițele din Chicago sau New York, în care un bătrân decăzut sau o femeie şleampătâ, care te întâmpinau la intrare, pe treptele murdare şi sparte, te puteau ajuta să găseşti un pat disponibil într-un imobil rezervat, în principiu, persoanelor „de culoare" de condiție mizeră.
- Pentru primele două săptămâni, Ismail spune că putem locui cu familia lui; ne vor face loc în apartamentul lor de la subsol din Chicago. Ți-am spus, doar, are la dispoziție, în calitate de om de serviciu, un apartament. Cred că sunt nişte oameni foarte drăguți, de treabă, care, chiar dacă nu ne cunosc personal, ne acceptă ca făcând parte din aceeaşi familie. Iar apoi...
El se ridică şi începe să mărşăluiască prin cameră. E atât de preocupat, încât nu face decât câțiva paşi înainte şi înapoi. Ochii ei îl urmăresc cu atenție, încercând să deducă mişcarea următoare. Neobişnuitul său puseu de entuziasm pare să se fi domolit de tot. Acum, ea încerca să-l „citească" folosindu-se de alte indicii, aşa cum se antrenase în ultimele luni. Probabil că, ritualic, încerca să se închidă din nou în el, înainte de a se năpusti spre acest tărâm al tuturor posibilităților care era America. Deşi îl intuia, ei nu-i venea niciodată prea uşor să-l priceapă.
- Apoi, depinde cum vor evolua lucrurile. O voi lua spre Detroit. Asta e, cred că într-acolo o să mă îndrept.
- Au găsit ceva pentru noi? O casă în care să locuim la Detroit?
- Nu, voi dormi împreună cu ei, în acelaşi loc. Ei stau singuri în America, fără neveste, încă n-au reuşit să le aducă acolo. Au ajuns în urmă cu doar un an şi câteva luni...
229
S-a întors către ea, stând în dreptul patului şi aproape atingându-i genunchii.
- Voi căuta ceva pentru noi imediat. Un apartament sau câteva camere într-o casă mai mare.
- Te referi doar la tine. Ce vrei să spui cu asta?
- Cred că ar fi foarte bine dacă tu te-ai duce în California, să stai o perioadă, doar câteva zile, împreună cu mama ta.
Ea se înclină în față, ridicându-şi supărată sprâncenele şi strângând din ochi, încercând să descifreze ce alte surprize îi erau rezervate, la ce se gândea el, ce se întâmpla sub fruntea lui aurie străjuită de părul negru mătăsos:
- Cum te-ai putut gândi la aşa ceva?
El devenise conştient de puterea zâmbetului lui, doar ea îl învățase asta. Acum, când îi venise din nou să-i zâmbească tandru, cuceritor, nu ştia însă prea bine cum s-o facă şi cum să exploateze acest avantaj. Nu ştia cum să exploateze puterea privilegiului pe care îl deține şi pe care unii l-ar fi putut numi iubire. Asta însemna zâmbetul lui pentru ea.
- Julie, tu nu îi judeci întotdeauna corect pe părinții tăi. Desigur, ei nu sunt ca tine. în multe privințe, nu-ți seamănă deloc. Cu toate astea, locul lor este, totuşi, aici, spuse el, apăsându-şi palma deasupra pieptului ei. Acest gest nu semăna deloc cu mângâierea de alint cu care-i căuta el, alminteri, sânii, şi îl făcea să fie mult mai aproape de ea decât în timpul unui preludiu sexual.
El continuă:
- Acelaşi lucru se întâmplă şi cu părinții mei.
- Nu se compară deloc. E altceva cu mama ta, cum să-ți spun? Apoi, i-o trânti brusc, ca şi cum i-ar fi dat o palmă: De unde ştii că mama m-ar accepta acolo? Pe mine, fiica în jur de treizeci de ani, a cărei simplă prezență ar putea dovedi tuturor că, în realitate, ea este mult mai în vârstă decât cel de-al doilea soț al ei?
După care, avu o revelație:
- Nu cumva ai vorbit cu ea? 230
- Da, la telefon. Aşa am convins-o să trimită, împreună cu soțul ei, acele scrisori. Mi-a fost de mare ajutor în încercarea de a obține viza. Nu vom şti niciodată cât de importante au fost, cert este că nimic nu s-a mişcat până când n-au fost trimise acele scrisori. Asta trebuie s-o ştii.
- Deci, aşa, California, zici. Să adopt stilul de viață al cazinourilor, de dragul mamei mele şi al soțului ei...
Vocea ei suna ca un ecou înnăbuşit: California.
Zâmbetul îl cotropea din nou:
- E de bun simț ce-ți spun eu. Nu ştii ce înseamnă s-o iei de la capăt, de jos, într-o țară străină. Eu am făcut asta de mai multe ori, uneori chiar şi legal. E teribil de greu, nimic nu e plăcut la început, Julie! Nu ştii ce înseamnă să nu-ți ajungă banii. Te simți ca un câine vagabond, ca un şobolan care nu ştie în ce gaură să se mai ascundă... Ştiu că nu poți pricepe asta, pentru tine a trăi în condiții dificile poate fi ceva amuzant, e ca o

excursie în care trebuie să stai un timp în cort, în camping... Dar, de data aceasta, e cu totul altceva. Poate fi rău de tot şi nu vreau să te expun la aşa ceva. Nu vreau să treci prin toate astea... Pentru mine, nu contează, fiindcă, de data asta, am şansa s-o termin cu trecutul, să închei o dată pentru totdeauna acest şir de experienţe umilitoare, să fac, în sfârşit, ceea ce vreau şi unde vreau. America e cea mai potrivită ţară pentru asta. Ai toate şansele din lume acolo. Tu nu prea citeşti ziarele, însă ar trebui să ştii că şomajul nici nu contează. A ajuns la cel mai scăzut nivel din istorie. Acum, e de lucru pentru toată lumea.
- Şi, între timp? se forţează ea să articuleze. -Adică?
- înainte de a avea şansa de a face ce vrei, ce gen de slujbă o să-ţi iei?
- Una dintre cele care-i sunt accesibile oricărui imigrant. Orice, practic. Dacă ai ceva în cap şi un pic de educaţie, nici nu contează cu ce începi. Ţi-am mai spus, tu nu ştii cum stau lucrurile acolo. Nu e ca în ţara ta, unde n-aş mai fi
231
ieşit niciodată din garajul ăla! Habar n-ai, dar unul dintre cei mai mari bancheri din lume nu era cândva decât un biet imigrant venit din Ungaria, care şi-a început cariera la New York, lucrând ca ospătar într-un club. Era alb, desigur, evreu. Dar şi oamenii care vin din aceleaşi locuri ca mine se descurcă destul de bine, chiar dacă nu ajung la fel de sus; oricum, ei capătă slujbe excelente în domeniul computerelor, în comunicaţii... e o lume de câştigat!
Aici, la el acasă, femeile fac ceea ce le spun bărbaţii să facă. Asta se întâmplă şi între zidurile de chirpici ale şopronului lor, dincolo de care ceilalţi ascultă, probabil, cu urechile lipite de uşă ceea ce se vorbeşte în cameră. Dar, oare, el „cel care fuge din nou" (cum zisese Unchiul Yaqub) este oare conştient de ceea ce lasă în urmă? Cei doi nu vor mai schimba o vorbă despre acest subiect, California. Asta poate însemna orice. Poate însemna că el a acceptat punctul ei de vedere sau că, dimpotrivă, ea e de acord cu propunerea lui.
Trebuie doar să rosteşti cuvântul magic!
Culmea, între ei nu e nici un pic de încordare şi nici unul dintre ei nu încearcă să-şi explice minunea. Mai bine să nu tulbure această stare de lucruri. Nu tot ceea ce se întâmplă într-un cuplu poate fi supus judecăţii Mesei Rotunde. *Aşa a fost să fie.*
El sorta hârtiile din geanta lui de pânză, fiindcă o mulţime de hârtii, deja murdare de la câte degete le răsfoiseră, erau acum inutile. Legalitatea era mai uşor de cărat şi de manevrat. El o privi, încercând să-i dăruiască zâmbetul lui înainte ca ea să deschidă uşa şi să plece spre camera lui Maryam sau în altă parte prin casă.
De fapt, ea pornise ca un somnambul spre capătul străzii care da în deşert. Vânzătorul de chifteluţe de fasole poate că o zărise, bărbatul cu măgăruşul cărând pepeni probabil trecuse pe lângă ea, armoniile nazale de la radiouri sau chemarea electronică de la moschee se scurseseră şi ele pe lângă silueta ei atât de previzibil de nefamiliară în aceste locuri. Câinele, însă, o aştepta cuminte, la locul lui. Dacă nu-s prietenii din jurul Mesei Rotunde, întotdeauna se găseşte cineva să-ţi ţină de urât. Ea se aşeză pe grămada de lemne care fusese cândva o casă, în timp ce câinele se aşeză cu botul pe labele lui slăbănoage ceva mai încolo. Deşertul, *întotdeauna.* Adevăratul înţeles al celor mai banale cuvinte de aici vine, din deşert. De aici, din faţa ei şi a câinelui.
233
Deşertul există dintotdeauna; el nu piere niciodată, nici nu se schimbă în vreun fel, pur şi simplu continuă să existe.
Dar o fiinţă umană, aşa cum e ea, nu poate doar să existe pur şi simplu. Ea este, de fapt, un uragan de gânduri care se încrucişează şi se potenţează reciproc violent în interiorul ei. Fiecare emoţie este surclasată succesiv de o alta. Ruşine, frică, vinovăţie, spaimă, mânie, dezaprobare, resentiment -toate astea şi încă multe altele îi trec prin gând văzându-l cum se transformă. Din nou. Care-i diferenţa între a locui într-o cocioabă împuţită, într-un zgârie-nori sau în camera din spate a unui garaj, împreună cu alţii ca el, având culoarea pielii nepotrivită şi - numai Dumnezeu ştie - siliţi să cureţe rahatul americanilor (era familiarizată cu ghettourile din acele oraşe, cu lumea nouă ajunsă a nivelul maxim de degradare), să facă tot ceea ce *oamenii adevăraţi,* albii americani, nu vor face niciodată? Cel puţin, la ea acasă, în oraşul ei din continentul cel înapoiat, să stai vârât sub o maşină ca s-o repari părea a fi un nivel de umanitate acceptabil. Abia a apucat să-şi spună asta în gând, că temerile îi revin: care oraş *al eil* Care ţară? Cu toţii sunt consideraţi *oameni adevăraţi* acum, cel puţin în faţa legii, dar numai unii curăţă rahatul, ceea ce Nigel Ackroyd Summers şi fiica lui Julie nu vor face vreodată. Cât despre „nivelul acceptat de umanitate", cel prin care el era redus la stadiul de maimuţoi unsuros, până şi acesta, finalmente, îi fusese refuzat...

Iarăşi şi iarăşi: America. Marele şi înspăimântătorul SUA. Oare în Australia sau Noua Zeelandă ar fi fost mai bine? Probabil că oriunde ar fi fost mai bine. Numai în America nu. Cea mai dură țară din lume. Cele mai înalte clădiri pe care să le escaladezi ierarhic pentru a ajunge la pozițiile de vârf din cadrul corporațiilor (asta îl aştepta şi pe el, sărmanul mic demon, iubitul ei, gata să se urce pe o scară umană de patruzeci de etaje), pentru ca apoi să se poată arunca în cap de acolo. Aici e lumea adevărată, *o lume de câştigat.* Se gândeşte că el crede că ea nu e la curent cu realitatea, însă el 234 este cel aerian, de fapt. Iată-l stând în fața ei, învăluit de toată ura ei față de toate relele care-l amenință. Iată-l, cu mâinile lui fine, gata să facă orice treabă, indiferent cât de murdară ar fi ea, cu eleganța lui sfidătoare, cu eşarfa lui de mătase în jurul gâtului lui cu tendoane puternice, cu părul lui negru de pe piept şi din jurul testiculelor şi al penisului mândru pe care îl bănuieşte sub haine ori de câte ori îl priveşte, cu ochii lui negri care nu mărturisesc niciodată - precum ai mamei lui - ce se petrece în mintea lui, cu urmele străvechi ale unei descendențe arborescente - greceşti, egiptene sau nubiene - pe chip.
Dar, de fapt, nu există nimic, deşertul nu-i oferă nici un semn. Aşa a fost *dintotdeauna.* Şi ceea ce o marchează cel mai mult pe ea este durerosul *acum.*
Ea este, acum, una şi aceeaşi persoană cu mama lui, cu acea femeie cu care nu poate schimba nici un cuvânt, negăsindu-şi vorbele cele mai potrivite pentru a împărtăşi ceea ce ele două au în comun. Numai ea însăşi, cea care îl descoperise deghizat în maimuțoi unsuros, şi mama lui puteau experimenta spaima pe care emigrarea, orice emigrare, o putea exercita asupra lui. Doar ea şi mama lui înțelegeau asta, nu şi tatăl lui sau Maryam sau orice altcineva din familie, chiar dacă în această familie relațiile dintre rude erau atât de strânse. Numai că mamei lui îi rămânea alternativa rugăciunii. O rugăciune din care n-o putea întrerupe. Chiar dacă ar fi nimerit vorbele potrivite în limba ei.
Câinele se îndepărtă încetişor. Ea mai rămase până când tumultul ei interior păru să contenească. Nisipul deşertului pare să atenueze orice conflict interior. E atâta spațiu aici încât măcar un singur gând de împăcare de sine să se poată profila cu claritate.
Când se întoarse acasă, covoraşul de rugăciune al mamei lui era deja împăturit la loc. Mamă şi fiu, cei doi stăteau împreună pe sofaua ei, într-o intimitate impenetrabilă. El o
235
văzu şi-i făcu semn - „Vino!". Se aşează lângă el şi o cuprinse cu brațul pe după talie, întrebând-o:
- Unde ai fost?
- M-am plimbat puțin.
- Aerul curat e minunat dacă nu e prea cald afară. Mama lui vorbi suficient de rar în limba ei pentru ca ea să o poată înțelege. Cele două femei se priviră pentru o clipă şi ei i se păru că mama lui ştia deja ceea ce-i trecuse prin minte acolo unde fusese, ea singură cu deşertul.
Julie şi Ibrahim se întoarseră împreună în şopron, mama lui urmărindu-i formal cu privirea. El o apucă de mână, dar Juliei i se păru că acest gest i se adresa mai degrabă mamei sale decât ei. De parcă el ar fi vrut să spună că nu e singur, e împreună cu soția lui cea străină.
Ea se azvârli în patul multîncercat de partidele de sex.
- îi voi scrie lui Archie. Ii voi scrie Unchiului meu.
„Dragă Archie,
Nu vei fi foarte surprins să auzi asta din partea mea şi n-o să te mire prea mult că pe tine anume te voi ruga ceva. Asta fiindcă întotdeauna tu ai fost cel căruia puteam să-i cer orice. De data asta, este vorba de bani. Ibrahim a obținut o viză pentru America. Pentru mine n-a fost nici un efort s-o primesc, însă lui i-au fost necesare luni întregi de chinuri ca să i se poată acorda o viză, orice fel de viză. A fost refuzat de toate celelalte țări în care a încercat să emigreze. Nici acum nu ştiu prea bine cum a reuşit s-o obțină pe asta şi, poate, nici nu vreau să ştiu cum a reuşit! Şi tu vei înțelege asta, după ce ştii prin ce a trecut în Africa de Sud.
Aşadar, în fine, avem undă verde pentru Statele Unite, însă dolarii mei sunt pe terminate. Aici, a trebuit să ne întreținem singuri, n-am putut apela la familia lui. Ceea ce a câştigat el (de pe urma slujbei primite, ca o favoare, din partea unei rude), adăugat la micile sume obținute de mine de pe urma lecțiilor de engleză nu ne ajunge ca să ne plătim biletele de avion şi să ne putem înjgheba ceva o dată ajunşi în SUA. Aş putea îndrăzni să-ți cer să-mi trimiți cumva echivalentul a 5.000 de dolari? Ştiu că reglementările vamale sunt cât se poate de ferme în această privință şi ar putea îngreuna un asemenea demers, însă mi-ar folosi orice sumă ai putea aranja să îmi parvină din partea vreunui contact local de-al tău. Ibrahim are un prieten care lucrează la o bancă din capitală şi care va avea grijă să ne primim toți banii şi, apoi, să ne
237

schimbe la cel mai bun curs posibil. Voi ataşa acestei scrisori o fişă cu toate datele băncii la care se poate face acest transfer, indiferent la ce metodă de expediţie vei apela.
Dragă Archie, sper să-ţi pot înapoia aceşti bani cândva. Recent, ani vrut să-ţi scriu despre posibilitatea de a extrage o anumită sumă din contul de moştenitor deschis pe numele meu, dar asta, fără îndoială, necesită tot felul de complicaţii juridice, iar nouă ne trebuie banii acum. Ca să fiu sinceră, nu ştiu cât de repede voi fi în stare să-ţi înapoiez datoria, fiindcă nu ştiu ce ne va rezerva soarta în Statele Unite, însă voi reveni cu o altă scrisoare prin care am să te rog să evaluezi şansele de a scoate ceva din contul meu. Presupun că în America voi putea face acelaşi gen de muncă pe care-l făceam şi acasă. Aş putea chiar să contactez responsabilii de acolo ai firmei pentru care am lucrat la Johannesburg, fiindcă este vorba de o companie multinaţională, cu ramificaţii în toată lumea. Dacă ei mă vor solicita, nu cred că va fi o problemă să obţin un permis de muncă. Pe moment, şi lui Ibrahim i s-a oferit o slujbă. Eu mă aflu în situaţia nevestei care trebuie răsfăţată cu de toate în timp ce ea stă acasă şi se uită la televizor.
Archie, nici nu ştii cât de recunoscători îţi vom fi noi amândoi.
Ştii că eu nu pot apela la tatăl meu.
Cu multă dragoste, ca întotdeauna,
Mie."
Abia acum, ea îşi reproşa că nu luase foarte în serios oribila acuzaţie lansată împotriva lui Archie cândva, considerând că ea n-ar fi avut nici o valoare în comparaţie cu reputaţia lui profesională de o viaţă. Abia acum, când lucrurile se precipitaseră, iar ea şi iubitul ei aveau în mână biletele de avion care-i puteau ajuta să evadeze din această ţară, ea îşi dădea seama că nu reacţionase şi nu îi scrisese aşa cum se cuvine. De fapt, nu-i scrisese nimic deşi, ori de câte ori pleca într-una dintre aventurile ei în jurul lumii, ea avea scrise, la insistenţele lui Archie, adresa lui de fax şi numerele de telefon de la el de acasă şi de la cabinet.
Ibrahim îi sugerase că l-ar fi putut suna, însă nu vrusese să o preseze în vreun fel şi o lăsase să ajungă singură la concluzia că aceasta era cea mai bună soluţie. Pentru ea, să vorbească cu unchiul ei putea însemna să scape mai uşor de povara emoţională inerentă unei asemenea situaţii. Au mers împreună în capitală, la biroul unui prieten al unui prieten care avea o firmă de import-export, pentru a trimite scrisoare pe fax.
Mandatul poştal sosi cu o promptitudine absolut incredibilă şi care nu se potrivea cu nimic din tot ceea ce se întâmpla în satul lor izolat din deşert, în care lucrurile decurgeau, altminteri, cu o teribilă şi implacabilă lentoare, iar un răspuns din partea unei autorităţi, de pildă, se lăsa amânat de la săptămână la săptămână.
Archie trimisese şase mii de dolari, nu cinci. O zi mai târziu, pe faxul prietenului prietenului lui Ibrahim sosi o scrisoare:

„Draga mea Julie,
A fost o mare uşurare pentru mine să aflu veşti despre tine şi să aud că evenimentele din viaţa ta au luat o întorsătură favorabilă. Ni s-a spus că ai trecut pe la noi înainte să pleci, fie ca să-ţi iei la revedere, fie pentru că aflaseşi de un incident neplăcut cu o pacientă - şi ne-a părut rău că nu ne-am putut întâlni. A fost destul de dificil pentru că femeia avea ceea ce, în limbaj psihiatric, se numeşte o personalitate de tip *borderline,* însă echipa mea de avocaţi a obţinut informaţii conform cărora asemenea tip de incidente avuseseră loc şi în trecut, aşa că le-au putut corobora. Eu, unul, cred că sărmana creatură în mod deliberat plănuia să se răzbune pe *orice* bărbat din lume şi că eu i-am venit la îndemână. Era plină de resentimente şi de mânie la adresa unui bărbat de care nu se putea atinge, aşa că m-a ales pe mine. Nu-ţi poţi imagina cât de mult m-au sprijinit celelalte paciente ale mele, ele oferind mai multe dovezi despre comportamentul meu profesional şi despre etica mea de câte puteau folosi avocaţii mei. Culmea, când te sfătuiam pe tine să angajezi cei mai buni avocaţi pentru a-ţi rezolva problema, nu-mi imaginam cât de curând o să am eu nevoie de ei!
Niciodată nu m-am gândit că aş putea deveni o victimă masculină a hărţuirii sexuale, dar se pare că sosise, în sfârşit, vremea ca şi un bărbat să pătească aşa ceva. Rolurile au fost inversate. Ea era cea care făcea propuneri sexuale nepotrivite medicului ei, nu invers. Un caz de manual. S-a dovedit că ea era cea vinovată şi aş fi putut cere daune morale, dar am considerat, pe baza reacţiei pacientelor mele, şi, deopotrivă, a colegilor mei din lumea medicală, nu doar la tribunal, ci şi în presă, că, în fapt, nu am fost lezat în vreun fel... Sharon nu este de acord cu acest punct de vedere, ea zice că iertarea şi reconcilierea de care ţara noastră are atâta nevoie nu se pot extinde şi asupra unei persoane izolate, care m-ar fi putut distruge. O ştii pe nevastă-mea, roşcata de Sharon, ea vroia să merg la tribunal şi s-o pălmuiesc zdravăn pe această femeie; la acest mod de piată a daunelor morale se gândea ea. 240
Consecinţele acestei afaceri au fost că mulţi dintre colegii mei au început să se teamă de pacientele lor. Eu, însă, continui să am încredere în ale mele: doar sunt medicul lor, nu?
în fine, totul s-a sfârşit şi noi suntem cât se poate de bine. Te rog să mă ţii la curent cu tot ceea ce faci şi cu locurile prin care călătoreşti. Când te stabileşti undeva, vreau să ştiu adresa ta. După ce am aflat că ai trecut pe la noi, i-am cerut lui Nigel adresa ta curentă, însă el mi-a spus că a pierdut legătura cu tine şi că n-o

avea. îmi pare rău că lucrurile au evoluat aşa între voi. Timpul va repara totul. Vă urez mult noroc în Statele Unite! Eşti o fată foarte curajoasă.
Cu dragoste, Archie".
Dincolo de generozitatea lui, Archie îi oferea acel confort psihic pe care Julie nu putea să-l obţină din altă parte, dar pe care şi-l dorise întotdeauna. Unchiul ei rămăsese acelaşi om bun pe care judecăţile de valoare ale altora nu-l afectau în nici un fel, stăpânul propriei sale judecăţi; această siguranţă Julie n-o mai găsea la nimeni.
Ei îi rămăsese, totuşi, acest unchi minunat, legăturile cu familia nu fuseseră încă rupte de tot! Sub pielea lui de un auriu întunecat, sângele pâlpâia incandescent, ceea ce sporea strălucirea din ochii lui magnifici.
- Acum, din aceşti bani ne vor rămâne destui după ce ne cumpărăm biletele de avion. Când voi găsi o casă în care să locuim, o să pot cumpăra tot ceea ce ne trebuie pentru început, totul va fi pregătit când vei sosi tu.
- Dar, cu aceşti bani, vom putea să ne permitem să locuim împreună de la bun început. Chiar dacă va fi vorba de un hotel ieftin la Chicago sau Detroit.
Erau din nou la punctul mort în care abandonaseră discuţia atunci când începuseră să vorbească despre asta.
- Hotel? Ce hotel? Cât crezi că ne vor ajunge banii dacă începem să-i cheltuim în ritmul ăsta? Eu pot să locuiesc foarte ieftin împreună cu prietenii mei din Detroit şi, când voi fi sigur că ne stabilim la Detroit sau Chicago, să mă apuc

să strâng bani pentru a ne putea închiria o casă decentă, în tot acest timp, tu poţi locui confortabil în California.
- Credeam că ai înţeles, Abdu! Nu am afirmat niciodată că pot face asta.
- Ce vrei să-mi spui acum, Julie? Ţi-am mai zis, nu vreau să te expun mizeriei de început, ca pe un imigrant oarecare. Ce, crezi că banii ne vor pica de undeva din cer? Acum, avem *ceva* deoparte şi eu ştiu cum să fructific darul norocos sosit de la unchiul tău. Ne-a venit, efectiv, din cer însă nu-i vorba de milioane, ci de câteva mii de dolari! Trebuie să-i mulţumim mamei tale şi soţului ei pentru scrisorile de recomandare trimise, aşa cum trebuie să-i mulţumim unchiului tău pentru banii cu care ne cumpărăm biletele de avion. Familia ta s-a purtat frumos cu noi. Care-i problema să te duci să-ţi vezi mama, ea îşi doreşte asta, ar vrea să stai cu ea o vreme, asta-i sigur şi, după câte ştim...
- Ce *nu* ştim noi, de fapt?
El respiră zgomotos în semn de protest faţă de obtuzitatea şi lipsa ei de contact cu realitatea.
Zâmbi, însă, apoi îşi drese din nou vocea.
- Ei, adică soţul ei mai ales, au obţinut scrisori de recomandare din partea unor oameni importanţi cu o uşurinţă aşa mare. Corect? El cunoaşte oamenii de care avem nevoie. E evident. Cred că îmi va putea găsi o slujbă bună sau măcar îmi va oferi relaţiile necesare pentru a obţine una. De fapt, crede-mă, asemenea contacte sunt totul pentru un biet imigrant ca mine, eu ştiu prea bine asta. Vom putea merge să locuim şi să lucrăm acolo, unde e baza industriei de telecomunicaţii, iar clima e blândă, asemănătoare cu cea de la tine de-acasă, nici toridă ca-n iad precum cea de aici, nici friguroasă ca la Chicago. California e absolut minunată. Oricine şi-ar dori să locuiască acolo.
Braţele lui se deschid larg, cuvintele nu-i mai ajung pentru a descrie superbia Californiei, pe care-i vine s-o strângă în braţe. Ori vrea s-o strângă pe ea în braţe? Privirea lui rămâne fixată pe ea. Şi ea devine o simplă creatură prinsă de raza primei lumini din întunericul primordial al existenţei. 242
„Trebuie doar să rosteşti cuvântul magic!" El realizează imediat că au ajuns în punctul critic; vine spre ea, o ia în braţe, o mângâie pe obraz, murmură ceva de alint la urechea ei, îndepărtându-i cu delicateţe părul. Supunerea ei are, totuşi, un caracter atât de înşelător! Poate e chiar ceva aproape periculos, amintind de suburbiile elegante de acasă sau de Masa Rotundă de la cafenea, alternativa ei de viaţă.
Maryam plănuia o petrecere de rămas bun extrem de elaborată pentru ei.
Ar fi trebuit să rămână o surpriză, însă Khadija, în felul ei specific, a făcut o referire indirectă la acest subiect:
- Tu nu ai avut parte de o nuntă adevărată. Toată lumea vrea să profite de această ocazie pentru a-ţi ura noroc în viaţă.
Ibrahim o soma pe Maryam să-i spună ce se întâmplă şi sora lui începu să plângă.
- O să lipseşti de la nunta mea...
De fapt, ea nu putea să-i spună fratelui ei, pe care ea îl cunoştea atât de puţin, fiindcă el, toată viaţa, fugise de acasă, că lacrimile ei erau provocate de faptul că el o lua de lângă ea pe soţia lui. El, însă, înţelese cu totul altceva, luând această petrecere drept un substitut pentru toate lucrurile de care privase el familia: căsătoria cu o fată de neamul şi religia lor, nepoţi, veri, sărbătorile comune, zilele de rugăciune, comuniunea spirituală, tot ceea ce-i proteja de restul lumii pe care, acum, el vroia s-o cucerească în loc să

se apere de ea. însă binecuvântarea familiei nu merită să fie disprețuită niciodată, întotdeauna se tânjește după ea. Există o sămânță din zestrea genetică care rămâne în tine indiferent ce-ai face, unde te-ai duce și ce oameni noi ai cunoaște.
Soția lui urma să primească daruri din partea doamnelor din cercul de conversație și a părinților micilor elevi de la școală, tăvi de aramă și flacoane de parfum sau o bluză brodată cu bănuți. Lui îi revenea un suvenir adus de cineva de la
243
Mecca (implicit, i se sugera că, oriunde îl vor purta pașii prin lume, el tot rămânea dator cu un asemenea pelerinaj). Tatăl lui dărui cuplului o superbă ediție veche a Coranului. Mama lui, care se asocie darului, nu trebui să spună nici un cuvânt anume: chipul ei grăia singur. Tatăl vorbi solemn în limba lui și ei i se traduse: Cartea este menită educării copiilor voștri și copiilor copiilor voștri. Apoi, alt dar sosi din partea Unchiului Yaqub, prin care acesta vroia să-i dovedească surorii lui, mama nepotului nedemn, că, în ciuda faptului că Unchiul nu dorise să sprijine cu bani acest nou abandon al familiei, religiei, comunității și tradiției naționale, el, Unchiul, nu fusese rău intenționat. Darul consta dintr-o veioză foarte asemănătoare cu cele multe răspândite prin casa Unchiului, sub forma unei flori excesiv de bogate, mai degrabă un crin decât o lalea, sub ale cărei petale aurii de metal străluceau electric sta-minele sugerate de mici globuri.
Fetița Khadijei, Leila, s-a așezat direct în poala Miei pentru a-i arăta cadoul ei. Copilul vroia să surprindă toate reacțiile femeii la vederea desenului ei. Acesta înfățișa o corabie (ceva ce fetița nu văzuse niciodată, decât - cel mult - la televizor), o clădire înaltă sau un turn, minaretul unei moschei și un bloc de apartamente (iarăși, ceva ce, probabil, văzuse la televizor), cu unul dintre pereți spart, în așa fel încât, înăuntru să poate fi văzute siluetele rigide a doi oameni, unul înalt și unul scund, dar ambii cu capete foarte mari. Aceștia se îmbrățișau reciproc, cu brațele lor dintr-un singur segment. Alte două chipuri - dar fără trupuri de această dată - se priveau, ca doi sori, în spațiul de deasupra clădirii, ceva intermediar între pământ și cer. Un pepene uriaș și dungat, unul dintre aceia pe care Mie și copilul obișnuiau să-l devore împreună în piață, apărea și el într-un colț. De asemenea, în colțul opus, un câine cu coada între picioare.
Fetița stătea mândră în poala femeii, cu desenul în mână, în timp ce atenția Miei era atrasă pe rând de felurite alte persoane nerăbdătoare să-i ureze tot binele din lume. Unii foloseau pentru aceste mesaje rudimentele de limbă engleză 244
învățate chiar de la ea. Făceau pauze între cuvinte și izbucneau în râs atunci când realizau că făcuseră vreo greșeală.
Maryam, deși tristă pentru că despărțirea se apropia tot mai mult, încerca să se bucure pentru fericirea cuplului, le explica celor doi ce cadouri de nuntă primeau astfel. Toate elementele vieții fratelui ei și a femeii pe care el, în mod misterios, avusese norocul să o găsească, aveau cu totul alt ritm decât cele din viața ei, se desfășurau altfel decât s-ar fi putut întâmpla în propria ei familie.
Vocile femeilor care strigau una la alta făcând naveta înspre și dinspre bucătărie, cărând cu ele piramide de farfurii pline cu mâncare sau cu resturi de la masă, trezeau la viață în mintea Miei tot ceea ce era legat de sat în viziunea ei: strada întreagă adormită, o motocicletă parcată lângă un gard, muzica auzită de la una dintre ferestre, o bunică având chipul ascuns de văl și vorbindu-i așezată pe același fotoliu de piele jerpelit, capătul străzii care se pierdea în deșert... Ecoul vocilor se prelungea către grămada de lemne rămasă din acea construcție abandonată și se stingea undeva dincolo de nisipuri, aidoma chemărilor muezinului sau țipetelor șacalilor, noaptea, în jurul ei, se adunaseră alte grămezi de boluri și farfurii aproape goale, doar câteva bucățele nedorite de nimeni și urme dintr-un sos abundent, care însoțise o mâncare suculentă, mai supraviețuiseră. Maryam împrumutase de la stăpâna ei câteva discuri și le pusese la CD-playerul Khadijei, invadând încăperea cu decibeli. Râsetele izbucniseră din nou când se pornise muzica, fiindcă era muzică din țara spre care se îndreptau Ibrahim și soția lui, o muzică astfel ritmată de vocile rapperilor. Bătrânii rămăseseră impasibili, însă umerii celor tineri începuseră să se miște deja, adoptând acel ritm straniu. Julie îi șopti ceva lui Ibrahim, dar el n-o putea auzi.
- Ți-am spus că e fantastic că oamenii se pot aprinde așa și fără a bea sau a trage ceva pe nări. Hai, hai să dansăm!
- Nu, nu aici, aici bărbații și femeile nu dansează niciodată în fața părinților lor.
245
Totuși, umerii în plină mișcare a fraților lui Ibrahim dovedeau o clară familiaritate cu aceste plăceri deprinse în locuri interzise. Noaptea era din ce în ce mai frumoasă. Mai târziu, s-au așezat să vorbească sub prelata din spatele casei în timp ce femeile se apucaseră să spele vasele și să evoce momentele petrecerii, presărând conversația cu mici bârfe despre oaspeții care plecaseră deja. întorcându-se pentru o ultimă privire în căutare de vase murdare, Mie se trezi singură în camera în care avusese loc petrecerea. Aruncă, din întâmplare, o privire pe geam și, dincolo de poartă, văzu câinele, ca și cum cineva l-ar fi citat în fața

judecătorilor. Se duse înapoi în bucătărie şi, neobservată de nimeni, luă o mână de resturi. Era, însă, prea târziu, strada era pustie, întinse mâna plină cu mâncare, dar câinele nu se apropie să-i primească ofranda. Cu toată foamea, acest cățel avea demnitatea lui, de nimeni înțeleasă. Mie se duse spre gard şi depuse mâncarea jos, în praf. Ii simțea ochii fixând-o. Se întoarse spre casă şi, acolo, de la fereastră, văzu câinele apropiindu-se din nou şi începând să mănânce.
Petrecerea ajusese la final şi se auzeau tot mai rar voci care-şi urau reciproc noapte bună, în timp ce membrii familiei se retrăgeau la culcare; în această casă care nu era suficient de mare pentru a-i permite fiecăruia să se bucure de intimitate, dar le permitea tuturor să-şi găsească un loc numai al lor, fie el un şopron.
Cadourile de nuntă zăceau aruncate pe pat sau se sprijineau unul pe altul pe podea.
Julie şi Ibrahim începură să râdă.
- Seamănă cu acea casă de amanet, îți aminteşti, de lângă cafenea.
- A, da, era un bătrân evreu, simpatic, care se ocupa de ea. O dată, mi-am dus ceasul acolo şi l-am răscumpărat abia după o săptămână, când mi-am primit salariul de la garaj.
- Oare ce-am putea face cu asta? se întrebă Mie, ridicând lampa cu imense flori strălucitoare de metal şi exagerând dinadins efortul depus.
246
- Khadija - dă-i-o ei! Ea strânge tot felul de asemenea lucruri pentru minunata casă pe care fratele meu urmează să o cumpere pentru ei şi pentru copiii lor. Totuşi, unele dintre daruri le vom lua cu noi.
- Desigur.
Probabil că el se gândea la minunata ediție a Coranului, biblia familiei lui. Cea pe care ea o ceruse prin poştă, versiunea tradusă în limba engleză, era un produs de serie, fără valoare. Dar nu avea în vedere tăvile enorme de aramă, care n-ar fi încăput în geanta lui de pânză. Oricum, asemenea lucruri aparțineau, de drept, acestui loc, nu s-ar fi potrivit acolo.
Acolo, în America.
Privirea ei, rătăcind prin cameră, se opri asupra ei. Eleganta valiză pe care i-o alesese Danielle, soția lui Nigel Ackroyd Summers. O aştepta cuminte într-un colț, în timp ce ea se simțea copieşită de oboseală şi de toată dogoarea zilei precedente acumuiată în şopron. Deschise larg fereastra şi, afară, asemenea câinelui, o aştepta o noapte splendidă. Simți brusc impulsul de a-l antrena şi pe el în aventura ei. Era doar iubitul ei şi se putea bucura şi el de descoperirea ei. Simți ceva similar imboldurilor amoroase de altădată, din existența ei anterioară, provocate de băutura în exces sau de prea multe jointuri cu marijuana.
- Deşertul?
Răspunsul lui fu sugerat de faptul că el începuse deja să se dezbrace.
- Hai cu mine, pe stradă. Nu prea departe.
îi vorbea de parcă l-ar fi inițiat, de parcă el nu s-ar fi născut aici şi nu ar fi ştiut satul pe dinafară.
- Mai bine să ne culcăm. E târziu. Cine şi-ar mai dori să iasă din casă acum? Hai să ne culcăm.
El stătea în fața ei ca pe vremuri, în casa ei de păpuşi, după ce arunca de pe el salopeta unsuroasă de maimuțoi aşa cum Prințul s-ar fi lepădat de ultimul blestem...
Să fi fost un vis sau o reverie provocată de prea multă concentrare asupra unui gând, acum nici că mai conta. La un moment dat, se aglomerau, născând tot felul de coincidențe, o serie de imagini şi de clipe, din zile şi ani diferiți. Durata lor relativă se modifica în funcție de semnificația lor. O clipă putea fi mai lungă ca un an. Nu era prea clar dacă era ceva ce venea din subconştient sau din semitrezia unei nopți somnambulice. Când aşa-zisele visuri te împresoară spre ziuă, oare cât din nevoia de la le găsi coerența este pură invenție de moment, liant al conştientului şi subconştientului? *Ceva trebuie să fi existat, totuşi.* Ceva de neatins? Cheia trebuia găsită. Şi, dacă ar fi găsit înțelesul ascuns, asta ar fi putut deveni o certitudine. Legată de ce? înțelesul vieții pe care o duci? Regulile ei? Evident, nu regulile existenței din suburbiile luxoase de acasă, mai degrabă lipsa programatică de reguli instituită în jurul Mesei Rotunde, ceva ce simboliza, pentru cei de acolo, însuşi adevărul absolut. Asemenea vorbe mari trebuiau, totuşi, evitate, pentru numele lui Dumnezeu sau al Profetului! Mă rog, putea fi proclamat doar ca adevărul unui singur om, al nimănui altcuiva.
Fluxul de gânduri şi viziuni are propria lui noimă, iar deşertul e un loc cum nu se poate mai potrivit pentru a-i da de capăt. Pe terasa din California (pe care, asemenea corăbiei desenate de copil, n-o văzuse decât la televizor!), sunt aduşi laolaltă invitații de duminică ai lui Nigel Ackroyd Summers şi ai Daniellei, dar şi cei ai mamei lui Julie. De fapt, Danielle 248
şi mama ei devin una şi aceeaşi. Nişte bărbați, pe marginea unei saune (o saună? de unde-i putea veni în minte aşa ceva??), stau de vorbă despre câştigurile sau pierderile de la masa de Black Jack sau despre speculațiile la Bursă. Un fost soț îi face cunoştință lui Ibrahim cu câțiva oameni importanți, omul de afaceri

în industria internetului care emigrase în Australia şi avocatul de culoare devenit mare antreprenor. Mama ei (sau Danielle) îi face cunoştinţă lui Ibrahim (sau Abdu) cu femeile din înalta societate, ţinându-l de mână şi prezentându-l: „Ginerele meu, un prinţ din Orient!" (aşa cum glumeau prietenii lui Julie de la cafenea). El e încălţat cu pantofi Gucci şi poartă pantaloni Armâni şi o cămaşă Ralph Lauren pe care i-a cumpărat-o Danielle. Frumuseţea lui e încă un fel de mâncare exotic care să se potrivească minunăţiilor expuse la bufetul de lângă piscină. El încă poartă, în jurul gâtului, vechea şi eleganta eşarfă de mătase. Atât i-a mai rămas din vechea lui identitate. De fapt, ce fusese şi ce devenise el? Furişându-se de sub maşina din garaj, expus judecăţii celor din jurul Mesei Rotunde, întins pe spate în patul din căsuţa ei sau împachetându-şi lucrurile în geanta de pânză, în şopronul din deşert. Un personaj dintr-o carte, dintr-un roman al unui poet. însă ea nu-şi amintea nici titlul volumului, nici numele autorului. Poetul de la cafenea îi dăruise cândva cartea, insistând ca ea s-o citească. Ceva ascuns în ea ieşea acum la iveală şi îi oferea înţelesul faptelor ei: „Am tot încercat să mi-l reprezint, am tot vrut să mi-l imaginez". Dar El este chiar el însuşi, nu trebuie inventat de nimeni. Toate astea le poate spune doar deşertului, e cel mai bine aşa. Ori de câte ori ea priveşte deşertul aşezată pe grămada de lemne sau se aventurează un pic în marea de nisip, ar putea fi pentru ultima oară. între timp, ea continuă să facă tot ceea ce descoperise că poate face aici, ocupându-şi ultimele zile ale şederii în sat cu exact aceleaşi lucruri pe care le făcuse încă de când cumpărase *două* bilete de avion pentru a veni cu Ibrahim aici, la el acasă. Ca un mic dar de adio pentru copiii

de la şcoală, ea continuă să ţină lecţii de limba engleză până în ultima zi de dinaintea plecării, ajutându-i pe elevii ei să mai înveţe încă două-trei cuvinte în acea limbă străină pe care şi Ibrahim era obligat să o deprindă mult mai fluent dacă dorea să obţină tot ceea ce îşi propusese să obţină în acel loc nou spre care urma să se îndrepte împreună cu soţia lui. Vroia, astfel, să le mulţumească femeilor de la cercul de conversaţii în jurul unei ceşti de ceai şi tuturor celorlalţi care îi arătaseră că au nevoie de ea.
însă, pentru deşert, nu există o *ultimă* oară. Deşertul este etern. Pentru el, n-are nici o importanţă că ea se plimbase dintr-o parte în alta a străzii, cumpărând trei punguţe de cartofi prăjiţi în timp ce se întorcea acasă, în şopronul care le servea drept adăpost celor doi călători aflaţi în tranzit.
Iese din nou, să cumpere cartofi prăjiţi.
Hotărâseră împreună, după lungi reprize de certuri şi împăcări, ce să ia cu ei în călătorie şi ce să lase aici, în urma lor. între timp, mai multe obiecte îşi schimbaseră succesiv destinaţia.
- Una dintre tăvile de aramă? Doar cea mai mică dintre ele, poate reuşeşti s-o înghesui pe undeva...
Se privesc unul pe altul aparent surprinşi şi, instantaneu, izbucnesc amândoi în râs. împreună cu Maryam, Julie a mai cumpărat un geamantan din piaţă, o valiză de carton cu încuietori metalice în locul cifrului existent pe valiza ei elegantă. Mama lui, prin intermediul lui Maryam, le-a oferit două rânduri de aşternuturi de pat cu modele florale, aşa, doar pentru început. Acest cadou nu putea, însă, fi împărţit unor rude precum celelalte daruri de nuntă pe care nu le puteau lua după ei.
- Bine, dacă vrei, o s-o punem între aşternuturile de la mama!
Coranul cel vechi l-au împachetat ca pe o mumie, pentru a fi cât mai protejat cu putinţă în geanta lui de pânză, după care s-au întrebat dacă n-ar fi mai sigur dacă l-ar lua cu ei în 250
bagajul de mână, pe avion. Julie l-a învelit într-un strat de plastic suplimentar, astfel încât pasta de dinţi sau deodorantul - care ar fi putut să se scurgă, datorită diferenţelor de presiune - să nu-l poată deteriora în geanta ei, unde l-au plasat în cele din urmă.
- Ce faci cu parfumurile primite de la doamnele din cercul de conversaţie? îţi plăceau.
- Nu, nu, nici nu poate fi vorba... Le voi da Khadijei şi lui Maryam, ştiu din proprie experienţă ce se poate întâmpla cu aşa ceva pe avion, iar fiolele astea nu au capacele perfect etanşe. Nici nu poate fi vorba să le pun în acelaşi loc cu Cartea Sfântă. Iar, dacă le pun în valiză, mirosul nu va mai ieşi niciodată din cearşafurile primite de la mama ta.
Cărţile ei, inclusiv ediţia de serie a Coranului, rămăseseră ultimul lucru de împachetat. Ele au fost repartizate în valiza de carton. Ahmad, băiatul descurcăreţ al familiei, a adus, din curtea măcelăriei în care lucra, o bucată zdravănă de frânghie, cu care a legat acest geamantan mai fragil, trecând frânghia exact pe deasupra încuietorilor metalice, în timp ce executa această operaţiune, i-a spus ceva lui Ibrahim şi amândoi fraţii au început, spontan, să râdă.
- Ce zice?
Chipul lui Ibrahim s-a strâmbat, traducându-i:
- Valiză de emigrant. Trebuie să poată fi spartă cât mai uşor. O porcărie de valiză!
în fine, nu mai rămăsese nimic în urma ei sau a lui în şopron, în afară de patul în care dormiseră şi făcuseră dragoste de atâtea ori şi în care urmau să mai facă asta pentru încă două-trei zile. Ibrahim insistase să fie totul pregătit, să nu mai lase nimic afară, să pună totul în ordine în valiza ei elegantă, în

geanta lui de pânză şi în noua lor achiziţie de carton presat, astfel încât atunci când taxiul, deja comandat, va fi sosit, la ora şi în ziua fixate, să nu mai fie nimic de făcut. Astfel încât s-au trezit gata de plecare cu exact trei zile înaintea datei fixate.
251
în noaptea care a urmat, după ce el s-a extras din trupul ei şi spasmele ei de plăcere s-au sfârşit, ea a început să-i vorbească. Dar, apoi, înţelegând din ritmul respiraţiei şi din tăcerea lui că el nu auzise sau nu înţelese ceea ce-i spusese ea, toată spaima şi toată frica pe care le pusese în cuvintele ei au năpădit-o. însă el era deja adormit.
„Trebuie doar să rosteşti cuvântul!"
Poate că era mai bine să fie mai puţin laşă şi să nu încerce să comunice cu el la adăpostul întunericului, când el nu-i putea vedea faţa şi nu putea înţelege ce se ascunde dincolo de expresia ei. Poate că era mai cinstit să-i vorbească dimineaţa. Se îmbrăcau, cu două zile înainte de plecarea lor în America, atunci când ea a ales momentul să-i spună ceea ce avea de spus în spaţiul izolat al şopronului, când fratele lui plecase deja demult la măcelărie, un alt frate îşi luase în primire slujba de la cafenea, iar femeile se strânseseră în bucătărie, poate cu excepţia Khadijei, care mai zăbovea în pat, în timp ce copiii, micuţa Leila în primul rând, se duseseră la şcoală, iar mama îşi luase poziţia de rugăciune pe covoraş, invocând ajutorul divin pentru fiul ei cel aflat într-o interminabilă călătorie. Acesta era momentul în care ea a ales să-i vorbească, fără a se mai folosi de inutila introducere *Ştii, aş vrea să-ţi spun ceva,* ci direct, în faţă, fără menajamente:
- Eu nu plec.
- Unde ar trebui să mai pleci?
Pentru el, ei deja părăsiseră acest loc. Sau, poate că ea mai avea de făcut un drum, să o vadă pe una dintre femeile cu care se împrietenise aici.
- Eu nu plec. Nu plec în America.
- Ce vrei să spui?
Glasul lui suna normal, ca atunci când îşi alegea cuvintele pentru a rosti o propoziţie simplă în limba engleză.
- Nu plec în America.
- Bineînţeles *căplecăm* în America. Joi.
- Nu, eu nu plec. 252
- Julie, ţi-e frică de ceva? Ce sunt istericalele astea? Niciodată nu te-ai purtat ca acum.
El e gata să vină spre ea, s-o îmbrăţişeze, s-o aline, să-i explice că ei trebuie să evadeze de aici fiindcă acest loc o golise de suflet, însă mâinile ei sunt sus, cu palmele desfăcute, pregătite să-l respingă.
- Nu-i vorba de emoţii. Nu vreau să plec.
Cine e ea, cine a devenit ea acum, această femeie care l-a incitat ca nimeni alta, care l-a urmat până aici, în acest loc, ce simte ea - uimire, furie, cum e să simţi ceva ce nu ai mai simţit niciodată, cum e să accepţi această provocare?
- Ai înnebunit?
Şoapta lui se transformă într-un urlet.
- Scoate-ţi asta din cap! Plecăm joi. Joi, ai înţeles? Asta-i tot, nu mai vreau să aud nimic.
- Ai înnebunit? Chiar ai înnebunit?
Gura i se umpluse de salivă, gata s-o împroaşte.
Dar tăcerea ei era un zid pe care el nu-l putea doborî cu pumnii, ca pe un adversar. El se năpusti, vrând să invadeze spaţiul dintre ei, împiedicându-se de patul de fier, de scaun, de geanta de pânză burduşită cu lucruri pe care o aşezase în, dreptul uşii. Uşa era mult prea şubredă ca să nu cedeze atunci când o trânti nervos. Rămase cu privirea aţintită asupra uşii casei mamei lui, conştient că, din spate, mişcările lui erau observate de ea, fata care îl agăţase cândva, iubita lui, credincioasa lui soţie. Camera în care, de obicei, se strângea toată familia, acum era pustie. De pe sofaua de unde mama lui observa mişcările tuturor lipsea tocmai mama. De fapt, lui nu-i era prea clar pe cine sau ce căuta. Singura certitudine pe care crezi că o ai în viaţă nu devine atât de evidentă până când nu descoperi, brusc, că îţi lipseşte. Ce poate însemna asta? Că, de fapt, mama lui lipseşte de pe tronul ei tocmai când el are nevoie mai mare de ea? Că mama lipseşte, dar nu *acum,* în clipa asta, şi nici când el peregrinează prin Africa, Anglia sau Germania, pe la Chicago ori Detroit. Nu, lipseşte *ea,* tot ceea ce el înţelegea prin iubită sau tovarăşă, mereu la dispoziţia lui, o femeie pe care o numea generic nevastă. *Ea* nu era aici. Nici în căsuţa ei, nici în cafeneaua în care l-a atras, nici pe patul de fier din şopron, nici în America. Nicăieri.
Nu vroia să vadă pe nimeni din familia lui, tânjea însă după cineva căruia să-i poată atârna o pancartă: „Eu nu plec". 254
Vroia să verifice din exterior efectul acestei declaraţii, însă *cineva* nu poate însemna ceva abstract, nu asta

căuta el, ci pe cineva extrem de concret, chiar dacă, în sinea lui, nu era pregătit să accepte asta. Ignoră vocile care se auzeau din bucătărie; nu-l interesau femeile din familia lui. Se apropie de spațiul de reculegere de pe hol. Mama lui se afla acolo, pentru rugăciune, atingând cu fruntea covoraşul, îşi aminti că, odată, pe când era doar un băieţaş, se năpustise asupra ei în timpul rugăciunii ca să-i povestească despre mingea pe care tocmai o pierduse şi fusese aspru dojenit pentru gestul lui. Aşa că, de data asta, îşi încetini paşii şi se întoarse fără ca ea să-l observe.
Se întâmplă ca Maryam să fie cea cu care dădu nas în nas. Pe când traversa camera familiei, în care fiecare scaun părea să păstreze încă greutatea celor care se aşezaseră înainte vreme, rosăturile covorului indicând poziția exactă a fiecăruia, se întâlni cu Maryam cea mereu surâzătoare atunci când îl vedea, gata să plece să facă curat în casa stăpânei ei. Acum, ceea ce citi pe chipul lui o făcu să se oprească pe loc. Gândul îi zbură imediat la vreun posibil accident sau îmbolnăvire a unuia dintre membrii familiei, ținută cumva secret de ea. Ca mulți alți oameni dragi şi apropiați, Ahmad, de pildă, lucra într-o măcelărie cu tot felul de cuțite ascuțite şi periculoase.
- Ce e? Ce s-a întâmplat? Julie?
- Nimic.
- Dar tu... Se opri, simțind că a invadat un teritoriu străin.
- M-am trezit brusc, nu mi s-a întâmplat nimic.
în sinea lui, se simțea agresat de ceva ce nu putea exprima, ce nu putea ascunde, totuşi, dincolo de acel „Ai înnebunit?", singurele cuvinte pe care, în primă instanță, reuşise să le articuleze în replică la „Eu nu plec". Acel *Eu nu plec,* care însemna că ea nu vroia să vină cu el la Chicago, Detroit sau California.
Se despărți de Maryam, care - plină de tact - nu mai insistă cu întrebările ei, şi se întoarse în şopron, trăgând uşa după el.
255
Julie stătea la fereastră. Se întoarse spre el cu chipul răvăşit, încercând să schițeze un gest, strângând din buze şi arcuindu-şi sprâncenele, ca şi cum s-ar fi pregătit să-l privească pătrunzător.
- Aşadar, te întorci. Acolo de unde vii. M-am gândit la asta tot timpul. La ziua în care te vei întoarce acolo unde ai considerat tot timpul că e casa ta. Vezi, am avut dreptate. Nu ştii ce vorbeşti, întotdeauna se întâmplă aşa. Nu eşti niciodată foarte hotărâtă ce ai de gând să faci. Nu ştii ce să faci cu cei din apropierea ta. îți urez noroc. La revedere. Poves-teşte-le tuturor de la Cafenea în ce cocioabă mizerabilă ai fost silită să trăieşti, spune-le tuturor că tu erai prea bună şi ca să locuieşti împreună cu capitaliştii din California, spune-le, te rog. La revedere. Du-te şi spune-le!
Furia începu să-i modifice trăsăturile, fața i se aprinse sub presiunea sângelui care-i năvăli în obraji, ochii i se micşorară sclipind întunecat, corpul i se chirci de parcă ar fi vrut să sară în direcția ei şi sfârşi, ca şi cum un cuțit l-ar fi spintecat, prăbuşindu-se deprimat.
Ea se temea de această depresie, nu de ura care-l înrăia pe moment şi-l făcea să respire precipitat, deschizând haotic gura întreagă. Se îndreptă spre el, împiedicându-se - ca şi el - de bagajul care-i sta în drum, iar el încercă să-i îndepărteze brațele pe când ea se chinuia să-l îmbrățişeze.
- Nu spune nimic! Te rog, nu spune nimic.
Nu mai avea nici un drept să-i spună ceea ce nu-i mai spusese de pe vremea primelor nopți petrecute împreună în casa de păpuşi - *Te iubesc.*
- Ascultă-mă bine. De unde ți-a venit ideea asta? Nu mă mai întorc acolo niciodată. Eu nu mai aparțin acelui loc.
Ea îi luase capul în mâini şi-l obliga să o privească în față. Simțea în palme asprimea bărbii care-i crescuse peste zi. îşi reaminti un gest al lui, prin care îşi atingea cu limba, pe dinăuntru, obrazul, încercând să-şi întindă pielea obrazului în timp ce se rădea şi-şi dichisea mustața. O imagine care o obseda. 256
- Doar ştii asta. Nu mă mai întorc acolo.
Ea spusese, o dată cu asta, cât de mult îl iubea, ceea ce nu se putea exprima în cuvinte.
- Nu înțeleg despre ce vorbeşti. E clar. Tu nu vrei să vii cu mine în America. Asta îmi tot repeți. Nu vrei să vii cu mine în căminul nostru.
în acest moment, ea se gândi că trebuie să-i spună răspicat ceea ce el nu putea înțelege:
- Eu rămân aici.
Patima cu care se certau trecea dincolo de pereții şopronului, depăşind intimitatea spațiului lor de locuit; zvonul se răspândi în camera de zi a familiei, apoi invada întreaga casă, punând stăpânire pe toți cei care făceau parte din familie, inclusiv pe copii, în principiu, tot ceea ce se întâmplă între soț şi soție rămâne apanajul intimității lor, mergându-se până la a te preface că habar n-ai de vreuna dintre întâmplările cuplului, într-o casă atât de înțesată de rude, acest lucru este vital, numai că uşa de la şopron este, totuşi, mult prea subțire. Convențiile formale determinate de relațiile de sânge şi disciplina religioasă strictă obligă

la ignorarea unor asemenea tensiuni fără să fie cineva tentat să se implice abuziv, aşa cum se întâmpla, de pildă, cu Khadija. Ceea ce se întâmpla, însă, în şopron ţinea de cu totul altceva, avea alte repercusiuni asupra familiei, în calitate de fiu, frate sau văr, Ibrahim nu are altă opţiune decât să se prezinte în faţa fiecăruia şi să explice turnura evenimentelor din şopron, din care, ea, nevasta lui cea străină, pe care o adusese în sânul familiei, să încăpăţâna să nu mai iasă, fie că ea accepta ca soţul ei să vorbească în numele ei, fie că el nu-i permitea să se pronunţe de capul ei. Cine putea şti? Chiar şi atunci când favorita ei, micuţa Leila, este văzută dând târcoale uşii şopronului, el îi face vânt copilului, nepermiţându-i accesul la Julie. Fiecare este pus să relaţioneze cu această situaţie, chiar şi aceia care sunt doar jenaţi şi contrariaţi de ceea ce se întâmplă, fără a-şi dori să fie implicaţi nemijlocit. E ceva ce 258
aparţine unui membru al familiei atât de diferit de ei toţi, care trăieşte în lumi total inaccesibile lor. Dar el se poartă ca şi cum ar aştepta, în chip de sprijin, o explicaţie din partea lor, ei cei atât de inocenţi, afundaţi într-o ignoranţă pe care el însuşi îi silise s-o conştientizeze de atâtea ori. Fraţii săi, Ahmad şi Daood, îl ascultă teribil de neîncrezători, doar o femeie face întotdeauna ceea ce-i spune bărbatul ei. Fraţii îi sunt mult prea loiali, îl respectă prea mult pentru a-i da de înţeles că, astfel, el stigmatizează involuntar întreaga lume a bărbaţilor. Iar femeile - în mijlocul cărora ea s-a refugiat acum, bucătăria fiind terenul neutru pe care sunt îndeplinite sarcinile casnice şi e permisă joaca împreună cu copiii sau sporovăială într-o limbă amestecată - ei bine, când el se apropie de femei, stânjeneala le transpare prin toţi porii, asemenea picăturilor de sudoare. Adunate sub prelata de pânză, izbucnesc toate: „E o femeie bună. Nu se va întâmpla nimic rău. Va face ceea ce trebuie, doar e o soţie. Uneori, soţiile mai fac crize, însă, până la urmă, le trece, *mă sha allah".*
Insistenţele lui reuşesc, finalmente, să le reducă la o tăcere absolută. Dar nu mai este prea mult timp disponibil pentru a face să dispară această stare. Au mai rămas doar două zile. Atât. Nimic mai mult.
- Trebuie să ştiu. Ţi-a spus ceva despre asta? Despre ideea ei de a rămâne aici, în acest loc? Sau i-ai spus tu ceva? I-ai dat, cumva, vreo idee? îmi trebuie un răspuns, acum! A mai vorbit vreodată despre aşa ceva?
Amina îl priveşte pe deasupra bebeluşului pe care îl ţine în braţe şi, căutând aprobare în ochii celorlalte, dă din cap hotărât, cu cerceii zăngănindu-i, şi indicând, pe muteşte, un „nu" hotărât.
Lui îi venise ideea s-o trimită pe una dintre femei să stea de vorbă cu ea, să încerce s-o lămurească, însă simţea că nu poate avea încredere în nici una. Dincolo de cele câteva cuvinte în limba engleză, ea reuşise să le împuie capul tuturor
259
cu ideile ei de fată bogată de la Cafenea în legătură cu independenţa femeilor.
Din mimica tatălui, cu pleoapele groase închizându-se şi deschizându-se la intervale foarte mici şi cu colţurile gurii schiţând un soi de paranteze rotunde, înţelege că tot ceea ce acesta are să-i comunice este un reproş mut, pe deplin meritat pentru faptul că, dând dovadă de exces de mândrie şi, chiar de prostie, cutezase să refuze şansa oferită lui, *Al-Hamdu lillah,* de Unchiul lui, Yaqub, şansa de a prinde rădăcini în locul căruia îi aparţinea de drept.
Practic, îi dădea acelaşi răspuns laconic: o soţie se supune întotdeauna dorinţelor soţului ei. Culmea, asta venea de la un tată care - fiul ştia prea bine asta! - făcea numai ceea ce nevasta lui, în înţelepciunea ei, *Al-Hamdu lillah,* hotăra că e bine.
Confruntându-se cu ostilitatea tuturor, nu-i mai rămânea decât Maryam căreia să i se poate plânge. Vroia să-i vorbească, dar numai între patru ochi. De faţă cu celelalte femei, ea nu avea nimic de spus. Dar Maryam fusese prima care văzuse dimineaţa, când se pregătea să plece la muncă, întipărită pe faţa lui, uimirea de a fi aflat că ea îi spusese răspicat „Eu nu merg acolo". Maryam fusese prima care se împrietenise cu ea, devenise chiar acolita ei, ea avusese ideea de a-i găsi lui Julie nişte ocupaţii, cum ar fi lecţiile de engleză. Maryam fusese cea care o făcuse pe soţia lui să se simtă aici ca acasă, susţinându-i moralul în toate lunile lungi în care fuseseră depuse atâtea cereri de viză inutile. La cine s-ar mai fi putut duce el, decât la Maryam?
Convocată la această discuţie atunci când se va fi întors de la lucru, Maryam îşi încetineşte paşii pe măsură ce se apropie de casă şi de prelata de pânză unde fetiţa Leila fusese trimisă ca s-o cheme în faţa lui. Vroia s-o vadă singură, nu în compania femeilor flecare.
- Vreau să ştiu ce ai vorbit cu ea. Ce i-ai spus, că doar i-ai spus ce trebuie să facă aici, ai ajuns s-o transformi într-o soră, incapabilă să facă vreun pas fără tine, tu şi cu doamnele 260
care o invitau la ceai în schimbul lecţiilor de engleză, tu şi cu profesoarele de la şcoală care se întreceau în a-i face complimente... Vreau să ştiu. Ce i-ai făcut? Cine te-a pus să faci asta? De ce nu m-ai întrebat înainte pe mine, pe fratele tău? Hai, vreau să aflu tot ce i-ai spus!
Ibrahim are asupra surorii sale o putere mai mare decât ar putea să aibă vreodată asupra soţiei lui, Mie. De fapt, nu ar fi vrut să aibă această putere care face parte tocmai dintre acele lucruri de care el vrea să fugă. în

timp ce îşi exercită acest drept, furia creşte în el:
- Hai, vorbeşte! Vorbeşte odată! Ce ai făcut?
Ea începe să plângă în timp ce el îşi continuă această tiradă. El nu înțelege ce vrea să-i comunice ea:
- Ce zici? Vorbeşte ca lumea!
E clar, fata e idioată. La ce altceva s-ar fi putut aştepta din partea ei? Nu ieşise niciodată din vizuina asta, nu era obişnuită să i se vorbească aşa cum îi vorbea el acum.
încotro s-o apuce, totuşi?
Nu mai avea unde să evadeze. Prezența mamei sale îl urmărise însă peste tot, în toată casa, indiferent cu cine se certase, de la cine încercase să afle răspunsurile care îi lipseau. Fața ei dârză îi stă în față mereu, nu putea scăpa de ea. Dacă se afla cumva în timpul rugăciunii, trebuia să aştepte. Stă singur în camera de zi, unde nimeni nu mai îndrăznea să intre de teama lui. Toți se fereau de ei. Chiar şi copiii erau repede îndepărtați când se apropiau prea tare de uşile camerei. El stă aşezat într-unul dintre acele scaune primite, la mâna a doua, de la Unchiul Yaqub, atunci când acesta îşi reamenajase casa. Stă şi priveşte tronul neocupat al mamei lui. încercând să-şi omoare timpul.
Dar nu are de aşteptat prea mult. Ea intră în cameră val-vârtej, de parcă ea l-ar fi convocat aici, şi îşi ocupă locul pe canapea. El se ridică s-o salute şi, apoi, i se indică să se aşeze pe un scaun în apropierea ei.
Mama este la curent cu cele întâmplate. Sau, mai degrabă, cu ceea ce amenință să se întâmple. Zvonul se răspândise, cu

repeziciune, din cameră în cameră, prin toată casa. Probabil că la ea ajunseseră mai multe versiuni. Dar el ține să-i reamintească totul cu gura lui, de parcă el ar fi fost singurul depozitar al adevărului. Ea îi pune o serie de întrebări şi evită să emită judecăți de valoare.
- De fapt, fata asta nu avea o familie a ei la ea acasă, în țara ei?
- Bineînțeles că avea, numai că ea nu se înțelegea prea bine cu familia ei, cu tatăl ei, mai precis.
- Mama ei o fi probabil moartă, *inna* ////ah, fie ca Domnul să o aibă în pază pe fiica ei!
- Mama ei nu-i deloc moartă, s-a recăsătorit şi o duce foarte bine. S-a stabilit în America şi abia aşteaptă s-o întâmpine acolo.
- Existența noastră trebuie să i se fi părut destul de ciudată...
- Ei bine, da, desigur, numai că ea a făcut multe eforturi să se integreze temporar în familie, pe perioada în care a trebuit să stăm aici.
- De data asta, ai aranjat ceva, vreo slujbă potrivită pentru tine şi pentru ambițiile tale, acolo, în țara aceea?
- Nu încă, dar acolo sunt de exploatat ocazii cu mult mai favorabile decât cele cu care m-am întâlnit pe oriunde am fost până acum, indiferent de țară.
- Ea îşi doreşte să aibă un copil.
- Şi eu vreau asta, dar nu până când ne vom stabili undeva şi voi avea un serviciu bun şi o casă ca lumea.
Ea se ridică, greoaie din cauza rochiei complicate. Păşeşte ezitant cu piciorul stâng, încercând să se redreseze din mers.
- între timp, ea îmbătrâneşte. De fiecare dată, tu nu te întorci undeva, ci abandonezi ceva.
-Dar, mamă...
De data asta, mama, cea care găseşte întotdeauna un sfat sau o soluție practică pentru oricine, lui n-are nimic să-i ofere. Nu poate decât să-i ofere binecuvântarea ei - *Allah*
yahfazak - şi, apoi, părăseşte camera, îndreptându-se, din nou, spre locul de rugăciune.
- Mamă?
Mama lui devenise aliatul altcuiva, nu al lui. Un aliat al acelei femei străine, care vroia să fie femeia care i-l va fi redat mamei lui pe fiul rătăcitor, care-l va momi pe acesta să se întoarcă definitiv acasă.
Când alții încearcă să-ți impună cu de-a sila ceva, o teribilă apăsare pune stăpânire pe tine: cuvintele lor, cererile şi modul în care, pe muteşte, te condamnă seamănă cu nişte lovituri de ciocan care, încetul cu încetul, consolidează acea decizie.
Bucuria nemărturisită şi afecțiunea vibrantă a lui Maryam, stimuiată de faptul că singura ei prietenă dintr-o altă lume -dar mult mai aproape în a o înțelege decât o soră - va rămâne în casa soțului ei, asemenea celorlalte femei din familie, constituia singurul sprijin pentru Iulie. Din partea mamei nu venea nici un mesaj, nici măcar un cuvânt sau vreo indicație cât de mică, ea se mulțumea să supravegheze calm activitatea din bucătărie, acolo unde soția lui Ibrahim continua să-şi îndeplinească sarcinile primite. Părea că mama nici n-ar şti că nora ei trebuia să emigreze împreună cu fiul ei în mai puțin de douăzeci şi patru de

ore. Iar fata, nora, continua să taie mărunt o ceapă, de parcă nici ea nu ar fi fost conştientă de asta.
Douăzeci şi patru de ore. Decizia care continua să prindă contur în mintea ei, asemenea celulelor care se transformă pe măsură ce se reînnoiesc spontan, deveni un soi de atac de panică: totul se întâmpla mult prea repede, ora plecării se apropia vertiginos...
Spaimă.
înapoi la Masa Rotundă.
Dar totul fusese gândit şi regândit, trecut prin toate sitele posibile, alungat, respins ca fiind o mare nebunie (nu mai era doar presiunea din partea lui, începuse să se acuze singură, 264
să-şi facă procese de conştiinţă), apoi readus în discuţie, judecat, cântărit şi întors pe toate feţele de atâtea ori în ultimele luni, în intervalul dintre două călătorii, cum spunea el.
El nu mai era de acord ca vreunul dintre ei să mai doarmă în pat, în ciuda epuizării care se instala o dată cu noaptea. Tot timpul care le mai rămăsese era consumat pentru a pleda, a face raţionamente, a argumenta, a negocia, a reproşa, a da frâu liber furiei, ca şi cum tot acest tăvălug verbal ar fi putut-o aspira pe Julie către terminalul aeroportului şi, apoi, în avion împreună cu el, asemenea unui bagaj de mână, aşa cum se întâmplase şi la venirea aici, când el fusese deportat din ţara ei.
-Ascultă-mă... vom avea o viaţă bună acolo. Tu vrei să fac ceea ce-mi doresc, să ajung la o poziţie importantă în societate... să-mi folosesc creierul, să învăţ - întotdeauna mi-ai spus asta. Tu eşti singura care ştie de ce sunt în stare. Vei fi fericită. Eşti fericită cu mine - eu te fac fericită, nu-i aşa? - da, da, şi nici eu nu pot fi fericit fără tine. Nu vom sta despărţiţi decât câteva săptămâni, cât timp tu vei sta în California. Aşa, nu-mi voi face nici un fel de griji în legătură cu tine, voi şti că nu-ţi lipseşte nimic. Oricum, ne vor rămâne nişte bani, voi putea oricând veni acolo să te văd. Promit. M-ai urmat peste tot, sunt un bărbat atât de norocos, nu înţeleg de ce acum... De ce? De ce ai venit cu mine aici? De ce ţi-ai cumpărat, atunci, şi ţie bilet? De ce te-ai agăţat de mine cu atâta disperare? Nu vreau să-mi răspunzi! Nu acum!
Convingerea lui că dragostea era un lux pe care el nu şi-l putea permite părea să aibă o bază solidă acum. Ea vedea asta cu claritate, nu mai trebuia ca el s-o spună cu voce tare.
- Ibrahim, tu crezi că, astfel, eu vreau să te părăsesc. Dar eu nu vreau să plec nicăieri. Nu mă întorc acolo, în ţara mea, de câte ori vrei să ţi-o repet? Eu rămân aici, în casa ta.
- Eşti o mincinoasă. De ce nu mi-ai spus nimic despre asta? M-ai minţit tot timpul. M-ai minţit şi când stăteam aici, în acest pat, şi ne sărutam. Te futeai cu mineşi mă minţeai.
265
- Nu te-am minţit niciodată.
- A, nu? De ce, se poate minţi doar prin cuvinte? Ce înseamnă când taci în loc să vorbeşti, în loc să spui adevărul, asta nu e tot o minciună?
- Credeam că ai observat că m-am tot gândit ce-ar fi dacă m-aş adapta, dacă m-aş hotărî să trăiesc aici.
Dumnezeule! N-ai văzut că mă transform, că nu mai sunt femeia pe care ai cunoscut-o cândva. Am crezut că eşti atât de aproape de mine încât poţi să înţelegi asta şi singur, chiar dacă era, admit, ceva la care nu te-ai fi putut aştepta...
- Nu m-ai minţit când ai luat banii pentru bilete de la unchiul tău? Nu m-ai minţit când ai semnat actele pentru viză, când ai venit zâmbitoare la ambasadă, tu, nevasta mea, „însoţitoarea mea", aşa cum scrie pe viză? Nu? Asta n-a fost o minciună? Or, atunci era adevărul gol-goluţ şi, apoi, din senin, ţi-ai schimbat hotărârea, ai înnebunit de tot? De unde ţi-a putut veni o asemenea idee, de unde naiba?
în vreme ce frustrarea lui începe să-i domine pe amândoi, ea îşi dă seama de unde venea hotărârea ei, ce o influenţase. Deşertul.
Ştie, însă, că nu-i poate spune lui asta. Cum să-i explice: grămada de lemne de la capătul străzii care se termina brusc în deşert; câinele aşteptând, copilul care întindea o mână?
Nu, ea nu-i putea spune lui aşa ceva.
El urăşte deşertul. Deşertul reprezintă negarea a tot ceea ce el îşi doreşte. Dacă şi-ar putea reaminti câte ceva din discuţiile şi entuziasmul cu care cei de la Masa Rotundă au întâmpinat hotărârea ei de a-l urma în deşert, ar putea considera că asta nu-i decât o mostră de romantism penibil al clasei de mijloc occidentale. Aidoma, gestul de a agăţa un maimuţoi unsuros.
In mintea ei, domneşte confuzia. Care confuzie, de fapt? „Nu-i nimic confuz, ştiu asta. Ca şi mine, ea nu vrea să se reîntoarcă la locul căreia îi aparţine. Alţii au hotărât asta pentru ea. Ea caută altceva. *Eu rămân aici.* Aici?" 266
Geamantanul ei elegant aşteaptă, cu toate lucrurile ei împachetate. El nu se poate abţine să-l privească obsesiv. Se îndreaptă, apoi, spre el, se luptă un pic cu cifrul, dar acesta, într-un târziu, cedează când el nimereşte combinaţia, îl deschide şi începe să arunce prin aer toate lucrurile ei, care aterizează pe pat sau pe podea. Acum, ea trebuie să-l facă la loc. Să împacheteze tot şi să renunţe la hotărârea ei prostească.

Ea vine spre el, călcând pe haine, încearcă să-l ia în braţe şi să-l ţină strâns, presându-şi sânii de pieptul lui, pântecul ei de al lui. însă el opune o rezistenţă sălbatică şi îmbrăţişarea se transformă într-o parodie a unei scene de violenţă care, în realitate, nu s-a petrecut niciodată între ei. A mai rămas puţin până în zorii zilei în care ei ar trebui să emigreze. Trupurile lor zac, precum două cadavre, pe ceea ce a fost cândva patul lor. Somnul i-a cuprins şi, ca în copilărie, le promite că, de dimineaţă, totul va fi bine.
El se trezeşte confuz şi ameţit, aproape mahmur, după care merge să vorbească cu fraţii lui. Ea se trezeşte, de asemenea, când le aude vocile scăzute dincolo de uşa şopronului. Se scoală din pat, fără să ştie încotro s-o apuce, apoi începe să-şi strângă lucrurile răspândite prin cameră, împătureşte hainele şi le atârnă pe sârma pe care el o instalase pentru ea şi pe umeraşele strălucitoare de plastic cumpărate din piaţă, iar pantofii se reîntorc la locul lor, sub fereastră.
El se întoarce în cameră cu o găleată cu apă caldă, îi vede lucrurile, hainele atârnate pe umeraşe, împăturite, pantofii sub fereastră, acolo unde obişnuia să şi-i ţină. Aruncă o privire scurtă, după care toarnă apa în lighean şi începe să se bărbierească. Deşi stă cu spatele la ea, îi poate vedea chipul în oglinjoara atârnată pe perete. Vede, din nou, cum limba lui împinge pe dinăuntru obrazul atunci când, cu mişcări delicate, el se rade de jur împrejurul mustăţii lui strălucitoare.
Din teancul de lenjerie aşezat pe pat, ea îşi alege un sutien şi nişte chiloţei şi începe să se îmbrace.
El e conştient de mişcările ei în spatele lui şi le simte cumva încetinite, cum încetinite sunt şi mişcările lui. După ce a terminat să se radă şi să se spele, toarnă apa în borcanul gol de lângă masă, apoi umple ligheanul cu apa caldă rămasă în găleată. O aude spălându-se, în timp ce el se îmbracă pentru marea călătorie, punându-şi blugii pe care ea a învăţat să-i calce cu fierul la fel de bine ca menajera de culoare pe care o avea în căsuţa de acasă, îşi pune apoi cămaşa care-i place ei cel mai mult şi, în chip de panaş, eşarfa lui de mătase. 268
întorcându-se din nou spre ea, îi vede mişcările în oglindă, felul în care îşi arcuieşte gâtul atunci când îşi prinde cerceii în urechi, îi vorbeşte:
- Vii la masă?
Ea îl priveşte cu precauţie şi-i răspunde:
- Da, într-o clipă.
Toţi membrii familiei erau acasă. Maryam şi fraţii lui primiseră permisiunea de a întârzia la serviciu, pentru a putea asista la plecarea lui Ibrahim şi ca să-i poată spună la revedere. Cumnatul lui era şi el acolo, fiind, oricum, şomer, în timpul mesei, se discută, ca înaintea oricărei plecări, despre ruta pe care urmează să zboare, ţara unde va fi schimbat avionul, schimbările succesive de fus orar. Mie îşi face şi ea apariţia, îmbrăcată în combinaţia celor mai bune lucruri ale ei: nişte pantaloni dintr-un material local ţesut de mână şi o jachetă cumpărată cu ani în urmă, în timpul unei excursii în Italia. La gât, poartă un colier primit de la Maryam, ceea ce provoacă un schimb de zâmbete între cele două femei. Când Ahmad o întreabă cât au de stat între două avioane, ea îi răspunde că în jur de trei ore. Ibrahim o corectează, însă, spunând că, mai degrabă, ar fi vorba de patru sau cinci ore, întrucât în acea parte a lumii de obicei avioanele întârzie, ceea ce provoacă un râset general, căruia i se asociază şi Julie. Daood, chelnerul de la cafenea, i se adresează protector fratelui lui:
- Poate că vei avea noroc şi toate vor merge cum trebuie de data asta...
Muhammad, care s-a învoit şi el de la şcoală, adaugă imediat:
- Iar când Julie va veni şi ea, peste o lună, îi va merge şi ei la fel de bine!
Acum, ea înţelege despre ceea ce se vorbise de dimineaţă, în spatele uşii şopronului. Fraţii mai mari au stabilit versiunea oficială a familiei: nevasta străină a fratelui lor îl va urma pe acesta de îndată ce el se va stabili într-un oraş anume din ţara în care emigra.
269
S-a ţinut departe de ea, rămânând în compania familiei şi încercând să se asigure că nu era nici o şansă să rămână singur cu ea până când taxiul va veni să-l ducă la aeroport. Vroia să simtă ceea ce urma să piardă, faptul că, în ciuda tuturor rugăminţilor şi argumentelor lui, ea va rămâne singură în această casă, în această familie, în acest sat, în acest loc pierdut în deşert, fără el, fără sexul cu el de care ea era atât de dependentă, fără nimeni cu care să poată schimba o vorbă şi - aşa cum se chinuia să admită în sinea lui - fără dragostea lui pentru ea. O slăbiciune de care nu era deloc mândru.
Ea nu reuşeşte să se apropie de el. El nu şi-a putut exercita prerogativele, în timp ce ea a uzat de ale lui. Ea nu pleca împreună cu el; evita, astfel, toată durerea de a-l vedea reîntor-cându-se la vechea umilinţă de a fi silit să facă toate treburile murdare pe care cei de acolo nu vroiau să le facă ei înşişi, de a depinde de mărinimia unui rege al cazinoului (tatăl ei vitreg) faţă de un Prinţ Oriental, alegerea excentrică a fiicei soţiei acestuia. *Asta e. Asta e realitatea.*
Vecinii au venit şi ei să-l petreacă pe norocosul care pleca în America. Taxiul comandat cu mult înainte şi-a

făcut apariția pe stradă, în fața casei, exact la ora fixată, în aglomerația creată în jurul lui, ea se putu apropia din nou de el, hainele lor aproape atingându-se. Urma să susțină şi ea versiunea agreată de el împreună cu frații lui. Era tot ceea ce putea face ea pentru iubitul ei, pentru minunata ei descoperire de altădată, dintr-un garaj de departe. Toată lumea îl îmbrățișa, copiii îi dădeau roată admirativ, prețuind cum se cuvine marea aventură în care se angrena el, emigrarea fiind considerată de drept o realizare foarte importantă.
Muhammad se precipită spre maşină, cărând valiza de pânză, în timp ce vecinii îi oferiră şi ei sacoşe de plastic cu mâncare pentru drum. Fiul cel mare îşi îmbrățișa rudele în ordinea dictată de protocol, strângându-şi în brațe tatăl şi, în cele din urmă, mama. Aceasta îl binecuvânta, în fața tuturor, a femeilor care priveau scena curioase de dincolo de perdelele 270
de la geamuri, a bărbaților din apropiere care, pentru o clipă, se opriseră din reparatul maşinilor şi al motocicletelor la mâna a doua, a vecinilor care veneau în stoluri, ca rândune-lele, să-şi ia adio, a fetiței Leila care îşi abandonase joaca, el şi ea se strânseră, în fine, în brațe, în tăcere. Un bărbat în vârstă, vorbind tare, ca toți surzii, sparse această tăcere:
- Nu pleacă şi ea?
- Peste câteva săptămâni.
- *Bismillah.* E mult mai bine aşa...
- Da, când el se va aranja acolo...
El se îndreptă spre taxi. Şoferul şi, totodată, proprietarul taxiului îl întâmpină zâmbitor, cu uşa maşinii larg deschisă. Era un om de treabă, dar care purta pe chipul aspru moştenirea genetică a cine ştie cărui războinic al deşertului.
El îşi înclină capul pentru a putea intra în maşină şi se aşeză pe locul strâmt din dreapta şoferului, privind înainte, de parcă taxiul s-ar fi aşternut deja la drum. Şoferul trânti de mai multe ori portiera pentru a se asigura că ea s-a închis bine, râse în direcția oamenilor strânşi în fața casei şi înconjură maşina pentru a-şi ocupa locul de la volan.
Ibrahim părăsea din nou acest loc, iar ochii lui se concentrau asupra drumului, ştiind că urmau sosirea la poarta aceluiaşi aeroport, controlul corporal şi al bagajelor, înmâ-narea paşaportului cu viza imprimată pe el, îndepărtarea genții de pânză pe aceeaşi bandă rulantă spre cala avionului, înghesuiala de la îmbarcare, toți ceilalți călători dând din coate pentru a obține un loc cât mai în față. Plasele din plastic burduşite cu mâncare - din care primise şi el - urmau să fie depozitate în compartimentele pentru bagajele de mână, iar el urma să se strecoare pe culoarul strâmt din mijlocul avionului spre locul de pe biletul lui. Alături de el, simțindu-le distinct respirația şi căldura trupurilor, alți oameni asemenea lui îndeplineau ritualurile de trecere.
El nu-şi întoarce capul pentru a privi pentru ultima oară chipurile înlăcrimate şi mâinile agitându-se în aer ale rudelor
271
lui, unele dintre ele schițând, totuşi, câte un zâmbet aprobator - doar el era câştigătorul unei mari şanse, nu? Alții izbucniseră în plâns, reamintindu-şi plecările altor suflete dragi.
Toți continuară să stea nemişcați pe pozițiile lor până când taxiul dă colțul străzii şi iese definitiv din raza lor vizuală. Copiii începură, apoi, să țopăie veseli, aşa cum făceau de fiecare dată când mai mulți adulți se strângeau la un loc şi păreau că-i iau şi pe ei în seamă. Maryam îi şopteşte, emoționată, ceva la ureche mamei sale şi pare că primeşte aprobarea acesteia: toată lumea este invitată în casă, unde li se oferă răcoritoare.
Nevestei lui Ibrahim i se pun tot felul de întrebări politicoase: când crede că îşi va urma soțul, în ce oraş se vor stabili, dacă şi-a pregătit haine mai călduroase pentru vremea rece, dacă-i adevărat că, în timp, te obişnuieşti cu frigul de acolo.
La un moment dat, profitând de hărmălaia generală, specifică ocaziilor în care familia are mulți invitați, tratați cu maximă ospitalitate, Julie îşi ia ceaiul şi pleacă neobservată spre şopron. Acolo, îl bea cu înghițituri mici, pune ceaşca şi farfurioara pe pervazul ferestrei şi priveşte în linişte în depărtare. Deodată, aude un ciocănit la uşă. înainte să poată răspunde, uşa se deschide şi intră Khadija. Până atunci, Khadija nu mai intrase niciodată în şopron. Khadija trage după ea şi închide uşa şubredă, însoțindu-şi gestul cu binecunoscutul ei oftat, în palmă, ține câteva curmale, iar buzele i s-au țuguiat deja pofticioase.
Khadija o cuprinde cu brațul pe după umeri, asemenea unei partenere de conspirație, îi zâmbeşte cu subînțeles şi-i întinde câteva curmale micuțe, de culoare închisă şi mustind de dulceață, îi vorbeşte arăbeşte, însă străina a ajuns deja să înțeleagă asemenea propoziții simple:
- Se va întoarce...
Mai degrabă, aceste cuvinte sună ca un fel de consolare pentru propria ei situație, Khadija gândindu-se la bărbatul ei aflat undeva departe, la sondele de petrol.

SFÂRŞIT